

www.senate.go.th

จุลนิติ

ISSN 1686-3720

ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๓ พฤษภาคม-มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๑

ฉบับครบรอบ ๑๐๐ ปี กฎหมายอาญาไทย

พ.ศ. ๒๔๕๑ (ร.ศ. ๑๒๗) - พ.ศ. ๒๕๕๑ (ร.ศ. ๒๒๗)

สำนักกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

www.senate.go.th

จุลฉันท

ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๓ พฤษภาคม - มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๑

สำนักกฎหมาย

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

วารสารจุลนิติ

ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๓ พฤษภาคม - มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๑

ISSN 1686-3720

จัดทำโดย

กลุ่มงานพัฒนากฎหมาย สำนักกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
เลขที่ ๔๔๔ อาคารสุขประพฤติ ชั้นที่ ๑๓
ถนนประชาชื่น เขตบางซื่อ
กรุงเทพฯ ๑๐๘๐๐
โทร. ๐ ๒๕๓๑ ๙๓๐๔
โทรสาร ๐ ๒๕๓๑ ๙๓๐๔

พิมพ์ครั้งที่ ๑

จำนวน ๑,๐๐๐ เล่ม

มิถุนายน ๒๕๕๑

พิมพ์ที่

กลุ่มงานการพิมพ์ สำนักการพิมพ์
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
เลขที่ ๔ ถนนอุทกวงใน เขตดุสิต
กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐
โทร. ๐ ๒๕๓๔ ๑๕๖๑-๓, ๐ ๒๕๓๔ ๑๓๔๑-๒
โทรสาร ๐ ๒๕๓๔ ๑๕๖๑

"บทความหรือข้อคิดเห็นใดๆ ที่ปรากฏในวารสาร "จุลนิติ"
เป็นวรรณกรรมของผู้เขียนโดยเฉพาะ
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา และกองบรรณาธิการ ไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วย"

จุลฉันท

ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๓ พฤษภาคม - มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๑

คณะผู้จัดทำวารสารจุลฉันท

ที่ปรึกษา

นางสุวิมล ภูมิสิงหาราช
นายสุรพงษ์ มาศะวิสุทธิ
นางมัลลิกา ลับไพรี
นางนรรัตน์ พิมเสน
นายณัฐ ผาสุข

เลขาธิการวุฒิสภา
ที่ปรึกษาด้านกฎหมาย
ที่ปรึกษาด้านกฎหมาย
รองเลขาธิการวุฒิสภา
ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย

กองบรรณาธิการ

นางภาณุมาศ วราหะไพฑูรย์
นายบรรหาร กาลา
นางสาวสุทธิมาตร จันทร์แดง
นางสาวสุวิมล เจียมวงศ์แพทย์
นางสาวจุฬารัตน์ ยะปะนัน
นางสาวอริยพร โพธิ์ใส
นายวรชัย แสนสีระ
นายปณิธิ์ศร์ ปทุมวัฒน์
นางสาวอวิการัตน์ นิยมไทย
นายอภิวัฒน์ สุดสาว

ผู้อำนวยการกลุ่มงานพัฒนากฎหมาย
นิติกร
นิติกร
นิติกร
นิติกร
นิติกร
นิติกร
นิติกร
นิติกร
นิติกร
นิติกร

บันทึกข้อมูล-พิสูจน์อักษร

นางรัชดา ศักดิ์จักรชัย

เจ้าพนักงานธุรการ

นางสาวธนิศา ธาตธนากร

เจ้าหน้าที่ธุรการ

นางสาวจุฬารัตน์ วงษ์น้อย

เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล

สถานที่ติดต่อ

กลุ่มงานพัฒนากฎหมาย สำนักกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
เลขที่ ๔๙๙ อาคารสุขประพฤติ ชั้นที่ ๑๓ ถนนประชาชื่น เขตบางซื่อ
กรุงเทพมหานคร ๑๐๘๐๐
โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๓๐๔

จัดพิมพ์โดย

กลุ่มงานการพิมพ์ สำนักการพิมพ์
โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๑๗๔๑-๒

ศิลปกรรมโดย

กลุ่มงานบรรณาธิการและเทคโนโลยีการพิมพ์
โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๑๕๖๓

นางสาวชมพูนุช ลาภเกิด

(นายช่างศิลป์)

นายศักดิ์พันธุ์ เกิดแก่น

(ช่างศิลป์)

นางสาวสุมัทนา คลังแสง

(นักวิชาการช่างศิลป์)

นางวรรณนา ตาลาคูณ

(นักวิชาการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์)

นายอวิรุทธิ์ สนพราย

(นายช่างศิลป์)

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

เลขที่ ๔ ถนนอุททองใน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๐๐

หากจะกล่าวถึงความเป็นมาของประมวลกฎหมายอาญาของไทยแล้วได้มีความคิดริเริ่มในการที่จะจัดให้มีกฎหมายอาญาที่ทันสมัยและมีความสอดคล้องกับกฎหมายอาญานานาอารยประเทศเป็นครั้งแรกในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งเพื่อตรวจชำระและร่างประมวลกฎหมายอาญาขึ้นและจนกระทั่งได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๕๑ โดยเรียกว่า **“กฎหมายลักษณะอาญา”** ซึ่งนับเป็นกฎหมายในรูปแบบประมวลกฎหมายหรือ Code ฉบับแรกของประเทศไทย แต่เนื่องจากขณะนั้นยังไม่มีคำแปลคำว่า **“Code”** เป็น **“ประมวลกฎหมาย”** จึงได้เรียกกฎหมายฉบับนี้ว่า **“กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗”** ภายหลังเมื่อเหตุการณ์บ้านเมืองได้มีวิวัฒนาการเปลี่ยนแปลงไปโดยได้มีความเจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้นเป็นลำดับ จึงได้มีการสังคายนาปรับปรุงกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ เสียใหม่ โดยได้มีการตราพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. ๒๔๔๙ ขึ้นใช้บังคับแทนกฎหมายลักษณะอาญาดังกล่าว และได้กำหนดให้ประมวลกฎหมายอาญาท้ายพระราชบัญญัติฉบับนี้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๐ เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน

ในวาระโอกาสครบรอบ ๑๐๐ ปี กฎหมายอาญาไทย ในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๑ นี้ (ร.ศ. ๑๒๗ (พ.ศ. ๒๔๕๑) - ร.ศ. ๒๒๗ (พ.ศ. ๒๕๕๑)) ทางกองบรรณาธิการจึงได้จัดทำทอล์กโชว์เพื่อรับฟังความคิดเห็นทางวิชาการและข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่องานด้านนิติบัญญัติของวุฒิสภาในหัวข้อเรื่อง **“ครบรอบ ๑๐๐ ปีกฎหมายอาญาไทย”** จาก ศาสตราจารย์แสง บุญเฉลิมวิภาส คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ทั้งนี้ เพื่อให้ท่านผู้อ่านได้มีโอกาสรับรู้หรือรับทราบเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา วิวัฒนาการ พื้นฐานทางความคิด และความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดระยะเวลา ๑๐๐ ปีที่ผ่านมาของกฎหมายอาญาของไทย

สำหรับคอลัมน์อื่น ๆ นั้น ยังประกอบด้วยข้อมูลทางวิชาการด้านกฎหมายที่เป็นประโยชน์ต่องานด้านนิติบัญญัติของวุฒิสภาอีกมากมาย อาทิ สรุปมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับงานด้านนิติบัญญัติ สรุปผลการสัมมนาทางวิชาการ สรุปคำพิพากษาของศาลและผลการวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมายที่น่าสนใจ แนะนำกฎหมายใหม่และร่างกฎหมายที่น่าสนใจ สารพันปัญหากฎหมาย หน้าต่างโลก เกร็ดกฎหมายน่ารู้ แนะนำเว็บไซต์ และ Legal reflection : มุมสะท้อนความคิดนิติบัญญัติ

กองบรรณาธิการขอขอบคุณท่านผู้อ่านทุกท่านที่ได้กรุณาติดตามในผลงานของวารสาร **“จุลนิติ”** ด้วยดีเสมอมา ซึ่งเราพร้อมที่จะทำหน้าที่คัดสรรบทความและข้อมูลทางวิชาการด้านกฎหมายที่ทรงคุณค่า และเป็นประโยชน์เพื่อนำเสนอแก่ทุกท่านต่อไป

กองบรรณาธิการ

มิถุนายน ๒๕๕๑

พระบรมราโชวาท
ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ข้าพเจ้าใคร่ขอให้ท่านทั้งหลาย
จงมั่นอยู่ในความซื่อสัตย์สุจริตถือเอาประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง
เพราะคุณธรรมอันนี้เป็นมูลฐานอันสำคัญที่จะยังความเจริญ
และความเป็นปึกแผ่นแก่สังคม
เป็นบ่อเกิดแห่งความสามัคคีกลมเกลียวความซื่อสัตย์ที่ว่านี้
หมายถึงความสุจริตซื่อตรงต่อหน้าที่การงานต่อตนเอง
และต่อผู้อื่นที่เกี่ยวข้อง
มีเจตนาบริสุทธิ์ไม่เอารัดเอาเปรียบ สำหรับท่านที่ใฝ่จากกฎหมาย
ย่อมกนความถึงการรักษาความเป็นธรรม
ไม่บิดเบือนความหมายของตัวบทกฎหมาย
เพื่อประโยชน์ของตนเองด้วยความซื่อสัตย์สุจริต
จะเป็นเสมือนหนึ่งเกราะคุ้มภัยแก่ท่านตลอดไป ดังบทพระราชนิพนธ์
ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ว่า
"สุจริตคือเกราะบังสาตราพ้อง"

(ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของ

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ : ๒๓ พฤษภาคม ๒๔๙๖)

สารบัญ ๑

บทสัมภาษณ์ความเห็นทางวิชาการ

- เรื่อง "ครบรอบ ๑๐๐ ปี กฎหมายอาญาไทย" ๑
โดย ศาสตราจารย์แสวง บุญเฉลิมวิภาส

สรุปมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับผลงานด้านนิติบัญญัติ ๙

สรุปผลการสัมมนาทางวิชาการ

- เรื่อง "ทิศทางการปฏิรูปกฎหมายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย" ๒๕
จัดโดย คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย และสำนักงานคณะกรรมการ
ปฏิรูปกฎหมาย สำนักกิจการยุติธรรม

บทความทางวิชาการ

- ผู้ป่วยจิตเวช : ความเข้าใจที่ต่างกันระหว่างนักกฎหมายกับจิตแพทย์ ๓๕
โดย ศาสตราจารย์แสวง บุญเฉลิมวิภาส

สารบัญ ๒

สรุปคำพิพากษาของศาล
และผลการวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมายที่น่าสนใจ

- คำสั่งศาลปกครองสูงสุด คำสั่งที่ ๑๔๓/๒๕๕๑ ๕๕

เรื่อง คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐออกคำสั่งทางปกครอง โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย (คำร้องอุทธรณ์คำสั่งทะเลาะการบังคับ ตามคำสั่งทางปกครองและคำขอให้ระงับคำสั่งทะเลาะการบังคับ ตามคำสั่งทางปกครองของศาลปกครองชั้นต้นไว้เป็นการชั่วคราว ก่อนการวินิจฉัยอุทธรณ์)

- คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๖/๒๕๕๑ ๖๒

เรื่อง นายสมชาย เนื่องจำนงค์ (ผู้ร้อง) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ กรณีกระบวนการ ตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๑

ร่างกฎหมายที่น่าสนใจ

- ร่างพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๖๕

แนะนำกฎหมายใหม่และกฎหมายที่น่าสนใจ

- พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ ๖๙
- พระราชบัญญัติการแพทย์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๑ ๘๘

สารพันปัญหากฎหมาย ๙๕

สารบัญ ๓

หน้าต่างโลก The Knowledge Windows

- กฎาน : กำเนิดประชาธิปไตย มั่งกรน้อยแห่งหิมาลายา ๑๐๕

Legal reflection : มุมสะท้อนความคิดนิติบัญญัติ

- กระบวนการยุติธรรมกับการคุ้มครองผู้บริโภคในปัจจุบัน ๑๑๗

เกร็ดกฎหมายน่ารู้

- การดำเนินคดีอาญาผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ๑๒๗
- จัดชบวน "เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ" ก่อนสายเกินแก้ ๑๓๓
- นักลงทุนได้อะไรจากการปรับปรุงกฎเกณฑ์บริษัทจดทะเบียนใหม่ ๑๓๖
- นโยบายป่าไม้แห่งชาติ ๑๔๒

แนะนำเว็บไซต์

๑๔๓

จูลินติ : ในการจัดทำประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทยนับตั้งแต่ฉบับแรก หรือที่เรียกว่า “กฎหมายลักษณะอาญา” จนมีการพัฒนามาเป็นประมวลกฎหมายอาญาฉบับปัจจุบัน มีที่มาและแนวความคิดอย่างไร

ศ.แสวงฯ : ที่มาและแนวความคิดในการจัดทำประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทยนั้นได้มีการริเริ่มขึ้นหลังจากที่ได้มีการปรับปรุงระบบบริหารราชการแผ่นดินและปฏิรูปการศาลในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕

ศาสตราจารย์ แสวง บุญเฉลิมวิภาส

เรื่อง "ครบรอบ ๑๐๐ ปี กฎหมายอาญาไทย"

เมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๑ ณ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์

ความสำคัญในการจัดทำประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทยในขณะนั้นก็คือการปรับเปลี่ยนกฎหมายให้เข้าสู่รูปแบบของกฎหมายสมัยใหม่ และมีความจำเป็นที่จะต้องรีบดำเนินการในเวลานั้นเพื่อจะได้ดำเนินการขอแก้ไขข้อเสียเปรียบในเรื่องสิทธิสภาพนอกอาณาเขต แต่การที่จะดำเนินการเปลี่ยนแปลงกฎหมายทั้งหมดหรือจัดทำประมวลกฎหมายให้เป็นแบบสมัยใหม่เป็นเรื่องที่จะต้องใช้เวลาในขณะที่มีปัญหาเฉพาะหน้าที่จะต้องรีบดำเนินการแก้ไขอยู่หลายประการ ซึ่งการแก้ไขปัญหานั้นในระยะแรกคือ การประกาศใช้กฎหมายเป็นเรื่อง ๆ ไป

หรือนำหลักกฎหมายต่างประเทศซึ่งส่วนใหญ่อีกคือหลักกฎหมายอังกฤษมาใช้ในการพิจารณาพิพากษาคดีไปก่อน

ต่อมาอิทธิพลของกฎหมายอังกฤษได้ค่อย ๆ ลดความสำคัญลงไป เมื่อประเทศไทยตัดสินใจที่จะจัดทำระบบกฎหมายแบบภาคพื้นยุโรป และได้จ้างนักกฎหมายชาวญี่ปุ่นและฝรั่งเศสมาเป็นทีปรึกษาและช่วยงาน **โรลัง ยัคมินส์** (เจ้าพระยาอภัยราชา) ซึ่งเป็นชาวเบลเยียมและทำหน้าที่ที่ปรึกษาราชการแผ่นดินอยู่ในเวลานั้น

ก่อนที่จะเริ่มดำเนินการจัดทำประมวลกฎหมายตามแบบอย่างของประเทศที่ใช้ระบบซีวิลลอว์ (Civil Law) ปรากฏว่ามีความคิดเห็นแตกต่างกันอยู่บางประการ กล่าวคือ ในความเห็นของนักกฎหมายฝรั่งเศส คือ **มองสิเออ ปาดู และกรมพระยาดำรงราชานุภาพ** รวมทั้ง **กรมพระสวัสดิ์วัฒนวิเศษ** เห็นว่าควรจะเป็นระบบซีวิลลอว์ ซึ่งในเวลานั้นมักเรียกว่า “**ระบบประมวลกฎหมาย**” รวมทั้งมีความเห็นว่าจะต้องพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียนกฎหมายให้สอดคล้องกับระบบกฎหมายแบบประมวลกฎหมายด้วย

ในขณะที่**กรมหมื่นราชบุรีดิเรกฤทธิ์** มีความเห็นไปอีกทางหนึ่ง ดังความเห็นของกรมหมื่นราชบุรีดิเรกฤทธิ์ที่ได้กราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เกี่ยวกับการจัดทำโค๊ด (ประมวลกฎหมาย) ซึ่งปรากฏตามพระราชหัตถเลขากรมหมื่นราชบุรีดิเรกฤทธิ์ถวายพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ความตอนหนึ่งว่า

“ด้วยเรื่องทำโค๊ดสำหรับเมืองไทยนั้น ได้พูดกันระหว่างผู้แนะนำกฎหมายหลายคนกับข้าพระพุทธเจ้า เป็นเรื่องยืดเยื้อมานานแล้ว ความเห็นของมิสเตอร์แบล็ก เป็นความเห็นอย่าง

อังกฤษ เห็นว่า ไม่ควรมีโค๊ด ความเห็นของข้าพเจ้านั้นออกจะรักโค๊ด แต่ก็ทราบอยู่ว่าในสมัยนี้โค๊ดเป็นอันสำเร็จไปไม่ได้ ประการหนึ่งที่จะทำโค๊ดนั้นยากกว่าทำรถไฟสายเมืองเพชรบุรี ฤๅบ่อน้ำสำหรับกรุงเทพฯ โค๊ดเมืองเยอรมันกินเวลา ๒๐ ปี โค๊ดญี่ปุ่น ๑๕ โค๊ดเมืองอินเดียยังไม่แล้วครบ ประการที่สองกินเงินมากที่ในเวลานี้คลังไม่ยอมเป็นแน่...

อีกประการหนึ่งที่มีข้อพิพาทกันในระหว่างผู้แนะนำกฎหมายนั้น ถึงแม้ว่าเราสามารถจะร่างโค๊ดขึ้นได้ คงจะไม่เป็นที่พอใจแก่ราชการ

ทั่วหน้า โค๊ดนั้นมีประโยชน์แก่ราษฎรแต่เป็นการตรึงตัวข้าราชการเจ้าหน้าที่ทุกกระทรวงทบวงการลงเป็นแนวเส้นบรรทัด สงสัยว่าราชการยังดำเนินไปไม่ถึงกาลสมัยนั้น สังเกตดูประกาศทั้งหลายเหล่าที่ได้ทำมาในระหว่าง ๓ ปีนี้ มีปอลิซีเดินตรงกันข้ามกับปอลิซีของโค๊ด ข้าพระพุทธเจ้าเข้าใจว่ามิสเตอร์แบล็กถูกถึงเรื่องนี้เมื่อได้เขียนรายงานอ้างว่า กฎหมายของไทยยึดได้ (อีลาสติก) สมกับกาลสมัยอันที่เป็นอยู่ จะหาวิธียึดได้น้อยอย่างเช่นมีโค๊ดแล้วคงจะต้อง กระทบการทุกแห่งที่เป็นอยู่”

แม้จะมีความเห็นที่ต่างกันอยู่ดังกล่าว แต่เมื่อพิจารณาถึงเหตุผลโดยทั่วไปแล้ว

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงทรงตัดสินพระทัยที่จะจัดทำระบบกฎหมายของไทยตามแบบประเทศในภาคพื้นยุโรปที่มีประมวลกฎหมาย โดยผู้ร่างได้พยายามผสมผสานให้เข้ากับสภาพของสังคมไทยเพื่อให้กฎหมายที่จะประกาศใช้สามารถนำไปปฏิบัติได้ง่าย

สำหรับกฎหมายประเทศต่าง ๆ ที่ได้นำมาเป็นแนวทางประกอบการร่างกฎหมายลักษณะอาญานั้น ได้แก่ กฎหมายอาญาฝรั่งเศส ค.ศ. ๑๘๑๐ ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน ค.ศ. ๑๘๗๐ พร้อมทั้งความเห็นทางกฎหมายที่ดีต่อประมวลกฎหมายอาญาดังกล่าว นอกจากนี้ยังมีประมวลกฎหมายอาญาที่นำมาอ้างอิงมากเป็นพิเศษ ซึ่งได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญาฮังการีว่าด้วยความผิดอุกฤษโทษและมรยโทษ ค.ศ. ๑๘๗๘ ประมวลกฎหมายอาญาฮังการีว่าด้วยความผิดลหุโทษ ค.ศ. ๑๘๗๙ ประมวลกฎหมายอาญาของเนเธอร์แลนด์ ค.ศ. ๑๘๘๑ ประมวลกฎหมายอาญาอิตาลี ค.ศ. ๑๘๘๐ ประมวลกฎหมายอาญาอียิปต์ ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ค.ศ. ๑๙๐๔ ร่างประมวลกฎหมายอาญาของญี่ปุ่น ฉบับปรับปรุงแก้ไข ค.ศ. ๑๙๐๓ และร่างที่ได้ตรวจชำระแล้ว ค.ศ. ๑๙๐๗

เมื่อได้จัดทำร่างกฎหมายลักษณะอาญาเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ได้มีการส่งร่างฉบับนี้ไปยังกระทรวงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อรับทราบปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น ต่อจากนั้นจึงได้นำร่างขึ้นทูลเกล้าถวายพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งพระองค์ได้โปรดเกล้าแต่งตั้งกรรมการขึ้นอีกชุดหนึ่งโดยมีกรมพระยาดำรงราชานุภาพ

เสนาบดี กระทรวงมหาดไทย เป็นประธานกรรมการตรวจถ้อยคำบทกฎหมายที่ร่างใหม่อีกครั้งหนึ่ง โดยพิจารณาร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ด้วย จนกระทั่งการร่างกฎหมายได้ผ่านการพิจารณาเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จึงได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๕๑ เรียกว่า **“กฎหมายลักษณะอาญา”** นับเป็นประมวลกฎหมายฉบับแรกของไทย แต่เนื่องจากในขณะนั้นยังไม่มีคำแปลคำว่า **“Code”** เป็น **“ประมวลกฎหมาย”** จึงเรียกกันในเวลานั้นว่า **“กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗”** แต่ในต้นร่างภาษาอังกฤษและคำแปลฉบับภาษาฝรั่งเศสใช้คำว่า **“Code”**

กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ ที่ประกาศใช้นี้ นับได้ว่าเป็นประมวลกฎหมายสมัยใหม่ (Modern Law) ฉบับแรกของไทยที่ร่างขึ้นด้วยความพินิจพิเคราะห์เป็นอย่างดี กรรมการดำเนินการจัดทำในครั้งนั้น นอกจากจะประกอบด้วยนักกฎหมายชั้นอาวุโสของประเทศไทยแล้ว ยังได้รับความช่วยเหลืออย่างมากจากนักกฎหมายชาวต่างประเทศผู้มีความรู้ทางด้านกฎหมายอาญาเป็นอย่างดีด้วย ไม่ว่าจะเป็น **ดร.โตกจิ มาเซา** หรือ **มองสิเออร์ ยอชส์ ปาดู** นอกจากนี้พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวก็ได้ทรงตรวจร่างด้วยพระองค์เอง ด้วยเหตุนี้กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ ของไทยที่ประกาศใช้เวลานั้น เมื่อเทียบกับประมวลกฎหมายของประเทศอื่นที่จัดทำขึ้นในเวลาใกล้เคียงกันจึงค่อนข้างจะมีความสมบูรณ์กว่า การร่างกฎหมายในครั้งนั้น

แม้ผู้ร่างจะใช้ประมวลกฎหมายอาญาของต่างประเทศหลาย ๆ ประเทศเป็นแนวในการร่างก็ตาม แต่ผู้ร่างก็มิได้รับเอาแนวความคิดของเขามาทั้งหมด สิ่งหนึ่งที่ผู้ร่างคำนึงอยู่เสมอก็คือว่า ประมวลกฎหมายที่จะประกาศใช้นั้นจะต้องเหมาะสมกับคนไทยและสภาพของสังคมไทยเป็นสำคัญ

จุลนิติ : กฎหมายอาญาของไทยในปัจจุบัน มีการพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาวะความเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคมในปัจจุบันหรือไม่ อย่างไร

ศ.แสงฯ : ตามที่ได้เรียนแล้วในเบื้องต้นว่า กฎหมายอาญาของไทยนั้นได้มีการยกร่างขึ้นด้วยความพิถีพิถันและความละเอียดรอบคอบอย่างยิ่ง มีการศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายอาญาของต่างประเทศหลายประเทศ และกรรมกรที่ดำเนินการจัดทำในขณะนั้นยังประกอบด้วยนักกฎหมายชั้นอาวุโสของประเทศไทยและนักกฎหมายชาวต่างประเทศผู้มีความรู้ทางด้านกฎหมายอาญาเป็นอย่างดีอีกด้วย

ดังนั้น หากได้มีการศึกษาถึงหลักการสำคัญ ๆ ของกฎหมายอาญาในปัจจุบันแล้ว ก็จะพบว่ากฎหมายอาญาของไทยมีหลักการ

ที่มีพื้นฐานทางด้านความคิดมาจากการร่างกฎหมายลักษณะอาญาในครั้งนั้นทำให้หลักกฎหมายต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายอาญาสามารถมาปรับใช้กับสภาวะความเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคมในปัจจุบันได้ เพราะการจัดทำประมวลกฎหมายอาญาของไทยดังที่ได้เรียนแล้วว่าได้มีการปรับเปลี่ยนกฎหมายให้เข้าสู่รูปแบบและหลักการของกฎหมายสมัยใหม่ซึ่งเป็นหลักกฎหมายสากล หากจะมีปัญหาที่แต่เฉพาะในรายละเอียดบางประการเท่านั้น ซึ่งปัญหาดังกล่าวสามารถแก้ไขได้โดย

การตรากฎหมายเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมเฉพาะในเรื่องหรือประเด็นนั้น ๆ ดังที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาเป็นระยะ ๆ ซึ่งนับถึงปัจจุบันมีการแก้ไขเพิ่มเติมมากกว่า ๒๐ ครั้ง นอกจากนี้หากพบว่าปัญหาใหม่เกิดขึ้นในสังคมและไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายอาญาที่จะใช้บังคับได้ก็สามารถแก้ไขปัญหาโดยการตรากฎหมายขึ้นใหม่เพื่อบังคับใช้กับเรื่องนั้น ๆ ได้อยู่แล้ว

ปัญหาทางกฎหมายที่เกิดขึ้นในปัจจุบันไม่ได้มีสาเหตุมาจากตัวบทกฎหมายในส่วนสารบัญญัติแต่อย่างใดเพราะปัญหาส่วนใหญ่หรืออาจจะกล่าวได้ว่าปัญหาเกือบทั้งหมด

หากได้มีการศึกษาถึงหลักการสำคัญ ๆ ของกฎหมายอาญาในปัจจุบันแล้วก็จะพบว่ากฎหมายอาญาของไทยมีหลักกฎหมายที่มีพื้นฐานทางด้านความคิดมาจากการร่างกฎหมายลักษณะอาญาในครั้งนั้นทำให้หลักกฎหมายต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายอาญาสามารถมาปรับใช้กับสภาวะความเปลี่ยนแปลงของโลก และสังคมในปัจจุบันได้

เกิดขึ้นหรือมีสาเหตุมาจากผู้บังคับใช้กฎหมาย และนักกฎหมายเองก็ขาดความรู้ความเข้าใจว่า บทบัญญัติของกฎหมายในแต่ละเรื่องมีที่มา หรือมีเจตนารมณ์อย่างไร ซึ่งปัญหานี้มีสาเหตุมาจากการเรียนการสอนกฎหมายของประเทศ ไทยซึ่งส่วนหนึ่งมักจะสอนเฉพาะตัวบทกฎหมาย เท่านั้นโดยไม่มีการสอนถึงประวัติศาสตร์ ความเป็นมาอันเป็นแนวคิด หรือหลักกฎหมาย ที่อยู่เบื้องหลังบทบัญญัติดังกล่าว ทำให้ไม่มีความเข้าใจและส่งผลทำให้การบังคับใช้กฎหมาย ผิดเพี้ยนไปจากเจตนารมณ์ของกฎหมายหรือ กลายเป็นการเล่นคำตามตัวบทเท่านั้น

ฉะนั้น ในการศึกษากฎหมายอาญา ในระยะหลัง ๆ จึงมีการเน้นว่าจะต้องมีการเรียน หรือศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจถึง “**คุณธรรมทางกฎหมาย**” หรือ “**สิ่งที่กฎหมายประสงค์ จะคุ้มครอง**” เพราะถ้าหากไม่รู้ถึงคุณธรรมทาง กฎหมายของบทบัญญัติในแต่ละเรื่องแล้ว การ บังคับใช้กฎหมายก็จะเป็นไปตามเจตนารมณ์ จนทำให้เกิดปัญหาทางกฎหมายขึ้นในที่สุด และ เมื่อเกิดปัญหาทางกฎหมายขึ้นนักกฎหมายไทย ก็มักจะมาถกเถียงกันในเรื่องถ้อยคำ หรือไม่ ก็มานั่งเปิดพจนานุกรมเพื่อตีความ โดยที่ไม่ ได้มีการศึกษาเรื่องคุณธรรมทางกฎหมายหรือ ศึกษาหลักกฎหมายอันเป็นที่มาของบทบัญญัติ

ในเรื่องนั้น ๆ แต่อย่างใด

จุลนิติ : หลักการหรือสาระสำคัญของกฎหมายอาญาหรือกฎหมายที่มีบทลงโทษทางอาญาในทรรศนะของท่านควรเป็นอย่างไร อาทิ การคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของประชาชน การให้ความคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ เป็นต้น

ศ.แสวงฯ : หลักการหรือสาระสำคัญของกฎหมายอาญาหรือกฎหมายที่มีบทลงโทษทางอาญานั้น ควรคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเป็นสำคัญ เนื่องจากพฤติกรรมบางอย่างของมนุษย์ไม่สามารถที่จะออกกฎหมายอาญาหรือกฎหมายที่มีโทษทางอาญา มาใช้บังคับหรือควบคุมได้เพราะอาจเป็นการ ล่วงล้ำหรือกระทบสิทธิส่วนบุคคลหรือสิทธิ ความเป็นอยู่ส่วนตัวจนเกินไป ดังนั้น หลักการ ที่สำคัญของการบัญญัติและบังคับใช้กฎหมายอาญาหรือกฎหมายที่มีโทษทางอาญาจะต้องมี การชั่งน้ำหนักระหว่างสิทธิส่วนบุคคล (privacy right) และการให้ความคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ (public interest or common good) เป็นสำคัญ

นอกจากนี้ ในการบังคับใช้กฎหมายอาญาหรือกฎหมายที่มีโทษทางอาญาซึ่งเป็น เครื่องมือที่สำคัญในการป้องปรามผู้กระทำความผิด

หรือรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมโดยรวม ต้องกระทำด้วยความสม่ำเสมอเท่าเทียมกัน ไม่เลือกปฏิบัติ รวมทั้งต้องมีความรวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม จึงจะทำให้กฎหมายมีความศักดิ์สิทธิ์และทำหน้าที่ได้ตามความมุ่งหมายหรือเจตนารมณ์ ทั้งนี้ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับความหนักหรือเบาของบทลงโทษของกฎหมายฉบับนั้นแต่อย่างใด

จุลนิติ : รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีหลักการและกลไกในการให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาอย่างเพียงพอแล้วหรือไม่ อย่างไร

ศ.แสงฯ : รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ยังคงหลักการและกลไกในการให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนไว้หลายประการ โดยเฉพาะในหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย เช่น ในส่วนที่ ๑ บททั่วไป มาตรา ๒๖ ที่กำหนดให้การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กรต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ และในขณะเดียวกันก็ได้จำกัดขอบเขตในการอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือการใช้สิทธิและเสรีภาพไว้ในมาตรา ๒๘ วรรคแรก ที่กำหนดว่า บุคคลย่อมอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือ

ไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน

นอกจากนี้ ในส่วนที่ ๒ ความเสมอภาค มาตรา ๓๖ ยังได้บัญญัติเรื่องความเสมอภาคไว้ว่า บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน และห้ามเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม

รวมทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ยังได้เพิ่มหลักการและกลไกในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนให้มากขึ้นกว่าเดิม เช่น เพิ่มสิทธิในกระบวนการยุติธรรมโดยการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมให้ประชาชนสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว ทัวถึงและเสียค่าใช้จ่ายตามควร เด็ก สตรี คนพิการ และทุพพลภาพได้รับการคุ้มครองในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอย่างเหมาะสม และประชาชนมีสิทธิฟ้องศาลรัฐธรรมนูญด้วยตนเองได้เป็นครั้งแรกด้วย

อย่างไรก็ตามยังมีบทบัญญัติบางมาตราที่มีความเห็นว่าควรที่จะปรับปรุงหรือแก้ไขถ้อยคำใหม่ ได้แก่ ในหมวดว่าด้วยศาล ซึ่งก่อนหน้านี้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๓ หรือแม้แต่วรรณบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญของไทย ฉบับก่อนปี พ.ศ. ๒๕๕๐ จะใช้ถ้อยคำว่า

“การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นอำนาจของศาลซึ่งต้องดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ ตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์”

หากพิจารณาบทบัญญัติดังกล่าวแล้ว ก็จะพบว่ารัฐธรรมนูญกำหนดให้ศาลดำเนินการ

พิจารณาพิพากษาอรรถคดีตามรัฐธรรมนูญและตามกฎหมายเท่านั้น ซึ่งยังไม่มีความชัดเจน หรือไม่มีการเปิดช่องให้ศาลใช้ดุลพินิจเพื่อนำความยุติธรรมมาใช้ในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีได้ เพราะในบางครั้งที่ศาลพิจารณาพิพากษาอรรถคดีตามบทบัญญัติของกฎหมายอย่างเคร่งครัดแล้ว อาจจะไม่สามารถอำนวยความสะดวกให้เกิดขึ้นได้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จึงได้มีการเพิ่มถ้อยคำว่า **“โดยยุติธรรม”** ในมาตรา ๑๙๗ วรรคแรก ดังนี้

“การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นอำนาจของศาลซึ่งต้องดำเนินการให้เป็นไปโดยยุติธรรมตามรัฐธรรมนูญ ตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์”

การเพิ่มถ้อยคำว่า **“โดยยุติธรรม”** ไว้ในลักษณะดังกล่าวก็ยังคงทำให้เกิดความเข้าใจว่า ความยุติธรรมดังกล่าวต้องเป็นความยุติธรรมตามรัฐธรรมนูญและตามกฎหมายเท่านั้น ทำให้ศาลยากที่จะใช้ดุลพินิจเป็นอย่างอื่นได้ ดังที่ได้เรียนแล้วว่า การพิจารณาพิพากษาคดีตามบทบัญญัติของกฎหมายอย่างเคร่งครัดอาจเกิดความไม่เป็นธรรมได้ในบางกรณี เช่น กรณีตามคำพิพากษาศาลฎีกา ที่ ๔๕๕/๑๒๑ (พ.ศ. ๒๕๔๖) ซึ่งในคดีนี้มีข้อเท็จจริงว่า มีหญิงชราคนหนึ่ง ลูกตายแล้วและไม่มีญาติอื่น ๆ ที่มีชีวิตเหลืออยู่อีกเลย นอกจากหลานชายคนเดียว หญิงชราได้ยกทรัพย์สินสมบัติ ทั้งหมดให้หลานชาย มุ่งฝากฝังไว้กับหลานชายให้หลานชายเลี้ยงดูจนจบจนชีวิตจะหาไม่ ต่อ

มาหลานชายก็แต่งงาน หลานชายกับหลานสะใภ้มีลูกด้วยกัน ๒ คน ต่อมาหลานชายตายโดยไม่ได้ทำพินัยกรรมไว้ ซึ่งถ้าถือตามกฎหมายในขณะนั้น เมื่อหลานชายไม่ได้ทำพินัยกรรมไว้ หญิงชราก็จะไม่ได้รับมรดกของหลานชายแม้แต่บาทเดียว เพราะตามกฎหมายลักษณะมรดก ทายาทโดยธรรมที่เป็นญาติสนิทจะตัดสิทธิของญาติที่ห่าง กรณีนี้หลานชายมีทั้งภรรยาและบุตรที่ยังมีชีวิตอยู่ ซึ่งเป็นญาติสนิทที่สุด ส่วนหญิงชราซึ่งเป็นญาติห่างออกไปก็จะได้อะไรเลย ตามกฎหมายเวลานั้นหญิงชราจะต้องอดตาย ไม่มีอะไรเหลือตกทอดแก่ตนเลย

คดีเรื่องนี้ขึ้นสู่ศาลฎีกา ศาลฎีกาขณะนั้นก็ทำอะไรไม่ได้ ศาลฎีกาจึงขอพระราชทานพระบรมราชวินิจฉัยจากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งกฎหมายขณะนั้นเปิดช่องให้ทำได้ พระองค์มีพระบรมราชวินิจฉัยลงมาว่า ที่หลานชายกับหลานสะใภ้ทำมาหาได้ ให้แบ่งระหว่างหลานสะใภ้กับลูกสองคน แต่เงินที่ยายยกให้หลานนั้นทรงให้แบ่งเป็น ๒ ส่วนเท่า ๆ กัน คือให้หลานสะใภ้ครึ่งหนึ่ง ให้หญิงชราอีกครึ่งหนึ่ง

จากกรณิดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการพิจารณาพิพากษาคดีตามกฎหมายโดยเคร่งครัดแล้ว กรณีอาจไม่ได้รับความเป็นธรรมก็ได้

ดังนั้น หากบทบัญญัติมาตรา ๑๙๗ ดังกล่าว จึงควรใช้ถ้อยคำใหม่ โดยบัญญัติว่า

“การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นอำนาจของศาลซึ่งต้องดำเนินการให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ ตามกฎหมาย ตามความยุติธรรม

และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์”

จะทำให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการ
อำนวยความสะดวกได้มากขึ้น หากมีเหตุผล
เพียงพอที่จะอธิบายในเรื่องนั้น ๆ ได้ ทั้งนี้ เพื่อ
ให้สอดคล้องกับถ้อยคำที่ผู้พิพากษาและตุลาการ
ได้ถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ที่ว่า

“ข้าพระพุทธเจ้า (ชื่อผู้ปฏิญาณ)
ขอถวายสัตย์ปฏิญาณว่า ข้าพระพุทธเจ้าจะ
จงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์และจะปฏิบัติหน้าที่
ในพระปรมาภิไธยด้วยความซื่อสัตย์สุจริตโดย
ปราศจากอคติทั้งปวง **เพื่อให้เกิดความยุติธรรม
แก่ประชาชน** และความสงบสุขแห่งราชอาณาจักร
ทั้งจะรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งการปกครอง
ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรง
เป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร
ไทยและกฎหมายทุกประการ”

**จุลนิติ : บทสรุปส่งท้าย และ
ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์สำหรับนัก
กฎหมายหรือผู้ที่กำลังศึกษาวิชากฎหมายใน
ประเทศไทย**

ศ.แสงฯ : กฎหมายลักษณะอาญา
ร.ศ. ๑๒๗ ดำรงคงอยู่เป็นแม่บทบังคับใช้
ตลอดมาเป็นเวลาร่วม ๕๐ ปี ช่วงระยะเวลา
ครึ่งศตวรรษนี้ แม้จะมีการแก้ไขและเพิ่มเติม
หลายครั้งแต่การแก้ไขเพิ่มเติมแต่ละครั้งก็เป็น
เพียงการแก้ไขเพิ่มเติมรายละเอียดในบางส่วน
ให้เหมาะสมกับสภาพบ้านเมืองเท่านั้น แต่สาระ
สำคัญของประมวลกฎหมายยังคงอยู่ดังเดิม
แม้กระทั่งเมื่อมีการประกาศใช้ประมวลกฎหมาย

อาญาแทนเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๐ ก็ตาม ประมวล
กฎหมายฉบับใหม่ก็ไม่ต่างไปจากประมวล
กฎหมายฉบับเดิมมากนัก เราจึงอาจกล่าวได้
ว่า ในแง่ของคุณค่าทางวิชาการ กฎหมาย
ลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ ยังคงไว้ซึ่งคุณค่า
ทางวิชาการ ซึ่งนักกฎหมายในรุ่นหลังยังคงต้อง
สนใจศึกษาไม่เพียงแต่เพื่อให้ได้ความรู้ทาง
ประวัติศาสตร์และกฎหมายเปรียบเทียบเท่านั้น
หากแต่ยังคงคุณค่าอย่างมากสำหรับการศึกษา
ทำความเข้าใจภูมิหลังของกฎหมายอาญา
ของไทยในปัจจุบันด้วย

อีกเรื่องหนึ่งที่นำตั้งข้อสังเกตไว้ก็คือ
ว่าแม้ว่าประเทศไทยจะได้รับกฎหมายสมัยใหม่
มาจากตะวันตกมาใช้ จนมีการจัดทำ
ประมวลกฎหมายครบถ้วนแล้วก็ตาม แต่ใน
ทางปฏิบัติยังเป็นปัญหว่านักกฎหมายได้เข้าใจ
นิติวิธีที่ถูกต้องในระบบประมวลกฎหมายแล้ว
หรือยัง

ในอีกมุมหนึ่ง การรับกฎหมาย
สมัยใหม่จากตะวันตกและละเลยคุณค่าที่มีอยู่
ในกฎหมายไทยเดิม โดยเฉพาะความคิดที่ว่า
“**กฎหมายคือธรรม**” แล้วหันมายุติถือความ
คิดแบบ Legal Positivism ที่ถือว่า “**กฎหมาย
คือคำสั่ง**” ยิ่งส่งผลโดยตรงให้นักกฎหมายกลาย
เป็นคนคับแคบ เดินตามผู้มีอำนาจ ดีความ
ตามตัวอักษร คำตอบที่ออกมาในหลายเรื่อง
จึงไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงในสังคม
หนักไปกว่านั้นก็คือ การใช้กฎหมายโดยไม่ได้อิง
คำนึงถึงความถูกต้องและความยุติธรรม **๖**

สรุปผลการประชุมคณะรัฐมนตรี วันที่ ๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๑

เรื่อง ร่างพระราชกฤษฎีกาควบคุมการส่งออกป่นนกราชอาณาจักร
ซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติหลักการตามที่กระทรวงกลาโหมเสนอ โดยมีสาระสำคัญคือ แก้ไขบัญชีท้ายพระราชกฤษฎีกาควบคุมการส่งออกป่นนกราชอาณาจักรซึ่งอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงคราม พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อให้การควบคุมอาวุธยุทธภัณฑ์และสิ่งที่ใช้ในการสงครามสอดคล้องกับประกาศกระทรวงกลาโหม เรื่อง กำหนดยุทธภัณฑ์ที่ต้องขออนุญาตตามพระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๓๐ ลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาวุธที่มีอำนาจทำลายล้างสูง และอาวุธเคมี ทั้งในส่วนของการนำเข้าและส่งออกป่นนกราชอาณาจักรให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน และเป็นไปตามมาตรฐานของอนุสัญญาระหว่างประเทศ และมีความเหมาะสมกับสถานการณ์มากยิ่งขึ้น และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา แล้วดำเนินการต่อไปได้

เรื่อง ร่างพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (องค์การมหาชน) พ.ศ.

คณะรัฐมนตรีมีมติให้กระทรวงสาธารณสุขส่งร่างพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (องค์การมหาชน) พ.ศ. ให้คณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ ๖ ซึ่งมีรองนายกรัฐมนตรี (นายสุวิทย์ คุณกิตติ) เป็นประธานกรรมการ พิจารณาก่อนเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

เรื่อง ร่างพระราชกฤษฎีกาเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์การมหาชน
และ ร่างพระราชกฤษฎีกายกกรมวิทยาศาสตร์บริการ รวม ๔ ฉบับ
คณะรัฐมนตรีมีมติให้ส่งร่างพระราชกฤษฎีกาเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์การมหาชน
จำนวน ๔ ฉบับ ได้แก่

๑) ร่างพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร
(องค์การมหาชน) พ.ศ.

๒) ร่างพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันวิจัยแสงซินโครตรอน (องค์การมหาชน)
พ.ศ.

๓) ร่างพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันปฏิบัติการวิทยาศาสตร์แห่งชาติ (องค์การ
มหาชน) พ.ศ. และ

๔) ร่างพระราชกฤษฎีกายกกรมวิทยาศาสตร์บริการ กระทรวงวิทยาศาสตร์
และเทคโนโลยี พ.ศ.

ที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาแล้วให้คณะกรรมการกลั่นกรอง
เรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ ๖ ซึ่งมีรองนายกรัฐมนตรี (นายสุวิทย์ คุณกิตติ)
เป็นประธานกรรมการพิจารณาก่อนเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

สรุปผลการประชุมคณะรัฐมนตรี วันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๑

เรื่อง ร่างพระราชกฤษฎีกาเงินช่วยเหลือผู้ซึ่งออกจากราชการ
ตามมาตรการปรับปรุงอัตราค่าจ้างของส่วนราชการ พ.ศ.

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่กระทรวงการคลังเสนอ ซึ่งสำนักงาน
คณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาแล้ว มีสาระสำคัญคือ กำหนดการจ่ายเงิน
ช่วยเหลือผู้ซึ่งออกจากราชการตามมาตรการปรับปรุงอัตราค่าจ้างของส่วนราชการ โดย
ให้จ่ายเงินช่วยเหลือแก่ข้าราชการ ซึ่งได้รับอนุญาตให้ลาออกจากราชการตามโครงการ
เป็นจำนวน = (จำนวนปีของเวลาราชการที่เหลือ + ๘) X เงินเดือนเดือนสุดท้าย
แต่รวมกันแล้วต้องไม่เกิน ๑๕ เท่าของเงินเดือนเดือนสุดท้าย และให้นำขึ้นทูลเกล้าฯ
ถวาย เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยและประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมายต่อไป

■ เรื่อง ร่างพระราชกฤษฎีกาให้นำราคาปานกลางของที่ดินที่ใช้ใช้ในการประเมินภาษีบำรุงท้องที่ประจำปี พ.ศ. ๒๕๒๑ ถึง พ.ศ. ๒๕๒๔ มาใช้ในการประเมินภาษีบำรุงท้องที่สำหรับปี พ.ศ. ๒๕๕๑ พ.ศ.

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาแล้ว มีสาระสำคัญคือ ให้นำราคาปานกลางของที่ดินที่ใช้ใช้ในการประเมินภาษีบำรุงท้องที่ประจำปี พ.ศ. ๒๕๒๑ ถึง พ.ศ. ๒๕๒๔ มาใช้ในการประเมินภาษีบำรุงท้องที่สำหรับปี พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๑ เป็นต้นไป และให้นำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยและประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมายต่อไป

■ เรื่อง ร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดให้ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมสวิตช์ไฟฟ้าใช้ในที่อยู่อาศัยและสิ่งติดตั้งทางไฟฟ้ายึดกับที่ที่คล้ายกันต้องเป็นไปตามมาตรฐาน พ.ศ.

คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติหลักการตามที่กระทรวงอุตสาหกรรมเสนอ โดยมีสาระสำคัญคือ ปรับปรุงการกำหนดให้ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมสวิตช์ไฟฟ้าใช้ในที่อยู่อาศัยและสิ่งติดตั้งทางไฟฟ้ายึดกับที่ที่คล้ายกันต้องเป็นไปตามมาตรฐาน มอก. ๘๒๔-๒๕๓๑ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา แล้วดำเนินการต่อไปได้

■ เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติหลักการตามที่สำนักงานอัยการสูงสุด โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเสนอ มีสาระสำคัญคือ ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวกับการให้ความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญาให้มีความเหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน และให้สามารถรองรับพันธกรณีตามสนธิสัญญาว่าด้วยความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องทางอาญาของภูมิภาคอาเซียน และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณารวมกับร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ที่กระทรวงยุติธรรมเสนอ ซึ่งอยู่ระหว่างการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อให้เป็นร่างพระราชบัญญัติฉบับเดียวกันและนำเสนอ

คณะรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่ง และให้สำนักงานอัยการสูงสุดประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเร่งรัดดำเนินการให้มีการเสนอสนธิสัญญาว่าด้วยความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องทางอาญาของภูมิภาคอาเซียนให้รัฐสภาพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนแล้วจึงเสนอร่างพระราชบัญญัติในเรื่องนี้ไปเพื่อสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาต่อไป

เรื่อง ร่างพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ.

คณะรัฐมนตรีมีมติตามที่สำนักงาน ก.พ.ร. เสนอ ดังนี้

๑) อนุมัติหลักการร่างพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. โดยมีสาระสำคัญคือ กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด งบประมาณจังหวัดและงบประมาณกลุ่มจังหวัด และส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาเป็นเรื่องด่วน โดยให้แก้ไขร่างมาตรา ๗ เพื่อให้เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ และปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นเลขานุการร่วมในคณะกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.น.จ.)

๒) เห็นชอบให้ยกเลิกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระบบการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๔๖ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารงบประมาณจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๔๖ และให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกายกร่างระเบียบเพื่อยกเลิกระเบียบทั้งสองฉบับดังกล่าว แล้วดำเนินการต่อไป

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติองค์การมหาชน (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติหลักการตามที่สำนักงาน ก.พ.ร. เสนอ โดยมีสาระสำคัญคือ กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการดำรงตำแหน่งกรรมการขององค์การมหาชน กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้บริหารขององค์การมหาชน กำหนดให้มีการดำเนินการสรรหาผู้บริหารขององค์การมหาชนภายในระยะเวลาที่กำหนด กำหนดแนวทางปฏิบัติงานขององค์การมหาชน รวมทั้งปรับปรุงระบบการประเมินผลการดำเนินงานขององค์การมหาชน และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาโดยให้แก้ไขกฎหมายให้คณะรัฐมนตรีมีอำนาจให้กรรมการพ้นจากตำแหน่งได้ตามแนวทางเดียว

กับการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการรัฐวิสาหกิจที่คณะรัฐมนตรีมีอำนาจให้ออกจากตำแหน่งได้

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองการดำเนินงานขององค์การโทรคมนาคมทางดาวเทียมระหว่างประเทศ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติหลักการตามที่กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเสนอ ซึ่งปรับปรุงจากร่างพระราชบัญญัติที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาแล้ว โดยมีสาระสำคัญคือ

๑) กำหนดให้ในระหว่างที่ปฏิบัติหน้าที่ในประเทศไทย หรือเข้ามาในประเทศไทยเพื่อปฏิบัติหน้าที่ หรือในการปฏิบัติภารกิจให้องค์การโทรคมนาคมทางดาวเทียมระหว่างประเทศ ทรัพย์สิน และบรรณสารขององค์การฯ ผู้แทนของภาคีองค์การฯ และเจ้าหน้าที่ขององค์การฯ ได้รับเอกสิทธิ์ สิทธิยกเว้น และความคุ้มกันตามที่ระบุไว้ในพิธีสารว่าด้วยเอกสิทธิ์สิทธิยกเว้น และความคุ้มกันขององค์การโทรคมนาคมทางดาวเทียมระหว่างประเทศ ซึ่งทำ ณ กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๑ และ

๒) เพิ่มความว่า “หรือความตกลงที่เกี่ยวกับเอกสิทธิ์ สิทธิยกเว้น และความคุ้มกันซึ่งรัฐบาลแห่งประเทศไทยกับองค์การจะทำได้ทำขึ้น” ใน (๒) ของมาตรา ๔ เพื่อให้เอกสิทธิ์ สิทธิยกเว้น และความคุ้มกันมีผลครอบคลุมไปถึงความตกลงที่เกี่ยวกับเอกสิทธิ์และความคุ้มกันที่รัฐบาลไทยจะทำขึ้นกับองค์การในภายภาคหน้า และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง แล้วส่งให้คณะกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎรพิจารณา ก่อนเสนอสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาต่อไป

สรุปผลการประชุมคณะรัฐมนตรี วันที่ ๒๙ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๑

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. และ
ร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ..)
พ.ศ.

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่กระทรวงวัฒนธรรมเสนอร่างพระราชบัญญัติ
จำนวน ๒ ฉบับ ที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตรวจพิจารณาแล้ว ได้แก่

๑) ร่างพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. โดยมีสาระสำคัญ
คือ ปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยวัฒนธรรมแห่งชาติและกฎหมายว่าด้วยสำนักงาน
คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติเพื่อให้มีการอนุรักษ์และฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญา
ท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมอันดีของชาติและของท้องถิ่น รวมทั้งการยกย่อง
เชิดชูเกียรติให้แก่บุคคลที่สมควรเป็นศิลปินแห่งชาติ ผู้ทรงคุณวุฒิทางวัฒนธรรม หรือ
บุคคลที่มีผลงานดีเด่นทางวัฒนธรรม อันเป็นการรองรับและสร้างขวัญกำลังใจให้แก่
ประชาชนที่มีส่วนร่วมในการสืบสานเรื่องดังกล่าวได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ ภายใต้อำนาจ
ส่งเสริมและประสานงานของคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ และหน่วยงานที่
รับผิดชอบโดยตรง และ

๒) ร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
โดยมีสาระสำคัญคือ แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม
พ.ศ. ๒๕๔๕ เพื่อกำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติเปลี่ยนเป็น
กรมวัฒนธรรมวิถีชีวิตและภูมิปัญญาเพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบงานด้านวัฒนธรรมวิถีชีวิต
และภูมิปัญญา และให้ส่งคณะกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎรพิจารณา
ก่อนเสนอสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาต่อไป

สรุปผลการประชุมคณะรัฐมนตรี วันที่ ๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๑

เรื่อง การประชุมรัฐสภาสมัยวิสามัญเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒

คณะรัฐมนตรีมีมติว่า โดยที่สมัยประชุมสามัญทั่วไปของรัฐสภาจะครบกำหนด ๑๒๐ วัน ในวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ประกอบกับคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบร่างพระราชกฤษฎีกาปิดประชุมรัฐสภาสมัยประชุมสามัญทั่วไป พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งจะมีผลตั้งแต่วันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๑ แต่โดยที่อาจมีความจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกาเรียกประชุมรัฐสภาสมัยวิสามัญ เพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ จึงมอบให้รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายชูศักดิ์ ศิรินิล) ประสานงานกับคณะกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎร เพื่อพิจารณากำหนดวันและระยะเวลาเรียกประชุมรัฐสภาสมัยวิสามัญที่เหมาะสม แล้วเสนอนายกรัฐมนตรีเพื่อนำร่างพระราชกฤษฎีกาในเรื่องนี้ขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายต่อไป

สรุปผลการประชุมคณะรัฐมนตรี วันที่ ๑๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๑

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ.

คณะรัฐมนตรีเห็นชอบตามที่กระทรวงยุติธรรมเสนอ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาแล้ว และให้ส่งคณะกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาก่อนนำเสนอสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาต่อไป โดยกระทรวงยุติธรรมเสนอว่ามีความจำเป็นต้องตราร่างพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ. ขึ้นใช้บังคับ เพื่อรองรับภารกิจของหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายให้ครอบคลุมทุกภารกิจ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลและแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ จึงได้เสนอร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมาเพื่อดำเนินการ โดยมีสาระสำคัญของร่างกฎหมายดังนี้

- ๑) กำหนดให้มีคณะกรรมการคุมประพฤติขึ้น และกำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการคุมประพฤติ
- ๒) กำหนดอำนาจหน้าที่ของพนักงานคุมประพฤติ และให้มีผู้ช่วยพนักงานคุมประพฤติมีอำนาจหน้าที่ช่วยเหลือพนักงานคุมประพฤติตามที่อธิบดีกรมคุมประพฤติมอบหมาย อีกทั้งให้มีอาสาสมัครคุมประพฤติเพื่อช่วยเหลือพนักงานคุมประพฤติและผู้ช่วยพนักงานคุมประพฤติด้วย ทั้งนี้ ได้กำหนดให้พนักงานคุมประพฤติและผู้ช่วยพนักงานคุมประพฤติเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา
- ๓) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการสืบเสาะและพินิจ และการคุมความประพฤติ และการทำงานบริการสังคม
- ๔) กำหนดให้สำนักงานคุมประพฤติมีหน้าที่ดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ และกำหนดวิธีการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์
- ๕) กำหนดบุคคลผู้มีสิทธิได้รับการสงเคราะห์ และกำหนดวิธีการในการสงเคราะห์
- ๖) กำหนดให้มีกองทุนป้องกันอาชญากรรมและแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด โดยมีคณะกรรมการบริหารกองทุนมีอำนาจหน้าที่บริหารกองทุน และให้มีคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของกองทุนมีอำนาจหน้าที่ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และรายงานผลการปฏิบัติงานของกองทุน รวมทั้งเรียกเอกสารหรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใด เพื่อประกอบการพิจารณาประเมินผลการดำเนินงานของกองทุน
- ๗) กำหนดโทษแก่ผู้ขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานคุมประพฤติ และโทษแก่เจ้าพนักงานคุมประพฤติซึ่งนำความลับของผู้อื่นที่ล่วงรู้หรือได้มาเพราะการปฏิบัติหน้าที่ไปเปิดเผยนอกอำนาจหน้าที่ของตน

สรุปผลการประชุมคณะรัฐมนตรี วันที่ ๒๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๑

เรื่อง ร่างพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันวิจัยแสงซินโครตรอน
(องค์การมหาชน) พ.ศ.

คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามมติคณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอ
คณะรัฐมนตรี คณะที่ ๖ ซึ่งมีรองนายกรัฐมนตรี (นายสุวิทย์ คุณกิตติ) เป็นประธาน
ดังนี้

๑) เห็นชอบร่างพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันวิจัยแสงซินโครตรอน (องค์การ
มหาชน) พ.ศ. ตามที่กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเสนอ ซึ่งสำนักงาน
คณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาแล้ว และให้นำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย เพื่อทรงลง
พระปรมาภิไธยและประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมายต่อไป โดยมอบให้กระทรวงวิทยาศาสตร์
และเทคโนโลยีรับประเด็นอภิปรายของคณะกรรมการฯ ไปพิจารณาดำเนินการจัดทำ
ร่างพระราชบัญญัติให้แล้วเสร็จโดยเร็ว

๒) สำหรับองค์การมหาชนที่ได้จัดตั้งขึ้นแล้วตามกฎหมายเห็นควรมอบให้
สำนักงาน ก.พ.ร. และสำนักงานประมาณรับไปดำเนินการพิจารณาติดตามและประเมิน
ผลการดำเนินงานแล้วรายงานผลให้คณะรัฐมนตรีทราบ โดยให้สำนักงานประมาณพิจารณา
กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการตรวจสอบแผนการเงิน (financial) และผลการปฏิบัติงาน
(performance) ขององค์การมหาชนที่ได้จัดตั้งขึ้นแล้วดังกล่าว เสนอคณะรัฐมนตรี
พิจารณาต่อไป กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้เสนอร่างพระราชกฤษฎีกา
จัดตั้งสถาบันวิจัยแสงซินโครตรอน (องค์การมหาชน) พ.ศ. ที่สำนักงานคณะกรรมการ
กฤษฎีกาตรวจพิจารณาแล้วมาเพื่อดำเนินการ โดยมีสาระสำคัญเพื่อจัดตั้งสถาบันวิจัย
แสงซินโครตรอนแห่งชาติขึ้น ซึ่งมีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการวิจัย การใช้ประโยชน์
การให้บริการ รวมทั้งการส่งเสริม การถ่ายทอดและการเรียนรู้เทคโนโลยีด้านแสง
ซินโครตรอน

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตรวจพิจารณาแล้ว โดยมีสาระสำคัญคือ แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยบัตรประจำตัวประชาชน เพื่อกำหนดให้ผู้มีสัญชาติไทยทุกคนต้องมีบัตรประจำตัวประชาชนตั้งแต่เกิดไว้ใช้แสดงตน เพื่อประโยชน์ในการเข้ารับบริการสาธารณะของรัฐ และปรับปรุงรายการ รวมทั้งหลักเกณฑ์และวิธีการออกบัตรประจำตัวประชาชน เพื่อให้สอดคล้องกับการที่รัฐจะนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริการประชาชนด้านต่าง ๆ ผ่านทางบัตรประจำตัวประชาชนเพื่อประโยชน์ของผู้ถือบัตร และให้ส่งคณะกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎรพิจารณา ก่อนเสนอสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาต่อไป

ทั้งนี้ ให้กระทรวงมหาดไทยรับข้อสังเกตของคณะรัฐมนตรีที่เห็นควรประสานงานกับกระทรวงการต่างประเทศ เพื่อศึกษาแนวทางการให้บัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์ (Smart Card) ที่มีหน่วยความจำ มีข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง (Passport) ของบุคคลเพื่อประโยชน์ในการเดินทางไปต่างประเทศหรือเดินทางผ่านแดนสำหรับประเทศที่มีอาณาเขตติดกับประเทศไทย (Border pass) และประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาแนวทางการมอบหมายงานบางส่วนให้ดำเนินการแทนกระทรวงมหาดไทย เช่น การมอบให้โรงพยาบาลดำเนินการจัดเก็บและบันทึกข้อมูลเด็กแรกเกิด โดยเชื่อมโยงข้อมูลกับกรมการปกครองเพื่อการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชน เป็นต้น รวมทั้งให้ทุกหน่วยงานของรัฐพิจารณาใช้ประโยชน์จากข้อมูลในบัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์ (Smart Card) ที่มีหน่วยความจำ เพื่อความคุ้มค่าของบัตรและเพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการติดต่อกับหน่วยงานราชการ ไปดำเนินการ

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติจราจรทางบก (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (กำหนดอุปกรณ์เพื่อช่วยในการแสดงสัญญาณจราจร และกำหนด ข้อสันนิษฐานกรณีผู้ขับขี่ไม่ยอมให้ทดสอบโดยไม่มีเหตุอันควร)

คณะรัฐมนตรีเห็นชอบตามที่กระทรวงยุติธรรมเสนอ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาแล้ว และให้ส่งคณะกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎรพิจารณา ก่อนนำเสนอสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาต่อไป กระทรวงยุติธรรมเสนอว่า ร่างพระราชบัญญัติจราจรทางบก (ฉบับที่ ..) พ.ศ.ที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมนี้ เป็นการ

ส่งเสริมให้การป้องกันการเกิดอุบัติเหตุเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความปลอดภัยในท้องถนนมากยิ่งขึ้น โดยสอดคล้องกับนโยบายการบริหารจัดการที่ดีด้านกฎหมายและการยุติธรรมที่คณะรัฐมนตรีได้แถลงต่อรัฐสภา จึงได้เสนอร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมาเพื่อดำเนินการ โดยมีสาระสำคัญของร่างกฎหมายดังนี้

๑) กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ใช้ไฟฉายเรืองแสงหรืออุปกรณ์เรืองแสงอื่นในการแสดงสัญญาณจราจรได้

๒) กำหนดให้เจ้าพนักงานจราจร พนักงานสอบสวน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้มีการทดสอบผู้ขับขี่ว่าหย่อนความสามารถในอันที่จะขับ หรือเมาสุรา หรือของเมาอย่างอื่น และให้มีอำนาจกักตัวผู้ขับขี่ที่มีพฤติการณ์ดังกล่าวและไม่ยอมให้ทดสอบ ทั้งนี้ หากไม่ยอมให้ทดสอบโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้นั้นขับรถในขณะเมาสุราหรือของเมาอย่างอื่น

เรื่อง การประชุมรัฐสภาสมัยวิสามัญเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๓

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่สำนักงานประมาณเสนอการกำหนดวงเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๓ จำนวน ๑,๘๓๕,๐๐๐ ล้านบาทโดยเป็นนโยบายงบประมาณขาดดุล จำนวน ๒๔๙,๕๐๐ ล้านบาท รายได้ จำนวน ๑,๕๘๕,๕๐๐ ล้านบาท รวมทั้งรายละเอียดงบประมาณรายจ่ายฯ ของกระทรวงส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่น

นอกจากนี้การปรับปรุงรายละเอียดงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๓ ของนายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีเจ้าสังกัดแต่ละกระทรวงสมควรดำเนินการให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๓ ดังนี้

๑) ปรับปรุงรายละเอียดภายในกรอบวงเงินของแต่ละกระทรวงหรือวงเงินของหน่วยงานที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ

๒) งบประมาณที่ได้รับจัดสรรไว้สำหรับรายจ่ายผูกพันตามสัญญา ตามมติคณะรัฐมนตรี ตามกฎหมาย รายจ่ายชำระหนี้ เงินอุดหนุนที่จัดสรรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนรายจ่ายที่จำเป็นต้องจ่ายสำหรับค่าใช้จ่ายบุคลากรและค่าสาธารณูปโภค ไม่ควรเปลี่ยนแปลงรายการไปจัดสรรให้รายการอื่น ๆ

๓) เพื่อรักษาสัดส่วนรายจ่ายลงทุนของแต่ละกระทรวงให้อยู่ในระดับที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบไว้ในภาพรวม จึงไม่ควรเปลี่ยนแปลงรายจ่ายลงทุนไป

เพิ่มในรายจ่ายประจำ

๔) การปรับปรุงงบประมาณไม่ควรเพิ่มรายการใหม่ที่มีภาระผูกพันงบประมาณในปีต่อ ๆ ไป

ทั้งนี้ ให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่น ส่งผลการพิจารณาข้อเสนอการปรับปรุง ให้สำนักงานงบประมาณภายในวันศุกร์ที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๑

ให้สำนักงานงบประมาณพิจารณาและปรับปรุงรายละเอียดงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ แล้วให้นำเสนอนายกรัฐมนตรีเพื่ออนุมัติในนามคณะรัฐมนตรี ภายในวันอังคารที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๕๑ และให้สำนักงานงบประมานนำรายละเอียดงบประมาณที่ได้รับอนุมัติจากนายกรัฐมนตรีไปจัดทำเป็นร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ และเอกสารประกอบ โดยให้ส่งร่างพระราชบัญญัติฯ ให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจสอบพิจารณาเป็นเรื่องด่วน และแจ้งผลการพิจารณาให้สำนักงานงบประมาณทราบโดยตรงก่อนนำไปจัดพิมพ์เป็นร่างพระราชบัญญัติฯ และเอกสารประกอบเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบในวันอังคารที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๑ เพื่อนำเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรต่อไป

สรุปผลการประชุมคณะรัฐมนตรี วันที่ ๒๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๑

เรื่อง ร่างพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (ให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่ผู้ให้การสนับสนุนการศึกษา)

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่กระทรวงการคลังเสนอ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตรวจสอบพิจารณาแล้ว โดยมีสาระสำคัญคือ ยกเว้นภาษีเงินได้ให้แก่ผู้สนับสนุนการศึกษาสำหรับเงินได้ที่จ่ายเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดหาครู อาจารย์ หรือผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา หรือเป็นทุนการศึกษา การประดิษฐ์ การพัฒนา การค้นคว้าหรือการวิจัย สำหรับนักเรียน นิสิต หรือนักศึกษาของสถานศึกษา ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกรมสรรพากรประกาศกำหนด และให้ดำเนินการต่อไป

สรุปผลการประชุมคณะรัฐมนตรี วันที่ ๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๑

เรื่อง ร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดให้ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
รถจักรยานยนต์ต้องเป็นไปตามมาตรฐาน พ.ศ.

คณะรัฐมนตรีอนุมัติหลักการตามที่กระทรวงอุตสาหกรรมเสนอ และให้ส่ง
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา แล้วดำเนินการต่อไป โดยมีสาระสำคัญของร่างพระราชกฤษฎีกา ดังนี้

๑) ร่างพระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนด ๖๐ วัน นับแต่วัน
ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (ร่างมาตรา ๒)

๒) ให้ยกเลิกพระราชกฤษฎีกากำหนดให้ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมรถจักรยาน
ยนต์ต้องเป็นไปตามมาตรฐาน พ.ศ. ๒๕๔๗ (ร่างมาตรา ๓)

๓) ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมรถจักรยานยนต์ต้องเป็นไปตามมาตรฐาน เลขที่
มอก. ๒๓๕๐ - ๒๕๕๑ ตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ ๓๘๔๒
(พ.ศ. ๒๕๕๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
พ.ศ. ๒๕๑๑ เรื่อง ยกเลิกและกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมรถจักรยานยนต์
เฉพาะด้าน ความปลอดภัย : สารมลพิษจากเครื่องยนต์ ระดับที่ ๖ ลงวันที่ ๔ เมษายน
พ.ศ. ๒๕๕๑ (ร่างมาตรา ๔)

เรื่อง ร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดให้ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
รถยนต์ขนาดใหญ่ที่ใช้เครื่องยนต์แบบจุดระเบิดด้วยการอัดต้อง
เป็นไปตามมาตรฐาน พ.ศ.

คณะรัฐมนตรีอนุมัติหลักการตามที่กระทรวงอุตสาหกรรมเสนอ และให้ส่ง
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา แล้วดำเนินการต่อไป โดยมีสาระสำคัญของร่างกฎหมาย ดังนี้

๑) ร่างพระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนด ๖๐ วัน นับแต่วัน
ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (ร่างมาตรา ๒)

๒) ให้ยกเลิกพระราชกฤษฎีกากำหนดให้ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมรถยนต์

ขนาดใหญ่ที่ใช้เครื่องยนต์ดีเซลต้องเป็นไปตามมาตรฐาน พ.ศ. ๒๕๔๒ (ร่างมาตรา ๓)

๓) ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมรถยนต์ขนาดใหญ่ที่ใช้เครื่องยนต์แบบจุดระเบิดด้วยการอัดต้องเป็นไปตามมาตรฐาน เลขที่ มอก. ๒๓๑๕ - ๒๕๕๑ ตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ ๓๘๔๑ (พ.ศ. ๒๕๕๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๕๑ เรื่อง ยกเลิกและกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมรถยนต์ขนาดใหญ่ที่ใช้เครื่องยนต์แบบจุดระเบิดด้วยการอัดเฉพาะด้านความปลอดภัย : สารมลพิษจากเครื่องยนต์ ระดับที่ ๔ ลงวันที่ ๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๑ (ร่างมาตรา ๔)

เรื่อง ร่างพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (มาตรการภาษีเพื่อสนับสนุนโครงการเลิกใช้สารทำลายชั้นบรรยากาศโอโซน)

คณะรัฐมนตรีเห็นชอบร่างพระราชกฤษฎีกาฯ ตามที่คณะรัฐมนตรีชุดก่อนได้มีมติอนุมัติหลักการตามที่กระทรวงการคลังเสนอ และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตรวจพิจารณาแล้ว โดยมีสาระสำคัญคือ กำหนดให้ยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับการนำเข้าเครื่องมือ อุปกรณ์ ซึ่งกรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม นำเข้ามาเพื่อมอบให้แก่หน่วยงานราชการตามโครงการเลิกใช้สารทำลายชั้นบรรยากาศโอโซน ตั้งแต่วันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๔๗ เป็นต้นไป และการนำเข้าต้องมีหนังสือรับรองจากอธิบดีกรมโรงงานอุตสาหกรรมหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายว่านำมาใช้ตามโครงการเลิกใช้สารทำลายชั้นบรรยากาศโอโซน

เรื่อง การจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ(สำนักงาน ป.ป.น.)

คณะรัฐมนตรีเห็นชอบร่างกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. (ตามผลการพิจารณาของ ก.พ.ร.) ที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตรวจพิจารณาแล้ว และให้กระทรวงยุติธรรมรับข้อสังเกตของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาไปพิจารณาดำเนินการต่อไป

สำนักงาน ก.พ.ร. เสนอว่า ก.พ.ร. ได้พิจารณาการแบ่งส่วนราชการสำนักงาน ป.ป.ท. แล้ว มีมติเห็นชอบการแบ่งส่วนราชการสำนักงาน ป.ป.ท. และได้ส่งร่าง กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงาน ป.ป.ท. ไปเพื่อสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ตรวจสอบพิจารณาต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตรวจสอบพิจารณาร่างกฎกระทรวงดังกล่าว เสร็จแล้ว มีการแก้ไขเพิ่มเติมโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการและการกำหนดอำนาจหน้าที่ ของส่วนราชการภายในสำนักงาน ป.ป.ท. ใหม่ ตามผลการพิจารณาของสำนักงาน ก.พ.ร. นอกจากนี้ได้แก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำในบันทึกหลักการและเหตุผลประกอบ ร่างกฎกระทรวง และร่างกฎกระทรวงให้ถูกต้องและเหมาะสมยิ่งขึ้น จึงได้เสนอ ร่างกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ในภาครัฐ กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. มาเพื่อดำเนินการ

อนึ่ง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า การที่พระราชบัญญัติ มาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้บัญญัติ ให้สำนักงาน ป.ป.ท. เป็นส่วนราชการมีฐานะเป็นกรมในสังกัดกระทรวงยุติธรรมนั้น จำเป็นต้องมีการเสนอแก้ไขกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม ให้มีความสอดคล้องกันด้วย จึงสมควรที่กระทรวงยุติธรรมจะได้ดำเนินการเสนอแก้ไข กฎหมายดังกล่าวต่อไป โดยมีสาระสำคัญของร่างกฎกระทรวง ดังนี้

๑) กำหนดอำนาจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม การทุจริตในภาครัฐ (ร่างข้อ ๑)

๒) จัดแบ่งส่วนราชการของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม การทุจริตในภาครัฐออกเป็นสำนักงานเลขาธิการ กองการต่างประเทศ ศูนย์เทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร สำนักคุ้มครองและป้องกัน สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ๑ - ๕ และสำนักงานป้องกันและปราบปราม การทุจริตในภาครัฐ เขตพื้นที่ ๑ - ๙ และกำหนดอำนาจหน้าที่ไว้ด้วย

๓) กำหนดให้มีกลุ่มตรวจสอบภายใน กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร และ กลุ่มงานกฎหมาย รวมทั้งกำหนดอำนาจหน้าที่ไว้ด้วย ๖

"ธรรม กับ การเมือง เป็นสิ่งที่แยกกันไม่ได้
แยกกันเมื่อไร การเมืองก็กลายเป็นการ
ทำลายโลกขึ้นมาทันที"

(พุทธทาสภิกขุในวาทกรรมทางการเมือง รวบรวมโดยไพโรจน์ อดุลมณเฑียร)

เรื่อง “ทิศทางองค์กรปฏิรูปกฎหมาย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย”^๑

๑. ความเป็นมาของคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย^๒

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๘๑ (๓) กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านกฎหมายและการยุติธรรมในหลายประการด้วยกัน และหนึ่งในนั้นก็คือการจัดให้มีกฎหมายเพื่อจัดตั้ง “องค์กรเพื่อการปฏิรูปกฎหมาย” ที่ดำเนินการเป็นอิสระเพื่อปรับปรุงและพัฒนากฎหมายของประเทศ รวมทั้งการปรับปรุงกฎหมายให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญโดยต้องรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่ได้รับผลกระทบจากกฎหมายนั้นประกอบด้วย และในบทเฉพาะกาล มาตรา ๓๐๘ ได้กำหนดให้คณะรัฐมนตรีที่บริหารราชการแผ่นดินอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้แต่งตั้ง “คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย” ที่มีการดำเนินการที่เป็นอิสระเพื่อทำหน้าที่ศึกษาและเสนอแนะการจัดทำกฎหมายที่จำเป็นต้องตราขึ้นเพื่ออนุวัติการตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และให้คณะกรรมการดังกล่าวจัดทำกฎหมายเพื่อจัดตั้งองค์กรเพื่อการปฏิรูปกฎหมาย ตามมาตรา ๘๑ (๓) โดยในกฎหมายดังกล่าวอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติกำหนดให้มีหน้าที่สนับสนุนการดำเนินการร่างกฎหมายของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งด้วย

คณะรัฐมนตรี ชุดที่มี พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีมติแต่งตั้งคณะกรรมการสรรหาคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายให้มีหน้าที่ดำเนินการสรรหาคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย หลังจากนั้นคณะกรรมการสรรหา ได้เสนอรายชื่อบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็นกรรมการปฏิรูปกฎหมาย จำนวน ๑๑ คน และคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ อนุมัติตามที่คณะกรรมการสรรหา เสนอ^๓ โดยมีองค์ประกอบดังนี้

^๑ จัดโดยคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย และสำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย สำนักงานกิจการยุติธรรม เมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๕๑ เวลา ๐๘.๐๐-๑๔.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องกมลทิพย์ ๑ และ ๒ โรงแรมสยามซิตี้ ถนนศรีอยุธยา พญาไท กรุงเทพมหานคร.

^๒ คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย, เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง “ทิศทางองค์กรปฏิรูปกฎหมายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย”, ๒๕๕๑.

^๓ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย ลงวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๑.

๑) ศาสตราจารย์ คณิต ฒ นคร	ประธานกรรมการ
๒) นายชูชัย ศุภวงศ์	กรรมการ
๓) นายปรีดา เตียสุวรรณ	กรรมการ
๔) นางสาวสนา โตสิตระกูล ^๔	กรรมการ
๕) ศาสตราจารย์ วิฑิต มันทาภรณ์	กรรมการ
๖) ศาสตราจารย์ วิษณุ เครืองาม	กรรมการ
๗) นายสมชาย หอมลออ	กรรมการ
๘) นายสมหมาย ปาริฉัตต์	กรรมการ
๙) นายสิทธิโชค ศรีเจริญ	กรรมการ
๑๐) ศาสตราจารย์ สุรพล นิติไกรพจน์	กรรมการ
๑๑) ศาสตราจารย์กิตติคุณ อมรา พงศ์ศาศิษญ์	กรรมการ

ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๐ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบให้นายวิศิษฐ์ วิศิษฐ์สรอรรถ ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม ทำหน้าที่เลขาธิการคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย และให้สำนักงานกิจการยุติธรรมเป็นหน่วยธุรการของคณะกรรมการดังกล่าว

คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายได้มีการดำเนินการจัดทำกฎหมายเพื่อจัดตั้งองค์กรเพื่อการปฏิรูปกฎหมาย ซึ่งในเบื้องต้นได้ยกร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย พ.ศ. โดยมีการพิจารณาศึกษาเปรียบเทียบจากหลักการของกฎหมายและองค์กรของต่างประเทศ

๒. การสัมมนาเกี่ยวกับทิศทางองค์กรปฏิรูปกฎหมายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

เมื่อวันศุกร์ที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๕๑ เวลา ๐๘.๐๐-๑๔.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องกมลทิพย์ ๑ และ ๒ โรงแรมสยามซิตี้ ถนนศรีอยุธยา พญาไท กรุงเทพมหานคร คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย ได้มอบหมายให้สำนักงานกิจการยุติธรรมในฐานะฝ่ายเลขานุการ จัดให้มีการสัมมนาเพื่อเผยแพร่ความเป็นมาขององค์กรปฏิรูปกฎหมาย การดำเนินงานและผลการดำเนินงานของคณะกรรมการฯ ผลการศึกษารูปแบบองค์กรปฏิรูปกฎหมายของต่างประเทศ และนำเสนอร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย พ.ศ. เพื่อรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อนำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะไปแก้ไขปรับปรุง

^๔ขอลาออกจากการเป็นกรรมการเนื่องจากได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ตั้งแต่วันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๑.

ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว รวมทั้งนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานของคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายต่อไป

ในการนี้ ศาสตราจารย์ ดร. คณิต ฒ นคร ประธานกรรมการปฏิรูปกฎหมาย ได้ให้เกียรติกล่าวเปิดการสัมมนา และได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับภารกิจและการดำเนินงานของคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย สรุปได้ดังนี้

คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย มีภารกิจสำคัญรวม ๒ ประการ คือ

ประการแรก ศึกษาและเสนอแนะการจัดทำกฎหมายที่จำเป็นต้องตราขึ้นเพื่ออนุวัติการตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และ

ประการที่สอง จัดทำกฎหมายเพื่อจัดตั้งองค์กรปฏิรูปกฎหมายให้แล้วเสร็จภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่รัฐธรรมนูญได้ประกาศใช้ โดยกฎหมายดังกล่าวต้องมีบทบัญญัติที่ให้การสนับสนุนดำเนินการยกร่างกฎหมายของประชาชนได้มีส่วนเกี่ยวข้องด้วย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับใหม่นี้นอกจากจะกำหนดให้มีการจัดตั้งองค์กรปฏิรูปกฎหมายแล้ว ยังกำหนดให้มีการจัดตั้ง “องค์กรเพื่อปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม” ด้วย เนื่องจากกระบวนการยุติธรรมในปัจจุบันนั้นมีหลายหน่วยงานที่เข้ามาเกี่ยวข้อง แต่ยังขาดความเชื่อมโยง มีการทำงานซ้ำซ้อน ขาดความโปร่งใสและตรวจสอบได้ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ประกอบกับกฎหมายที่บังคับใช้บางส่วนก็มีความคลุมเครือยากต่อการเข้าใจ รวมทั้งยังขาดการทบทวนและพัฒนากฎหมายให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างสังคม ทั้งการแก้ไขปัญหาทางสังคมของรัฐก็ไม่ใช่เป็นไปในลักษณะเดียวกัน ที่สำคัญคือขาดความตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน และประชาชนไม่สามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวกเท่าที่ควร จนทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การที่สังคมไทยจะพัฒนาได้อย่างเป็นสุขและยั่งยืน จึงควรมีการพัฒนากระบวนการยุติธรรมควบคู่กับการพัฒนากฎหมายไปพร้อม ๆ กันด้วย

คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายมีความเห็นว่า การปฏิรูปกฎหมายและการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด หากมีการดำเนินการโดยคณะกรรมการชุดเดียวกันจะทำให้การกำหนดทิศทางการขับเคลื่อนกฎหมายของประเทศ รวมทั้งกระบวนการยุติธรรมสอดคล้องต้องกันอย่างเป็นระบบเพื่อประโยชน์สุขโดยรวมของประเทศชาติ โดยคณะกรรมการฯ ได้ดำเนินการดังนี้

๑. ให้ความเห็นชอบการจ้างที่ปรึกษาในการดำเนินการตาม **โครงการเวทีความคิดเพื่อการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมไทย** เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมไทย

พร้อมทั้งจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชน เพื่อให้ทุกภาคส่วนในสังคมได้มีส่วนร่วมในการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมไทยอย่างแท้จริง

๒. **แต่งตั้งคณะกรรมการว่าด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชน** โดยมีศาสตราจารย์กิตติคุณอมรา พงศ์ศาศิขณ์ เป็นประธาน มีอำนาจหน้าที่ในการศึกษา วิเคราะห์ ทบทวนและเสนอแนะการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการรับความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของประชาชน และกำหนดช่องทางให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการปฏิรูปกฎหมายอย่างมีระบบและแบบแผน

หลังจากนั้นมีการอภิปรายในหัวข้อเรื่อง **“ร่างกฎหมายเพื่อจัดตั้งองค์กรปฏิรูปกฎหมายของไทยและข้อเสนอแนะในการจัดทำกฎหมายเพื่่อนุวัติการตามรัฐธรรมนูญ”** โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็น ประกอบด้วย

- ๑) ศาสตราจารย์ ดร. วิษณุ เครืองาม กรรมการปฏิรูปกฎหมาย
- ๒) นายสิทธิโชค ศรีเจริญ กรรมการปฏิรูปกฎหมาย
- ๓) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธิติพันธ์ เชื้อบุญชัย คณบดีคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ดำเนินรายการโดย **นายวัลลภ นาคบัว** ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย

โดยผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่านได้แสดงความคิดเห็น ดังนี้

๑) ศาสตราจารย์ ดร. วิษณุ เครืองาม ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นมาของแนวคิดการปฏิรูปกฎหมายของประเทศไทย รวมทั้งที่มาและรูปแบบของคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายของประเทศไทย สรุปได้ดังนี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้บัญญัติเกี่ยวกับการปฏิรูปไว้สองเรื่องด้วยกัน กล่าวคือ การปฏิรูปกฎหมาย และการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม แม้การปฏิรูปกฎหมายจะเพิกบัญญัติไว้ในมาตรา ๘๑ (๓) และมาตรา ๓๐๘ แต่ก็ไม่ใช่คำใหม่หรือเรื่องใหม่สำหรับประเทศไทย เพราะประเทศไทยได้มีการปฏิรูปกฎหมายมานานแล้วซึ่งการปฏิรูปกฎหมายที่สำคัญนั้นได้เริ่มเป็นครั้งแรกเมื่อสมัยรัชกาลที่ ๑ หลายเรื่องเป็นสิ่งที่มียอยู่แล้ว และได้ดำเนินการแล้ว รัฐธรรมนูญเพียงแต่บัญญัติรับรองไว้เพื่อให้มีความชัดเจน โดยกำหนดไว้ในแนวนโยบายด้านกฎหมายและการยุติธรรม ทั้งนี้ การปฏิรูปกฎหมายเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ เนื่องจากในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันมีหลายเรื่องที่กำหนดขึ้นเป็นเรื่องใหม่และได้กำหนดไว้แต่เพียงหลักการกว้าง ๆ เท่านั้น ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการ

ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเพื่อกำหนดในรายละเอียดให้มีความสอดคล้องกับหลักการของบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

นอกจากนี้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันยังได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมในบางประเด็นบางมาตรา ซึ่งทำให้กฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ เช่น ในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน มาตรา ๒๖๕ วรรคสอง (มาตรา ๑๑๐ วรรคสอง ตามรัฐธรรมนูญฯ ๒๕๕๐) มีการตัดถ้อยคำว่า “กรรมการที่ได้รับแต่งตั้งในฐานะเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย” ซึ่งเป็นข้อยกเว้นในการดำรงตำแหน่งอื่นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา จนทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติเนื่องจากมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวนมากดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการของสภามหาวิทยาลัยซึ่งได้รับแต่งตั้งในฐานะเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายอยู่ก่อนแล้วไม่สามารถที่จะดำรงตำแหน่งได้ต่อไป เป็นต้น

และประการสำคัญกรณีที่มีปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นนั้น ประเทศไทยมักจะไม่ได้แก้ไขปัญหาโดยวิธีการแก้ไขหรือปรับปรุงกฎหมายที่มีอยู่เดิม แต่มักจะร่างกฎหมายฉบับใหม่ขึ้นมาเพื่อแก้ไขปัญหาแทน อันเป็นสาเหตุทำให้เกิดปัญหาความทับซ้อนเรื่องอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบ ดังนั้นการจัดระบบกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาคือเรื่องอำนาจหน้าที่นี้เรียกว่า **“การปฏิรูปกฎหมาย”**

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ รัฐบาลได้มีการปฏิรูประบบราชการและได้ปฏิรูปกฎหมายและนายกรัฐมนตรีได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ ๑๗๔/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๑๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ เรื่อง แต่งตั้ง **“คณะกรรมการนโยบายแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนากฎหมาย”** เนื่องจากเห็นว่าปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วจนกฎหมายที่มีอยู่ตามไม่ทันเหตุการณ์ ทั้งในส่วนเนื้อหาและกระบวนการทัศน์ทำให้การใช้บังคับกฎหมายเกิดความไม่เป็นธรรมขึ้น ดังนั้นจึงเห็นสมควรนำกฎหมายที่ไม่มีสภาพใช้บังคับหรือกฎหมายที่ล้าสมัยมาสังคายนาทั้งระบบ โดยการแบ่งงานกันทำในลักษณะที่มียานและในแต่ละทีมจะประกอบด้วยบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญหลายสาขาเพื่อทำการศึกษาร่วมกันก่อนที่จะให้ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายทำการร่างกฎหมายเพื่อให้กฎหมายมีความสมบูรณ์เป็นกฎหมายที่ดีมีความเป็นธรรมทั้งในการให้โอกาสและการใช้บังคับ โดยได้ใช้วิธีปฏิรูปกฎหมายทั้งแบบ Top down คือมีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิชุดหนึ่งสั่งการให้แต่ละกระทรวงทำการปฏิรูปกฎหมาย และใช้วิธี Bottom up ด้วย คือให้แต่ละกระทรวงสำรวจกฎหมายของตนเองแล้วแจ้งว่าจะมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายฉบับใดบ้าง

ก่อนที่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันจะได้บัญญัติเรื่องการปฏิรูปกฎหมายไว้ในมาตรา ๘๑ (๓) และ ๓๐๘ การปฏิรูปกฎหมายนี้ได้มีการบรรจุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๘-๑๐ โดยฉบับที่ ๑๐ ได้กำหนดให้รัฐต้องปฏิรูปกฎหมาย กระบวนการยุติธรรม

และบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ดังนั้น จะเห็นได้ว่าประเทศไทยได้มีการปฏิรูปกฎหมายมานานแล้ว เพียงแต่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้บัญญัติไว้ให้มีการปฏิรูปกฎหมายอย่างจริงจังและเป็นระบบมากยิ่งขึ้นเท่านั้น

“การจัดตั้งองค์กรปฏิรูปกฎหมายของประเทศไทย” นั้นได้มีการพิจารณาคึกษารูปแบบจากองค์กรปฏิรูปกฎหมายของต่างประเทศซึ่งมีทั้งแบบ commission ซึ่งเป็นกรรมการที่ทำงานเต็มเวลา และกรรมการแบบ committee ซึ่งเป็นกรรมการที่ทำงานไม่เต็มเวลา และกรรมการแบบสภา

สำหรับประเทศไทยแล้วคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายได้ประชุมกันและมีมติให้คณะกรรมการเป็นแบบผสม คือมีทั้งกรรมการที่ทำงานเต็มเวลาและไม่เต็มเวลา และมีหน่วยธุรการมารองรับ ทั้งนี้ แนวโน้มของหน่วยธุรการจะเป็นหน่วยงานที่อิสระเหมือนมหาวิทยาลัยนอกระบบ ไม่เป็นหน่วยราชการ แต่เป็นหน่วยงานอิสระที่สามารถของบประมาณได้เอง เพื่อความคล่องตัวในการดำเนินงาน

ในส่วนที่มาของกรรมการปฏิรูปกฎหมายนั้นจะมีคณะกรรมการสรรหาชุดหนึ่งเพื่อทำหน้าที่คัดเลือกบุคคลผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือมีประสบการณ์เพื่อดำรงตำแหน่งกรรมการปฏิรูปกฎหมาย ทั้งนี้ กรรมการปฏิรูปกฎหมายจะมีจุดเชื่อมโยงกับฝ่ายการเมืองโดยจะมีการส่งรายชื่อผู้ได้รับการสรรหาจำนวนสองเท่าเพื่อให้วุฒิสภามีมติเลือก แล้วแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบ และให้นายกรัฐมนตรีนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งต่อไป

นายสิทธิโชค ศรีเจริญ ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับภารกิจของคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายในการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน สรุปได้ดังนี้

รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน มาตรา ๓๐๘ ได้บัญญัติหน้าที่ของคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย คือ มีหน้าที่ศึกษาและเสนอแนะการจัดทำกฎหมายที่จำเป็นต้องตราขึ้นเพื่ออนุวัติการตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และจัดทำกฎหมายเพื่อจัดตั้งองค์กรเพื่อการปฏิรูปกฎหมายตามมาตรา ๘๑ (๓) นอกจากนี้รัฐธรรมนูญมาตรา ๑๖๓ ยังคงหลักการให้ประชาชนสามารถเข้าชื่อเสนอร่างกฎหมายเพื่อให้รัฐสภาพิจารณาได้ อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่ารัฐธรรมนูญฯ ปี ๒๕๕๐ จะได้บัญญัติให้ประชาชนสามารถเข้าชื่อเสนอร่างกฎหมายได้ แต่ที่ผ่านมาประชาชนก็ไม่เคยเสนอร่างกฎหมายต่อรัฐสภาได้เลย เนื่องจากประชาชนขาดความรู้ ความชำนาญในการยกร่างกฎหมายและขาดที่ปรึกษาในการยกร่างกฎหมาย

ดังนั้น เมื่อรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้กำหนดให้มีคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย และจัดตั้งองค์กรปฏิรูปกฎหมายขึ้นมา ภารกิจของคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายควรที่จะให้ความสำคัญในการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

เนื่องจากประชาชนเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากกฎหมายโดยตรง และกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายควรมีบทบัญญัติที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าถึงกฎหมายได้อย่างแท้จริง มีการรับฟังประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากร่างกฎหมายและมีบทบัญญัติที่สนับสนุน ช่วยเหลือ และให้คำปรึกษาประชาชนในการยกร่างกฎหมายของประชาชนตามมาตรา ๑๖๓ ด้วย

นอกจากนี้รัฐธรรมนูญมาตรา ๒๕๘ ยังได้บัญญัติให้สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมีหน้าที่ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ฉะนั้นการเสนอแก้ไข หรือเสนอร่างกฎหมายเกี่ยวกับเศรษฐกิจและสังคมของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติควรมีการประสานงานหรือเชื่อมโยงกับคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายด้วย เพราะการเสนอร่างกฎหมายของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาตินั้นเปรียบเสมือนเป็นการเสนอกฎหมายของประชาชน ทั้งนี้ เพราะโครงสร้างของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจะมีเครือข่ายเกี่ยวข้องกับประชาชนโดยตรง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย พ.ศ.^๕ โดยแยกเป็นประเด็นได้ดังนี้

๑. ภาพรวมของร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย พ.ศ. เป็นการปฏิรูปกฎหมายเพื่อจัดทำกฎหมายอย่างเดียว กฎหมายฉบับนี้เป็นเรื่องของนักกฎหมายเท่านั้น ไม่ใช่เรื่องของคนในสาขาอื่นซึ่งเป็นการจำกัดขอบเขตเกินไป ทั้งนี้ เนื่องจากกฎหมายเป็นเครื่องมือสำหรับนำพาสังคมและเศรษฐกิจให้ไปสู่เป้าหมายสุดท้ายของประเทศ ดังนั้น ไม่ควรจำกัดเฉพาะการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมเท่านั้น

๒. วิธีการเกี่ยวกับการสรรหาคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย มีความเห็นดังนี้

๒.๑ องค์ประกอบ ที่มา และจำนวนของกรรมการปฏิรูปกฎหมายซึ่งกำหนดไว้จำนวน ๑๑ คน ซึ่งมาจากการสรรหาของคณะกรรมการสรรหา จำนวน ๘ คน และมาจากการสรรหาของกรรมการปฏิรูปกฎหมายเอง จำนวน ๓ คน เพื่อปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลานั้น มีความเหมาะสมแล้ว

๒.๒ ควรกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการในการสรรหากรรมการปฏิรูปกฎหมายให้มีความชัดเจนรัดกุมมากยิ่งขึ้น เพราะจากประสบการณ์ที่ผ่านมาในกระบวนการสรรหาบุคคลเพื่อดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ตามรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๔๐ ซึ่งมีข้อบกพร่องจนทำให้เกิดการแทรกแซงในกระบวนการสรรหาได้

^๕ร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย พ.ศ. โปรดดูในเว็บไซต์สำนักงานกิจการยุติธรรม <http://www.oja.go.th>.

๒.๓ การกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการปฏิรูปกฎหมายไม่ควรกำหนดเคร่งครัดจนเกินไป ทั้งนี้ เนื่องจากคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายไม่ได้มีอำนาจหน้าที่ในการให้คุณให้โทษต่องานขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญอื่น ๆ เช่น คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เป็นต้น นอกจากนี้ ควรกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะมาเป็นกรรมการให้มาจากหลากหลายสาขาอาชีพ โดยเฉพาะควรกำหนดให้มีที่มาจากสาขาวิทยาศาสตร์ด้วย

๒.๔ เกี่ยวกับวาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการเต็มเวลานั้นควรขยายให้มีระยะเวลายาวกว่า ๓ ปี เพราะว่าการกรรมการเต็มเวลาเป็นผู้ดำเนินการปฏิรูปกฎหมายซึ่งจะต้องมีระยะเวลาพอสมควร นอกจากนี้ ผู้ที่จะดำรงตำแหน่งประธานและรองประธานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายนั้นควรเป็นกรรมการเต็มเวลาด้วย เนื่องจากเป็นผู้ที่จะกำหนดทิศทางหรือนโยบายการปฏิรูปกฎหมายซึ่งจะต้องทำงานเต็มเวลา

๓. เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย มีความเห็นดังนี้

๓.๑ ควรกำหนดให้คณะกรรมการเป็นหน่วยงานกลางที่มีหน้าที่รับฟังความคิดเห็นของประชาชนในการเสนอร่างกฎหมาย และอำนาจหน้าที่ในการบริการข้อมูลข่าวสารนั้นควรรวมถึงการเปิดเผยร่างกฎหมายและการทำงานของคณะกรรมการให้ประชาชนได้รับรู้ด้วย

๓.๒ ควรมีบทบัญญัติให้คณะกรรมการสามารถเสนอร่างกฎหมายได้เอง ในกรณีที่ได้มีการเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับแผนการให้มีกฎหมาย หรือการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายแล้ว แต่คณะรัฐมนตรีไม่ให้ความเห็นชอบและไม่นำร่างกฎหมายดังกล่าวเสนอรัฐสภา

๓.๓ ควรกำหนดคุณสมบัติของเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายให้มีความชัดเจนกว่านี้ และควรมีวาระการดำรงตำแหน่ง ๖ หรือ ๗ ปี เนื่องจากเลขาธิการเป็นผู้มีบทบาทในการปฏิรูปกฎหมาย และการปฏิรูปกฎหมายต้องใช้ระยะเวลาในการศึกษาพอสมควร จึงควรให้เลขาธิการทำงานได้อย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ มีความเห็นว่าอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายอาจมีความซ้ำซ้อนกับองค์กรอื่น เช่น **คณะกรรมการพัฒนากฎหมาย** ตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการกฤษฎีกา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๔ อันประกอบด้วยกรรมการกฤษฎีกาและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากมหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานของรัฐหรือของเอกชน ซึ่งประธานคณะกรรมการกฤษฎีกาเป็นผู้แต่งตั้ง มีจำนวนไม่น้อยกว่า ๙ คน แต่ไม่เกิน ๑๕ คน เป็นกรรมการพัฒนากฎหมายและให้เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาเป็นกรรมการพัฒนากฎหมายโดยตำแหน่ง ซึ่งในกรณีนี้เห็นว่าสององค์กรนี้ควรทำงานร่วมกันหรือไม่ หรือควรจะรวมให้เป็นองค์กรเดียวกัน

ความเห็นของผู้เข้าร่วมสัมมนาต่อร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย พ.ศ.

๑. การกำหนดให้คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายเป็นผู้พิจารณาแผนการตรากฎหมายที่จำเป็นต่อการดำเนินการตามนโยบายและแผนการบริหารราชการแผ่นดินแล้วความเห็นเสนอต่อคณะรัฐมนตรีนั้นจะทำให้แผนการตรากฎหมายที่คณะรัฐมนตรีสามารถทำได้เองตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญอยู่แล้วต้องมาผ่านคณะกรรมการ หรือให้คณะกรรมการพิจารณาก่อนหรือไม่

๒. ไม่มีตัวชี้วัดหรือระบบการประเมินผลการทำงานขององค์กร และการดำเนินงานของคณะกรรมการซึ่งมีการใช้เงินงบประมาณแผ่นดินสูง และค่าตอบแทนของกรรมการก็มีอัตราเทียบเท่ากับเงินเดือนของผู้พิพากษาศาลฎีกา จึงไม่มีความมั่นใจว่าการมีองค์กรนี้จะคุ้มค่าต่อเงินงบประมาณที่เสียไปหรือไม่

๓. ควรกำหนดให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายที่จะต้องเปิดเผยการดำเนินงานทุกอย่างของคณะกรรมการให้ประชาชนได้ทราบ และควรกำหนดรูปแบบการทำงานโดยเน้นการให้บริการมากกว่าเป็นการให้ประชาชนไปขอรับบริการ

๔. ควรกำหนดหลักการบังคับให้ร่างกฎหมายทุกฉบับที่จะมีการเสนอต่อรัฐสภาเพื่อพิจารณาต้องส่งให้คณะกรรมการพิจารณาก่อน และควรกำหนดให้คณะกรรมการมีอำนาจเสนอกฎหมายเพื่อให้รัฐสภาพิจารณาได้เอง

๕. ควรมีกฎเกณฑ์เพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องการยกเลิกกฎหมายที่ล้าสมัยหรือไม่มีผลบังคับใช้แล้ว โดยอาจกำหนดให้ศาลมีอำนาจสั่งยกเลิกกฎหมายฉบับนั้นได้แบบประเทศที่ใช้ระบบกฎหมาย Common Law

อย่างไรก็ตามผู้เข้าร่วมสัมมนายังมีความเห็นว่าเรื่องการพัฒนาและปฏิรูปกฎหมายนั้นไม่ควรกำหนดให้เป็นอำนาจผูกขาดขององค์กรใดองค์กรหนึ่งเพียงองค์กรเดียว เพราะการมีหลายหน่วยงานรับผิดชอบร่วมกันจะทำให้การปฏิรูปกฎหมายมีความละเอียดรอบคอบมากขึ้น และในกรณีที่มีประเด็นที่จะเสนอหรือมีเรื่องที่จะพิจารณาเรื่องเดียวกันก็อาจมีการแบ่งงานกันทำได้ แต่ท้ายที่สุดแล้วต้องพิจารณาร่วมกันเพื่อให้ได้ผลออกมาเป็นอย่างเดียวกัน

นอกจากนี้ ยังมีผู้เข้าร่วมสัมมนาได้ตั้งคำถามต่อที่ประชุมสัมมนาว่าหากมีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ องค์กรปฏิรูปกฎหมายที่กำลังจะก่อตั้งขึ้นนี้จะดำรงอยู่หรือไม่ อย่างไร ซึ่งในประเด็นนี้ ศาสตราจารย์วิชญ์ เครืองาม ได้ตอบคำถามดังกล่าวว่า ถ้ามีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญและมีการตัดมาตราที่กำหนดให้มืองค์กรปฏิรูปกฎหมายออก ก็ยังสามารถมีพระราชบัญญัติจัดตั้งองค์กรปฏิรูปกฎหมายได้ เพียงแต่ไม่มีการกำหนดเรื่องดังกล่าวไว้ในรัฐธรรมนูญ และไม่มีกำหนดเวลาเร่งรัดในการตรากฎหมายฉบับดังกล่าวนี้เท่านั้น ๑

นักปราชญ์การเมืองแต่โบราณ
ขอร้องให้ทุกคนเป็นสัตว์การเมือง
(Political animal) คือ มีหน้าที่สนใจการเมือง ร่วมกันจัดตั้งคม
ให้อยู่กันอย่างสงบสุขโดยไม่ต้องใช้อำนาจ
แต่คนสมัยนี้ ทำได้มากเกินไป ขนาดที่เรียกว่า การเมืองขึ้นสมอง
แล้วใช้การเมืองนั้นเอง เป็นเครื่องมือที่กอบโกย หรือฟาดฟันผู้อื่น
ครอบงำผู้อื่น เพื่อประโยชน์ของตนฝ่ายเดียว
ดังนั้น แทนที่การเมืองจะตั้งอยู่ในฐานะเป็นเรื่องศีลธรรม
ก็กลายเป็นเรื่องอุบิทธิทมิฬใน โลกไปเสีย.

(พุทธทาสภิกขุ ในวาทกรรมทางการเมือง รวบรวมโดย ไพโรจน์ อยุธยาเกียรติ)

ผู้ป่วยจิตเวช : ความเข้าใจที่ต่างกัน ระหว่างนักกฎหมายกับจิตแพทย์

บทนำ

ปัญหาของผู้ที่มีความผิดปกติทางจิตหรือผู้ป่วยจิตเวช นับเป็นเรื่องที่น่าสนใจเรื่องหนึ่งไม่เฉพาะแต่ทางด้านการแพทย์เท่านั้น แต่ในบางครั้งยังมีความเกี่ยวข้องกับทางด้านกฎหมายด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อมีการกระทำความผิดอาญาขึ้น และปรากฏว่าผู้กระทำความผิดผิดปกติทางจิต ในอดีตที่ผ่านมาได้เคยเกิดคดีโด่งดังหลายคดีที่เกิดจากการกระทำของผู้ที่มีความผิดปกติทางจิตและความรู้ทางจิตเวชได้ถูกนำไปเป็นประเด็นสำคัญประกอบการวินิจฉัยคดี ดังเช่นคดี McNaghten ที่เกิดขึ้นในปี ๑๘๔๓ โดยจำเลยชื่อ Daniel McNaghten ได้ใช้ปืนยิง Edward Drummond เลขาธิการส่วนตัวของ Sir Robert Peel นายกรัฐมนตรีอังกฤษในเวลานั้นถึงแก่ความตาย และในที่สุดศาลก็ต้องปล่อยตัวเนื่องจากจิตแพทย์ได้ให้ความเห็นว่าจำเลยวิกลจริต อีกคดีหนึ่งซึ่งเกิดขึ้นเมื่อไม่นานมานี้ คือคดีที่นาย John W. Hinckley ได้พยายามฆ่าประธานาธิบดี Ronald Reagan เมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๒๔ และศาลตัดสินในทำนองเดียวกันว่าจำเลยไม่มีความผิดเพราะกระทำโดยวิกลจริต ซึ่งคดีนี้ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์จากประชาชนเป็นอย่างมาก และทำให้มีการศึกษาวิชานิติจิตเวช (Law and Psychiatry) อย่างจริงจังในสหรัฐอเมริกา สำหรับประเทศไทยแม้ว่าจะมีตัวบทกฎหมายบัญญัติไว้ค่อนข้างชัดเจนในเรื่องดังกล่าว แต่เมื่อพิเคราะห์ดูแล้วก็ยังมีปัญหาอยู่บางประการเป็นต้นว่า การใช้คำและการให้ความหมายของผู้ที่มีความผิดปกติทางจิตยังต่างกัน ในขณะที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา ๑๔ มาตรา ๒๔๖ และมาตรา ๒๔๘ ใช้คำว่าวิกลจริต แต่ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๖๕ กลับจำแนกรายละเอียดโดยใช้คำว่าจิตบกพร่อง โรครจิต หรือจิตฟั่นเฟือน^๑ ทำให้เป็นปัญหาที่น่าคิดว่า ทำไมไม่ใช้คำให้ตรงกัน

*น.บ., น.ม. (ธรรมศาสตร์), น.บ.ท. LL.M. (Tulane) อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

^๑ป.วิ อาญา มาตรา ๑๔ ในระหว่างทำการสอบสวน ได้ส่วนมูลฟ้องหรือพิจารณา ถ้ามีเหตุควรเชื่อว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นผู้วิกลจริตและไม่สามารถต่อสู้คดีได้ ให้พนักงานสอบสวนหรือศาลแล้วแต่กรณีสั่งให้พนักงานแพทย์ตรวจผู้นั้นเสร็จแล้วให้เรียกพนักงานแพทย์ผู้นั้นมาให้ถ้อยคำ หรือให้การว่าตรวจได้ผลประการใด

ผู้ป่วยจิตเวช : ความเข้าใจที่ต่างกัน
ระหว่างนักกฎหมายกับจิตแพทย์

นอกจากนี้ยังพบว่าความเข้าใจในความหมายของคำว่า จิตบกพร่อง โรคจิต และจิตฟั่นเฟือน นั้นดูเหมือนว่านักกฎหมายด้วยกันเองก็ยังเข้าใจไม่ตรงกันนัก ทำให้การอธิบายหรือการให้เหตุผล ในบางคดียังไม่เด่นชัด และที่สำคัญยิ่งไปกว่านั้น ความเข้าใจระหว่างนักกฎหมายและจิตแพทย์ ก็ยังต่างกันอยู่ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า หากจะได้มีการทำความเข้าใจในเรื่องเหล่านี้ให้ตรงกันก็จะเป็น ประโยชน์อย่างยิ่ง บทความนี้มุ่งที่จะศึกษาถึงเรื่องดังกล่าวโดยจะศึกษาถึงการจำแนกโรคทาง จิตเวชว่าทางจิตแพทย์ได้จำแนกไว้อย่างไร เพื่อเปรียบเทียบกับคำอธิบายทางตำรากฎหมายและ แนวคำพิพากษาศาลฎีการวมทั้งจะได้เสนอปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีกับผู้ที่มี ความผิดปกติทางจิตด้วย

คำอธิบายทางการแพทย์

ในทางการแพทย์ คำว่า โรคทางจิตเวชนั้นหมายถึงโรคต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับจิตใจ และ จิตใจนั้นก็หมายถึงส่วนที่เกี่ยวข้องกับความคิด อารมณ์ ความรู้สึก บุคลิกภาพ ความจำ สติ ปัญญา การรับรู้ การรู้จักตนเอง และการตัดสินใจ^๒ สำหรับการจำแนกโรคทางจิตเวช (classification of mental disorders) แบ่งได้เป็นกลุ่มใหญ่ ๆ ดังต่อไปนี้^๓

ในกรณีที่พนักงานสอบสวนหรือศาลเห็นว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นผู้วิกลจริตและไม่สามารถต่อสู้คดีได้ ให้การ สอบสวน ได้ส่วนมูลฟ้อง หรือพิจารณาไว้จนกว่าผู้นั้นหายวิกลจริตหรือสามารถจะสู้คดีได้ และให้มีอำนาจส่งตัวผู้นั้นไปยัง โรงพยาบาลโรคจิต หรือมอบให้แก่ผู้อนุบาล ข้าหลวงประจำจังหวัดหรือผู้อื่นที่เต็มใจรับไปดูแลรักษาก็ได้ตามแต่จะเห็นสมควร กรณีที่ศาลงดการได้ส่วนมูลฟ้องหรือพิจารณาดังบัญญัติไว้ในวรรคก่อน ศาลจะสั่งจำหน่ายคดีเสียชั่วคราวก็ได้ มาตรา ๒๔๖ ศาลมีอำนาจสั่งให้ทุเลาการบังคับให้จำคุกไว้ก่อนจนกว่าเหตุอันควรทุเลาจะหมดไปในกรณีต่อไปนี้

- (๑) เมื่อจำเลยวิกลจริต
- (๒)
- (๓)
- (๔)

ในระหว่างทุเลาการบังคับอยู่นั้น ให้ศาลสั่งพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจัดให้บุคคลดังกล่าวแล้วอยู่ในความ ควบคุมในสถานที่อันควร

มาตรา ๒๔๘ ถ้าบุคคลซึ่งต้องคำพิพากษาให้ประหารชีวิตเกิดวิกลจริตก่อนถูกประหารชีวิต ให้รอการประหารชีวิต ไว้ก่อนจนกว่าผู้นั้นจะหาย ขณะทุเลาการประหารชีวิตอยู่นั้น ศาลมีอำนาจยกมาตรา ๔๖ วรรค ๒ แห่งกฎหมายลักษณะอาญา มาบังคับ

ถ้าผู้วิกลจริตนั้นหายภายหลังปีหนึ่งนับแต่วันคำพิพากษาถึงที่สุด ให้ลดโทษประหารชีวิตลงเหลือจำคุกตลอดชีวิต ป.อาญา มาตรา ๖๕ ผู้ใดกระทำความผิดในขณะที่ไม่สามารถรู้ผิดชอบหรือไม่สามารถบังคับตนเองได้เพราะมีจิตบกพร่อง โรคจิต หรือจิตฟั่นเฟือน ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษสำหรับความผิดนั้น

แต่ถ้าผู้กระทำความผิดยังสามารถรู้ผิดชอบอยู่บ้าง หรือยังสามารถบังคับตนเองได้บ้าง ผู้นั้นต้องรับโทษสำหรับ ความผิดนั้น แต่ศาลอาจลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้

^๒สุวัทนา อารีพรรค, ความผิดปกติทางจิต, โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, พ.ศ. ๒๕๒๔, หน้า ๑.

^๓การจำแนกโรคแบบนี้เป็นไปตาม DSM-II (Diagnostic and statistical manual of mental disorders) ของสมาคมจิตแพทย์แห่งอเมริกา ซึ่งคล้ายกับ ICD-9 (The ninth revision of the international classification of diseases) ของ WHO, รายละเอียด โปรดดู สมภพ เรืองตระกูล, คู่มือจิตเวชศาสตร์, หจก. ภาพพิมพ์ พิมพ์ครั้งที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๒๘, หน้า ๑๓-๑๔.

- (๑) ปัญญาอ่อน (mental retardation) คือ มีสติปัญญาด้อยหรือต่ำกว่าปกติ
- (๒) กลุ่มอาการทางจิตเนื่องจากสมองพิการ (organic brain syndrome OBS) ซึ่งอาจจะมีอาการโรคจิต (psychosis) อยู่ด้วย เรียกว่า OBS with psychosis หรือไม่มีอาการโรคจิตอยู่ด้วยที่เรียกว่า OBS without psychosis
- (๓) โรคจิตเภท (schizophrenia) เป็นโรคจิตที่ผู้ป่วยมีความผิดปกติในรูปแบบของความคิด มีอาการหลงผิด (delusion) ประสาทหลอน (hallucination) พฤติกรรมของผู้ป่วยผิดปกติ มีอารมณ์แบบเฉยเมย (apathy) หรือการแสดงอารมณ์ไม่สมเหตุสมผลต่อเหตุการณ์ในขณะนั้น (inappropriate) การรู้จักตนเอง (insight) ของผู้ป่วยเสีย
- (๔) โรคอารมณ์แปรปรวน (major affective disorder) หมายถึงโรคที่มีความผิดปกติของอารมณ์ ซึ่งอาจเป็นอารมณ์เศร้า (depressive) หรืออารมณ์รื่นเริงสนุกสนาน (euphoria) อีกโรคหนึ่งซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มนี้คือ โรคเศร้าในวัยต่อ (involutional melancholia) ซึ่งเป็นสาเหตุที่สำคัญของการฆ่าตัวตาย
- (๕) ภาวะระแวง (paranoid state) เป็นโรคจิตเรื้อรังที่มีอาการหลงผิดชนิดคิดว่ามีคนปองร้าย (persecutory delusion) หรือคิดว่าตนเป็นคนสำคัญผิดธรรมดา (grandeur delusion)
- (๖) โรคประสาท (neurosis) ผู้ป่วยจะมีความหวาดกลัว และวิตกกังวล แต่อาการมักเป็นไม่รุนแรง การแสดงออกของผู้ป่วยเช่นการกระทำ การพูดจา และความคิดเป็นปกติ ไม่มีอาการของโรคจิต เช่น หูแว่ว ภาพหลอนหรือความคิดหลงผิด
- (๗) บุคลิกภาพผิดปกติ (personality disorder) หมายถึงลักษณะนิสัยของบุคคลที่แสดงออกต่อคนในสังคมนั้นผิดไปจากปกติ ซึ่งโดยทั่วไปไม่มีอาการของโรคประสาทหรือโรคจิต แต่ก็มีบางกรณีที่มีโรคประสาทหรือโรคจิตปนอยู่ด้วย เช่น โรคประสาทกลัว โรคย้ำคิดหรือโรคจิตเภท
- (๘) ความผิดปกติทางเพศ (sexual deviation) ชนิดที่สำคัญ ได้แก่^๔
 - Homosexuality คือ การที่ความสุขทางเพศ กับคนที่มีเพศเดียวกัน
 - Bestiality หรือ Zoophilia คือ การที่ได้รับความสุข ความพอใจทางเพศจากการสมสู่กับสัตว์ อาจพบได้ในผู้ป่วยที่มีอาการโรคจิต หรือปัญญาอ่อน

^๔ดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ใน สมภาพ เรื่องตระกูล, อ้างแล้ว เจริญวรรคที่ ๓, หน้า ๒๖๔-๒๗๑. และสุวัทนา อารีพรรค, กามวิปริต. โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๒๘.

ผู้ป่วยจิตเวช : ความเข้าใจที่ต่างกัน
ระหว่างนักกฎหมายกับจิตแพทย์

- Voyeurism หรือ scopophilia คือ การที่ได้รับความสุข ความพอใจทางเพศจากการแอบดูร่างเปลือยหรือการร่วมเพศของคนอื่น
- Exhibitionism คือ การได้รับความตื่นเต้นพอใจทางเพศจากการได้เปิดเผยอวัยวะเพศของตนในที่สาธารณะ ส่วนใหญ่จะพบในผู้ชาย
- Sadism คือ การที่ได้รับความสุข ความตื่นเต้นพอใจจากการทำให้คู่ร่วมเพศเกิดความเจ็บปวด ทรมานร่างกายหรือจิตใจ
- Frotteurism หรือ Frottage คือ การที่ได้รับความสุขทางเพศโดยการเบียด เลียดสี ถูไถ กับผู้อื่น มักพบในชายมากกว่าหญิง พวกนี้มักจะถือโอกาสกระทำในที่ที่มีคนมาชุมนุมหนาแน่น เช่น บนรถเมล์ งานวัด ตลาดนัด
- Fetishism คือ บุคคลที่ไม่อาจมีความสุขทางเพศกับร่างกายหรืออวัยวะเพศตรงข้าม แต่กลับไปมีความสุข ความพอใจทางเพศกับวัตถุสิ่งของที่ไม่มีชีวิตบางชนิดของเพศตรงข้ามหรือบางส่วนของร่างกายซึ่งไม่ใช่อวัยวะเพศโดยตรง Fetishism ส่วนใหญ่พบในเพศชายเท่านั้น ส่วนในหญิงมักเป็นแบบ Kleptomania คือการที่ได้รับความตื่นเต้นพอใจจากการขโมยทรัพย์สินสิ่งของของผู้อื่น
- Pedophilia คือ การที่ได้รับความสุขความพอใจทางเพศกับเด็กมักพบในชายมากกว่าหญิง
- Gerontophilia คือ การที่ได้รับความสุขความพอใจทางเพศกับคนที่สูงอายุหรือคนแก่

(๙) ยาเสพติดให้โทษ (drug dependence) ทำให้ผู้ป่วยติดยาเสพติด และมีความต้องการอย่างสุดจะอดกลั้นที่จะต้องหายานั้นมาให้ได้ ไม่ว่าจะโดยวิธีใดก็ตาม ถ้าหยุดจะเกิดอาการขาดยา (withdrawal symptoms) และอาจจะทำให้เกิดผลร้ายต่อผู้เสพและสังคม

(๑๐) Psychophysiologic disorder หรือ Psychosomatic คือการที่ผู้ป่วยมีความเครียดอยู่เป็นเวลานาน และทำให้เกิดอาการทางกาย เช่น ความดันโลหิตสูง แผลในกระเพาะอาหารและลำไส้ โรคหอบหืด เป็นต้น

(๑๑) ภาวะจิตใจผิดปกติชั่วคราวเนื่องจากความเครียด ความตกใจ เช่น เกิดจลาจล น้ำท่วม ไฟไหม้ ทำให้เกิดความผิดปกติทางจิต อาจเกิดในลักษณะโรคประสาทหรือโรคจิตหรือพฤติกรรมผิดปกติอย่างอื่นแล้วแต่กรณี

สำหรับความหมายของคำว่าโรคจิต (psychosis) นั้น ตามคำนิยามของอนามัยโลกได้ให้คำนิยามไว้ว่า “เป็นภาวะที่มีการสูญเสียหน้าที่การทำงานของจิตใจถึงระดับที่ทำให้

เสียความสามารถในการหยั่งรู้ตนเอง ความสามารถที่จะสนองความต้องการที่จำเป็นในการดำรงชีพหรือความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมต่าง ๆ ที่อยู่ในกรอบของความเป็นจริง”^๔

คำอธิบายทางตำรากฎหมาย

สำหรับคำอธิบายทางตำรากฎหมายเกี่ยวกับความหมายของคำว่า จิตบกพร่อง โรคจิต และจิตฟั่นเฟือน ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๖๕ นั้น ได้มีนักกฎหมายให้คำอธิบายไว้ดังนี้

ศาสตราจารย์จิตติ ติงศรัทธี ได้อธิบายไว้ว่า^๕

“จิตบกพร่อง” (Mental defective, mental deficiency, feeble-mindedness) ได้แก่ ผู้ที่สมองไม่เจริญเติบโตตามวัยหรือบกพร่องมาตั้งแต่กำเนิด (idiot, imbecile) หรือเสื่อมลงเพราะความชรา (senility)

“โรคจิต” เป็นความบกพร่องแห่งจิตที่เกิดจากโรค (pathological) รวมทั้งผู้ที่มีอาการคลุ้มคลั่ง จิตเภท (schizophrenia) หรือผู้ที่มีปัญญาความผิดแต่สติทราหม (psychopath)

“จิตฟั่นเฟือน” ได้แก่ ผู้ที่มีความหลงผิด (delusion) ประสาทหลอน (hallucination) และแปรผิด (illusion) ซึ่งเห็นว่าพวกนี้ความจริงก็เป็นโรคจิตอย่างหนึ่ง

ศาสตราจารย์ ดร. หยุต แสงอุทัย ได้อธิบายไว้ว่า^๖

“จิตบกพร่อง” หมายความว่า คุณสมบัติของมันสมองบกพร่อง จึงทำให้ไม่สามารถรู้ผิดชอบ หรือไม่สามารถบังคับตนเองได้

“โรคจิต” หมายถึง มันสมองเป็นโรค

“จิตฟั่นเฟือน” หมายถึง ความมีจิตพิการ ที่เรียกกันว่าบ้า ๆ บอ ๆ ซึ่งมีใช่เป็นเพราะโรคจิต

ศาสตราจารย์ ดร. อุทิศ แสนโกศิก ได้อธิบายไว้ว่า^๗

“จิตบกพร่อง” หมายความว่า คุณสมบัติของมันสมองบกพร่อง คือ สมองไม่เจริญขึ้นตามวัย

^๔วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์, นิติเวชศาสตร์ หจก. นำ崗การพิมพ์, พิมพ์ครั้งที่ ๔ ๒๕๓๐, หน้า ๑๖๕.

^๕จิตติ ติงศรัทธี, คำอธิบายกฎหมายอาญามาตรา ๑, สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, พิมพ์ครั้งที่ ๘ พ.ศ. ๒๕๒๙, หน้า ๘๐๓.

^๖หยุต แสงอุทัย, กฎหมายอาญามาตรา ๑, สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พิมพ์ครั้งที่ ๑๔ พ.ศ. ๒๕๒๓, หน้า ๒๒๙.

^๗อุทิศ แสนโกศิก, กฎหมายอาญามาตรา ๑, จัดพิมพ์โดยศูนย์บริการเอกสารและวิชาการ กองวิชาการ กรมอัยการ พ.ศ. ๒๕๒๕, หน้า ๑๓๖.

“โรคจิต” คือ มันสมองเป็นโรคหรือที่เรียกกันทั่วไปว่า เป็นบ้า
“จิตฟั่นเฟือน” ได้แก่อารมณ์ บ้า ๆ บอ ๆ แต่ไม่ถึงขนาดเป็นโรคจิต

แนวคำพิพากษาของศาล

เนื่องจากประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๖๕ ได้บัญญัติไว้โดยชัดแจ้งเกี่ยวกับการยกเว้นโทษให้กับผู้กระทำผิดที่มีปัญหาทางจิตเวชว่า จะยกเว้นโทษให้ก็ต่อเมื่อผู้กระทำผิดในขณะไม่สามารถรู้ผิดชอบหรือไม่สามารถบังคับตนเองได้ แนวการวินิจฉัยของศาลจึงมุ่งที่จะพิจารณาในประเด็นดังกล่าวเป็นสำคัญ ส่วนประเด็นที่ว่าผู้กระทำผิดจะมีความผิดปกติทางจิตถึงขนาดใด เป็นปัญหาทางการแพทย์ที่จะวินิจฉัยและให้ความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณา ซึ่งถ้าได้ความว่าผู้กระทำผิดกระทำโดยไม่รู้ผิดชอบหรือไม่สามารถบังคับตนเองได้ก็จะได้รับการยกเว้นโทษตามมาตรา ๖๕ วรรคแรก แต่ถ้าในขณะกระทำผิด ผู้กระทำยังสามารถรู้ผิดชอบอยู่บ้างหรือยังสามารถบังคับตนเองได้บ้าง ศาลจะลดโทษตามที่เห็นสมควรแนวคำพิพากษาของศาลจึงเป็นไปในแนวดังกล่าว ส่วนการวินิจฉัยเจาะจงลงไปในแต่ละคดีว่าจำเลยมีความผิดปกติทางจิตเวชอย่างไร ความหมายที่แท้จริงของคำว่า จิตบกพร่อง โรคจิต หรือจิตฟั่นเฟือนเป็นอย่างไร มักไม่ปรากฏในคำพิพากษา บางครั้งศาลก็จะวินิจฉัยรวม ๆ ไปด้วยว่าจำเลยมีจิตบกพร่อง โรคจิต จิตฟั่นเฟือน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๓๑/๒๕๑๓ จำเลยคลอดบุตรแล้วเป็นโรคบ้าเลือด มีอาการผิดปกติไปจากคนธรรมดา คุ่มดื๋อ ร้าย ซึ่งถือว่าเป็นโรคจิตหรือจิตฟั่นเฟือนบางขณะ ไม่มีความรู้ผิดชอบเยี่ยงบุคคลธรรมดา แต่ยังสามารถรู้ผิดชอบอยู่บ้าง หรือยังสามารถบังคับตนเองได้บ้าง จำเลยจึงต้องรับผิดตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๖๕ วรรค ๒

คดีนี้ศาลได้พิเคราะห์แล้วเห็นว่า จากหลักฐานทั้งพยานฝ่ายโจทก์และจำเลยที่เบิกความเกี่ยวกับอาการป่วยของจำเลยนั้นได้ความตรงกันว่า หลังจากที่จำเลยได้คลอดบุตรแล้ว จำเลยมีอาการผิดปกติไปจากคนธรรมดา ซึ่งตามชาวบ้านเรียกกันว่าเป็นโรค “บ้าเลือด” บางขณะก็เป็นปกติ แพทย์ประจำตำบลท้องถิ่นนั้นรับรองว่า ระหว่างเกิดเหตุนี้จำเลยกำลังอยู่ในความดูแลรักษาพยาบาลของตน จึงพอฟังได้ว่าระหว่างเกิดเหตุจำเลยมีโรคจิตหรือจิตฟั่นเฟือนบางขณะ ไม่มีความรู้ผิดชอบเยี่ยงบุคคลธรรมดา แม้พยานจำเลยปากนี้จะมิวิหยาฐานะเพียงแพทย์ประจำตำบล ก็นับได้ว่าเป็นแพทย์ที่ดีพอเท่าที่จำเลยจะหาได้ในท้องถิ่นเช่นนั้น ไม่จำเป็นถึงกับจะต้องเป็นแพทย์ที่มีปริญญา โจทก์ก็ยกเอาพฤติการณ์บางตอนที่จำเลยมีความรู้สึกผิดชอบบางขณะ เช่น ในตอนที่จำเลยกระทำผิดแล้วแกล้งบอกว่ามีคนร้ายขโมยบุตร และตอนที่จำเลย

ถูกเจ้าหน้าที่ชักใช้จนจำนนต่อคำถามจึงรับสารภาพถือเอาเป็นการกระทำอันเกิดจากความรู้สึกผิดชอบของคนธรรมดาในศาลฎีกาเห็นว่า เมื่อจำเลยมีอาการโรคจิตดังกล่าว บางขณะก็อาจจะเป็นการกระทำร้ายของคนธรรมดาได้ แต่ก็ไม่แน่นอนว่าตอนที่จำเลยเอาบุตรไปทิ้งน้ำ จำเลยมีอาการปกติเช่นนั้น เพราะย่อมไม่มีมารดาที่ไหนจะฆ่าบุตรของตนเองที่คลอดออกมาแล้วเพื่อแก่การเพียงจะปกปิดความอับอายขายหน้า เว้นเสียแต่เขาผู้นั้นจะวิกลจริต ถ้าจำเลยมีสติดีอย่างคนธรรมดาและคิดที่จะปกปิดเช่นนั้นจริงก็ยังมีวิธีอื่นที่จะทำได้ดีกว่า เช่น การทำแท้งเสียแต่แรกคลอด ศาลฎีกาจึงเชื่อว่า ขณะที่จำเลยทำการฆ่าเด็กชายนั้น จำเลยมีโรคจิตแต่ยังสามารถรู้ผิดชอบอยู่บ้าง หรือยังสามารถบังคับตนเองได้บ้าง ดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๖๕ วรรค ๒

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๐๔๐/๒๕๑๘ จำเลยวิกลจริตถึง บ. ตายแล้วลงเรือนไปอีก ๒-๓ นาที่ จำเลยกลับขึ้นมายัง จ. อีก เป็นการกระทำหลายกรรมต่างกัน จำเลยรู้ผิดชอบอยู่บ้าง เป็นความผิดตามมาตรา ๒๘๘, ๒๘๘.๘๐, ๖๕ เรียงกระทงลงโทษ

คดีนี้ มีปัญหาที่วินิจฉัยในชั้นศาลว่าขณะจำเลยกระทำผิด จำเลยสามารถรู้ผิดชอบสามารถบังคับตนเองได้หรือไม่ ข้อเท็จจริงได้ความจากพยานหลักฐานของโจทก์ว่า ขณะเกิดเหตุจำเลยเป็นโรคจิตมีอาการหวาดระแวงว่าจะมีคนทำร้ายและปล้น คืบเกิดเหตุจำเลยรู้สึกว้าวุ่นใจไม่ดี จำเลยได้บอกกับบุตรชาย บุตรชายจึงนำปืนลูกซองไปซ่อนที่กอไผ่ ซึ่งเป็นที่เดียวกับที่จำเลยเคยนำไปซ่อน และปรากฏว่าปืนที่จำเลยใช้ยังเป็นปืนที่บุตรชายนำไปซ่อน แสดงว่าจำเลยยังมีสติสามารถจดจำที่ซ่อนอาวุธปืนของตนได้ ก่อนเกิดเหตุจำเลยก็สามารถไปถ่ายอุจจาระเองได้ ขณะเกิดเหตุภรรยาจำเลยและบุตรสาวจำเลยก็ตื่นนอน ภรรยาไปหุงข้าวในครัว บุตรสาวไปยุ่งข้าวนำเอาข้าวไปสี จำเลยก็ไปยิงบุคคลดังกล่าว แสดงว่าจำเลยรู้ว่าบุคคลดังกล่าวเป็นคนในครอบครัวเมื่อยังคนคนหนึ่งแล้ว จำเลยกลับขึ้นไปที่ระเบียงบ้าน พอเห็นคนอีกคนลุกขึ้นยืนจำเลยว้าวุ่นบุตรชายจำเลยถามว่าขโมยที่ไหน จำเลยขึ้นไปที่คนคนหนึ่งแล้วหันไปที่คนอีกคนหนึ่งกับพูดว่ายังมีขโมยเหลืออีกคน บุตรชายบอกว่าเป็นคนในบ้าน ทันใดนั้นจำเลยก็ยกปืนยิง บุตรชายปัดปืนไม่ทันแสดงว่าอย่างน้อยจำเลยยังมีสติจำบุตรของตนได้จึงไม่ยิง ศาลฟังว่าขณะจำเลยยิมนั้น จำเลยยังสามารถรู้ผิดชอบและยังสามารถบังคับตนเองได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๓๓/๒๕๒๑ จำเลยอายุ ๑๙ ปี เป็นโรคจิตเภทลักษณะหนึ่งในเวลารู้ผิดชอบอยู่บ้าง ศาลลดโทษตามมาตรา ๖๕ วรรค ๒

ข้อเท็จจริงในคดีนี้ฟังได้ว่า จำเลยกับพวกได้ร่วมกันลักทรัพย์ของผู้เสียหายไปจริง ปัญหาที่ว่า จำเลยกระทำผิดในขณะที่มีโรคจิตแต่ยังสามารถรู้ผิดชอบอยู่บ้างหรือไม่ ในคดีนี้จึงพิพากษา

ผู้ป่วยจิตเวช : ความเข้าใจที่ต่างกัน
ระหว่างนักกฎหมายกับจิตแพทย์

ผู้ตรวจสุขภาพจิตของจำเลย ซึ่งศาลเรียกมาเป็นพยานเบิกความว่า จำเลยเป็นโรคจิตเภท ไม่เป็นคนปกติ คือไม่สามารถรับรู้สภาพความเป็นจริงได้เป็นปกติ ทำอะไรอาจจะผิดปกติวิสัย จำเลยจะอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้ลำบาก หากมิได้รับการรักษาอาจทำความเดือดร้อนให้แก่สังคม โดยคิดว่าสิ่งที่ตนกระทำไปนั้นถูกต้อง และอาจจะเป็นมาแล้วเป็นเดือนหรือปีก็ได้ เห็นว่าจิตแพทย์มิได้เบิกความยืนยันว่า อาการของโรคจิตเภทนี้เป็นในบางเวลา จึงต้องฟังว่าอาการของโรคนี้เป็นติดตัวจำเลยตลอดไปจนกว่าจะได้รับการบำบัดให้หาย มารดาจำเลยและพยานจำเลยเบิกความว่า จำเลยเป็นโรคปัญญาอ่อนมาตั้งแต่เป็นเด็ก มีอาการผิดปกติบุคคลธรรมดา การที่จำเลยเป็นโรคจิตเภท แต่ยังสามารถต่อสายไฟใหม่โดยดึงสายไฟจากสวิตมาต่อใหม่แล้วสตาร์ทเครื่องยนต์ติดได้ แสดงว่าจำเลยมีความรู้ผิดชอบอยู่บ้าง หากจำเลยมีความรู้ผิดชอบโดยสมบูรณ์ ยิ่งบุคคลธรรมดาไม่ ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ขณะจำเลยกระทำการลักทรัพย์จำเลยเป็นโรคจิตเภท แต่จำเลยยังสามารถรู้ผิดชอบอยู่บ้าง ดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๖๕ วรรคสอง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๖๑๑/๒๕๒๒ จำเลยทำผิดเข้าไปลักปืนและยิงคน แต่ผู้เชี่ยวชาญทางนิติเวชซึ่งตรวจรักษาจำเลยอยู่ ๙ เดือน เบิกความว่าจำเลยวิกลจริตมา ๔ ปี ขณะทำผิดไม่รู้ผิดชอบดังนี้รับฟังตามมาตรา ๖๕ ได้

ในคดีนี้มีปัญหาที่ศาลยกขึ้นพิจารณาว่าจำเลยกระทำความผิดในขณะที่ไม่สามารถรู้ผิดชอบหรือไม่สามารถบังคับตนเอง เพราะมีจิตบกพร่อง โรคจิตหรือจิตฟั่นเฟือนหรือไม่ ข้อเท็จจริงได้ความว่าขณะที่จำเลยถูกควบคุมตัวอยู่ในเรือนจำระหว่างพิจารณาคดี นายแพทย์ใหญ่จังหวัดและจิตแพทย์ผู้ทำการรักษาได้ให้ความเห็นว่า จำเลยมีอาการป่วยทางโรคจิตและวิกลจริต ๕ ปีแล้ว และขณะกระทำความผิด จำเลยไม่มีความรู้ผิดชอบจึงมีน้ำหนักรับฟังได้ที่ศาลอุทธรณ์ฟังว่า จำเลยกระทำความผิดในขณะที่ไม่สามารถรู้ผิดชอบหรือไม่สามารถบังคับตนเองได้ เพราะมีจิตบกพร่อง โรคจิตหรือจิตฟั่นเฟือนและไม่ต้องรับโทษนั้น ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๑๘๒/๒๕๒๒ จำเลยยิงผู้ตาย ขณะจำเลยมีโรคจิตแต่ยังสามารถรู้ผิดชอบอยู่บ้างศาลลงโทษตามมาตรา ๖๕ วรรค ๒

ข้อเท็จจริงในคดีนี้ฟังได้ว่า ก่อนเกิดเหตุจำเลยมีสติไม่ค่อยดี คนที่ตลาดเรียกจำเลยว่า “อ้ายผาดบ้า” และก่อนเกิดเหตุประมาณ ๓-๔ วัน จำเลยเคยเอาปืนจะไปยิงคนที่เดินผ่านไปมาที่หน้าร้าน บางวันก็มีอารมณ์ดี บางวันก็มีอารมณ์ร้าย เคยถือปืนออกไปเดินกลางถนน บางครั้งเดินร้องไห้ไปตามถนน ปกติชาวบ้านว่าจำเลยบ้า ภรรยาและพยานอื่น ๆ เบิกความว่าจำเลยเป็นโรคจิตไม่ปกติมาก่อน ก่อนเกิดเหตุปีเศษ ภรรยาจำเลยเคยส่งจำเลยไปรักษาตามวัด ขณะเกิดเหตุจำเลยและผู้ตายไปดื่มกาแฟที่ร้าน จำเลยหาว่าผู้ตายลักเงิน แล้วใช้ปืนยิงหน้า

ผู้ตาย ๒ นัด จากนั้นจำเลยเดินไปตามถนนยิงปืนขึ้นฟ้าบ้าง ลงดินบ้าง จำเลยเข้าไปบีบคอนางเยี่ยม พอดีตำรวจมาถึง จึงเข้าเกาะมือจำเลยและจะแย่งปืนจำเลย แต่แย่งไม่ได้ จำเลยดินหลุดและวิ่งไปที่ผู้ตายนอน พูดว่า “มึงยังไม่ตายหรือ” แล้วจำเลยใช้ปืนยิงไปหน้าผู้ตายอีก ๑ นัด จากนั้นจำเลยวิ่งหนีไป อีก ๓ วันต่อมาน้องจำเลยติดตามพบจำเลยจึงหลอกจำเลยไปดูภาพยนตร์กลางแปลงในบริเวณวัดป่าพระเจ้า แล้วน้องชายถือโอกาสแอบไปแจ้งตำรวจมาจับกุมจำเลยได้ ตำรวจสอบถามจำเลย จำเลยพูดจาไม่รู้เรื่อง คดีนี้พนักงานสอบสวนมีความเห็นว่าจำเลยคล้ายคนวิกลจริต จึงส่งไปตรวจรักษาที่โรงพยาบาลอีกครั้งหนึ่ง การตรวจรักษาจำเลยทั้ง ๒ ครั้ง นายแพทย์ได้จ่ายยาให้จำเลยก่อนจะให้ออกจากโรงพยาบาล และหลังจากตรวจสอบแล้วได้ยืนยันว่าจำเลยไม่วิกลจริต ก่อนจำเลยยิงผู้ตายจำเลยได้กล่าวหาว่าผู้ตายลักเงินของจำเลย ดังนี้แสดงว่าจำเลยยังรู้สึกผิดชอบอยู่ จำเลยจึงต้องรับโทษสำหรับความผิดของจำเลย แต่จากพยานหลักฐานทั้งฝ่ายโจทก์และจำเลยที่เบิกความกับอาการป่วยของจำเลยนั้นก่อนเกิดเหตุจำเลยมีอาการผิดปกติไปจากคนธรรมดา บางขณะก็คุ้มดีคุ้มร้าย บางขณะก็เป็นปกติธรรมดา เพียงสงสัยว่าใครเป็นคนร้ายลักเงิน บุคคลธรรมดาก็คงไม่ถึงกับยิงผู้นั้น ยิงแล้วคงไม่วิ่งไปยิงปืนขึ้นฟ้าหรือลงดินดังเช่นกรณีจำเลย พฤติการณ์ของจำเลยจึงฟังได้ว่า ระหว่างเวลาเกิดเหตุจำเลยมีโรคจิตหรือจิตฟั่นเฟือน บางขณะไม่มีความรู้สึกผิดชอบเยี่ยงบุคคลธรรมดา ศาลฎีกาเชื่อว่าขณะจำเลยกระทำความผิดนั้น ๆ จำเลยมีโรคจิตแต่ยังสามารถรู้สึกผิดชอบอยู่บ้าง หรือยังสามารถบังคับตนเองได้บ้าง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๔๐๒/๒๕๒๒ หญิงยิงชายเพราะมีอารมณ์รุนแรง ถูกชายด่าเกิดโทสะจนขาดความยับยั้งคิด ได้ใช้ปืนซึ่งศึกษาวิธีใช้ทดลองยิงในวันนั้นยิงชาย ไม่เป็นเหตุยกเว้นโทษตามมาตรา ๖๕

ข้อเท็จจริงในคดีนี้มีข้อที่จะต้องวินิจฉัยว่าจำเลยยิงผู้ตาย ในขณะที่ไม่สามารถรู้สึกผิดชอบและไม่สามารถบังคับตนเองเพราะมีจิตบกพร่องเนื่องจากเป็นโรคจิตหรือจิตฟั่นเฟือน อันจำเลยไม่ต้องรับโทษตามมาตรา ๖๕ วรรคแรก หรือไม่ พิเคราะห์แล้วเห็นว่า การที่จิตแพทย์ลงความเห็น ว่า จำเลยเป็นโรคจิตนั้นเห็นว่าจิตแพทย์ซึ่งเป็นผู้ตรวจรักษาจำเลยในวันเกิดเหตุคดีนี้ เบิกความแต่เพียงว่าจำเลยมีอาการจิตไม่ปกติจึงเป็นโรคประสาทชนิดรุนแรงเท่านั้นเอง สำหรับคำเบิกความของจิตแพทย์อีกคนหนึ่ง ซึ่งเบิกความว่าจำเลยเป็นโรคจิตชนิดรุนแรงอาจทำอะไรโดยไม่รู้สีกตัวเพราะความหวาดกลัวความระแวงทำให้ทำร้ายคนอื่นได้ ก็ปรากฏว่านายแพทย์ผู้นี้เกี่ยวข้องกับตรวจรักษาจำเลยหลังวันเกิดเหตุ หาได้ยืนยันรับรองว่าในวันเกิดเหตุโดยเฉพาะในขณะที่เกิดเหตุจำเลยมีอาการดังพยานเบิกความไม่...การกระทำของจำเลยจึงหาใช่เป็นการกระทำไปในขณะที่ไม่สามารถรู้สึกผิดชอบ หรือไม่สามารถบังคับตนเองได้เพราะมีจิตบกพร่องเนื่องจากเป็นโรคจิต

ผู้ป่วยจิตเวช : ความเข้าใจที่ต่างกัน
ระหว่างนักกฎหมายกับจิตแพทย์

อันเป็นเหตุให้จำเลยไม่ต้องรับโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๖๕ วรรคแรก ดังที่จำเลยฎีกามาไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๐๒๔/๒๕๒๕ ก่อนเกิดเหตุจำเลยหวาดกลัวว่าจะถูกเพื่อนยิงจึงขังตัวเองในห้องมา ๔ วัน โดยอดอาหารและไม่ได้หลับนอนตลอด ๔ วัน ขณะเกิดเหตุจำเลยเห็นภาพหลอนมีปากกระบอกปืนมาจ้องตามช่องไม้แตก มีเสียงดังแซ็ก ๆ จำเลยจึงจุดไฟเผาสิ่งของในห้องให้เกิดควันแล้วกระโดดหนีออกทางหน้าต่าง เมื่อพบตำรวจก็บอกว่าจำเลยเป็นผู้วางเพลิง ดังนี้ แม้ไม่เป็นการชัดแจ้งว่าจำเลยกระทำผิดในขณะที่ไม่สามารถรู้ผิดชอบหรือไม่สามารถบังคับตนเองได้ อันจะทำให้ไม่ต้องรับโทษตาม ป.อ. มาตรา ๖๕ วรรคแรก แต่ก็แสดงว่าจำเลยมีอาการผิดปกติทางจิตใจหรือจิตบกพร่องอยู่บ้าง ซึ่งศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้ตาม มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ในคดีนี้ศาลได้วินิจฉัยจากหลักฐานประวัติผู้ป่วยของโรงพยาบาล ซึ่งแสดงชัดว่าทางโรงพยาบาลได้เคยรับตัวจำเลยไว้รักษา เป็นเวลา ๙ วัน โดยจำเลยมีอาการทางประสาทนอนไม่หลับมา ๓ วัน เห็นภาพหลอน พูดคนเดียว และมีอาการอาละวาดทำลายสิ่งของ ประวัติอาการป่วยของจำเลยดังกล่าวนี้แม้จะเป็นเรื่องก่อนเกิดเหตุคดีนี้ก็จริงแต่ย่อมนำมาเป็นข้อมูลประกอบการวินิจฉัยสภาพทางจิตใจของจำเลยในขณะที่กระทำความผิดได้ การที่จำเลยเกิดความหวาดกลัวว่าจะถูกเพื่อนของตนเองฆ่า และมองเห็นภาพหลอนว่ามีปากกระบอกปืนมาจ้องตามช่องไม้แตก และมีเสียงดังแซ็ก ๆ นั้น แสดงว่าจำเลยมีอาการผิดปกติทางจิตใจหรือจิตบกพร่องอยู่บ้าง ซึ่งศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๖๕ วรรคสอง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๗๑/๒๕๒๗ ก่อนเกิดเหตุ จำเลยเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลประสาทขณะเกิดเหตุอาการป่วยเป็นโรคจิตจากพิษสุรากำลังกำเริบขึ้นอีก มีอาการประสาทหลอนหวาดระแวงกลัวคนจะทำร้าย ผู้ตายซึ่งเป็นภริยาอยู่กินกันมาด้วยความเรียบร้อยไม่เคยมีเหตุทะเลาะวิวาทบาดหมางกัน จึงพาจำเลยไปรักษาที่บ้านบิดาจำเลย ขณะนั่งคุยกันอยู่ที่แคร่ไม้ข้างล่าง จำเลยใช้มีดเชือดคอและฟันทำร้ายผู้ตาย มีคนพบจำเลยนั่งงุนงงอยู่ใกล้ ๆ ดังนี้ จำเลยได้กระทำผิดในขณะที่ไม่สามารถรู้ผิดชอบ ไม่สามารถบังคับตนเองได้เพราะโรคจิตจากพิษสุรา จำเลยไม่ต้องรับโทษในความผิดตาม ป.อ.ม. ๒๘๘ ตาม ม. ๖๕ วรรคแรก

ปัญหาที่ว่า ขณะที่จำเลยใช้มีดเชือดคอและฟันทำร้ายผู้ตาย จำเลยรู้ผิดชอบและสามารถบังคับตนเองได้หรือไม่นั้น ข้อเท็จจริงได้ความว่าขณะเกิดเหตุจำเลยป่วยเป็นโรคจิตจากพิษสุรามีอาการประสาทหลอนหวาดระแวงกลัวคนจะทำร้าย และหลังเกิดเหตุ ๓ วัน ญาติจำเลย

ได้นำจำเลยส่งไปรักษาที่โรงพยาบาลพัทลุง จำเลยได้รับการรักษาในโรงพยาบาลดังกล่าวเป็นเวลาประมาณ ๑๐ วัน อาการดีขึ้น ทางโรงพยาบาลพัทลุงได้ส่งตัวจำเลยไปรับการรักษาที่โรงพยาบาลประสาทสงขลา การที่จำเลยได้รับการรักษาที่โรงพยาบาลพัทลุง ผู้อำนวยการโรงพยาบาลพัทลุง พยานจำเลยเบิกความว่าจำเลยมีอาการประสาทหลอนเนื่องจากพิษสุรา ในระยะแรกต้องใช้คนคุมจำเลยถึงสองคนเป็นเวลาหลายวัน บางครั้งจำเลยจำคนที่คุมจำเลยไม่ได้ จำเลยเห็นภาพหลอกหลอนมีอาการเป็นที่น่ากลัว จำเลยจะวิ่งหนีเพราะมองเห็นภาพเป็นคนจะมาทำร้ายบ้าง เห็นภาพเป็นงูบ้าง จิตแพทย์ซึ่งเป็นพยานโจทก์ ผู้ดำรงตำแหน่งนายแพทย์หัวหน้าฝ่ายจิตเวชทั่วไปของโรงพยาบาลเบิกความว่า อาการป่วยของจำเลยรุนแรง โดยจำเลยมีความหวาดกลัว หวาดระแวง นอนไม่หลับและประสาทหลอน และตามประวัติคนไข้ ปรากฏว่าจำเลยเคยมาได้รับการรักษาที่โรงพยาบาลประสาทสงขลาครั้งหนึ่ง แพทย์วินิจฉัยว่าจำเลยป่วยเป็นโรคจิตจากพิษสุรา โดยจำเลยมีอาการหวาดกลัว และประสาทหลอนกลัวคนจะทำร้าย หูแว่วได้ยินคนพูดจาชอบเก็บตัวอยู่คนเดียว โมโหและหงุดหงิดง่าย บางครั้งกลัวจนวิ่งหนีไม่รู้สีกตัวและนอนไม่หลับ พยานโจทก์มารดาผู้ตายเบิกความว่าก่อนเกิดเหตุอาการป่วยของจำเลยกำเริบ โดยจำเลยแสดงความหวาดกลัวตลอดเวลา ผู้ตายจึงพาจำเลยไปรักษาที่บ้านบิดาจำเลย พยานโจทก์น้องสาวจำเลยซึ่งเห็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยใกล้ชิดว่า ก่อนเกิดเหตุเห็นจำเลยกับผู้ตายนั่งคุยกันอยู่ที่แคร่ไม้ข้างล่างหลังจากนั้นประมาณ ๕ นาที ก็ได้ยินเสียงหวีดร้องของผู้ตาย เมื่อวิ่งจากบนบ้านลงมาดูเห็นผู้ตายถูกเชือดคอกนอนอยู่โดยจำเลยนั่งงุนงงอยู่ใกล้ ๆ พยานไม่กล้าเข้าไปเพราะจำเลยถือมีดหันมาทางตน จึงเพียงเรียกชื่อจำเลย แต่จำเลยไม่รู้เรื่องเพราะไม่หันมาดูหรือขานตอบ พยานจึงร้องเรียกพี่ชายและชาวบ้านให้ช่วยกันจับจำเลยมัด..... พฤติการณ์ตามที่กล่าวมานี้ ศาลฎีกาเชื่อว่า จำเลยได้กระทำความผิดโดยฆ่าผู้ตายในขณะที่จำเลยไม่สามารถรู้ผิดชอบและไม่สามารถบังคับตนเองได้เพราะโรคจิตจากพิษสุราโดยมีอาการประสาทหลอน จิตบกพร่องหรือฟั่นเฟือน จำเลยจึงไม่ต้องรับโทษสำหรับความผิดนั้น ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๖๕ วรรคแรก

บทวิเคราะห์

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วถึงคำอธิบายทางการแพทย์และคำอธิบายทางตำรากฎหมายเกี่ยวกับผู้ที่มีความผิดปกติทางจิต จะพบว่าการจำแนกโรคจิตเวชในทางการแพทย์ครอบคลุมในลักษณะกว้าง กล่าวคือไม่ว่าจะเป็นการจำแนกแบบใด เราจะพบว่าผู้ที่มีปัญญาอ่อน (mental retardation) ผู้ที่เป็นโรคจิต (psychosis) โรคประสาท (neurosis) ผู้ที่มีความผิดปกติทางเพศ (sexual

ผู้ป่วยจิตเวช : ความเข้าใจที่ต่างกัน
ระหว่างนักกฎหมายกับจิตแพทย์

deviation) ผู้ที่ติดยาเสพติด หรือผู้ที่มีบุคลิกภาพผิดปกติ (personality disorder) ล้วนถือได้ว่าเป็นผู้ป่วย ซึ่งควรจะได้รับ การรักษา แต่หากมองในแง่กฎหมาย กฎหมายจะไม่ลงโทษหรือยกเว้นโทษให้ในความผิดปกติบางประเภทเท่านั้น โดยถือหลักว่า **ความเจ็บป่วย หรือความผิดปกติทางจิตจะต้องถึงขนาดที่กระทำโดยไม่รู้ผิดชอบ หรือไม่สามารถบังคับตนเองได้เท่านั้น** กฎหมายจึงจะยกเว้นโทษให้ เพราะโดยหลักทั่วไปเมื่อคนทำผิดก็ต้องลงโทษ การที่จะไม่ลงโทษหรือลดโทษให้ใคร จะต้องมียุติธรรมพิเศษและเหตุผลพิเศษในกรณีที่มีความผิดปกติทางจิตนี้ก็คือบุคคลนั้นจะต้องมีความผิดปกติถึงขนาดไม่รู้ผิดชอบหรือไม่สามารถบังคับตนเองได้ในขณะที่กระทำนั้น

ด้วยเหตุนี้ ผู้ที่มีความผิดปกติทางจิตบางอย่าง เช่น ผู้ที่เป็นโรคประสาท ผู้ที่มีบุคลิกภาพผิดปกติ ผู้ที่มีความผิดปกติทางเพศ หรือผู้ที่ติดยาเสพติดจึงไม่อยู่ในข่ายที่จะได้รับการยกเว้นโทษตามมาตรา ๖๕^๙ เว้นแต่ผู้ป่วยดังกล่าวจะมีความผิดปกติอย่างอื่นเช่น มีอาการของโรคจิตปนอยู่ด้วย เหตุผลที่กฎหมายไม่ยกเว้นโทษหรือลดโทษให้บุคคลเหล่านี้ก็เพราะว่าบุคคลเหล่านี้ยังมีความรู้ผิดชอบหรือสามารถบังคับตนเองได้อยู่ แม้ว่าจะมีความผิดปกติในทางจิตใจที่จะชักนำให้ทำอะไรต่างไปจากคนธรรมดาได้ง่าย แต่สิ่งจูงใจนั้นก็ยังไม่ถึงขนาดทำให้ความรู้ผิดชอบและความสามารถจะบังคับตนเองสูญเสียไป

สำหรับความผิดปกติทางจิตที่กฎหมายกำหนดเป็นเหตุยกเว้นโทษไว้ในมาตรา ๖๕ ไม่ว่าจะเป็นจิตบกพร่อง โรคจิตหรือจิตฟั่นเฟือน ก็ยังเป็นคำที่ยังเป็นปัญหาอยู่มาก ความเข้าใจทางกฎหมายและทางการแพทย์ยังไม่ตรงกันทีเดียว หากพิจารณาจากการจำแนกโรคทางจิตเวชในปัจจุบัน จะไม่พบคำว่าจิตบกพร่อง (mentally defective) แต่หากพิจารณาจากตัวอย่างที่ยกในตำรากฎหมายว่า^{๑๐} หมายถึงผู้ที่สมองไม่เจริญเติบโตตามวัยหรือบกพร่องมาแต่กำเนิดหรือเสื่อมลงเพราะความชรา ก็หมายถึงคนปัญญาอ่อน (mental retardation) นั่นเอง

^๙ตามคำจำกัดความขององค์การอนามัยโลก โรคประสาท (neurosis) หมายถึง “ภาวะผิดปกติของจิตใจซึ่งปราศจากเหตุทางร่างกาย (organic) ที่ตรวจพบได้ ผู้ป่วยอาจหยั่งรู้ตนเองได้ดี และยังคงอยู่ในโลกของความเป็นจริงโดยที่ยังไม่สับสนระหว่างความเจ็บป่วยที่รู้สึกและความคิดฟุ้งซ่านหรือมโนภาพกับความเป็นจริงภายนอก ร่างกาย พฤติกรรมอาจเปลี่ยนแปลงได้มาก แต่ก็ยังอยู่ในกรอบที่สังคมยอมรับ และบุคลิกภาพก็ยังไม่แตกแยกสับสน อาการหลักที่แสดงให้เห็นก็คือ ความกังวลอย่างท่วมท้นกลัวโดยไม่มีเหตุผลย่ำคิดย้ำทำและโศกเศร้า” สำหรับบุคลิกภาพผิดปกติหรือบุคลิกภาพแปรปรวน (personality disorders) คือ กลุ่มลักษณะของการปรับตัวที่ไม่ถูกต้อง (maladaptive patterns of behavior) แสดงออกมาโดยพฤติกรรมที่เริ่มต้นมาตั้งแต่ตอนต้น ๆ ของการพัฒนาทางบุคลิกภาพตั้งแต่วัยเด็ก จนมาแสดงลักษณะชัดเจนในระยะก่อนเข้าสู่วัยรุ่นหรือระยะวัยรุ่น ลักษณะที่แสดงออกนี้ไม่ได้เป็นอาการ แต่เป็นลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลนั้น ส่วนพวกที่มีความผิดปกติทางเพศ (sexual deviation) แม้ว่าจะมีนิยามศัพท์ใน พ.ร.บ. วิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. ๒๕๒๕ ว่าเป็นโรคอย่างหนึ่ง แต่ในทางจิตเวชถือว่าเป็นความผิดปกติทางจิตใจและจัดไว้ในกลุ่มเดียวกับบุคลิกภาพผิดปกติหรือบุคลิกภาพแปรปรวน (รายละเอียดโปรดดู วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์, อ้างแล้วเชิงอรรถที่ ๕, หน้า ๑๖๘ - ๑๗๐ และ หน้า ๑๘๕).

^{๑๐}ดูรายละเอียดหน้า ๖.

ส่วนคำว่า โรคจิตนั้น คำอธิบายในทางตำรากฎหมายและความเข้าใจทางการแพทย์ดูจะใกล้เคียงกัน กล่าวคือทางตำรากฎหมายได้อธิบายว่า^{๑๑} หมายถึงมันสมองเป็นโรคหรืออธิบายว่าเป็นความบกพร่องแห่งจิตที่เกิดจากโรค (pathological) ซึ่งก็คือ กลุ่มอาการทางจิตเนื่องจากสมองพิการ (OBS) นั้นเอง สำหรับโรคจิตเภท (schizophrenia) ซึ่งถือเป็นโรคจิตอย่างหนึ่งนั้น เป็นความเข้าใจที่ตรงกัน ส่วนพวก Psychopath ซึ่งคำอธิบายทางตำรากฎหมายถือว่าเป็นโรคจิตด้วยนั้น ปัจจุบันนี้ได้มีความเห็นทางการแพทย์ว่าไม่ใช่โรคจิต แต่เป็นเพียงความผิดปกติทางบุคลิกภาพเท่านั้นที่เรียกว่า Antisocial personality^{๑๒} ในประเทศสหรัฐอเมริกาแต่เดิมาก็เชื่อว่าผู้ที่เป็นโรค Psychopath เป็นผู้ที่มีความผิดปกติทางจิตถึงขนาดขาดความรู้ผิดชอบ แต่ต่อมาก็ได้ค้นพบว่า ผู้ป่วย Psychopath นั้นเพียงแต่ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ แต่ความผิดปกตินี้ไม่ถึงขนาดเป็นโรคจิตหรือโรคประสาทและพบว่าผู้ป่วย Psychopath บางคนมีสติปัญญาดีด้วยซ้ำไป สมาคมจิตแพทย์แห่งสหรัฐอเมริกาจึงได้กำหนดให้ใช้คำว่า Sociopaths แทน และจัดว่าเป็นพวกบุคลิกภาพผิดปกติเท่านั้น^{๑๓} แต่ก็มีผู้ป่วย Psychopath บางคนที่มีอาการของโรคจิตปนอยู่ด้วยซึ่งเรียกว่า “Psychopath with Psychotic disorder”^{๑๔} ตามกฎหมายสุขภาพจิตของอังกฤษปี ๑๙๘๓ ได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับความหมายของคำ Psychopath ว่า “หมายถึงความผิดปกติที่ต่อเนื่องหรือความไม่สามารถของจิตใจ (ไม่ว่าจะรวมถึงความบกพร่องที่สำคัญของสติปัญญาหรือไม่) ซึ่งมีผลเป็นการให้เกิดความก้าวร้าวที่ผิดปกติหรือความประพฤติที่ไม่รับผิดชอบอย่างรุนแรงของบุคคลนั้น”^{๑๕} โดยถือว่าเป็นความผิดปกติ (disorder) แต่ไม่ถึงขั้นเป็นโรคจิต สำหรับความเข้าใจของแพทย์ไทยนั้น ยังมีการให้ความหมายของ Psychopath ต่างกันไปบ้าง บางท่านกล่าวถึง Psychopath ว่า คือ บุคคลประเภทสตีทราวมหรืออันธพาลหรือบุคลิกภาพแบบอันธพาล^{๑๖} บางท่านก็กล่าวถึง

^{๑๑}ดูรายละเอียดหน้า ๖.

^{๑๒}ดูรายละเอียดใน สมภพ เรื่องตระกูล, อ้างแล้วเชิงอรรถที่ ๓, หน้า ๑๗.

^{๑๓}Alexander D. Brooks, Law, Psychiatry and the Mental Health System, Little Brown and Company Boston (1974) p. 47-48.

^{๑๔}รายละเอียดโปรดดู M.P.I. Weller, Medical Concept in Psychopathy and Violence, Med. Sci. Law (1986) Vol 26 No.2 p. 131-140 และดู Cruvant, The Psychiatrist and the Psychotic Psychopath, 106 Am J. Psychiat, (1949) p. 595.

^{๑๕}Mental Health Act 1983 “Psychopathic disorder” means a persistent disorder or disability of mind (whether or not it includes a significant impairment of intelligence) which results in abnormally aggressive or seriously irresponsible conduct on the person concerned.

^{๑๖}เชียร สิริยานนท์, อาชญากรรมกับโรคจิต, ดุลยพาหะ เล่ม ๑๐ ปีที่ ๗ ต.ค. (๒๕๐๓) หน้า ๑๒๔๙, อ้าง ทศนาญชลี, เพศกับอาชญากรรม, เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง นิติจิตเวช จัดขึ้นที่โรงพยาบาลนิติจิตเวช (เมื่อวันที่ ๘ - ๑๑ ก.ค. ๒๕๒๘) และ วิทยุ อังประพันธ์, อ้างแล้วเชิงอรรถที่ ๕, น. ๑๗๐.

Psychopath ว่าเป็นพวกที่มีพฤติกรรมแบบต่อต้านสังคมหรืออันธพาล^{๑๗} คำอีกคำหนึ่งคือคำว่า “จิตฟั่นเฟือน” ซึ่งทางตำรากฎหมายอธิบายว่า^{๑๘} หมายถึงความมีจิตพิการ ได้แก่ผู้ที่มีความหลงผิด (delusion) ประสาทหลอน (hallucination) และแปรผิด (illusion) ซึ่งถ้าพิจารณาจากอาการแล้ว ก็คืออาการของโรคจิตนั่นเอง

ความเข้าใจที่แตกต่างกันระหว่างทางการแพทย์และทางกฎหมาย นอกจากคำว่าจิตบกพร่อง โรคจิต และจิตฟั่นเฟือนตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๕ แล้ว ก็ยังพบความแตกต่างในกรณีอื่น ๆ อีก กล่าวคือ ความผิดปกติทางจิตบางอย่าง เช่น Homosexual ซึ่งทางการแพทย์เคยถือว่าเป็นความผิดปกติทางเพศอย่างหนึ่ง ปัจจุบันสมาคมจิตแพทย์อเมริกา (ในประชุมครั้งใหญ่เมื่อเดือนเมษายน ๑๙๗๔) ได้ลงความเห็นว่าการดังกล่าวไม่ใช่เป็นความผิดปกติ โดยให้ใช้ชื่อใหม่ว่า sexual orientation disturbances หมายความว่าคนที่ เป็น Homosexual และไม่มีปัญหาอะไรเกิดขึ้นจากพฤติกรรมนั้นและตนเองก็ไม่ต้องเปลี่ยนแปลงการเป็น Homosexual นั้น ทางจิตเวชไม่ถือว่าเป็นความผิดปกติ^{๑๙} ในขณะที่นักกฎหมายยังไม่สรุปลงไป ปัญหาดังกล่าวจึงยังมีความเห็นแตกต่างกันอยู่ ในประเทศสหรัฐอเมริกากฎหมายในเรื่องดังกล่าวก็แตกต่างกันไป บางรัฐถือว่าการกระทำเช่นนี้เป็นความผิด เช่น ในรัฐเวอร์จิเนีย เท็กซัส บางรัฐก็ถือว่าไม่ผิดกฎหมายและยินยอมให้จดทะเบียนกันได้ด้วย เช่น ที่รัฐแคลิฟอร์เนียและโคโลราโด สำหรับประเทศไทยได้เคยกำหนดการกระทำเช่นนี้เป็นความผิดอาญาไว้ในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗^{๒๐} โดยมีการให้เหตุผลทางตำรากฎหมายว่าที่กฎหมายบัญญัติลักษณะดังกล่าวให้เป็นความผิดเพราะถือว่าการกระทำความผิดเป็นการถ่วงความเจริญของบ้านเมืองหรือทำให้เสียชื่อเสียงอันดีไปโดยไร้ประโยชน์^{๒๑} แต่หลังจากที่ได้มีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญาเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๙ การกระทำความผิดดังกล่าว ก็ไม่ได้มีการบัญญัติไว้เป็นความผิดอาญาอีกต่อไป โดยมีการให้เหตุผลทางตำรากฎหมายว่า ที่ไม่ได้บัญญัติไว้ เพราะมักไม่เกิดเป็นคดีขึ้นประการหนึ่ง และไม่สมควรนำมาบัญญัติไว้โดยชัดแจ้ง เพราะเรื่องเช่นนี้ย่อมเป็นที่น่าอับอายแก่ประเทศชาติคล้ายกับว่าประเทศไทยมีการกระทำความผิดเช่นนี้มาก จึงต้องบัญญัติห้ามไว้^{๒๒}

^{๑๗}วิทยา นาควัชระ, คู่มือเรื่องชีวิต พิมพ์ที่ ดีแอนด์เอส กรุงเทพฯ พ.ศ. ๒๕๒๒ น. ๖๖.

^{๑๘}ดูรายละเอียดหน้า ๖.

^{๑๙}รายละเอียดโปรดดู สมภพ เรื่องตระกูล, อ้างแล้วเชิงอรรถที่ ๓, หน้า ๒๖๖-๒๖๗.

^{๒๐}กฎหมายลักษณะอาญามาตรา ๒๔๒ บัญญัติว่า “ผู้ใดทำชำเราผิดธรรมเนียมตามนุษย์ด้วยชายก็ดี หญิงก็ดีหรือทำชำเราด้วยสัตว์เดรัจฉานก็ดี ท่านว่ามีความผิด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามเดือนขึ้นไปจนถึงสามปีและให้ปรับตั้งแต่ห้าสิบบาทขึ้นไปจนถึงห้าร้อยบาทด้วยอีกโทษหนึ่ง”.

^{๒๑}พระอินทปรีชา (เหยียน เลขะวณิช), คำอธิบายกฎหมายลักษณะอาญา ภาค ๒ ตอน ๒ (พ.ศ. ๒๔๗๐) หน้า ๑๑๐๐.

^{๒๒}หยุด แสงอุทัย, กฎหมายอาญาภาคปลาย, พ.ศ. ๒๔๙๐ หน้า ๒๑๕.

ดังนั้นการกระทำในลักษณะ Homosexual จึงไม่มีความผิดตามกฎหมายไทยในปัจจุบัน แต่จะต้องเป็นการกระทำ โดยอีกฝ่ายยินยอมและการกระทำนั้นไม่ก่อให้เกิดความไม่สงบแก่สังคม ในทางอื่น ความผิดปกติทางเพศที่เรียกว่า Bestiality ก็เช่นกัน เดิมกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ เคยกำหนดไว้เป็นความผิดในมาตรา ๒๔๒ แต่ตามประมวลกฎหมายอาญานับปัจจุบัน ไม่ปรากฏว่ามีการบัญญัติความผิดฐานนี้ไว้โดยตรง ส่วนจะเป็นความผิดฐานทารุณสัตว์ตามมาตรา ๓๘๑ หรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงในคดีนั้นว่าเป็นการทำให้สัตว์เจ็บปวดหรือรับทุกข์เวทนาอย่างมากหรือไม่ แต่ทางการแพทย์จัดว่าเป็นความผิดปกติอย่างหนึ่ง ความผิดปกติแบบ Voyeurism ก็เช่นกัน ทางทางการแพทย์ถือว่าเป็นความผิดปกติทางเพศอย่างหนึ่ง แต่จะเป็นความผิดทางอาญาหรือไม่ยังมีความเห็นแตกต่างกันอยู่ ในความเห็นของผู้เขียนเห็นว่าน่าจะเป็นความผิดต่อเสรีภาพได้

สำหรับความผิดปกติบางอย่าง แม้ว่าจะมีความเห็นไม่ต่างกันระหว่างทางการแพทย์และทางกฎหมาย กล่าวคือ ในขณะที่ทางการแพทย์ถือว่าเป็นความผิดปกติ ทางกฎหมายก็ถือว่าการกระทำนั้นเป็นความผิดอาญาด้วย เช่น Exhibitionism Sadism Frotteurism Fitishism แต่การจำแนกรายละเอียดและทัศนคติในการมองปัญหาหรือการให้เหตุผลก็ยังคงต่างกันไป ความผิดปกติที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ทางทางการแพทย์จัดว่าเป็นความผิดปกติทางเพศ (sexual deviation) ทั้งหมด แต่ในทางกฎหมายได้จำแนกต่างออกไป โดยถือว่า Exhibitionism เป็นความผิดลหุโทษตามมาตรา ๓๘๘ โดยถือว่าเป็นความผิดต่อการอยู่ร่วมกัน^{๒๓} แต่ตามกฎหมายอังกฤษได้ให้คำนิยามการกระทำนี้ใน Vagrancy Act (ปี ค.ศ. ๑๘๒๔) ว่าเป็นการเปลือยร่างกายของบุคคล โดยมีเจตนาจะดูหมิ่นต่อสตรี ซึ่งเหตุผลหรือทัศนคติต่างจากทางการแพทย์อย่างเห็นได้ชัดเพราะจุดหมายของผู้ที่กระทำเช่นนี้ ถ้าหากเป็นความผิดปกติทางเพศแล้ว คงมิใช่กระทำไปเพื่อดูหมิ่นสตรีเป็นแน่ แต่ทำไปเพื่อให้สำเร็จความใคร่ของตนเท่านั้น^{๒๔} สำหรับ Sadism อาจเป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกายได้ ถ้าผู้ถูกกระทำไม่ได้ยินยอมให้กระทำเช่นนั้นและการกระทำอยู่ในลักษณะรุนแรง ส่วน Frotteurism เป็นความผิดฐานอนาจารตามมาตรา ๒๗๘ หรือ ๒๗๙ ได้แล้วแต่กรณี และเป็นความผิดลหุโทษตามมาตรา ๓๘๗ ด้วย สำหรับ Fitishism นั้นอาจจัดเป็นความผิดฐานลักทรัพย์และอาจเป็นความผิดฐานบุกรุกได้ ถ้าปรากฏว่า ได้มีการเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์นั้น

^{๒๓} คณิต ณ นคร, กฎหมายอาญาภาคความผิด, สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พิมพ์ครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๒๗, หน้า ๑๖๐.

^{๒๔} สมภาพ เรื่องตระกูล, อ้างแล้วเชิงอรรถที่ ๓, หน้า ๒๖๘.

ผู้ช่วยจิตเวช : ความเข้าใจที่ต่างกัน
ระหว่างนักกฎหมายกับจิตแพทย์

ในบางความผิดก็จำแนกไว้ตรงกันเช่น Pedophilia ทางกฎหมายจัดว่าเป็นความผิดปกติทางเพศ ทางกฎหมายก็ถือเป็นความผิดเกี่ยวกับเพศเช่นกันอาจจะเป็นการข่มขืนหรืออนาจารแล้วแต่กรณีและกฎหมายกำหนดโทษสูงกว่าความผิดที่กระทำต่อผู้ใหญ่^{๒๕} เพราะกฎหมายต้องการคุ้มครองเด็กเป็นพิเศษ แต่สำหรับ Gerontophilia ทางกฎหมายถือเป็นความผิดทางเพศเช่นกัน แต่ไม่ได้บัญญัติเพิ่มโทษแบบ Pedophilia

บทสรุปและเสนอแนะ

ปัญหาในการวินิจฉัยว่า ผู้กระทำผิดแต่ละรายมีความผิดปกติทางจิตหรือไม่ และความผิดปกตินั้นจะถึงขนาดที่กฎหมายยกเว้นโทษให้หรือไม่ นับเป็นปัญหาที่ละเอียดอ่อนมาก แม้ว่าการพิจารณาคดีเหล่านี้จะมีจิตแพทย์ให้ความเห็นประกอบก็ตาม แต่ความเห็นจากจิตแพทย์ก็เป็นเพียงความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญเหมือนในคดีอื่น ๆ เมื่อได้ฟังความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญอย่างใดแล้ว การตัดสินใจขั้นสุดท้ายว่าจะลงโทษหรือไม่เพียงใด และด้วยเหตุผลอย่างใดก็อยู่ที่ศาล ในประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกา นับตั้งแต่คดี McNaghten (๑๘๔๓) เป็นต้นมา ก็ได้มีการวางหลักในการเรื่องนี้มาก เริ่มจากหลักในคดี McNaghten ที่มุ่งพิสูจน์ถึงความสามารถของจำเลยว่าสามารถแยกความแตกต่างระหว่างความถูกผิดได้หรือไม่ (right - wrong test) ต่อมาก็เกิดหลักทดสอบเกี่ยวกับความไม่สามารถยับยั้งได้และเกี่ยวกับการหลงผิด (the irresistible impulsion and delusion test) หลักทดสอบแบบ Durham ซึ่งนำวิวัฒนาการทางการแพทย์สมัยใหม่เข้าไปใช้พิจารณามากขึ้น จนในที่สุด The American Law Institute (A.L.I.) ก็ได้กำหนดเป็นหลักใน Model Penal Code ว่าบุคคลจะไม่ต้องรับผิดทางอาญา ถ้าการกระทำนั้นเป็นผลมาจากโรคจิตหรือความบกพร่องทางจิตถึงขนาดที่ทำให้เขาขาดความสามารถที่สำคัญในการที่จะรู้ว่าการกระทำนั้นเป็นความถูกผิดหรือถึงขนาดไม่สามารถจะควบคุมการกระทำของเขาได้ แต่โรคจิตหรือความบกพร่องทางจิตนี้ ไม่รวมถึงความผิดปกติที่แสดงออกโดยการกระทำผิดซ้ำ ๆ หรือผู้ที่มีพฤติกรรมต่อต้านสังคม^{๒๖ ๒๗}

^{๒๕} ประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๒๗๖-๒๘๐.

^{๒๖} § 4.01 (1) A person is not responsible for criminal conduct if at the time of such conduct as a result of mental disease or defect he lacks substantial capacity either to appreciate the criminality (wrongfulness) of his conduct or to conform his conduct to the requirements of law.

(2) As used in this Article, the terms "mental disease or defect" do not include an abnormality manifested only by repeated criminal or otherwise antisocial conduct.

^{๒๗} รายละเอียดเพิ่มเติมโปรดดู ธีรจักร บัณฑิต ธีร อัยการ, "วิกลจริต" ในทัศนะกฎหมายอาญาอเมริกัน, วารสารอัยการ ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๑๒ (ต.ค. ๒๕๒๒) หน้า ๗๔-๘๗ และอำนาจ โชติชัย, การอ้างเหตุวิกลจริตเป็นข้อต่อสู้ตามกฎหมายของประเทศไทย, วารสารอัยการ ฉบับที่ ๕๕ (ก.ค. ๒๕๒๕) หน้า ๓๔-๔๔ ฉบับที่ ๕๘ (ต.ค. ๒๕๒๕) น. ๕๒-๖๐.

แม้ว่าจะได้มีการวางหลักวินิจัยในเรื่องดังกล่าว ปัญหาและข้อวิพากษ์วิจารณ์ก็ยังมียุ่เสมอโดยเฉพาะในคดีใหญ่ ๆ เช่น คดีที่นาย John W. Hinckley พยายามฆ่าประธานาธิบดี Ronald Reagan และฆ่าผู้ติดตามตายเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๔ ทั้งนี้ที่มีคำชี้ขาดของคณะลูกขุนว่าจำเลยไม่ผิดเพราะวิกลจริต ให้ส่งตัวไปรับการบำบัดรักษาในสถานพยาบาลแทนที่จะลงโทษ ก็เกิดการวิพากษ์วิจารณ์กันมากทั้งในหมู่ประชาชนทั่วไปและทางหนังสือพิมพ์ บรรณาธิการหนังสือพิมพ์เดนเวอร์โพสต์ ได้ให้ความเห็นอย่างรุนแรงว่า ระบบที่ตัดสินว่าจำเลยไม่ผิดนั้นแหละเป็นระบบที่วิกลจริต นอกจากนี้ยังมีประเด็นที่ยังเป็นที่ถกเถียงกันอยู่ในหมู่นักกฎหมายอเมริกันก็คือว่า การกระทำของคนวิกลจริตนั้น จะถือว่าเป็นเรื่องไม่ผิดกฎหมายหรือผิดกฎหมาย แต่กฎหมายยกเว้นโทษ ในคดี John W. Hinckley ลูกขุน ส่วนหนึ่งเห็นว่าจำเลยไม่มีความผิดตามข้อกล่าวหาเพราะวิกลจริต แต่ลูกขุนส่วนหนึ่งเห็นว่า จำเลยกระทำผิดกฎหมาย แต่วิกลจริต ในที่สุดคำพิพากษาก็นำออกมามีความผิดแต่จำเลยวิกลจริต^{๒๘}

สำหรับประเทศไทย ไม่มีประเด็นที่จะโต้เถียงในเรื่องดังกล่าว เพราะประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติชัดเจนในมาตรา ๖๕ ว่าเป็นเพียงเหตุยกเว้นโทษ โดยมีประเด็นสำคัญที่จะต้องพิจารณาคือ ผู้กระทำจะต้องกระทำโดยไม่สามารถรู้ผิดชอบหรือไม่สามารถบังคับตนเองได้ และการที่ศาลจะวินิจฉัยว่า จำเลยกระทำโดยรู้ผิดชอบหรือไม่สามารถบังคับตนเองได้หรือไม่ ก็จะต้องอาศัยแพทย์ในฐานะผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ให้ความเห็นคือ เป็นผู้ช่วยศาลในการวินิจฉัยคดีนั้น ๆ ฉะนั้นหากจะได้มีการทำความเข้าใจความหมายของคำว่า จิตบกพร่อง โรคจิต และจิตฟั่นเฟือนตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๕ ให้ถ่องแท้ ก็คงจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการวินิจฉัยคดี

หากพิจารณากฎหมายไทยแต่เดิม ดังที่ปรากฏในกฎหมายตราสามดวง กฎหมายใช้คำว่า “คนบ้า”^{๒๙} และได้มีคำอธิบายทางตำรากฎหมายเกี่ยวกับคำว่า “บ้า” ว่า หมายถึงผู้กระทำผิดในเวลาที่เขาไม่มีสติรู้ผิดชอบ เพราะมีโรคไทย^{๓๐} ในกฎหมายลักษณะอาญาร.ศ. ๑๒๗ มาตรา ๔๖ และ ๔๗ ใช้คำว่าวิกลจริต (เช่นเดียวกับคำที่ใช้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา ๑๔, มาตรา ๒๔๖ และมาตรา ๒๔๘) และจะถือเป็นเหตุยกเว้นโทษได้ก็ต่อเมื่อผู้นั้นกระทำผิดในเวลาวิกลจริตอันเกิดแต่สัญญาวิปลาส หรือเกิดแต่พยาธิ

^{๒๘}ตามกฎหมายอังกฤษ แต่เดิมถ้าได้ความว่าจำเลยวิกลจริตถือว่าการกระทำนั้นไม่ผิด ต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงโดย The Trial of Lunatics Act 1881 ว่า จำเลยมีความผิด เพียงแต่อ้างเหตุวิกลจริตเป็นข้อแก้ตัวได้ ต่อมา The Criminal Procedure (Insanity) Act 1964 กลับถือว่าการกระทำเช่นนี้ไม่มีความผิด.

^{๒๙}พระไอยการลักษณะวิवादัดกัน บทที่ ๑๕ ยกเว้นไม่ลงโทษคนบ้า ให้พ่อแม่เผ่าพันธุ์ใช้กึ่งเบี้ยปลุกตัวผู้ที่ถูกคนบ้าฆ่าตายแต่อาจให้นครบาลจับตัวไปจองจำไว้กว่าจะสิ้นกาม.

^{๓๐}ขุนหลวงพระยาไกรสี (เทียม), หลักกฎหมายอาญา, โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, รัตนโกสินทร์ ศก ๑๒๖ หน้า ๕.

ผู้ป่วยจิตเวช : ความเข้าใจที่ต่างกัน
ระหว่างนักกฎหมายกับจิตแพทย์

ถ้าปรากฏว่า ผู้กระทำไม่สามารถจะรับผิดชอบหรือยับยั้งได้^{๓๑} ในการประชุมกรรมการพิจารณาแก้ไขกฎหมายลักษณะอาญา เมื่อปีพ.ศ. ๒๔๘๒ ได้มีข้อสังเกตจากที่ประชุมว่า คำว่า “วิกลจริต” นั้นจะมีความหมายอย่างไร เพราะเป็นคำกว้าง และในที่สุดที่ประชุมได้ตกลงให้เลขาธิการไปแก้ไขคำให้ดีขึ้น โดยให้เลขาธิการติดต่อกับกรมสาธารณสุขถามถึงคำที่ควรใช้เกี่ยวกับวิกลจริต^{๓๒} และปรากฏหลักฐานตามหนังสือของเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ ม.๖๒๙/๒๔๘๒ ลงวันที่ ๔ ก.ค. ๒๔๘๒ ถึงอธิบดีกรมสาธารณสุขขอให้พิจารณาถ้อยคำแพทย์บางคำที่ใช้ในมาตรา ๔๖ , ๔๗ ว่าจะเป็นการถูกต้องตรงกับถ้อยคำที่ใช้ในวิชาการอันเกี่ยวกับเรื่องบุคคลวิกลจริตแล้วหรือไม่ประการใด ต่อมาได้มีหนังสือตอบจากอธิบดีกรมสาธารณสุขที่ ล. ๖๓๕/๒๔๘๒ ลงวันที่ ๑๓ ก.ค. ๒๔๘๒ ตอบว่า กรมสาธารณสุขได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ตามประมวลกฎหมายที่จะแก้ไขใหม่ ไม่ควรใช้คำว่า “สัญญาวิปลาส” เพราะคำว่า “สัญญา” แปลว่าความจำเมื่อวิกลจริตแล้วก็แปลว่าความจำเสียไป แท้จริงคนวิกลจริตไม่ใช่แต่ความจำเสียอย่างเดียว แต่เสียทั้งความคิดอ่านและสติปัญญาด้วย ดังนั้นจึงควรใช้คำว่า “จิตต์วิปลาส” แทนซึ่งตรงกับคำแปลตามความหมายในภาษาอังกฤษว่า “defective mental power” สำหรับคำว่า “พยาธิ” แปลได้หลายอย่างคือ ความเจ็บไข้ หรือตัวพยาธิลำไส้หรือโรคพยาธิผิวหนังอย่างใดก็ได้ จึงไม่ควรใช้และควรใช้คำว่า “โรค” ซึ่งตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า “disease” จากหนังสือตอบของกรมสาธารณสุขดังกล่าว แม้ว่าจะได้ช่วยวินิจฉัยคำว่า สัญญาวิปลาสและคำว่าพยาธิ ให้ชัดเจนขึ้นก็ตาม แต่ก็ไม่ปรากฏการให้ความหมายของคำว่าวิกลจริตในทางการแพทย์ ต่อมาเมื่อมีการประชุมอนุกรรมการพิจารณาร่างประมวลกฎหมายอาญาเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๗ ก็ได้มีการกล่าวถึงความหมายของคำว่า “วิกลจริต” อีกครั้งหนึ่ง โดยในร่างเดิมที่เสนอมาให้พิจารณาใช้คำรวมว่า “วิกลจริต” เพียงคำเดียว แต่อนุกรรมการบางท่านเสนอว่า ควรจะใช้คำว่าจิตฟั่นเฟือนเพื่อให้หมายถึง mental disorder อนุกรรมการอีกท่านหนึ่งเสนอให้ใช้คำว่า จิตบกพร่อง

^{๓๑}กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ มาตรา ๔๖ “ผู้ใดกระทำผิดในเวลาวิกลจริตอันเกิดแต่สัญญาวิปลาสก็ตาม เกิดแต่พยาธิก็ตาม ถ้าปรากฏว่ามันไม่สามารถจะรับผิดชอบ หรือยับยั้งได้ ในเวลาที่กระทำผิดเพราะเหตุวิกลจิตนั้นไซ้ ท่านว่าอย่าให้เอาโทษแก่มันเลย

แต่ถ้าศาลพิเคราะห์เห็นว่า จะปล่อยผู้วิกลจิตนั้นไปอาจเกิดเหตุภัยอันตรายแก่ผู้อื่น จะสั่งให้ส่งตัวมันให้เจ้าพนักงานกักขังรักษาไว้ในโรงพยาบาลสำหรับคนวิกลจริต หรือเอาไปคุมขังรักษาไว้ในที่อื่น เพื่อป้องกันภัยอันตรายอย่าให้มีแก่สาธารณชนก็ได้”

มาตรา ๔๗ “ผู้ใดกระทำผิดในเวลาวิกลจริต อันเกิดแต่สัญญาวิปลาสก็ตาม เกิดแต่พยาธิก็ตาม ถ้าปรากฏว่าในเวลากระทำการนั้น มันยังมีสติพอจะรับผิดชอบหรือยับยั้งได้ ท่านว่ามันควรต้องมีโทษ แต่ศาลจะเห็นสมควรลดหย่อนอาญาให้เบาลงกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นก็ได้”.

^{๓๒}รายงานการประชุมการตรวจพิจารณาแก้ไขกฎหมายลักษณะอาญา ครั้งที่ ๑๔, ๔๙/๒๔๘๒ (๑ ก.ค. ๒๔๘๒).

ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า mental deficiency ในที่สุดที่ประชุมได้กำหนดให้ใช้คำทั้งสอง และกำหนดคำว่า “โรคจิต” เข้าไว้ในบทบัญญัติด้วย^{๓๓} ดังที่ปรากฏในประมวลกฎหมายอาญา ปัจจุบันมาตรา ๖๕

สำหรับความเห็นของผู้เขียนนั้นเห็นว่า คำว่า “วิกลจริต” นั้นเป็นคำกว้าง คำอธิบายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานให้ความหมายไว้ว่า จริตผิดปกติ ซึ่งเป็นความหมายที่กว้างอีกเช่นกัน จึงเห็นว่า หากจะนำมาบัญญัติไว้ในกฎหมายโดยถือเป็นศัพท์กฎหมายก็จะต้องมีบทนิยามศัพท์ว่ามีความหมายอย่างไร เพื่อให้ตรงกับ ความมุ่งหมายในทางกฎหมายและตรงกับ ความเข้าใจทางการแพทย์ หรือหากจะไม่ใช้คำที่มีความหมายรวม เช่นนี้ก็จะอาจจะต้อง รายละเอียดออกไปทำนองเดียวกับการใช้คำในมาตรา ๖๕ ก็ได้ ซึ่งถ้าเป็นในประการหลัง ก็ควรจะ ใช้คำให้ตรงกับ ความเข้าใจทางการแพทย์ เพื่อมิให้เกิดความสับสนเมื่อแพทย์จะต้องทำ ความเห็นเสนอต่อศาลและนักกฎหมายเองก็จะได้เข้าใจตรงกันด้วย การใช้คำที่ยังเป็นปัญหาย่อมก่อให้เกิดการให้ความหมายและคำวินิจฉัยที่ต่างกันไป ทำให้กฎหมายอาญาขาดความชัดเจน และแน่นอน หากพิจารณาถึงการจำแนกโรคทางจิตเวชไม่ว่าจะเป็นการจำแนกตาม DSM-II ของสมาคมจิตแพทย์แห่งอเมริกาหรือ ICD-9 ของ WHO^{๓๔} และนำมาเทียบกับคำอธิบายทางตำรากฎหมายเกี่ยวกับมาตรา ๖๕ แล้ว จะพบว่าผู้กระทำความผิดที่จะได้รับการยกเว้นโทษมี ๒ ประเภท คือ พวกปัญญาอ่อน (mental retardation) และพวกที่เป็นโรคจิต (psychosis) เท่านั้น เพราะบุคคลสองประเภทนี้แหละที่กระทำโดยขาดความรู้ผิดชอบหรือไม่สามารถบังคับตนเองได้ ซึ่งตรงกับเหตุผลที่กฎหมายจะยกเว้นโทษให้^{๓๕} ส่วนความผิดปกติในกรณีอื่นไม่ว่าจะเป็นโรคประสาท บุคลิกภาพผิดปกติ หรือบุคลิกภาพแปรปรวนไม่อยู่ในข่ายที่กฎหมายจะยกเว้นโทษให้ เพราะบุคคลเหล่านี้ยังรู้ผิดชอบอยู่หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ บุคคลเหล่านี้ยังรู้ถึงความถูกผิดตามศีลธรรมนั่นเอง

นอกจากการกำหนดความหมายเกี่ยวกับความผิดปกติทางจิตอันเป็นเหตุที่กฎหมายจะยกเว้นโทษให้ชัดเจนดังกล่าวมาแล้ว ข้อเสนอแนะประการสุดท้ายของผู้เขียนก็คือ ควรจะมี

^{๓๓}รายงานการประชุมอนุกรรมการร่างประมวลกฎหมายอาญา ครั้งที่ ๖๕๔/๒๕๖/๒๕๘๗ (๑๐ ต.ค. ๒๕๘๗) และ ครั้งที่ ๖๕๕/๓๐๐/๒๕๘๗ (๑๒ ต.ค. ๒๕๘๗).

^{๓๔}ดูรายละเอียดหน้า ๓ - ๕.

^{๓๕}ในทางทฤษฎีกฎหมายถือว่าบุคคลเหล่านี้ขาดความชั่ว (Schuld) เมื่อขาดความชั่วกฎหมายจึงยกเว้นโทษให้ เพราะถือว่าความชั่วของผู้กระทำเป็นพื้นฐานในการกำหนดโทษ (ดู คณิศ ณ นคร, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ ๒๓, หน้า ๒๙ - ๓๑ และดูประมวลกฎหมายอาญาเยอรมันมาตรา ๔๖).

ผู้ช่วยจิตเวช : ความเข้าใจที่ต่างกัน
ระหว่างนักกฎหมายกับจิตแพทย์

กฎหมายหรือกฎเกณฑ์กำหนดขั้นตอนดำเนินการหรือวิธีปฏิบัติในเรื่องนี้ด้วย เพราะปัจจุบัน
เจ้าพนักงาน หรือจิตแพทย์ที่ต้องเกี่ยวข้องในเรื่องดังกล่าวประสบปัญหาอยู่หลายประการ เช่น
การควบคุมตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยในโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลตามประมวลกฎหมายวิธี
พิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔ หรือตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๔๘ จะมีมาตรการ
ในการควบคุมอย่างไร การตรวจเพื่อทำความเห็นเสนอต่อศาลจะต้องใช้แพทย์กี่คนและหากผู้ต้องหา
หรือจำเลยหายแล้ว ทางโรงพยาบาลจะปล่อยตัวได้เลยหรือไม่ หรือจะต้องรายงานต่อศาลและ
หากจะต้องรายงาน ใครมีหน้าที่รายงาน ฯลฯ ความจริงเรื่องนี้ได้เคยมีการยกขึ้นเป็นประเด็น
พิจารณามาแล้วในการประชุมกรรมการแก้ไขกฎหมายลักษณะอาญา^{๓๖} ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๘๒
และเห็นว่าไม่ควรบัญญัติเรื่องดังกล่าวไว้ในประมวลกฎหมายอาญา แต่ควรออกเป็นมาตรการ
ทางปกครอง (administrative measure) จึงเห็นว่าเรื่องนี้ น่าจะได้มีการดำเนินการต่อไป ๑

^{๓๖}ดูรายงานการประชุมการตรวจพิจารณาแก้ไขกฎหมายลักษณะอาญา ครั้งที่ ๑๔, ๔๓/๒๔๘๒ (๑ ก.ค. ๒๔๘๒)
ดูข้อเสนอของหม่อมเจ้าสกลวรรณกร วรวรรณ และ นายอาร์ กียอง.

คำสั่งศาลปกครองสูงสุด คำสั่งที่ ๑๔๓/๒๕๕๑ วันที่ ๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๑

เรื่อง คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐออกคำสั่งทางปกครอง โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย (คำร้องอุทธรณ์คำสั่งทะเลาการบังคับ ตามคำสั่งทางปกครอง และคำขอให้ระงับคำสั่งทะเลาการบังคับ ตามคำสั่งทางปกครองของศาลปกครองชั้นต้นไว้เป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยอุทธรณ์)

ระหว่าง { พันตำรวจเอก ธนายุทธ์ วุฒิจรัสธำรงค์ ผู้ฟ้องคดี
หรือ ฤทธิ์รงค์ เทพจันดา
คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ที่ ๑
ผู้บัญชาการสำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ตำรวจ ที่ ๒
คณะกรรมการข้าราชการตำรวจ (ก.ตร.) ที่ ๓ ผู้ถูกฟ้องคดี

๑. ข้อเท็จจริงในคดีโดยสรุป

คดีนี้ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งในคดีหมายเลขดำที่ ๓๓๒/๒๕๕๐ ของศาลปกครองชั้นต้น (ศาลปกครองเชียงใหม่) ซึ่งผู้ฟ้องคดีฟ้องว่าขณะที่ผู้ฟ้องคดีรับราชการในตำแหน่งผู้กำกับการ กองกำกับการสืบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล ๖ กองบัญชาการตำรวจนครบาล (ผกก.สส.น. ๖) ได้รับมอบหมายให้รักษาความปลอดภัยพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรี ณ ศูนย์การค้าเซ็นทรัลเวิลด์พลาซ่า เมื่อวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๔๙ ในวันดังกล่าวได้มีการชุมนุมของประชาชนทั้งฝ่ายที่สนับสนุนและฝ่ายต่อต้านอดีตนายกรัฐมนตรี

เป็นเหตุให้นายวิชัย เอื้อสียาพันธ์ุ และนายฤทธิ์รงค์ ลิขิตประเสริฐกุล ฝ่ายที่ต่อต้าน ถูกทำร้ายร่างกาย ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๙ บุคคลทั้งสองได้ไปแจ้งความ ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน สถานีตำรวจนครบาลปทุมวัน ให้ดำเนินคดีอาญากับผู้ฟ้อง คดีฐานเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เนื่องจากเป็นผู้สั่งการ ให้นายจรัล จงอ่อน และนายชัยสิทธิ์ ลอม๊ะ ทำร้ายร่างกายตนเอง และละเว้นไม่ทำการ จับกุมบุคคลทั้งสอง พนักงานสอบสวนมีความเห็นว่าผู้ฟ้องคดีไม่ได้กระทำความผิดตามข้อกล่าวหา และได้ส่งสำนวนการสอบสวนไปยังผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เพื่อไต่สวนและวินิจฉัย ผู้ถูกฟ้อง คดีที่ ๑ ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการไต่สวนกรณีดังกล่าว และมีมติเมื่อวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ว่าการกระทำของผู้ฟ้องคดีมีมูลเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๗๙ (๒) และ (๕) และ (๖) แห่งพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ และมีมูลความผิดทางอาญาตามมาตรา ๑๕๗ และมาตรา ๒๐๐ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ต่อมาในวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ คณะกรรมการพิจารณากลับกรองการพิจารณาล้างโทษของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มีมติให้ล้างโทษให้ผู้ฟ้องคดีออกจากราชการ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงได้มีคำสั่งสำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ตำรวจ ที่ ๑๗/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ล้างโทษให้ผู้ฟ้องคดีออกจากราชการ ผู้ฟ้องคดีได้อุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว ต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ มีมติให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ล้างโทษจาก ล้อออกจากราชการเป็นปลดออกจากราชการ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้มีคำสั่งที่ ๑๖๕/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ ลดโทษจากล้อออกจากราชการเป็นปลดออกจากราชการ และให้ยกเลิกคำสั่งที่ ๑๗/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐

ผู้ฟ้องคดีเห็นว่ามติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ที่ไต่สวนและชี้มูลความผิด ทั้งทางอาญาและทางวินัยผู้ฟ้องคดีไม่ชอบด้วยกฎหมาย ไม่ได้ให้เวลาตามสมควรในการ ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ไม่แจ้งสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา ไม่ให้โอกาสใน การนำพยานเข้าสืบแก้ข้อกล่าวหา ใช้ดุลพินิจในการรับฟังพยานหลักฐานไม่ถูกต้อง เลือก ปฏิบัติไม่เป็นธรรม ชี้มูลความผิดวินัยร้ายแรงผู้ฟ้องคดีอันมีลักษณะเป็นการกลั่นแกล้ง ผู้ฟ้องคดีให้ต้องรับโทษทางวินัยร้ายแรงเกินกว่าข้อเท็จจริง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ใช้ดุลพินิจ ไม่ชอบในการออกคำสั่งล้างโทษให้ผู้ฟ้องคดีออกจากราชการและปลดออกจากราชการ ไม่พิจารณาข้อเท็จจริง ข้อกฎหมายและองค์ประกอบความผิดทางวินัยร้ายแรงก่อนออก คำสั่งล้างโทษผู้ฟ้องคดี ประกอบกับผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ไม่พิจารณาอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดี ในประเด็นข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย และองค์ประกอบความผิดทางวินัยที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒

ใช้เป็นเหตุในการออกคำสั่งลงโทษทางวินัยผู้ฟ้องคดี รวมทั้งไม่วินิจฉัยความชอบด้วยกฎหมายในการพิจารณามีมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ **ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองขอให้มีคำพิพากษาหรือมีคำสั่ง ดังนี้**

๑. เพิกถอนมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ในการประชุม ครั้งที่ ๑๑/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ที่เห็นชอบตามความเห็นของคณะอนุกรรมการใต้สวนและชี้มูลความผิดวินัยร้ายแรงผู้ฟ้องคดี

๒. เพิกถอนคำสั่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ที่ ๑๗/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ลงโทษไล่ออกจากราชการ และคำสั่งที่ ๑๖๕/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ ลงโทษปลดผู้ฟ้องคดีออกจากราชการ

๓. เพิกถอนมติผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ในการประชุม ครั้งที่ ๒๗/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๐ ที่ไม่พิจารณาอุทธรณ์ในประเด็นข้อเท็จจริง ข้อกฎหมายและองค์ประกอบความผิดทางวินัยที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ใช้เป็นเหตุในการออกคำสั่งลงโทษทางวินัยผู้ฟ้องคดี

ผู้ฟ้องคดีมีคำขอให้ศาลทุเลาการบังคับตามคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ที่ ๑๗/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ และคำสั่งที่ ๑๖๕/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ ไว้ก่อนจนกว่าจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง

ศาลปกครองชั้นต้นพิจารณาแล้วเห็นว่า คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ที่ลงโทษปลดผู้ฟ้องคดีออกจากราชการน่าจะไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากมิได้ปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ และมาตรา ๘๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประกอบกับเมื่อพิจารณาถึงความเสียหายที่ผู้ฟ้องคดีได้รับนอกจากการไม่ได้รับเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง สวัสดิการอื่น ๆ ทั้งของตนเองและครอบครัว รวมถึงความก้าวหน้าในหน้าที่ราชการ ซึ่งผู้ฟ้องคดีอาจมีสิทธิได้รับคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่งที่สูงขึ้นหากไม่ถูกปลดออกจากราชการ แม้ภายหลังศาลจะได้มีคำพิพากษาให้เพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ผู้ฟ้องคดีก็ไม่อาจได้รับเงินประจำตำแหน่งและไม่สามารถได้รับการนับระยะเวลาในช่วงที่คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลเพื่อที่จะได้รับการพิจารณาเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง และไม่อาจได้รับคืนสิทธิในการนับระยะเวลาดำรงตำแหน่งที่ต่อเนื่องเพื่อจะมีโอกาสได้รับการคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่งผู้บังคับการ กรณีจึงเป็นความเสียหายที่ยากแก่การแก้ไขเยียวยาในภายหลัง และการให้คำสั่งทางปกครองดังกล่าวมีผลใช้

คำขอให้ระงับคำสั่งทุเลาการบังคับตามคำสั่งศาลปกครอง
ของศาลปกครองชั้นต้นไว้เป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยอุทธรณ์

บังคับต่อไปอาจทำให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อผู้ฟ้องคดี อีกทั้งการทุเลาการบังคับตามคำสั่งทางปกครองดังกล่าวไม่เป็นอุปสรรคแก่การบริหารงานของหน่วยงานของรัฐแต่อย่างใด จึงมีคำสั่งให้ทุเลาการบังคับตามคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ที่ ๑๖๕/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ ไว้เป็นการชั่วคราวจนกว่าศาลจะได้มีคำพิพากษาหรือมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

๒. ประเด็นพิจารณาวินิจฉัย

ศาลปกครองสูงสุดพิเคราะห์แล้วเห็นว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นที่สั่งทุเลาการบังคับตามคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ที่ ๑๖๕/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ ที่ให้ลดโทษจากไล่ผู้ฟ้องคดีออกจากราชการเป็นปลดออกจากราชการไว้เป็นการชั่วคราวจนกว่าจะมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น และมีคำขอให้ศาลปกครองสูงสุดมีคำสั่งระงับคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นที่สั่งทุเลาการบังคับตามคำสั่งดังกล่าวไว้เป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยอุทธรณ์

กรณีจึงมีประเด็นที่จะต้องพิจารณาสองประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง สมควรมีคำสั่งระงับคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นที่สั่งทุเลาการบังคับตามคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ที่ ๑๖๕/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ ที่ให้ลดโทษจากไล่ผู้ฟ้องคดีออกจากราชการเป็นปลดออกจากราชการไว้เป็นการชั่วคราวจนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่งเป็นอย่างอื่นก่อนการวินิจฉัยอุทธรณ์หรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า โดยที่ข้อ ๑๑๕ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๓ กำหนดให้ศาลปกครองสูงสุดสามารถใช้ดุลพินิจสั่งระงับคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นที่สั่งทุเลาการบังคับตามกฎหรือคำสั่งทางปกครองไว้เป็นการชั่วคราวได้ ต่อเมื่อศาลปกครองสูงสุดเห็นว่า คำสั่งทุเลาการบังคับตามกฎหรือคำสั่งทางปกครองนั้นทำให้หรือจะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อประโยชน์สาธารณะหรือต่อสิทธิของผู้อุทธรณ์เท่านั้น เมื่อข้อเท็จจริงคดีนี้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ มิได้แสดงให้เห็นว่าคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นที่สั่งทุเลาการบังคับตามคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ที่ ๑๖๕/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ ที่ให้ลดโทษจากไล่ผู้ฟ้องคดีออกจากราชการเป็นปลดออกจากราชการไว้เป็นการชั่วคราวก่อนศาลจะได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งเป็นอย่างอื่นทำให้หรือจะก่อให้เกิด

ความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อประโยชน์สาธารณะหรือต่อสิทธิของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ แต่อย่างใด อีกทั้งคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นดังกล่าวคงมีผลแต่เพียงเป็นการชะลอหรือระงับการบังคับตามผลของคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ที่ให้ปลดผู้ฟ้องคดีออกจากราชการไว้เป็นการชั่วคราวจนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่งเป็นอย่างอื่นเท่านั้น โดยเหตุผลของเรื่องแล้วจึงยังไม่อาจถือได้ว่าคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นดังกล่าวทำให้หรืออาจจะทำให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อประโยชน์สาธารณะหรือต่อสิทธิของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ แต่อย่างใด กรณีจึงเห็นว่าไม่สมควรมีคำสั่งระงับคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นที่สั่งทุเลาการบังคับตามคำสั่งดังกล่าวไว้เป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยอุทธรณ์ตามคำขอของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓

ประเด็นที่สอง คำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นที่สั่งทุเลาการบังคับตามคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ที่ ๑๖๕/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ ให้ลดโทษจากไล่ผู้ฟ้องคดีออกจากราชการเป็นปลดออกจากราชการไว้เป็นการชั่วคราวจนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น ชอบด้วยกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองหรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า โดยที่ข้อ ๗๒ วรรคสาม แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๓ กำหนดว่า ในกรณีที่ศาลเห็นว่ากฎหมายหรือคำสั่งทางปกครองที่เป็นเหตุแห่งการฟ้องคดีนั้น น่าจะไม่ชอบด้วยกฎหมาย และการให้กฎหมายหรือคำสั่งทางปกครองดังกล่าวมีผลใช้บังคับต่อไป จะทำให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงที่ยากแก่การเยียวยาแก้ไขในภายหลัง ทั้งการทุเลาการบังคับตามกฎหมายหรือคำสั่งทางปกครองนั้นไม่เป็นอุปสรรคแก่การบริหารงานของรัฐหรือแก่บริการสาธารณะ ศาลมีอำนาจสั่งทุเลาการบังคับตามกฎหมายหรือคำสั่งทางปกครองได้ตามที่เห็นสมควรตามบทบัญญัติดังกล่าวเห็นได้ว่า **เงื่อนไขแห่งการที่ศาลปกครองจะมีอำนาจออกคำสั่งทุเลาการบังคับตามกฎหมายหรือคำสั่งทางปกครองที่เป็นเหตุแห่งการฟ้องคดีนั้นมีอยู่สามประการประกอบกัน คือ**

ประการแรก กฎหรือคำสั่งทางปกครองนั้นน่าจะไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ประการที่สอง การให้กฎหมายหรือคำสั่งทางปกครองนั้นมีผลใช้บังคับต่อไปในระหว่างการพิจารณาคดีจะทำให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้ฟ้องคดีจนยากแก่การ

เยียวยาแก้ไขในภายหลัง ทั้งนี้ แม้ต่อมาภายหลังศาลจะพิพากษาหรือมีคำสั่งให้เพิกถอน
กฎหรือคำสั่งทางปกครองนั้น คำพิพากษาหรือคำสั่งดังกล่าวของศาลก็ไม่อาจเยียวยาหรือ
แก้ไขความเสียหายที่ผู้ฟ้องคดีได้รับการบังคับตามผลของกฎหรือคำสั่งทางปกครอง
นั้นในระหว่างการพิจารณาคดีให้หมดไปได้โดยสิ้นเชิง และ

ประการที่สาม การทุเลาการบังคับตามกฎหรือคำสั่งทางปกครองนั้น หรือ
อีกนัยหนึ่งการชะลอหรือระงับการบังคับตามกฎหรือคำสั่งทางปกครองนั้น ไว้เป็นการชั่วคราว
ในระหว่างการพิจารณาคดีไม่เป็นอุปสรรคแก่การบริหารงานของรัฐหรือแก่บริการสาธารณะ

เมื่อได้พิจารณาจากคำฟ้องและเอกสารประกอบคำฟ้องโดยตลอดแล้ว

ศาลปกครองสูงสุดเห็นว่า ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานในสำนวนยังไม่เพียงพอที่
จะรับฟังได้ว่าคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ที่ ๑๖๕/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๐
ที่สั่งให้ยกเลิกคำสั่งที่ ๑๗/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ที่ให้ไล่ผู้ฟ้องคดี
ออกจากราชการและมีคำสั่งใหม่เป็นปลดออกจากราชการตามมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓
น่าจะไม่ชอบด้วยกฎหมาย ดังที่ศาลปกครองชั้นต้นวินิจฉัย ทั้งการที่ไม่ปฏิบัติตาม
พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ และมาตรา ๘๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติ
วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ หากจะเป็นเหตุให้คำสั่งลงโทษผู้ฟ้องคดีทางวินัย
ไม่ชอบด้วยกฎหมายก็คงเป็นแต่เพียงเหตุให้คำสั่งลงโทษไล่ผู้ฟ้องคดีออกจากราชการ
ไม่ชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น หากใช้เหตุที่จะทำให้ถือว่าคำสั่งลงโทษผู้ฟ้องคดีทางวินัยโดย
ให้ปลดออกจากราชการที่สั่งตามมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ น่าจะไม่ชอบด้วยกฎหมายไม่
นอกจากนั้นแม้คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ดังกล่าวจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิทธิหรือ
หน้าที่ของผู้ฟ้องคดีก็ตาม แต่หากให้คำสั่งดังกล่าวมีผลใช้บังคับต่อไปในระหว่างการ
พิจารณาคดีก็ไม่น่าจะทำให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้ฟ้องคดี จนไม่อาจ
เยียวยาแก้ไขได้ในภายหลัง เพราะถ้าต่อมาศาลปกครองเห็นว่าคำสั่งของผู้ถูกฟ้อง
คดีที่ ๒ ไม่ชอบด้วยกฎหมายและมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่งให้เพิกถอนคำสั่งของผู้
ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ดังกล่าวก็จะมีผลทำให้ผู้ฟ้องคดีกลับคืนสู่สถานะเดิมโดยการกลับ
เข้ารับราชการและได้รับสิทธิประโยชน์ตลอดจนสวัสดิการที่สูญเสียไปนับแต่ถูกลงโทษ
กรณีดังกล่าวจึงหาได้มีผลทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดีอย่างร้ายแรงที่ยากแก่
การเยียวยาแก้ไขในภายหลังไม่

ที่ศาลปกครองชั้นต้นมีคำสั่งให้ทุเลาการบังคับตามคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ที่ ๑๖๕/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ ไว้เป็นการชั่วคราวจนกว่าศาลจะได้มีคำพิพากษาหรือมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น จึงไม่เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดในข้อ ๗๒ วรรคสาม แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ เห็นควรมีคำสั่งกลับคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น เป็นให้ยกคำขอให้ศาลมีคำสั่งทุเลาการบังคับตามคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ที่ ๑๖๕/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๐

๓. ผลคำพิพากษาของศาลปกครอง

จึงมีคำสั่งยกคำขอของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ที่ขอให้ระงับคำสั่งทุเลาการบังคับตามคำสั่งทางปกครองของศาลปกครองชั้นต้นไว้เป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยอุทธรณ์ และมีคำสั่งกลับคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น เป็นให้ยกคำขอของผู้ฟ้องคดีที่ขอให้ศาลมีคำสั่งทุเลาการบังคับตามคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ที่ ๑๖๕/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ **จ**

คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๖/๒๕๕๑ วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๑

เรื่อง นายสมชาย เนืองจำนงค์ (ผู้ร้อง) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ
พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ กรณี
กระบวนการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๑

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

นายสมชาย เนืองจำนงค์ ผู้ร้อง ได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๐
ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ จำนวน
๓ ฉบับ คือ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภา
ผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ พระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐ มีกระบวนการตราไม่ชอบด้วย
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๔๑ กล่าวคือ เมื่อ
รัฐสภาให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญทั้ง ๓ ฉบับ ดังกล่าว
แล้วไม่ได้ส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ แต่ได้นำขึ้นทูลเกล้า
ทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยแล้วประกาศใช้ จึงขอให้ศาล
รัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญทั้ง ๓ ฉบับ ดังกล่าว
ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๔๑ หรือไม่

๒. ประเด็นพิจารณาเบื้องต้น

คำร้องของผู้ร้องเข้าเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๒ ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้พิจารณาวินิจฉัยหรือไม่
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๒
วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า "บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้
มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้ง

ต่อรัฐธรรมนูญได้"และวรรคสอง บัญญัติว่า "การใช้สิทธิตามวรรคหนึ่งต้องเป็นกรณีที่
ไม่อาจใช้สิทธิโดยวิธีการอื่นได้แล้ว ทั้งนี้ ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ"

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๒ แล้วเห็นว่า ผู้ที่ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ต้อง
ประกอบด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ดังนี้

- (๑) ต้องเป็นบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้
- (๒) บุคคลนั้นต้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำวินิจฉัยว่า

บทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และ

- (๓) ต้องเป็นกรณีที่บุคคลนั้น ไม่อาจใช้สิทธิโดยวิธีการอื่นได้แล้ว

พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีตามคำร้องมีลักษณะเป็นการขอให้ศาล
รัฐธรรมนูญวินิจฉัยกระบวนการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญทั้งสามฉบับ
ว่ามีกระบวนการตราไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ซึ่งผู้ร้องไม่มีสิทธิที่จะขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ
พิจารณาวินิจฉัยได้ และคำร้องของผู้ร้องมิใช่การใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญ มาตรา
๒๑๒ วรรคหนึ่ง เพราะผู้ร้องมิใช่บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญ
นี้รับรองไว้ ทั้งผู้ร้องมิได้โต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดที่อ้างว่าละเมิดสิทธิหรือ
เสรีภาพขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตราใด ประกอบกับพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญทั้งสามฉบับดังกล่าวได้รับการยกเว้นไม่ต้องส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา
ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญก่อนนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์
ทรงลงพระปรมาภิไธยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๕ (๓) ดังนั้น คำร้องของผู้ร้อง
จึงไม่เข้าเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้พิจารณา
วินิจฉัยได้

๓. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

โดยเหตุผลดังที่ได้วินิจฉัยข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งไม่รับคำร้อง
ของผู้ร้อง ๑

เมื่อกล่าวโดยปรัชญาทางศีลธรรม
การเมืองก็คือหน้าที่ของมนุษย์ ที่เขาจะต้องประพฤติกระทำ
ให้ถูกต้องตามกฎหมายของธรรมชาติ อันเฉียบขาด
เพื่อผลคือ การอยู่กันอย่างผาสุก โดยไม่ต้องใช้อำนาจ
แต่เมื่อไม่มีการคำนึงถึงศีลธรรมกันเสียแล้ว การเมืองก็กลายเป็น
เรื่องสกปรกสำหรับหลอกลวงกันอย่างไม่มีขอบเขต
จนกระทั่งโลกนี้ กลายเป็นโลกแห่งการหลอกลวงไปเสีย
มีแต่สัตว์การเมือง ที่เป็นสัตว์เอาเสียจริง ๆ
กล่าวคือ บุษารื่องกิน-กาม-เกียรติ
แทนสันติสุข.

(พุทธทาสภิกขุในวาทกรรมทางการเมือง รวบรวมโดยไพโรจน์ อยุธยาเกียรติ)

ร่างพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ.

ก. ประวัติ ความเป็นมา และสถานะของร่างพระราชบัญญัติ ณ ปัจจุบัน*

ร่างพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. เสนอโดยนายไพจิตร ศรีวรขาน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคพลังประชาชนและคณะ เพื่อให้สภาผู้แทนราษฎร พิจารณาเมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๑

สำหรับร่างพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ฉบับนี้ ถือว่าเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินโดยนายกรัฐมนตรีได้ให้คำรับรองแล้วเมื่อวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๑ และได้บรรจุระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๓ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๑ (สมัยวิสามัญ) วันพุธที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๑ เพื่อพิจารณาต่อไป

ข. หลักการของร่างพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ.

หลักการ

ปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยวัฒนธรรมแห่งชาติ และกฎหมายว่าด้วย สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

เหตุผล

โดยที่พระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๔๘๕ และพระราชบัญญัติสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๒๒ ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานาน ทำให้มีบทบัญญัติหลายประการไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ ในปัจจุบัน สมควรปรับปรุงเพื่อให้มีการอนุรักษ์และฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมอันดีของชาติและของท้องถิ่น รวมทั้งการยกย่อง

*ข้อมูล ณ วันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๑.

เชิดชูเกียรติให้แก่บุคคลที่สมควรเป็นศิลปินแห่งชาติ ผู้ทรงคุณวุฒิทางวัฒนธรรม หรือบุคคลที่มีผลงานดีเด่นทางวัฒนธรรม อันเป็นการรองรับและสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ประชาชนที่มีส่วนร่วมในการสืบสานเรื่องดังกล่าวได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ ภายใต้การส่งเสริมและประสานงานของคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติและหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง เพื่อการดำเนินการให้เป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ก. สาระสำคัญโดยสรุป

พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

โดยให้ยกเลิก

- (๑) พระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๔๘๕
- (๒) พระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๘๖
- (๓) พระราชบัญญัติระเบียบคณะกรรมการสภาวัฒนธรรมแห่งชาติ

พ.ศ. ๒๔๘๖

- (๔) พระราชบัญญัติสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

พ.ศ. ๒๕๒๒

- (๕) พระราชบัญญัติสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

๑. บทนิยาม

“วัฒนธรรม” หมายความว่า ลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติ และศีลธรรม อันดีของประชาชน

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนส่งเสริมงานวัฒนธรรมวิถีชีวิตและภูมิปัญญา

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

๒. คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

ให้มีคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรี

หรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมเป็นรองประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความเชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมจำนวนไม่เกิน ๕ คนเป็นกรรมการ คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอแนะและให้ความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบาย วัฒนธรรมของชาติ

(๒) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อจัดให้มีหรือแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมของชาติ

(๓) วางแนวทางและประสานนโยบายและแผน เพื่อความร่วมมือและการปฏิบัติงานขององค์กรต่าง ๆ ในหน่วยงานของรัฐและเอกชนในเรื่องที่เกี่ยวกับ วัฒนธรรมของชาติ และการรณรงค์วัฒนธรรมอันดีงามของชาติ

(๔) ให้คำปรึกษา แนะนำ และประสานงานกับหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมงานวัฒนธรรมของชาติ

(๕) ควบคุมและหาวิธีปลูกฝังวัฒนธรรมของชาติในจิตใจของประชาชน เพื่อให้มีการปฏิบัติตาม

(๖) กำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม

(๗) กำหนดแผนการเงินและแผนงบประมาณรายจ่ายประจำปีของกองทุน

(๘) พิจารณาเสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวงเพื่อ ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติ

(๙) ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติ ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการหรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

๓. กองทุนส่งเสริมงานวัฒนธรรมวิถีชีวิตและภูมิปัญญา

ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่งในกรมวัฒนธรรมวิถีชีวิตและ ภูมิปัญญา เรียกว่า “กองทุนส่งเสริมงานวัฒนธรรมวิถีชีวิตและภูมิปัญญา” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นทุนใช้จ่ายเกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนงานวัฒนธรรม วิถีชีวิตและภูมิปัญญาตามพระราชบัญญัตินี้

ให้มีคณะกรรมการกองทุนประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการบริหารจัดการด้านการเงิน และด้านวัฒนธรรมวิถีชีวิตและภูมิปัญญาซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจำนวนไม่เกิน ๘ คนเป็นกรรมการ

คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) บริหารกองทุนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

(๒) พิจารณออนุมัติโครงการหรือกิจกรรมที่ขอรับการอุดหนุนจากกองทุนให้สอดคล้องกับนโยบายวัฒนธรรมของชาติในเรื่องการศึกษา วิจัย พัฒนาฟื้นฟู อนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่งานวัฒนธรรม

(๓) ติดตามและประเมินผลการดำเนินการโครงการ หรือกิจกรรมที่ได้รับการส่งเสริมหรือสนับสนุนจากกองทุน

(๔) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่รัฐมนตรีหรือคณะกรรมการมอบหมาย

๔. การยกย่องเชิดชูเกียรติ

บุคคลต่อไปนี้อาจได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติทางวัฒนธรรม

(๑) ศิลปินแห่งชาติ

(๒) ผู้ทรงคุณวุฒิทางวัฒนธรรม

(๓) บุคคลที่มีผลงานดีเด่นทางวัฒนธรรม

การกำหนดสาขา คุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกศิลปินแห่งชาติ รวมตลอดถึงประโยชน์ตอบแทนซึ่งศิลปินแห่งชาติจะได้รับจากเงินกองทุนให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

การกำหนดสาขา คุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิทางวัฒนธรรม และบุคคลที่มีผลงานดีเด่นทางวัฒนธรรม รวมตลอดถึงประโยชน์ตอบแทนซึ่งบุคคลดังกล่าวจะได้รับจากเงินกองทุน ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง **จ**

ท่านผู้อ่านวารสาร “จุลนิติ” ผู้ใดมีความประสงค์ต้องการที่จะแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว สามารถเสนอความเห็นได้ โดยผ่านทางเว็บไซต์ ดังนี้ :

• สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร	www.parliament.go.th
• สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา	www.senate.go.th
• สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	www.krisdika.go.th
• สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี	www.cabinet.thaigov.go.th

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดี ผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑

- ให้อำนาจ วันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๑
- ประกาศราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑
เล่ม ๑๒๕ ตอนที่ ๓๘ ก หน้า ๓๒

หลักการและเหตุผล

โดยที่ปัจจุบันระบบเศรษฐกิจมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว และมีการนำความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตสินค้าและบริการมากขึ้น ในขณะที่ผู้บริโภคส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ในเรื่องของคุณภาพสินค้าหรือบริการ ตลอดจนเทคนิคการตลาดของผู้ประกอบธุรกิจ ทั้งยังขาดอำนาจต่อรองในการเข้าทำสัญญาเพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้าหรือบริการ ทำให้ผู้บริโภคถูกเอารัดเอาเปรียบอยู่เสมอ นอกจากนี้ เมื่อเกิดข้อพิพาทขึ้น กระบวนการในการเรียกร้องค่าเสียหายต้องใช้เวลาและสร้างความยุ่งยากให้แก่ผู้บริโภคที่จะต้องพิสูจน์ถึงข้อเท็จจริงต่าง ๆ ซึ่งไม่อยู่ในความรู้เห็นของตนเอง อีกทั้งต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีสูง ผู้บริโภคจึงตกอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบจนบางครั้งนำไปสู่การใช้วิธีการที่รุนแรงและก่อให้เกิดการเผชิญหน้าระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจกับกลุ่มผู้บริโภคที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม อันส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ สมควรให้มีระบบวิธีพิจารณาคดีที่เอื้อต่อการใช้สิทธิเรียกร้องของผู้บริโภค เพื่อให้ผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายได้รับการแก้ไขเยียวยาด้วยความรวดเร็ว ประหยัดและมีประสิทธิภาพ อันเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภค ขณะเดียวกัน เป็นการส่งเสริมให้ผู้ประกอบธุรกิจหันมาให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพของสินค้าและบริการให้ดียิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญโดยสรุป

๑) บทนิยาม

“คดีผู้บริโภค” หมายความว่า

(๑) คดีแพ่งระหว่างผู้บริโภคหรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภคตามมาตรา ๑๙ หรือตามกฎหมายอื่น กับผู้ประกอบการธุรกิจซึ่งพิพาทกันเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ตามกฎหมายอันเนื่องมาจากการบริโภคสินค้าหรือบริการ

(๒) คดีแพ่งตามกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย

(๓) คดีแพ่งที่เกี่ยวข้องพัวพันกับคดีตาม (๑) หรือ (๒)

(๔) คดีแพ่งที่มีกฎหมายบัญญัติให้ใช้วิธีพิจารณาตามพระราชบัญญัตินี้

“ผู้บริโภค” หมายความว่า ผู้บริโภคตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค และให้หมายความรวมถึงผู้เสียหายตามกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยด้วย

“ผู้ประกอบการธุรกิจ” หมายความว่า ผู้ประกอบธุรกิจตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคและให้หมายความรวมถึงผู้ประกอบการตามกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยด้วย

“ก.ศ.” หมายความว่า คณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม

“เจ้าพนักงานคดี” หมายความว่า บุคคลที่เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

๒) เจ้าพนักงานคดี

ให้เจ้าพนักงานคดีทำหน้าที่ช่วยเหลือศาลในการดำเนินคดีผู้บริโภค ตามที่ศาลมอบหมาย ดังต่อไปนี้

(๑) ไกล่เกลี่ยคดีผู้บริโภค

(๒) ตรวจสอบและรวบรวมพยานหลักฐาน

(๓) บันทึกคำพยาน

(๔) ดำเนินการให้มีการคุ้มครองสิทธิของคู่ความทั้งก่อนและระหว่างการพิจารณา

(๕) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามกฎหมายนี้หรือตามข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาในการทำหน้าที่ช่วยเหลืออื่น

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายนี้ ให้เจ้าพนักงานคดีเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาและให้มีอำนาจมีหนังสือเรียกบุคคลใดบุคคลหนึ่งมาให้ข้อมูล หรือให้จัดส่งเอกสารเพื่อประกอบการพิจารณาเรื่องใดเรื่องหนึ่งตามอำนาจหน้าที่

๓) บททั่วไป

กฎหมายกำหนดให้กระบวนการพิจารณาคดีผู้บริโภครวมต้องเป็นไปตามกฎหมายนี้ และข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา แต่ในกรณีที่ไม่มีบทบัญญัติและข้อกำหนดดังกล่าว กฎหมายให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

๓.๑) **อำนาจในการวินิจฉัยคดีผู้บริโภค** คู่ความหรือศาลอาจขอให้ประธานศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่าคดีใดเป็นคดีผู้บริโภคหรือไม่ ซึ่งถ้าเป็นการขอในคดีผู้บริโภคให้ยื่นคำขอในวันนัดพิจารณา แต่ถ้าเป็นคดีอื่นกฎหมายกำหนดว่าต้องกระทำอย่างช้าในวันขึ้นสองสัปดาห์หรือวันสิบพยานในกรณีที่ไม่มีกรขึ้นสองสัปดาห์ โดยคำขอดังกล่าวให้ประธานศาลอุทธรณ์เป็นผู้วินิจฉัย ซึ่งคำวินิจฉัยของประธานศาลอุทธรณ์ให้เป็นที่สุด แต่ทั้งนี้ไม่กระทบถึงกระบวนการพิจารณาใด ๆ ที่ได้กระทำไปก่อนที่จะมีคำวินิจฉัยนั้น

๓.๒) **การดำเนินกระบวนการพิจารณาที่ผิดระเบียบหรือผิดหลง** ในกรณีที่ปรากฏว่ามีข้อผิดระเบียบหรือผิดหลงในการดำเนินกระบวนการพิจารณาของคู่ความฝ่ายใด ให้ศาลสั่งให้คู่ความฝ่ายนั้นทำการแก้ไขให้ถูกต้องภายในระยะเวลาและเงื่อนไขที่ศาลเห็นสมควรกำหนด เว้นแต่ข้อผิดระเบียบหรือผิดหลงดังกล่าวเกิดจากความไม่สุจริตของคู่ความฝ่ายนั้น

๓.๓) **หลักการฟ้องคดีของผู้บริโภค** ในกรณีที่ผู้บริโภคจะฟ้องเพื่อบังคับให้ผู้ประกอบธุรกิจชำระหนี้ แม้นิติกรรมดังกล่าวจะมีได้ มีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิด ก็สามารถฟ้องร้องให้

บังคับคดีได้ แต่ในกรณีที่มิมีบทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับให้สัญญาที่ทำขึ้นระหว่างผู้บริโภคกับผู้ประกอบธุรกิจจะต้องทำตามแบบอย่างใดอย่างหนึ่ง ถึงแม้สัญญาดังกล่าวยังมีได้ทำให้ถูกต้องตามแบบนั้น แต่หากผู้บริโภคได้วางมัดจำหรือชำระหนี้บางส่วนแล้ว ให้ผู้บริโภคมีอำนาจฟ้องบังคับให้ผู้ประกอบธุรกิจจัดทำสัญญาให้เป็นไปตามแบบที่กฎหมายกำหนดหรือชำระหนี้เป็นการตอบแทนได้

ในการดำเนินคดีดังกล่าว กฎหมายมิให้นำเรื่องการสืบพยานบุคคลแทนพยานเอกสารตามมาตรา ๔๔ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาใช้บังคับแก่ผู้บริโภคในการฟ้องคดีผู้บริโภคและการพิสูจน์ถึงนิติกรรมหรือสัญญาที่ทำขึ้นระหว่างผู้บริโภคกับผู้ประกอบธุรกิจ

๓.๔) ผลของข้อตกลงขณะทำสัญญา

ประกาศ โฆษณา คำรับรอง หรือการกระทำด้วยประการใด ๆ ของผู้ประกอบธุรกิจซึ่งทำให้ผู้บริโภคเข้าใจได้ในขณะที่ทำสัญญาว่าจะดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ให้ผู้บริโภค

- (๑) ผู้ประกอบธุรกิจตกลงจะมอบให้
- (๒) ผู้ประกอบธุรกิจตกลงจะจัดหาให้ซึ่งสิ่งของ
- (๓) ผู้ประกอบธุรกิจตกลงจะจัดหาให้ซึ่งบริการ
- (๔) ผู้ประกอบธุรกิจตกลงจะจัดหาให้ซึ่งสาธารณูปโภค

อื่นใด

(๕) ผู้ประกอบธุรกิจจะดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งให้โดยการดำเนินการดังกล่าวของผู้ประกอบธุรกิจเพื่อเป็นการตอบแทนที่ผู้บริโภคเข้าทำสัญญา หรือข้อตกลงใด ๆ ที่ผู้ประกอบธุรกิจจะให้สิทธิประโยชน์แก่ผู้บริโภคเพิ่มเติมขึ้นจากที่ได้ทำสัญญาไว้ ให้ถือว่าข้อความ การกระทำหรือข้อตกลงดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของสัญญา ระหว่างผู้บริโภคกับผู้ประกอบธุรกิจ ซึ่งผู้บริโภคสามารถนำสืบพยานบุคคลหรือพยานหลักฐานเกี่ยวกับข้อตกลงดังกล่าวได้ ถึงแม้ว่าการทำสัญญาเช่นนั้นกฎหมายจะกำหนดว่าต้องทำเป็นหนังสือหรือมีหลักฐานเป็นหนังสือและไม่ปรากฏข้อตกลงนั้นในหนังสือที่ได้ทำขึ้นก็ตาม

๓.๕) อายุความ

(๑) **อายุความฟ้องร้องคดีผู้บริโภคร** ในกรณีที่ความเสียหายเกิดขึ้นต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ หรืออนามัย โดยผลของสารที่สะสมอยู่ในร่างกายของผู้บริโภคหรือเป็นกรณีที่ต้องใช้เวลาในการแสดงอาการ ผู้บริโภคหรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภคต้องใช้สิทธิเรียกร้องภายใน ๓ ปีนับแต่วันที่รู้ถึงความเสียหายและรู้ตัวผู้ประกอบธุรกิจที่ต้องรับผิดชอบ แต่ไม่เกิน ๑๐ ปี นับแต่วันที่รู้ถึงความเสียหาย

(๒) **เหตุที่ทำให้อายุความสะดุดหยุดอยู่** ถ้ามีการเจรจาเกี่ยวกับค่าเสียหายที่พึงจ่ายระหว่างผู้ประกอบธุรกิจและผู้บริโภคหรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภค ให้อายุความสะดุดหยุดอยู่ไม่นับในระหว่างนั้นจนกว่าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้บอกเลิกการเจรจา

(๓) **การยื่นและขยายระยะเวลา** ระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นที่บัญญัติแห่งกฎหมายนั้นนำมาใช้บังคับ หรือระยะเวลาตามที่ศาลกำหนดไว้ เมื่อศาลเห็นสมควรหรือเมื่อคู่ความร้องขอ ศาลมีอำนาจยื่นหรือขยายระยะเวลาได้ตามความจำเป็นและเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม

(๔) **วิธีการส่งคำคู่ความหรือเอกสารต่าง ๆ แก่คู่ความหรือบุคคลอื่นในคดีผู้บริโภค** การส่งคำคู่ความหรือเอกสารอื่นใดหรือการแจ้งวันนัด คำสั่งของศาลหรือข้อความอย่างอื่นไปยังคู่ความหรือบุคคลอื่นใดในคดีผู้บริโภคต้องดำเนินการโดยทางเจ้าพนักงานศาลแต่ศาลอาจสั่งให้ดำเนินการโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ โทรศัพท์ โทรสาร ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นใดก็ได้

๔) วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคในศาลชั้นต้น

๔.๑) การฟ้องคดีผู้บริโภค

๔.๑.๑) หลักการฟ้องคดีผู้บริโภค

กรณีผู้ประกอบการธุรกิจฟ้องผู้บริโภค
ในกรณีที่ผู้ประกอบการธุรกิจมีสิทธิเสนอคำฟ้องต่อศาลที่ผู้บริโภคมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาลหรือต่อศาลอื่นได้ด้วย กฎหมายกำหนดให้ผู้ประกอบการธุรกิจเสนอคำฟ้องต่อศาลที่ผู้บริโภคมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาลได้เพียงแห่งเดียว

กรณีผู้บริโภคฟ้องผู้ประกอบการธุรกิจ

๑) ในกรณีที่ผู้บริโภคเป็นผู้ฟ้องคดี

ผู้บริโภคเอง กฎหมายกำหนดให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

๒) ในกรณีผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทน

ผู้บริโภค กฎหมายกำหนดให้คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคหรือสมาคมที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับรองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค มีอำนาจฟ้องและดำเนินคดีผู้บริโภคแทนผู้บริโภคได้ โดยให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการฟ้องและการดำเนินคดีแทนตามกฎหมายดังกล่าวมาใช้บังคับโดยอนุโลม โดยให้ระบุชื่อและที่อยู่ของผู้บริโภคให้ชัดเจน ในกรณีที่สมาคมเป็นผู้ฟ้องและมีการเรียกค่าเสียหาย ให้เรียกค่าเสียหายแทนได้เฉพาะแต่ผู้บริโภคที่เป็นสมาชิกของสมาคมนั้น ในขณะยื่นฟ้องเท่านั้น

แต่ทั้งนี้ การถอนฟ้องหรือการประนีประนอมยอมความในคดีดังกล่าวจะต้องได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องมาแสดงต่อศาล และในกรณีขอถอนฟ้องศาลจะมีคำสั่งอนุญาตได้ต่อเมื่อเห็นว่าการถอนฟ้องนั้นไม่เป็นผลเสียต่อความคุ้มครองผู้บริโภคเป็นส่วนรวม

๔.๑.๒) วิธีการเสนอคำฟ้องคดีผู้บริโภค

ในการฟ้องคดีผู้บริโภคนั้น โจทก์สามารถที่จะเลือกฟ้องด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือก็ได้ โดยในกรณีที่เป็นการฟ้องด้วยวาจา ให้เจ้าพนักงานคดีจัดให้มีการบันทึกรายละเอียดแห่งคำฟ้องและให้โจทก์ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญด้วย โดยคำฟ้องดังกล่าวต้องมีข้อเท็จจริงที่เป็นเหตุแห่งการฟ้องคดีรวมทั้งคำขอบังคับชัดเจนพอที่จะทำให้เข้าใจได้ หากศาลเห็นว่าคำฟ้องนั้นไม่ถูกต้องหรือขาดสาระสำคัญบางเรื่อง ศาลอาจมีคำสั่งให้โจทก์แก้ไขคำฟ้องในส่วนนั้นให้ถูกต้องหรือชัดเจนขึ้นก็ได้

ถ้าภายหลังที่ได้มีการฟ้องคดีผู้บริโภคแล้ว หากมีการเสนอคำฟ้องเข้ามาในคดีดังกล่าวไม่ว่าโดยวิธีฟ้องเพิ่มเติมฟ้องแย้ง หรือโดยสอดเข้ามาในคดี หรือหากศาลมีคำสั่งให้รวมพิจารณา

คดีแพ่งอื่นใดเข้ากับคดีผู้บริโภค ให้ถือว่าคดีในส่วนที่เกี่ยวกับคำฟ้องซึ่งได้ยื่นภายหลังและคดีที่ศาลสั่งให้รวมพิจารณาเหล่านั้นเป็นคดีผู้บริโภคตามกฎหมายนี้ด้วย

๔.๒) การพิจารณาคดีผู้บริโภค

(๑) การสืบพยานหลักฐาน

๑) ศาลอาจมีคำสั่งอนุญาตให้สืบพยานหลักฐานได้ทันทีในกรณีดังต่อไปนี้

- บุคคลใดเกรงว่าพยานหลักฐานที่ตนเองต้องอ้างอิงในภายหลังจะสูญหายหรือยากแก่การนำมาเมื่อมีการฟ้องเป็นคดีผู้บริโภค
- คู่ความฝ่ายใดในคดีผู้บริโภคเกรงว่าพยานหลักฐานที่ตนจำต้องอ้างอิงจะสูญหายก่อนที่จะนำมาสืบหรือเป็นการยากที่จะนำมาสืบในภายหลัง

๒) ศาลอาจมีคำสั่งอนุญาตให้สืบพยานฝ่ายเดียวได้ในกรณีที่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งหรือบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องไม่มีภูมิลำเนาอยู่ในราชอาณาจักรและยังมิได้เข้ามาในคดีนั้นเมื่อมีการยื่นคำขอให้สืบพยานฝ่ายเดียวในกรณีที่มีเหตุตามข้อ ๑)

(๒) การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ในวันนัดพิจารณา เมื่อโจทก์และจำเลยมาพร้อมกันแล้วให้เจ้าพนักงานคดีหรือบุคคลที่ศาลกำหนดหรือที่คู่ความตกลงกันทำการไกล่เกลี่ยให้คู่ความได้ตกลงกันหรือประนีประนอมยอมความกันก่อน ในการไกล่เกลี่ย ถ้าคู่ความฝ่ายใดร้องขอหรือผู้ไกล่เกลี่ยเห็นสมควร ผู้ไกล่เกลี่ยจะสั่งให้ดำเนินการเป็นการลับเฉพาะต่อหน้าตัวความทุกฝ่ายหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งก็ได้

(๓) การยื่นคำให้การของจำเลย ถ้าคู่ความไม่อาจตกลงกันหรือไม่อาจประนีประนอมยอมความกันได้ และจำเลยยังไม่ได้ยื่นคำให้การ ให้ศาลจัดให้มีการสอบถามคำให้การของจำเลยโดยจำเลยจะยื่นคำให้การเป็นหนังสือหรือจะให้การด้วยวาจาก็ได้

๑) ในกรณีที่ยื่นคำให้การเป็นหนังสือ หากศาลเห็นว่าคำให้การดังกล่าวไม่ถูกต้องหรือขาดสาระสำคัญบางเรื่อง ศาลอาจมีคำสั่งให้จำเลยแก้ไขคำให้การในส่วนนั้นให้ถูกต้องหรือชัดเจนขึ้นก็ได้

๒) ในกรณีให้การด้วยวาจา ให้ศาลจัดให้มีการบันทึกคำให้การนั้นและให้จำเลยลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญ
ทั้งนี้ ถ้าจำเลยไม่ให้การดังกล่าว และไม่ได้รับอนุญาตจากศาลให้ขยายระยะเวลายื่นคำให้การ **ให้ถือว่าจำเลยขาดนัดยื่นคำให้การ**

(๔) การขาดนัดพิจารณา

๑) ในกรณีที่ถือว่าโจทก์ขาดนัดพิจารณา เมื่อโจทก์ได้รับทราบคำสั่งให้มาศาลและในวันนัดพิจารณาแล้วโจทก์ไม่มา โดยไม่ได้รับอนุญาตจากศาลให้เลื่อนคดี ไม่ว่าจำเลยจะมาศาลหรือไม่ กฎหมายให้ถือว่าโจทก์ไม่ประสงค์จะดำเนินคดีต่อไป และให้ศาลมีคำสั่งจำหน่ายคดีออกเสียจากสารบบความ เว้นแต่ตามพฤติการณ์แห่งคดีศาลจะเห็นสมควรให้พิจารณาและชี้ขาดตัดสินคดีนั้นไปฝ่ายเดียว โดยให้ถือว่าโจทก์ขาดนัดพิจารณา

๒) ในกรณีที่ถือว่าจำเลยขาดนัดพิจารณา เมื่อจำเลยได้รับหมายเรียกให้มาศาลในวันนัดพิจารณาแล้วจำเลยไม่มา โดยไม่ได้รับอนุญาตจากศาลให้เลื่อนคดี ถ้าจำเลยไม่ได้ยื่นคำให้การไว้ **ให้ถือว่าจำเลยขาดนัดยื่นคำให้การแต่เพียงอย่างเดียว** แต่ถ้าจำเลยได้ยื่นคำให้การไว้ก่อนหรือในวันนัดดังกล่าว **ให้ถือว่าจำเลยขาดนัดพิจารณา**

ทั้งนี้ ถ้าคู่ความฝ่ายใดไม่มาศาลในวันนัดอื่น ที่มีวันนัดพิจารณา กฎหมายให้ถือว่าคู่ความฝ่ายนั้นสละสิทธิการดำเนินกระบวนการพิจารณาของตนในนัดนั้นและทราบกระบวนการพิจารณาที่ศาลได้ดำเนินไปในนัดนั้นด้วยแล้ว

(๕) การฟ้องผู้ประกอบการรายเดียวกันในคดีที่ศาลได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้ว ในกรณีที่ปรากฏว่ามีผู้ประกอบการรายเดียวกันเป็นคดีผู้บริโภคอีกโดยข้อเท็จจริงที่พิพาทเป็นอย่างเดียวกับคดีก่อนและศาลในคดีก่อนได้วินิจฉัยไว้แล้ว ศาลในคดีหลังอาจมีคำสั่งให้ถือว่าข้อเท็จจริงในประเด็นนั้นเป็นอันยุติเช่นเดียวกับคดีก่อนโดยไม่ต้องสืบพยานหลักฐาน เว้นแต่ในกรณีดังต่อไปนี้ ศาลมีอำนาจเรียกพยานหลักฐานมาสืบเองหรืออนุญาตให้คู่ความนำพยานหลักฐานมาสืบเพิ่มเติม

ตามที่เห็นสมควรก็ได้

๑) ศาลเห็นว่าข้อเท็จจริงในคดีก่อนนั้นยังไม่
เพียงพอแก่การวินิจฉัยชี้ขาดคดี หรือ

๒) เพื่อให้โอกาสแก่คู่ความที่เสียเปรียบ
ต่อคู่คดี

(๖) อำนาจของศาลในการสืบพยานหลักฐาน

กำหนดให้ศาลมีอำนาจเรียกพยานหลักฐานมาสืบได้เอง และมีอำนาจสั่งให้
เจ้าพนักงานคดีตรวจสอบและรวบรวมพยานหลักฐานที่จำเป็นแล้วรายงาน
ให้ศาลทราบ รวมทั้งมีอำนาจเรียกสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค
หน่วยงาน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูลหรือให้จัดส่งพยานหลักฐาน
เพื่อประกอบการพิจารณาได้ โดยพยานหลักฐานที่ได้มาต้องให้คู่ความทุก
ฝ่ายทราบและไม่ตัดสิทธิคู่ความในอันที่จะโต้แย้งพยานหลักฐานดังกล่าว

ในการสืบพยานไม่ว่าจะเป็นพยานที่คู่ความฝ่าย
ใดอ้างหรือที่ศาลเรียกมาเองให้ศาลเป็นผู้ซักถามพยาน แม้ว่าพยานดังกล่าว
จะไม่มีคู่ความฝ่ายใดยกขึ้นอ้าง โดยคู่ความหรือทนายความจะซักถามพยาน
ได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากศาล

(๗) การพิจารณาคดี ในการนั่งพิจารณาสืบพยาน

ให้ศาลนั่งพิจารณาคดีติดต่อกันไปโดยไม่เลื่อนคดีจนกว่าจะเสร็จการพิจารณา
เว้นแต่มีเหตุจำเป็นอันมิอาจก้าวล่วงเสียได้ ศาลจะมีคำสั่งเลื่อนได้ครั้งละ
ไม่เกิน ๑๕ วัน แต่ทั้งนี้ ศาลอาจขอให้ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญมา
ให้ความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาพิพากษาคดีได้

๕) คำพิพากษาและคำสั่งชี้ขาดตัดสินคดี

๕.๑) การทำคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดตัดสินคดี

คำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดตัดสินคดี อย่างน้อยต้องแสดงข้อเท็จจริงที่ฟังได้
โดยสรุปและคำวินิจฉัยในประเด็นแห่งคดีพร้อมด้วยเหตุผลแห่งคำวินิจฉัยนั้น

ในกรณีที่ความเสียหายเกิดขึ้นแก่ร่างกาย สุขภาพ
หรืออนามัยและในเวลาพิพากษาคดีเป็นการพ้นวิสัยจะหยั่งรู้ได้แน่ชัดว่าความ
เสียหายนั้นมีแท้จริงเพียงใด ศาลอาจกล่าวในคำพิพากษาหรือคำสั่งว่ายัง
สงวนไว้ซึ่งสิทธิที่จะแก้ไขคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นอีกภายในระยะเวลาที่ศาล

กำหนด ทั้งนี้ ต้องไม่เกิน ๑๐ ปีนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง แต่ก่อนการแก้ไขต้องให้อีกาสคู่ความอีกฝ่ายที่จะคัดค้านด้วย

๕.๒) ความรับผิดของผู้ประกอบธุรกิจ

๕.๒.๑) **ความรับผิดในความชำรุดบกพร่องของสินค้า** ในคดีที่โจทก์ฟ้องขอให้ผู้ประกอบธุรกิจรับผิดในความชำรุดบกพร่องของสินค้า หากความชำรุดบกพร่องดังกล่าว

(๑) มีอยู่ในขณะที่ส่งมอบสินค้าและไม่อาจแก้ไขความชำรุดบกพร่องให้กลับคืนสภาพที่ใช้งานได้ตามปกติ หรือ

(๒) ถึงแม้จะแก้ไขความชำรุดบกพร่องแล้วหากนำไปใช้บริโภคอาจเกิดอันตรายแก่ร่างกายสุขภาพหรืออนามัยของผู้บริโภคที่ใช้สินค้านั้น

ให้ศาลมีอำนาจพิพากษาให้ผู้ประกอบธุรกิจเปลี่ยนสินค้าใหม่ให้แก่ผู้บริโภคแทนการแก้ไขซ่อมแซมสินค้าที่ชำรุดบกพร่องนั้นก็ได้

๕.๒.๒) **ความรับผิดอันเกิดจากการที่ผู้ประกอบธุรกิจเจตนาเอาเปรียบผู้บริโภค** ถ้าการกระทำที่ถูกร้องเกิดจากการที่ผู้ประกอบธุรกิจกระทำโดยเจตนาเอาเปรียบผู้บริโภคอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

(๑) เจตนาเอาเปรียบผู้บริโภคโดยไม่เป็นธรรมหรือจงใจให้ผู้บริโภคได้รับความเสียหาย

(๒) ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงไม่นำพาต่อความเสียหายที่จะเกิดแก่ผู้บริโภค

(๓) กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนต่อความรับผิดชอบในฐานะผู้มีอาชีพหรือธุรกิจอันย่อมเป็นที่ไว้วางใจของประชาชน

เมื่อศาลมีคำพิพากษาให้ผู้ประกอบธุรกิจชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้บริโภค ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจจ่ายค่าเสียหายเพื่อการลงโทษเพิ่มขึ้นจากจำนวนค่าเสียหายที่แท้จริงที่ศาลกำหนดได้ตามที่เห็นสมควร โดยให้ศาลมีอำนาจกำหนดค่าเสียหายไม่เกิน ๒ เท่าของค่าเสียหายที่แท้จริงที่ศาลกำหนด แต่ถ้าค่าเสียหายที่แท้จริงนั้นมีจำนวน

เงินไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท ให้ศาลกำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษได้ไม่เกิน ๕ เท่าของค่าเสียหายที่แท้จริงที่ศาลกำหนด

๕.๒.๓) การดำเนินการกับสินค้าที่อาจเป็นอันตราย
ภายหลังศาลวินิจฉัยชี้ขาดคดีหรือจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ เมื่อศาลวินิจฉัยชี้ขาดคดีหรือจำหน่ายคดีเสียจากสารบบความ หากปรากฏแก่ศาลว่ายังมีสินค้าที่ได้จำหน่ายไปแล้วหรือที่เหลืออยู่ในท้องตลาดอาจเป็นอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ หรืออนามัยของผู้บริโภคโดยส่วนรวม และไม่อาจใช้วิธีป้องกันอย่างอื่นได้ ให้ศาลมีอำนาจออกคำสั่งดังต่อไปนี้

(๑) ให้ผู้ประกอบการธุรกิจจัดการประกาศและรับสินค้าดังกล่าวคืนจากผู้บริโภคเพื่อทำการแก้ไขหรือเปลี่ยนให้ใหม่ แต่ถ้าเป็นกรณีที่ไม่อาจแก้ไขหรือดำเนินการตามที่กล่าวได้ ก็ให้ใช้ราคาตามที่ศาลเห็นสมควรโดยคำนึงถึงลักษณะและสภาพของสินค้าขณะรับคืน รวมทั้งความสุจริตของผู้ประกอบการธุรกิจประกอบด้วย

(๒) ห้ามผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายสินค้าที่เหลืออยู่และให้เรียกเก็บสินค้าที่ยังไม่ได้จำหน่ายแก่ผู้บริโภคกลับคืนจนกว่าจะได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงสินค้าดังกล่าวให้มีความปลอดภัย แต่ถ้าเป็นกรณีที่ไม่สามารถแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ ศาลจะมีคำสั่งห้ามผู้ประกอบการธุรกิจผลิตหรือนำเข้าสินค้านั้นก็ได้ และหากเป็นที่สงสัยว่าผู้ประกอบการธุรกิจจะเก็บสินค้าที่เหลือไว้เพื่อจำหน่ายต่อไป ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบการธุรกิจทำลายสินค้าที่เหลือนั้นด้วย

๕.๒.๔) ความรับผิดชอบอย่างจำเลยร่วม ในคดีที่ผู้ประกอบการธุรกิจซึ่งถูกฟ้องเป็นนิติบุคคล กฎหมายกำหนดให้ศาลมีอำนาจเรียกหุ้นส่วน ผู้ถือหุ้นหรือบุคคลที่มีอำนาจควบคุมการดำเนินงานของนิติบุคคล หรือผู้รับมอบทรัพย์สินจากนิติบุคคลดังกล่าวเข้ามาเป็นจำเลยร่วมได้ ในกรณีที่ปรากฏเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

(๑) นิติบุคคลดังกล่าวถูกจัดตั้งขึ้นหรือดำเนินการโดยไม่สุจริต

(๒) นิติบุคคลมีพฤติการณ์ฉ้อฉลหลอกลวงผู้บริโภค

(๓) มีการยกย้ายถ่ายเททรัพย์สินของนิติบุคคลไปเป็นประโยชน์ของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง แต่ทั้งนี้ ต้องปรากฏว่านิติบุคคลดังกล่าวมีทรัพย์สินไม่เพียงพอต่อการชำระหนี้ตามฟ้อง ศาลจึงจะมีอำนาจพิพากษาให้บุคคลที่ถูกเรียกเข้ามาเป็นจำเลยร่วมร่วมรับผิดชอบ ในกรณีที่นิติบุคคลมีต่อผู้บริโภค เว้นแต่จำเลยร่วมจะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนรู้เห็นในการกระทำดังกล่าว หรือในกรณีของผู้รับมอบทรัพย์สินจากนิติบุคคลจะต้องพิสูจน์ได้ว่าตนได้รับทรัพย์สินมาโดยสุจริตและเสียค่าตอบแทน โดยร่วมรับผิดชอบไม่เกินทรัพย์สินที่ผู้นั้นได้รับจากนิติบุคคลนั้น

๖) อุทธรณ์

๖.๑) **อำนาจพิจารณาพิพากษาคดี** ให้จัดตั้งแผนกคดีผู้บริโภคขึ้นในศาลอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ภาค โดยให้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นในคดีผู้บริโภค

๖.๒) **ขั้นตอนการยื่นอุทธรณ์** การอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นในคดีผู้บริโภค ให้อุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโภคหรือศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภคภายในกำหนด ๑ เดือน นับแต่วันที่ได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น

๖.๓) บทต้องห้ามมิให้อุทธรณ์

(๑) ในคดีผู้บริโภคที่ราคาทรัพย์สินหรือจำนวนทุนทรัพย์ที่พิพาทกันในชั้นอุทธรณ์ไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาทหรือไม่เกินจำนวนที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา ห้ามมิให้คู่ความอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง

(๒) คดีที่ต้องห้ามอุทธรณ์ตาม (๑) ผู้อุทธรณ์อาจยื่นคำขอโดยทำเป็นคำร้องเพื่อขออนุญาตอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโภคหรือศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภคไปพร้อมกับอุทธรณ์ได้ โดยให้ศาลชั้นต้นทำหน้าที่ตรวจรับอุทธรณ์ว่าเป็นอุทธรณ์ที่ต้องห้ามหรือไม่

๗) ฎีกา

๗.๑) หลักเกณฑ์ในการยื่นฎีกา

(๑) ต้องเป็นคดีที่ศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโภคหรือศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภคได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งแล้ว

(๒) เป็นการฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงในคดีที่มี
ทุนทรัพย์ที่พิพาทในชั้นฎีกาเกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท หรือในปัญหาข้อกฎหมาย

(๓) ต้องยื่นฎีกาภายในกำหนด ๑ เดือนนับแต่วัน
ที่ได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีผู้บริโภคหรือ
ศาลอุทธรณ์ภาคแผนกคดีผู้บริโภค

ทั้งนี้ ให้คู่ความยื่นฎีกาไปพร้อมกับคำร้องต่อ
ศาลชั้นต้นที่มีคำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีนั้น แล้วให้ศาลชั้นต้นรับส่งคำร้อง
พร้อมฎีกาดังกล่าวไปยังศาลฎีกาเพื่อพิจารณาโดยเร็ว โดยศาลฎีกาอาจ
พิจารณาอนุญาตให้ฎีกาได้เมื่อเห็นว่าปัญหาตามฎีกานั้นเป็นปัญหาซึ่ง
เกี่ยวข้องกับประโยชน์สาธารณะ หรือเป็นปัญหาสำคัญอื่นที่ศาลฎีกาควร
วินิจฉัย

๗.๒) การยกคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์หรือ ศาลอุทธรณ์ภาคหรือศาลชั้นต้น

ในคดีที่ได้รับอนุญาตให้ฎีกาเฉพาะปัญหาข้อกฎหมาย
หากศาลฎีกาเห็นว่าคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาค
ไม่ถูกต้องไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ศาลฎีกาจะมีคำวินิจฉัยแต่เฉพาะใน
ปัญหาข้อกฎหมายและยกคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์หรือ
ศาลอุทธรณ์ภาคหรือศาลชั้นต้น แล้วมีคำสั่งให้ศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์
ภาคหรือศาลชั้นต้น แล้วแต่กรณี ทำคำพิพากษาหรือคำสั่งใหม่ภายใต้กรอบ
คำวินิจฉัยของศาลฎีกาก็ได้

ทั้งนี้ กฎหมายให้นำบทบัญญัติในหมวด ๒
วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคในศาลชั้นต้นมาใช้บังคับแก่การพิจารณาพิพากษา
ชี้ขาดตัดสินคดีของศาลฎีกาโดยอนุโลม

๘) วิธีการชั่วคราวก่อนพิพากษา

๘.๑) หลักเกณฑ์การยื่นคำร้องขอใช้วิธีการชั่วคราวก่อน
พิพากษา การที่โจทก์จะยื่นฟ้องคดีผู้บริโภคนั้น กฎหมายกำหนดไว้ว่าโจทก์
อาจยื่นคำขอฝ่ายเดียวโดยทำเป็นคำร้องเพื่อขอใช้วิธีการชั่วคราวก่อนฟ้อง
ก็ได้ เมื่อปรากฏเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

(๑) จำเลยได้กระทำซ้ำหรือกระทำต่อไป ซึ่งการละเมิด หรือการผิดสัญญาหรือการกระทำที่ถูกฟ้องร้อง หรือมีคำสั่งอื่นใดในอัน ที่จะบรรเทาความเดือดร้อนเสียหายที่โจทก์อาจได้รับต่อไปเนื่องจากการกระทำ ของจำเลยหรือมีคำสั่งห้ามชั่วคราวมิให้จำเลยโอน ขาย ยักยอกหรือจำหน่าย ซึ่งทรัพย์สินที่พิพาทหรือทรัพย์สินของจำเลย หรือมีคำสั่งให้หยุดหรือป้องกันการ เปลืองไปเปล่าหรือการบุบสลายซึ่งทรัพย์สินดังกล่าว ทั้งนี้ จนกว่าคดี จะถึงที่สุดหรือศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

(๒) มีความจำเป็นต้องขอให้ศาลมีคำสั่งห้ามชั่วคราวมิให้จำเลยกระทำการหรืองดเว้นกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อ ค้ำครองประโยชน์ของผู้บริโภคเป็นส่วนรวม

๘.๒) การพิจารณาคำร้องขอใช้วิธีการชั่วคราวก่อน

พิพาท ในการพิจารณาคำขอดังกล่าว ให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตตามคำขอ หากพิจารณาแล้วเห็นว่า

(๑) คำขอที่ยื่นและในโอกาสที่ยื่นคำขอนั้นมี เหตุสมควร และมีเหตุเพียงพอที่ศาลจะมีคำสั่งอนุญาตตามคำขอนั้นได้ และ

(๒) สภาพแห่งความเสียหายของผู้ขอไม่สามารถที่จะได้ รับชดใช้เป็นเงินหรือทดแทนด้วยสิ่งอื่นใดได้ หรือผู้ที่จะถูกฟ้องเป็นจำเลยไม่ อยู่ในฐานะที่จะชดใช้หรือทดแทนความเสียหายแก่ผู้ขอหรือกรณีเป็นการยาก ที่จะบังคับคดีเอาแก่ผู้ที่ถูกฟ้องเป็นจำเลยนั้นได้ภายหลัง หรือจะเกิดความเสียหายต่อผู้บริโภคเป็นส่วนรวมอันยากต่อการแก้ไขเยียวยาในภายหลัง

ทั้งนี้ การพิจารณาคำขอดังกล่าวให้คำนึงถึงความเสียหายที่จะเกิดขึ้นแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมากกว่ากันเพียงใดเป็นสำคัญ โดย ถ้าศาลมีคำสั่งให้ยกคำขอนั้น คำสั่งเช่นว่านี้ให้เป็นที่สุด แต่ผู้ที่ถูกฟ้อง เป็นจำเลยอาจยื่นคำขอให้ศาลยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งอนุญาตให้ใช้ วิธีการชั่วคราวก่อนพิพาทได้ ซึ่งถ้าศาลมีคำสั่งยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลง คำสั่งเดิมดังกล่าว คำสั่งเช่นว่านี้ให้เป็นที่สุด และจำเลยอาจมีคำขอให้ศาล มีคำสั่งให้โจทก์ผู้ขอตามข้อ ๘.๑) ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ตนได้

๕) การบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง

(๑) ในการบังคับคดี หากการออกคำบังคับไปยังลูกหนี้ตามคำพิพากษาก่อนมีการออกหมายบังคับคดีจะทำให้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาได้รับความเสียหายและหากหนี้เข้าไปจะไม่อาจบังคับคดีได้ เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาอาจมีคำขอฝ่ายเดียวต่อศาลเพื่อให้ออกหมายบังคับคดีไปทันทีโดยไม่ต้องออกคำบังคับก่อนก็ได้

(๒) ภายหลังที่ได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดในคดีผู้บริโภครแล้ว หากความปรากฏแก่ศาลว่ามีข้อขัดข้องทำให้ไม่อาจดำเนินการบังคับคดีตามคำพิพากษาได้หรือมีความจำเป็นต้องกำหนดวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อบังคับให้เป็นไปตามคำพิพากษา ให้ศาลมีอำนาจออกคำสั่งเพื่อแก้ไขข้อขัดข้องดังกล่าวตามความจำเป็นและสมควรแก่กรณีเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม

โดยบรรดาคดีผู้บริโภคซึ่งค้างพิจารณาอยู่ในศาลก่อนวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๑ ให้ศาลนั้นเมื่ออำนาจพิจารณาพิพากษาต่อไป และให้บังคับตามกฎหมายซึ่งใช้อยู่ก่อนวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๑ จนกว่าคดีนั้นจะถึงที่สุด จ

หมายเหตุ

- ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๑ เป็นต้นไป
- พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งตามมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๒ มาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

พระราชบัญญัติการแพทย์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๑

- ใ้ไว้ ณ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๑
- ประกาศราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๕๑
เล่ม ๑๒๕ ตอนที่ ๔๔ ก หน้า ๑

หลักการและเหตุผล

โดยที่การปฏิบัติการด้านการแพทย์ฉุกเฉินในปัจจุบันยังขาดระบบบริหารจัดการด้านบุคลากร อุปกรณ์ และเครื่องมือช่วยเหลือผู้ป่วยฉุกเฉิน รวมทั้งยังขาดหน่วยงานรับผิดชอบ ประสานการปฏิบัติการ ทำให้มีผู้ป่วยฉุกเฉินต้องสูญเสียชีวิต อวัยวะ หรือเกิดความบกพร่องในการทำงานของอวัยวะสำคัญ รวมทั้งทำให้การบาดเจ็บหรืออาการป่วยรุนแรงขึ้นโดยไม่สมควร เพื่อลดและป้องกันความสูญเสียดังกล่าว สมควรกำหนดให้มีคณะกรรมการการแพทย์ฉุกเฉินขึ้น เพื่อกำหนดมาตรฐาน หลักเกณฑ์ และวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการแพทย์ฉุกเฉิน ตลอดจนกำหนดให้มีสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติขึ้นเป็นหน่วยรับผิดชอบการบริหารจัดการ การประสานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน และการส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงานด้านการแพทย์ฉุกเฉินร่วมกัน อันจะทำให้ผู้ป่วยฉุกเฉินได้รับการคุ้มครองสิทธิในการเข้าถึงระบบการแพทย์ฉุกเฉินอย่างทั่วถึงเท่าเทียม มีคุณภาพมาตรฐาน โดยได้รับการช่วยเหลือและรักษาพยาบาลที่มีประสิทธิภาพและทันต่อเหตุการณ์มากขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญโดยสรุป

๑) บทนิยามที่สำคัญ

“การแพทย์ฉุกเฉิน” หมายความว่า การปฏิบัติการฉุกเฉิน การศึกษา การฝึกอบรม การค้นคว้า และการวิจัยเกี่ยวกับการประเมิน การจัดการ การบำบัดรักษาผู้ป่วยฉุกเฉิน และการป้องกันการเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นฉุกเฉิน

“ผู้ป่วยฉุกเฉิน” หมายความว่า บุคคลซึ่งได้รับบาดเจ็บหรือมีอาการป่วยกะทันหัน ซึ่งเป็นอันตรายต่อการดำรงชีวิตหรือการทำงานของอวัยวะสำคัญ จำเป็นต้องได้รับการประเมิน การจัดการและการบำบัดรักษาอย่างทันท่วงทีเพื่อป้องกันการเสียชีวิตหรือการรุนแรงขึ้นของการบาดเจ็บหรืออาการป่วยนั้น

“สถานพยาบาล” หมายความว่า สถานพยาบาลของรัฐ สถานพยาบาลสภาวิชาชีพ สถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล และสถานพยาบาลอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

“สถานพยาบาลของรัฐ” หมายความว่า สถานพยาบาลในกำกับของรัฐด้วย

“ปฏิบัติการฉุกเฉิน” หมายความว่า การปฏิบัติการด้านการแพทย์ฉุกเฉินนับแต่การรับรู้ถึงภาวะการเจ็บป่วยฉุกเฉินจนถึงการดำเนินการให้ผู้ป่วยฉุกเฉินได้รับการบำบัด รักษาให้พ้นภาวะฉุกเฉิน ซึ่งรวมถึงการประเมิน การจัดการ การประสานงาน การควบคุม ดูแล การติดต่อสื่อสาร การลำเลียงหรือขนส่ง การตรวจวินิจฉัย และการบำบัดรักษาพยาบาลผู้ป่วยฉุกเฉินทั้งนอกสถานพยาบาลและในสถานพยาบาล

๒) คณะกรรมการการแพทย์ฉุกเฉิน

ให้มี**คณะกรรมการการแพทย์ฉุกเฉิน** เรียกโดยย่อว่า **“กพฉ.”** ประกอบด้วย (๑) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข เป็นประธานกรรมการ (๒) ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงสาธารณสุข เลขาธิการสำนักงานประกันสังคม และเลขาธิการสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง (๓) กรรมการผู้แทนแพทยสภา จำนวน ๒ คน (๔) กรรมการผู้แทนสภาการพยาบาล จำนวน ๑ คน (๕) กรรมการ

ผู้แทนสถานพยาบาลซึ่งเลือกกันเอง จำนวน ๒ คน โดยเป็นผู้แทนจากสถานพยาบาลของรัฐและเอกชนประเภทละ ๑ คน (๖) กรรมการผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเลือกกันเอง จำนวน ๒ คน (๗) กรรมการผู้แทนองค์กรภาคเอกชนที่ไม่แสวงหากำไรและมีบทบาทด้านบริการการแพทย์ฉุกเฉินก่อนถึงสถานพยาบาลที่เป็นนิติบุคคลซึ่งเลือกกันเอง จำนวน ๒ คน และ(๘) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้ง จำนวนไม่เกิน ๔ คน กรรมการตาม (๕) (๖) (๗) และ (๘) มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ ๓ ปี ไม่เกินกว่า ๒ วาระติดต่อกัน และอาจได้รับเลือกหรือแต่งตั้งใหม่อีกได้

องค์ประชุมของ กพฉ.

ในการประชุม กพฉ. ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก โดยกรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

อำนาจหน้าที่ของ กพฉ.

- (๑) กำหนดมาตรฐานและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับระบบการแพทย์ฉุกเฉิน
- (๒) เสนอแนะหรือให้คำปรึกษาต่อคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบายด้านการแพทย์ฉุกเฉิน
- (๓) เสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคอันเกิดจากการดำเนินงานเกี่ยวกับการแพทย์ฉุกเฉินต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา
- (๔) กำหนดนโยบายการบริหารงาน ให้ความเห็นชอบแผนการดำเนินงานและอนุมัติแผนการเงินของสถาบัน
- (๕) ควบคุมดูแลการดำเนินงานและการบริหารงานทั่วไป การจัดตั้งและยกเลิกสำนักงานสาขาตลอดจนออกข้อบังคับ ระเบียบ หรือประกาศเกี่ยวกับการบริหารงานทั่วไป การบริหารงานบุคคล การงบประมาณ การเงินและทรัพย์สิน การติดตามประเมินผลและการดำเนินการอื่นของสถาบัน

(๖) ออกข้อบังคับเกี่ยวกับการรับรององค์กรและหลักสูตรการศึกษาหรือฝึกอบรมผู้ปฏิบัติการ และการให้ประกาศนียบัตรหรือเครื่องหมายวิทยฐานะแก่ผู้ผ่านการศึกษาหรือฝึกอบรม เว้นแต่การดังกล่าวจะมีกฎหมายเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพด้านการแพทย์และการสาธารณสุขเป็นการเฉพาะ ก็ให้เป็นไปตามกฎหมายนั้น

(๗) ออกข้อบังคับเกี่ยวกับการให้เข็มเชิดชูเกียรติเพื่อมอบให้แก่บุคคลผู้สนับสนุนกิจการด้านการแพทย์ฉุกเฉิน

(๘) ดำเนินการให้มีระบบสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อประโยชน์ในการประสานงานและการปฏิบัติงานด้านการแพทย์ฉุกเฉิน

(๙) ดำเนินการให้มีการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติการฉุกเฉิน

(๑๐) ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน และการรักษาเงินกองทุน รวมทั้งการจัดหาผลประโยชน์ตามมาตรา ๓๖

(๑๑) ให้ความเห็นชอบการกำหนดค่าบริการทางการแพทย์ฉุกเฉินและการดำเนินกิจการของสถาบัน

(๑๒) สรรหา แต่งตั้ง ประเมินผลการปฏิบัติงานและถอดถอนเลขาธิการ

(๑๓) มีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ หรือที่ปรึกษาเพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายนี้หรือตามที่ กพฉ. มอบหมาย

(๑๔) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นหรือตามที่คณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีมอบหมาย

๓) สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ

ให้มีการจัดตั้งสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติขึ้นเป็นหน่วยงานของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน หรือไม่เป็นรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณหรือกฎหมายอื่น เรียกโดยย่อว่า “สพฉ.” โดยมีฐานะเป็นนิติบุคคลและอยู่ในกำกับของรัฐมนตรี ทั้งนี้ ให้กิจการของสถาบันไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์

กฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม และกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน แต่พนักงานและลูกจ้างของสถาบันต้องได้รับประโยชน์ตอบแทนไม่น้อยกว่าที่กำหนดไว้ในกฎหมายดังกล่าว

อำนาจหน้าที่ของ สพฉ.

- (๑) จัดทำแผนหลักเกี่ยวกับการแพทย์ฉุกเฉินเสนอต่อ กพฉ.
- (๒) จัดทำมาตรฐานและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับระบบการแพทย์ฉุกเฉินเสนอต่อ กพฉ. รวมทั้งกำหนดเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติการฉุกเฉินตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์ที่ กพฉ. กำหนด
- (๓) จัดให้มีระบบปฏิบัติการฉุกเฉิน รวมถึงการบริหารจัดการและการพัฒนาระบบสื่อสาร และเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติการฉุกเฉิน
- (๔) ศึกษา ค้นคว้า วิจัยและพัฒนา รวมทั้งเผยแพร่ความรู้ทางการแพทย์ฉุกเฉิน
- (๕) จัดให้มีการศึกษาและฝึกอบรมการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการแพทย์ฉุกเฉิน
- (๖) ประสานงาน ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติการฉุกเฉิน
- (๗) เป็นศูนย์กลางประสานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศที่ดำเนินงานเกี่ยวกับการแพทย์ฉุกเฉิน
- (๘) เรียกเก็บค่าบริการทางการแพทย์ฉุกเฉินและการดำเนินกิจการของสถาบัน
- (๙) รับผิดชอบงานธุรการของ กพฉ. หรือปฏิบัติการอื่นตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น หรือที่ กพฉ. มอบหมาย

๔) รายได้ และทรัพย์สินของ สพฉ.

กฎหมายกำหนดให้ สพฉ. มีรายได้และทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้

- (๑) เงินอุดหนุนทั่วไปที่รัฐบาลจัดสรรให้ตามความเหมาะสม
- (๒) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้
- (๓) เงินหรือทรัพย์สินอื่นที่ตกเป็นของสถาบัน

(๔) รายได้จากค่าบริการทางการแพทย์ฉุกเฉินและการ
ดำเนินกิจการของสถาบัน

(๕) ดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินตาม (๑) (๒) (๓) และ (๔)
ทั้งนี้ ให้เงินและทรัพย์สินของ สพฉ. ไม่ต้องนำส่งกระทรวง
การคลังเพื่อเป็นรายได้ของแผ่นดินตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลังและ
กฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณและทรัพย์สินของ สพฉ. ไม่อยู่ในความ
รับผิดชอบการบังคับคดี โดยบุคคลใดจะยกอายุความขึ้นเป็นข้อต่อสู้กับ
สพฉ. ในเรื่องทรัพย์สินของสถาบันมิได้

บรรดาทรัพย์สินที่สถาบันได้มาโดยมีผู้บริจาคให้ หรือได้
มาโดยการซื้อหรือแลกเปลี่ยนจากรายได้ของสถาบัน ให้เป็นกรรมสิทธิ์ของ
สถาบัน เว้นแต่บรรดาอสังหาริมทรัพย์ที่ สพฉ. ได้มาโดยใช้เงินอุดหนุน
ทั่วไปที่รัฐบาลจัดสรรให้ตามความเหมาะสมข้อ ๔ (๑) ให้ตกเป็นราชพัสดุ
แต่สถาบันมีอำนาจในการปกครอง ดูแล บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์

๕) การเก็บรักษาและการใช้จ่ายเงินของสถาบัน

(๑) การเก็บรักษาและการใช้จ่ายเงินของสถาบันให้เป็น
ไปตามระเบียบที่ กพฉ. กำหนด และต้องจัดให้มีการตรวจสอบภายในเกี่ยว
กับการเงิน การบัญชีและการพัสดุของสถาบันตลอดจนรายงานผลการตรวจ
สอบให้ กพฉ. ทราบอย่างน้อยปีละครั้ง

(๒) ให้สถาบันจัดทำงบการเงินซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบ
ด้วยงบดุลและบัญชีทำการส่งผู้สอบบัญชีภายใน ๑๒๐ วันนับแต่วันสิ้น
ปีบัญชีของทุกปี

(๓) ในทุกรอบปีให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินหรือ
บุคคลภายนอกตามที่ กพฉ. แต่งตั้งด้วยความเห็นชอบของสำนักงาน
การตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชีและประเมินผลการใช้จ่ายเงินและ
ทรัพย์สินของ สพฉ. แล้วทำรายงานผลการสอบบัญชีเสนอต่อ กพฉ.

(๔) ให้สถาบันทำรายงานประจำปีเสนอต่อ กพฉ.
และรัฐมนตรีเพื่อทราบภายใน ๑๘๐ วันนับแต่วันสิ้นปีบัญชีของทุกปี

๖) เลขาธิการสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ

ให้ สผจ. มีเลขาธิการสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ เป็นผู้รับผิดชอบการบริหารงานของ สผจ. ขึ้นตรงต่อ กพฉ. มีหน้าที่ควบคุมดูแลโดยทั่วไปซึ่งงานของสถาบัน และเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานและลูกจ้าง โดยให้ กพฉ. เป็นผู้คัดเลือกเพื่อแต่งตั้งและถอดถอนเลขาธิการดังกล่าว ให้เลขาธิการมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ ๔ ปี แต่ไม่เกิน ๒ วาระติดต่อกันและอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

อำนาจหน้าที่ของเลขาธิการสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ

(๑) บริหารกิจการของสถาบันให้เป็นไปตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ มติ หรือนโยบายของ กพฉ.

(๒) จัดทำแผนการดำเนินงานและแผนการเงินของสถาบัน เสนอ กพฉ. เพื่ออนุมัติ

(๓) ดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารบุคคล การเงิน การงบประมาณและการบริหารด้านอื่นของสถาบัน ตามข้อบังคับ ระเบียบ หรือประกาศที่ กพฉ. กำหนด

(๔) วางระเบียบเกี่ยวกับการดำเนินงานของสถาบันเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ มติ หรือนโยบายของ กพฉ.

(๕) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ กพฉ. มอบหมาย ทั้งนี้ ให้เลขาธิการเป็นผู้แทนของสถาบันในกิจการของสถาบันที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก แต่เลขาธิการจะมอบหมายให้บุคคลใดปฏิบัติงานในเรื่องใดแทนตามระเบียบที่ กพฉ. กำหนดก็ได้ โดยนิติกรรมใดที่กระทำฝ่าฝืนมติหรือระเบียบที่ กพฉ. กำหนดย่อมไม่ผูกพันสถาบัน เว้นแต่ กพฉ. จะให้สัตยาบัน

๗) การปฏิบัติการฉุกเฉิน

เพื่อคุ้มครองความปลอดภัยของผู้ป่วยฉุกเฉิน ให้หน่วยปฏิบัติการสถานพยาบาล และผู้ปฏิบัติการ ดำเนินการปฏิบัติการฉุกเฉินตามหลักการดังต่อไปนี้

(๑) ตรวจคัดแยกระดับความฉุกเฉินและจัดให้ผู้ป่วยฉุกเฉินได้รับการปฏิบัติการฉุกเฉินตามลำดับความเร่งด่วนทางการแพทย์ฉุกเฉิน

(๒) ผู้ป่วยฉุกเฉินต้องได้รับการปฏิบัติการฉุกเฉินจนเต็มขีดความสามารถของหน่วยปฏิบัติการหรือสถานพยาบาลนั้นก่อนการส่งต่อ เว้นแต่มีแพทย์ให้การรับรองว่าการส่งต่อผู้ป่วยฉุกเฉินจะเป็นประโยชน์ต่อการป้องกันการเสียชีวิตหรือการรุนแรงขึ้นของการเจ็บป่วยของผู้ป่วยฉุกเฉินนั้น

(๓) การปฏิบัติการฉุกเฉินต่อผู้ป่วยฉุกเฉินต้องเป็นไปตามความจำเป็นและข้อบ่งชี้ทางการแพทย์ฉุกเฉิน โดยมีให้นำสิทธิการประกันการขึ้นทะเบียนสถานพยาบาล หรือความสามารถในการรับผิดชอบค่าใช้จ่ายของผู้ป่วยฉุกเฉินหรือเงื่อนไขใด ๆ มาเป็นเหตุปฏิเสธผู้ป่วยฉุกเฉินให้ไม่ได้รับการปฏิบัติการฉุกเฉินอย่างทันท่วงที

ให้ กพจ. กำกับดูแลให้ผู้ปฏิบัติการ หน่วยปฏิบัติการ และสถานพยาบาลปฏิบัติการฉุกเฉินให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และมาตรฐานที่กำหนด

๘) การสอบสวนของ กพจ.

ในกรณีที่ปรากฏผลการสอบสวนของ กพจ.ว่า ผู้ปฏิบัติการ หน่วยปฏิบัติการ หรือสถานพยาบาลใดไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และมาตรฐานที่กำหนดและการกระทำดังกล่าวเป็นความผิดตามกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือระเบียบที่เกี่ยวข้อง ให้ กพจ. ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) ตักเตือนเป็นหนังสือให้ผู้ปฏิบัติการ หน่วยปฏิบัติการ หรือสถานพยาบาลนั้นปฏิบัติให้ถูกต้อง

(๒) แจ้งเรื่องไปยังผู้มีอำนาจตามกฎหมายที่มีอำนาจควบคุมการดำเนินการของหน่วยปฏิบัติการ เพื่อพิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่

(๓) แจ้งเรื่องไปยังผู้มีอำนาจตามกฎหมายเพื่อพิจารณาดำเนินการทางวินัยแก่ผู้ดำเนินการสถานพยาบาลของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐ

(๔) แจ้างเรื่องไปยังผู้มีอำนาจตามกฎหมายเพื่อพิจารณา
ดำเนินการด้านจริยธรรมกับผู้ปฏิบัติการซึ่งเป็นผู้ประกอบวิชาชีพด้านการแพทย์
และการสาธารณสุข

๙) กองทุนการแพทย์ฉุกเฉิน

ให้จัดตั้งกองทุนการแพทย์ฉุกเฉินขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์
เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านการแพทย์ฉุกเฉิน รวมทั้งอุดหนุนหรือเป็น
ค่าชดเชยให้กับผู้ปฏิบัติการ หน่วยปฏิบัติการ หรือสถานพยาบาลที่ดำเนิน
การเกี่ยวกับการแพทย์ฉุกเฉิน ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงการปฏิบัติการฉุกเฉินใน
เขตพื้นที่หรือภูมิประเทศที่ไม่มีผู้ปฏิบัติการ หน่วยปฏิบัติการหรือสถานพยาบาล
เพียงพอประกอบด้วย และยังกำหนดให้ กพฉ. สนับสนุนและประสาน
กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ให้องค์กรดังกล่าว
เป็นผู้ดำเนินงานและบริหารจัดการระบบการแพทย์ฉุกเฉินในระดับท้องถิ่น
หรือพื้นที่ และองค์กรดังกล่าวอาจได้รับการอุดหนุนจากกองทุนการแพทย์
ฉุกเฉิน โดยเงินหรือทรัพย์สินของกองทุนการแพทย์ฉุกเฉินนั้น กฎหมาย
กำหนดให้ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สินดังต่อไปนี้

- (๑) เงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรให้จากงบประมาณ
รายจ่ายประจำปี
- (๒) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้
- (๓) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาในกิจการของสถาบัน
- (๔) เงินค่าปรับทางปกครองตามกฎหมายนี้
- (๕) เงินที่ได้จากหน่วยงานของรัฐ หรือกองทุนอื่นที่มีวัตถุประสงค์หรือเกี่ยวข้องกับการจัดบริการด้านสาธารณสุขหรือการแพทย์
- (๖) เงินสมทบอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ
- (๗) ดอกผลหรือผลประโยชน์ที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สิน
ตาม (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) และ (๖)

๑๐) โทษทางปกครอง

- (๑) ผู้ใดฝ่าฝืนประกาศที่ กพฉ. กำหนดเรื่องประเภท
ระดับ อำนาจหน้าที่ ขอบเขต ความรับผิดชอบ หรือข้อจำกัดของผู้ปฏิบัติการ
หน่วยปฏิบัติการ และสถานพยาบาลตามมาตรา ๒๙ (๑) ต้องระวางโทษ

ปรับทางปกครองไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท

(๒) ผู้ใดใช้ระบบสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศที่จัดไว้สำหรับการปฏิบัติการฉุกเฉินโดยประการที่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่การปฏิบัติการฉุกเฉิน ต้องระวางโทษปรับทางปกครองไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท

การกำหนดโทษปรับทางปกครองตาม (๑) และ(๒) ให้ กพฉ. คำนึงถึงความร้ายแรงของพฤติการณ์แห่งการกระทำ ความเสียหายที่เกิดจากการกระทำนั้น ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และอัตราที่ กพฉ. กำหนด

(๓) ผู้ใดใช้เข็มเชดชูเกียร์ติ โดยไม่มีสิทธิหรือแสดงด้วยประการใด ๆ ว่าตนมีประกาศนียบัตรหรือเครื่องหมายวิทยฐานะโดยที่ตนไม่มีสิทธิ ต้องระวางโทษปรับทางปกครองไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท

๑๑) บทเฉพาะกาล

ในวาระเริ่มแรก ให้กระทรวงสาธารณสุขดำเนินการเพื่อให้มี กพฉ. ให้แล้วเสร็จภายใน ๑๒๐ วันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และในระหว่างที่ยังไม่มี กพฉ. ตามกฎหมายนี้ ให้ กพฉ. ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงสาธารณสุข เลขาธิการสำนักงานประกันสังคม เลขาธิการสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ และผู้อำนวยการสำนักงานระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉินซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่เลขาธิการ สผจ. ๖

หมายเหตุ

- พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป
- พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

มีใครสักที่คน
ที่เป็นนักการเมืองเพื่อหาบุญ
ด้วยการช่วยสร้างสันติภาพขึ้นในโลก ?
และมีที่คนที่เป็นนักการเมืองเพื่อตัวกู ของกู
และมีผลกลายเป็นเรื่องของกิน-กาม-เกียรติ
ที่เห็นแก่ตัวฝ่ายเดียว.

(พุทธทาสภิกขุในวาทกรรมทางการเมือง รวบรวมโดย ไพโรจน์ อยุธยา)

สารพันปัญหากฎหมาย

ส

ารพันปัญหากฎหมายฉบับนี้ใคร่ขอนำเสนอเกร็ดความรู้เกี่ยวกับกฎหมายต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์สำหรับการใช้ชีวิตประจำวันในทุกวันนี้ หากว่าท่านได้มีโอกาสประสบปัญหาดังกล่าวขึ้นด้วยตนเองหรืออาจเป็นบุคคลในครอบครัว หรือญาติพี่น้องได้ประสบจะได้ใช้เป็นแนวทางสำหรับการแก้ไขปัญหาขึ้นได้บ้างไม่มากก็น้อยโดยเฉพาะปัญหาในเรื่องทรัพย์สินบางประเภทของลูกหนี้ที่แพคดีเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาจะยึดหรืออายัดไม่ได้ ปัญหาเรื่องกองทุนทดแทนผู้ประสบภัยจากรถ ปัญหาเรื่องค่าชดเชยตามกฎหมายว่าด้วยคุ้มครองแรงงาน รวมทั้งปัญหาเรื่องการใช้ค้ำนำหน้านามหญิง ดังนี้

๑. ทรัพย์สินบางประเภทของลูกหนี้ที่แพคดีเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาจะยึดหรืออายัดไม่ได้

เมื่อลูกหนี้ถูกเจ้าหนี้ฟ้องคดีต่อศาล และถ้าศาลได้มีคำพิพากษาให้ลูกหนี้แพคดี และให้ชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา ซึ่งหากลูกหนี้ตามคำพิพากษายังไม่ยอมชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้

เจ้าหนี้ก็มีสิทธิ์ที่จะร้องขอให้ศาลตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีให้ทำการบังคับคดีโดยการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของลูกหนี้นั้นออกขายทอดตลาดเพื่อนำเงินนั้นมาชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ต่อไป แต่การที่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาจะขอให้บังคับคดีโดยการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของลูกหนี้มาขายทอดตลาดนั้นเชื่อว่าเจ้าหนี้จะยึดหรืออายัดทรัพย์สินของลูกหนี้ได้ทุกอย่างทุกอย่าง มิฉะนั้นแล้วลูกหนี้ก็คงจะไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ต่อไปได้อีก ดังนั้น เพื่อให้ลูกหนี้พอมีทรัพย์สินที่จะสามารถเลี้ยงดูตัวเองและครอบครัวได้ตามสมควรแก่ฐานะแล้ว กฎหมายจึงได้กำหนดข้อยกเว้นเพื่อเป็นการคุ้มครองลูกหนี้ตาม

คำพิพากษา ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงความจำเป็นในการดำรงชีวิตอยู่ได้ตามสมควรแก่ฐานะานุรูปของลูกหนี้และครอบครัว

การที่เจ้าหนี้จะบังคับคดียึดหรืออายัดทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อออกขายตลาดนั้น โดยหลักการแล้วเจ้าหนี้เชื่อว่าจะยึดทรัพย์สินได้ทุกประเภท มีทรัพย์สินบางประเภทที่เจ้าหนี้ไม่สามารถยึดหรือบังคับคดีได้ อันได้แก่ทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้^๑

๑) เครื่องนุ่งห่มหลับนอนหรือเครื่องใช้ในครัวเรือนหรือเครื่องใช้สอยส่วนตัวโดยประมาณรวมกันไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท แต่ศาลเห็นสมควรโดยคำนึงถึงความจำเป็นตามฐานะของลูกหนี้ตามคำพิพากษาแล้ว ศาลจะกำหนดราคาทรัพย์สินดังกล่าวที่มีราคาเกินกว่า ๕๐,๐๐๐ บาท ให้เป็นทรัพย์สินที่ไม่อยู่ในข่ายแห่งการบังคับคดีก็ได้

๒) เครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นในการเลี้ยงชีพหรือประกอบวิชาชีพโดยประมาณรวมกันไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท แต่ถ้าลูกหนี้ตามคำพิพากษามีค่าขอโดยทำเป็นคำร้องต่อศาลขออนุญาตยึดหน่วงและใช้เครื่องมือหรือเครื่องใช้อันจำเป็นเพื่อดำเนินการเลี้ยงชีพหรือประกอบวิชาชีพอันมีราคาเกินกว่า ๑๐๐,๐๐๐ บาท ศาลมีอำนาจที่จะอนุญาตหรือไม่อนุญาตตามที่ศาลเห็นสมควรก็ได้

๓) วัตถุ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ทำหน้าที่แทนหรือช่วยอวัยวะของลูกหนี้ตามคำพิพากษา

๔) ทรัพย์สินอย่างใดที่โอนกันไม่ได้ตามกฎหมายหรือตามกฎหมายย่อมไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี

นอกจากข้อยกเว้นดังกล่าวข้างต้นแล้วกฎหมายยังได้ขยายไปถึงทรัพย์สิน อันเป็นของภริยาหรือของบุตรผู้เยาว์ของลูกหนี้ตามคำพิพากษาดังนี้ ซึ่งทรัพย์สินเช่นว่านี้ตามกฎหมายอาจถือได้ว่าเป็นทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือเป็นทรัพย์สินที่อาจบังคับเอาชำระหนี้ตามคำพิพากษาได้ นอกจากนี้ยังมีข้อยกเว้นสำหรับทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาอันมีลักษณะเป็นของส่วนตัวโดยแท้ เช่น หนังสือสำหรับวงศ์ตระกูลโดยเฉพาะ จดหมายหรือสมุดบัญชีต่าง ๆ ถ้าจำเป็นอาจยึดมาตรวจดูเพื่อประโยชน์แห่งการบังคับคดีได้ แต่ห้ามมิให้เอาออกขายทอดตลาด

นอกจากทรัพย์สินบางประเภทของลูกหนี้ตามคำพิพากษาที่กฎหมายยกเว้นห้ามมิให้เจ้าหนี้ยึดหรือบังคับให้เป็นไปตามคำพิพากษาแล้ว ยังมีทรัพย์สินอีกประเภทหนึ่งที่กฎหมายห้ามมิให้เจ้าหนี้ยึดหรืออายัดเพื่อบังคับชำระหนี้ นั่นคือสิทธิเรียกร้องที่เป็นเงินหรือเงินบางประเภทของลูกหนี้ ดังต่อไปนี้ไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี^๒

^๑ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๘๕.

^๒ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๘๖

๑) เบี้ยเลี้ยงชีพซึ่งกฎหมายกำหนดไว้และเงินรายได้เป็นคราว ๆ ซึ่งบุคคลภายนอกได้ยกให้เพื่อเลี้ยงชีพเป็นจำนวนรวมกันไม่เกินเดือนละ ๑๐,๐๐๐ บาท หรือตามจำนวนที่ศาลเห็นสมควร

๒) เงินเดือน ค่าจ้าง บำนาญ บำเหน็จ เบี้ยหวัด หรือรายได้อื่นในลักษณะเดียวกันของข้าราชการ เจ้าหน้าที่ หรือลูกจ้างในหน่วยราชการและเงินสงเคราะห์ บำนาญ หรือบำเหน็จที่หน่วยราชการได้จ่ายให้แก่คู่สมรสหรือญาติที่ยังมีชีวิตอยู่ของบุคคลเหล่านั้น

๓) เงินเดือน ค่าจ้าง บำนาญ ค่าชดเชยเงินสงเคราะห์ หรือรายได้อื่นในลักษณะเดียวกันของพนักงาน ลูกจ้าง หรือคนงานนอกจากที่กล่าวไว้ในข้อ ๒) ที่นายจ้างจ่ายให้แก่บุคคลเหล่านั้นเป็นจำนวนรวมกันไม่เกินเดือนละ ๑๐,๐๐๐ บาท หรือตามจำนวนที่ศาลเห็นสมควร

๔) เงินฌาปนกิจสงเคราะห์ที่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาได้รับอันเนื่องมาแต่ความตายของบุคคลอื่นเป็นจำนวนตามที่จำเป็นในการดำเนินการฌาปนกิจศพตามฐานะของผู้ตายที่ศาลเห็นสมควร

ในกรณีที่ศาลเป็นผู้กำหนดจำนวนเงินตามข้อ ๑) และข้อ ๓) ให้ศาลกำหนดให้ไม่น้อยกว่าอัตราเงินเดือนขั้นต่ำสุดของข้าราชการพลเรือนในขณะนั้น และไม่เกินอัตราเงินเดือนขั้นสูงสุดของข้าราชการพลเรือนในขณะนั้น โดยคำนึงถึงฐานะในทางครอบครัวของลูกหนี้ตามคำพิพากษาและจำนวนบุพการีและ

ผู้สืบสันดานซึ่งอยู่ในความอุปการะของลูกหนี้ตามคำพิพากษาด้วย

๒. ปัญหาเรื่องกองทุนทดแทนผู้ประสบภัยจากรถ

นับตั้งแต่ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นต้นมานั้น ได้ก่อให้เกิดประโยชน์จากการคุ้มครองตามเงื่อนไขของกฎหมายดังกล่าวพอสมควรในการที่ประชาชนผู้ประสบภัยจากรถจะได้รับการบรรเทาความเดือดร้อนหรือความเสียหาย การได้รับค่ารักษาพยาบาล ค่าทำศพ (กรณีถึงแก่ความตาย) หรือแม้แต่กรณีสูญเสียอวัยวะหรือทุพพลภาพตลอดระยะเวลาสิบกว่าปีที่ผ่านมา ทางราชการได้มีการปรับปรุงแก้ไขเงื่อนไขและจำนวนเงินที่ต้องชดเชยให้แก่ผู้ประสบภัยจากรถให้มีอัตราที่สูงขึ้น เพื่อให้เหมาะสมกับภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศในปัจจุบัน ดังนั้น จึงได้มีการจัดตั้ง “กองทุนทดแทนผู้ประสบภัยจากรถ” ขึ้น ซึ่งกองทุนนี้มีหน้าที่ในการจ่ายค่าเสีย

หายเบื้องต้นให้แก่ผู้ประสบภัยจากรถ หากผู้ประสบภัยนั้นไม่ได้รับการชดใช้เงินประกันภัยจากบริษัทประกันภัยหรือเจ้าของรถที่ไม่จัดให้มีการประกันภัยหรือที่ไม่สามารถเรียกร้องเอาค่าเสียหายจากบุคคลใดได้

แต่ก็เป็นที่น่าเสียดายว่ามีผู้ประสบภัยจากรถอีกหลายรายที่มีได้รับการชดใช้ค่าเสียหายหรือไม่อาจเรียกร้องค่าเสียหายจากบริษัทประกันภัย หรือเจ้าของรถได้ ทั้งนี้ โดยเหตุที่ไม่ทราบว่ามีสิทธิหรือสามารถที่จะเรียกร้องเอาจาก “กองทุนทดแทนผู้ประสบภัยจากรถ” ได้ ซึ่งกองทุนนี้ได้มีการจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งตามพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดในเรื่องค่าเสียหายเบื้องต้นสำหรับผู้ประสบภัยจากรถไว้ โดยค่าเสียหายเบื้องต้นนั้น ผู้ประสบภัยจะได้รับความคุ้มครองความเสียหายที่เกิดขึ้นในกรณีบาดเจ็บจะได้รับเป็นค่ารักษาพยาบาล ในกรณีเสียชีวิตจะได้รับค่าปลงศพโดยไม่ต้องรอพิสูจน์ความผิด บริษัทประกันภัยจะชดใช้ให้แก่ผู้ประสบภัยหรือทายาทของผู้ประสบภัยภายใน ๗ วันนับแต่บริษัทได้รับคำร้องขอโดยมีจำนวนเงิน ดังนี้^๓

- **กรณีบาดเจ็บ** จะได้รับชดใช้ตามที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน ๑๕,๐๐๐ บาท เป็นค่ารักษาพยาบาลและค่าใช้จ่ายอันจำเป็นเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล

- **กรณีเสียชีวิต** จะได้รับการชดใช้เป็นเงินจำนวน ๓๕,๐๐๐ บาท เป็นค่าปลงศพและค่าใช้จ่ายอันจำเป็นเกี่ยวกับการจัดการศพ

- **กรณีเสียชีวิตภายหลังการรักษาพยาบาล** จะได้รับการชดใช้ตามที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน ๑๕,๐๐๐ บาท เป็นค่ารักษาพยาบาลและค่าปลงศพจำนวน ๓๕,๐๐๐ บาท รวมแล้ว จะได้รับค่าเสียหายเบื้องต้นไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท ส่วนค่าเสียหายที่เกินกว่าค่าเสียหายเบื้องต้นเป็นค่าเสียหายที่บริษัทจะชดใช้ให้ในภายหลังจากการพิสูจน์ความรับผิดชอบตามกฎหมายแล้ว โดยบริษัทที่รับประกันภัยรถที่เป็นฝ่ายผิดจะต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้ประสบภัย ทายาทของผู้ประสบภัย ซึ่งเมื่อรวมกับจำนวนค่าเสียหายเบื้องต้นที่ผู้ประสบภัยหรือทายาทได้รับแล้วเป็นจำนวน ดังนี้

- **กรณีบาดเจ็บ** จะได้รับเป็นค่ารักษาพยาบาลและค่าใช้จ่ายอันจำเป็นเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลตามความเป็นจริง แต่ไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท

- **กรณีเสียชีวิต** หรือสูญเสียอวัยวะหรือทุพพลภาพจะได้รับเงินเป็นจำนวน ๑๐๐,๐๐๐ บาท ไม่ว่าจะมีการรักษาพยาบาลหรือไม่

การคุ้มครองกรณีอุบัติเหตุที่ไม่มีคู่กรณี

กรณีที่ผู้ประสบภัยเป็นผู้ขับขี่และเป็นฝ่ายผิดเอง หรือกรณีที่ไม่มีผู้ได้รับผิดตามกฎหมายต่อผู้ขับขี่ที่ประสบภัย ผู้ขับขี่ที่ประสบภัยจะได้

^๓กฎกระทรวงกำหนดความเสียหายที่จะได้รับค่าเสียหายเบื้องต้น จำนวนเงินค่าเสียหายเบื้องต้น และการร้องขอรับและการจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้น พ.ศ. ๒๕๔๗.

รับความคุ้มครองไม่เกินค่าเสียหายเบื้องต้น กล่าวคือ หากเป็นกรณีบาดเจ็บจะได้รับค่ารักษาพยาบาลไม่เกิน ๑๕,๐๐๐ บาท หรือหากเป็นกรณีที่เสียชีวิตจะได้รับค่าปลงศพเป็นจำนวนเงิน ๓๕,๐๐๐ บาท หรือถ้าเป็นกรณีเสียชีวิตภายหลังการรักษาพยาบาลจะได้รับค่าเสียหายเบื้องต้นเป็นจำนวนเงินไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท

กรณีผู้ประสบภัยที่เป็นผู้โดยสารหรือบุคคลภายนอก บุคคลเหล่านี้จะได้รับการชดเชยค่าเสียหายเป็นดังนี้

- **กรณีบาดเจ็บ** จะได้รับการชดเชยค่าเสียหายไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท

- **กรณีเสียชีวิต** สูญเสียอวัยวะหรือทุพพลภาพอย่างถาวร จะได้รับชดเชยค่าเสียหายเป็นจำนวนเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท

แต่ผู้ประสบภัยจากรถที่ต้องสูญเสียอวัยวะหรือทุพพลภาพอย่างถาวรนั้นจะได้รับความคุ้มครองเป็นจำนวนเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท ได้ในกรณีหนึ่งกรณีใดดังต่อไปนี้ คือ^๔

๑. ตาบอด
๒. หูหนวก
๓. เป็นใบ้ หรือเสียความสามารถในการพูดหรือลิ้นขาด
๔. สูญเสียอวัยวะสืบพันธุ์
๕. เสียแขน ขา มือ เท้า นิ้ว หรืออวัยวะอื่นใด

๖. จิตพิการอย่างติดตัว

๗. ทุพพลภาพอย่างถาวร

การยื่นขอรับค่าเสียหายเบื้องต้น เมื่อความเสียหายได้เกิดขึ้นแก่ผู้ประสบภัยผู้ใดแล้ว ผู้ประสบภัยนั้นเองหรือทายาทต้องยื่นคำร้องขอรับค่าเสียหายเบื้องต้นต่อบริษัทประกันภัยบริษัทกลางคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ หรือสำนักงานกองทุนทดแทนผู้ประสบภัยจากรถในกรณีที่ไม่สามารถเรียกร้องเอาค่าเสียหายจากบริษัทประกันภัยได้ โดยยื่นคำร้องภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่ความเสียหายได้เกิดขึ้น พร้อมแนบหลักฐานดังต่อไปนี้ด้วย

๑. ใบเสร็จรับเงินค่ารักษาพยาบาลของโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาล

๒. สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนหรือหลักฐานอื่นใดที่ทางราชการเป็นผู้ออกให้ที่สามารถพิสูจน์ได้ว่าผู้มีชื่อในบัตรเป็นผู้ประสบภัย

๓. สำเนากรมธรรม์ประกันภัยหรือเครื่องหมายที่แสดงว่ารถมีประกันภัย

๔. สำเนามรณะบัตร (กรณีเสียชีวิต)

๕. สำเนาทะเบียนบ้านและสำเนาบัตร

๖. สำเนาทะเบียนบ้านและสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของทายาทในกรณีที่ผู้ประสบภัยเสียชีวิต^๕

ส่วนกรณีการยื่นขอรับค่าเสียหายเบื้องต้นจากกองทุนทดแทนผู้ประสบภัยจากรถนั้น

^๔กฎกระทรวงกำหนดจำนวนเงินเอาประกันภัยตามชนิดประเภทและขนาดของรถ พ.ศ. ๒๕๔๗.

^๕กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขการร้องขอรับค่าเสียหายเบื้องต้นจากกองทุนและการจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้นจากกองทุน พ.ศ. ๒๕๔๕.

ผู้ประสบภัยหรือทายาทจะต้องยื่นคำร้องขอรับค่าเสียหายเบื้องต้นจากกองทุนฯ ภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่ได้เกิดเหตุโดยสามารถยื่นคำร้องได้ที่สำนักงานกองทุนทดแทนผู้ประสบภัย กรมการประกันภัย สำนักงานประกันภัยจังหวัดทุกจังหวัด หรือสำนักงานคุ้มครองผู้เอาประกันภัยเขตทั้ง ๔ เขต

๓. ปัญหาเรื่องค่าชดเชยตามกฎหมายว่าด้วยคุ้มครองแรงงาน

ปัญหาแรงงานของประเทศไทยนั้นถือได้ว่าเป็นอีกปัญหาหนึ่งที่ยังมีความวุ่นวายหรือมีความเรื้อรัง ประกอบกับในปัจจุบันนี้ นายจ้างได้นำเอาเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาใช้แทนแรงงานคนมากขึ้น โดยเฉพาะเครื่องจักรกล ซึ่งมีผลกระทบต่อปัญหาการจ้างแรงงาน กฎหมายจึงได้กำหนดมาตรการในการควบคุมและการให้ความเป็นธรรมแก่ลูกจ้าง ซึ่งอาจถูกเลิกจ้างในวันใดวันหนึ่งก็ได้ ซึ่งถ้าหากนายจ้างเลิกจ้างแล้ว ลูกจ้างที่ถูกเลิกจ้างมีสิทธิที่จะได้รับค่าชดเชยและค่าชดเชยพิเศษ เมื่อถูกนายจ้างเลิกจ้าง ก่อนอื่นก็ต้องมาทำความเข้าใจกับคำว่า “ค่าชดเชย” และ

“ค่าชดเชยพิเศษ” ก่อนว่าหมายถึงอะไร

ค่าชดเชย หมายถึง เงินที่นายจ้างจ่ายให้แก่ลูกจ้างเมื่อเลิกจ้าง นอกเหนือจากเงินประเภทอื่นซึ่งนายจ้างตกลงจ่ายให้แก่ลูกจ้าง

ค่าชดเชยพิเศษ หมายถึง เงินที่นายจ้างจ่ายให้แก่ลูกจ้างเมื่อสัญญาจ้างสิ้นสุดลง เพราะมีเหตุกรณีพิเศษ^๖

ดังนั้น เมื่อนายจ้างเลิกจ้างลูกจ้าง โดยลูกจ้างไม่มีความผิด ลูกจ้างมีสิทธิที่จะได้รับค่าชดเชย โดยนายจ้างต้องจ่ายค่าชดเชยให้แก่ลูกจ้าง ดังนี้^๗

๑) ลูกจ้างซึ่งทำงานติดต่อกันครบ ๑๒๐ วัน แต่ไม่ครบ ๑ ปี มีสิทธิได้รับค่าชดเชยเท่ากับค่าจ้างอัตราสุดท้าย ๓๐ วัน

๒) ลูกจ้างซึ่งทำงานติดต่อกันครบ ๑ ปี แต่ไม่ครบ ๓ ปี มีสิทธิได้รับค่าชดเชยเท่ากับค่าจ้างอัตราสุดท้าย ๕๐ วัน

๓) ลูกจ้างซึ่งทำงานติดต่อกันครบ ๓ ปี แต่ไม่ครบ ๖ ปี มีสิทธิได้รับค่าชดเชยเท่ากับค่าจ้างอัตราสุดท้าย ๑๘๐ วัน

๔) ลูกจ้างซึ่งทำงานติดต่อกันครบ ๖ ปี แต่ไม่ครบ ๑๐ ปี มีสิทธิได้รับค่าชดเชยเท่ากับค่าจ้างอัตราสุดท้าย ๒๔๐ วัน

๕) ลูกจ้างซึ่งทำงานติดต่อกันครบ ๑๐ ปีขึ้นไป มีสิทธิได้รับค่าชดเชยเท่ากับค่าจ้างอัตราสุดท้าย ๓๐๐ วัน

^๖พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๕.

^๗พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๑๘.

แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อนายจ้างเลิกจ้างแล้ว ใ้ว่าลูกจ้างจะได้รับค่าชดเชยเสมอไปไม่มีข้อยกเว้นกรณีที่นายจ้างไม่ต้องจ่ายค่าชดเชยให้แก่ลูกจ้างเมื่อเลิกจ้างในกรณีดังต่อไปนี้^๕

๑) ลูกจ้างทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำความผิดอาญาโดยเจตนาแก่นายจ้าง

๒) ลูกจ้างจงใจทำให้นายจ้างได้รับความเสียหาย

๓) ลูกจ้างประมาทเลินเล่อเป็นเหตุให้นายจ้างได้รับความเสียหายอย่างร้ายแรง

๔) ลูกจ้างฝ่าฝืนข้อบังคับเกี่ยวกับการทำงาน ระเบียบ หรือคำสั่งของนายจ้างอันชอบด้วยกฎหมายและเป็นธรรม และนายจ้างได้ตักเตือนเป็นหนังสือแล้ว เว้นแต่ในกรณีที่ร้ายแรงนายจ้างไม่จำเป็นต้องตักเตือน

๕) ลูกจ้างละทิ้งหน้าที่เป็นเวลา ๓ วันทำงานติดต่อกันไม่ว่าจะมีวันหยุดคั่นหรือไม่ก็ตามโดยไม่มีเหตุอันสมควร

๖) ลูกจ้างได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่กรณีเป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษต้องเป็นกรณีที่ เป็นเหตุให้นายจ้างได้รับความเสียหาย

นอกจากค่าชดเชยตามปกติที่ลูกจ้างมีสิทธิจะได้รับจากนายจ้างเมื่อถูกเลิกจ้างแล้ว ลูกจ้างยังมีสิทธิได้รับค่าชดเชยพิเศษจากนายจ้างในกรณีดังต่อไปนี้

๑. กรณีที่นายจ้างย้ายสถานประกอบการไปตั้ง ณ ท้องที่อื่นซึ่งมีผลกระทบสำคัญในการดำรงชีวิตตามปกติของลูกจ้างหรือครอบครัว นายจ้างต้องแจ้งให้ลูกจ้างทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน ก่อนวันย้ายสถานประกอบการนั้น ในการนี้ ถ้าลูกจ้างไม่ประสงค์จะไปทำงานด้วย ลูกจ้างมีสิทธิยกเลิกสัญญาจ้างได้ภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ได้รับการแจ้งจากนายจ้างหรือวันที่นายจ้างย้ายสถานประกอบการ แล้วแต่กรณีโดยลูกจ้างมีสิทธิได้รับค่าชดเชยพิเศษไม่น้อยกว่าอัตราค่าชดเชยที่ลูกจ้างพึงมีสิทธิได้รับตามอัตราค่าชดเชยปกติเมื่อนายจ้างเลิกจ้าง

ในกรณีที่นายจ้างไม่แจ้งให้ลูกจ้างทราบล่วงหน้าถึงการย้ายสถานประกอบการนั้นล่วงหน้า ๓๐ วัน นายจ้างต้องจ่ายค่าชดเชยพิเศษแทนการบอกกล่าวล่วงหน้าแก่ลูกจ้างเท่ากับอัตราค่าจ้างสุดท้าย ๓๐ วัน^๖

๒. กรณีที่นายจ้างเลิกจ้างเพราะเหตุที่นายจ้างปรับปรุงหน่วยงาน กระบวนการผลิ การจำหน่ายหรือการบริการอันเนื่องมาจากการนำเครื่องจักรมาใช้หรือเปลี่ยนแปลงเครื่องจักรหรือเทคโนโลยีซึ่งเป็นสาเหตุให้ต้องลดจำนวนลูกจ้างลง ให้นายจ้างแจ้งวันที่จะเลิกจ้าง เหตุผลของการเลิกจ้างและรายชื่อของลูกจ้างที่จะถูกเลิกจ้างต่อพนักงานตรวจแรงงานและ

^๕พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๑๙

^๖พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๒๐.

ลูกจ้างที่จะถูกเลิกจ้างนั้นเพื่อทราบ โดยแจ้งล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๖๐ วันก่อนวันที่จะเลิกจ้าง ถ้านายจ้างไม่แจ้งให้ลูกจ้างที่จะเลิกจ้างทราบล่วงหน้า หรือแจ้งล่วงหน้าน้อยกว่า ๖๐ วัน นอกจากนายจ้างจะต้องจ่ายค่าชดเชยเพราะเหตุเลิกจ้างแล้ว นายจ้างต้องจ่ายค่าชดเชยพิเศษแทนการบอกกล่าวล่วงหน้าเท่ากับค่าจ้างอัตราสุดท้าย ๖๐ วัน^{๑๑}

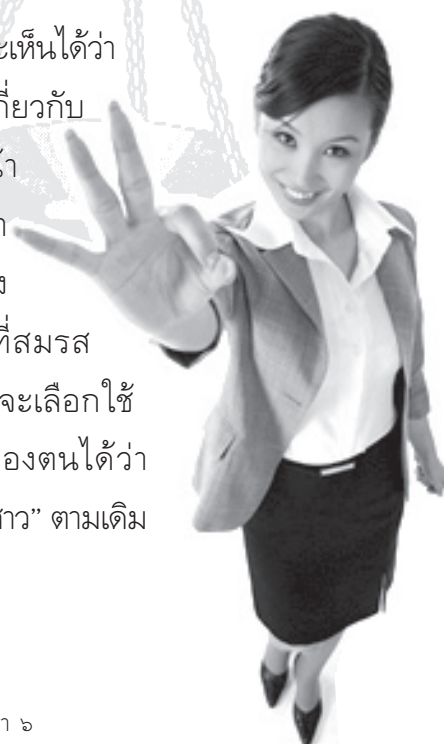
๔. ปัญหาเรื่องการใช้นำนามหญิง

ปัจจุบันพระราชบัญญัติคำนำหน้านามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้ประกาศใช้แล้ว เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ แล้ว โดยจะมีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนด ๑๒๐ วันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป หรือตั้งแต่วันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๕๑ เป็นต้นไป

โดยมีเหตุผลในการประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้ คือ โดยที่การใช้นำนามของหญิงที่จดทะเบียนสมรสแล้ว และหญิงที่จดทะเบียนสมรสแล้ว และต่อมากการสมรสได้สิ้นสุดลงต้องใช้คำนำหน้านามคำเดียว โดยมีอาจเลือกได้ตามความสมัครใจ ทำให้เกิดผลกระทบต่อหญิงดังกล่าวในการดำรงชีวิตประจำวัน อาทิ การประกอบอาชีพ การศึกษาของบุตร และการทำนิติกรรมต่าง ๆ ส่งผลให้การใช้นำนาม

ในลักษณะดังกล่าวของหญิงมีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างทางเพศ สมควรกำหนดให้หญิงมีทางเลือกในการใช้นำนามตามความสมัครใจซึ่งเป็นการสอดคล้องกับการเลือกใช้นามสกุลตามกฎหมายว่าด้วยชื่อบุคคล ซึ่งจะทำให้หญิงที่แต่งงานแล้วหรือที่จดทะเบียนสมรสแล้วมีสิทธิที่จะเลือกใช้นำนามว่า “นาง” หรือ “นางสาว” ได้ตามความสมัครใจ และหญิงซึ่งจดทะเบียนสมรสแล้ว หากต่อมากการสมรสนั้นสิ้นสุดลงจะใช้นำนามว่า “นาง” หรือ “นางสาว” ก็ได้ตามความสมัครใจ โดยให้หญิงนั้นแจ้งต่อนายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว และหญิงซึ่งมีอายุครบ ๑๕ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป และยังไม่ได้จดทะเบียนสมรสให้ใช้นำนามว่า “นางสาว”^{๑๒}

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า เมื่อมีกฎหมายเกี่ยวกับการใช้นำนามหญิงออกมาประกาศใช้แล้วจึงเห็นได้ว่าหญิงที่สมรสแล้วนั้นมีสิทธิที่จะเลือกใช้นำนามของตนได้ว่า จะใช้คำว่า “นางสาว” ตามเดิม

^{๑๑}พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๒๑

^{๑๒}พระราชบัญญัติคำนำหน้านามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๖

ก่อนที่จะมีการสมรสหรือจะใช้คำว่า “นาง” เมื่อได้มีการจดทะเบียนสมรสกับชายที่เป็นสามีแล้วก็ได้ตามแต่หญิงนั้นจะเลือก

ซึ่งเดิมก่อนที่จะมีกฎหมายฉบับนี้ออกใช้ได้มีการถกเถียงกันมากกว่าผู้หญิงเป็นฝ่ายเสียเปรียบเพราะไม่ได้รับความเท่าเทียมกับฝ่ายชายซึ่งไม่ว่าชายนั้นจะสมรสแล้วหรือไม่ก็ตามชายนั้นก็ยังคงใช้คำนำหน้านามว่า “นาย” อยู่ ส่วนฝ่ายหญิงนั้นเมื่อแต่งงานจดทะเบียนสมรสแล้วจะต้องเปลี่ยนคำนำหน้านามจาก “นางสาว” เป็น “นาง” ในขณะที่ผู้ชายนั้นยังสามารถใช้คำนำหน้าว่า “นาย” โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด ซึ่งเรื่องนี้เป็นปัญหาที่ได้ถกเถียงกันมายาวนานหากนับย้อนหลังไปในอดีต สมัยรัชกาลที่ ๖ ที่ได้เริ่มมีการกำหนดคำนำหน้านามผู้หญิงขึ้นใช้ซึ่งเดิมทีใช้คำว่า “อำแดง” ต่อมาได้เปลี่ยนเป็น “นาง” และ “นางสาว” ในเวลาต่อมาตามธรรมเนียมสากลจนถึงปัจจุบัน

มาถึงวันนี้สังคมได้เปลี่ยนแปลงไปจึงได้มีการกำหนดคำนำหน้านามหญิงออกใช้ แม้จะมีข้อคัดค้านบ้างว่าจะทำให้เกิดความสับสนเกี่ยวกับสถานภาพของหญิงว่าหญิงนั้นแต่งงานมีสามีแล้วหรือไม่เพราะเมื่อมีกฎหมายออกมาให้สิทธิหญิงที่แต่งงานจดทะเบียนสมรสแล้วนั้นมีสิทธิเลือกใช้คำนำหน้านามว่า “นางสาว” หรือ “นาง” ได้นั้น จึงกลายเป็นข้ออ้างที่ยอมรับกันไม่ได้

แต่อย่างไรก็ดี สุดท้ายแล้วก็ได้มีการผลักดันให้มีกฎหมายเกี่ยวกับคำนำหน้านามหญิงออกมาประกาศใช้เป็นกฎหมายเพื่อให้ผู้หญิงมีสิทธิเท่าเทียมกับผู้ชายในการใช้คำนำหน้านามหญิงนั้นได้โดยให้สิทธิหญิงที่แต่งงานว่าจะใช้คำนำหน้านามว่า “นางสาว” ต่อไป หรือจะใช้ “นาง” ตามที่กฎหมายนั้นกำหนดให้สิทธิก็ได้แล้วแต่หญิงนั้นจะเลือกเป็นสิทธิของหญิงนั้นโดยแท้จริง **จ**

การเมืองที่แท้จริงสำหรับมนุษย์
ต้องตั้งรากฐานอยู่บนรากฐานทางศาสนา
ของทุกศาสนาที่มีอยู่ว่า "สัตว์ทั้งหลายเป็นเพื่อนทุกข์
เกิด-แก่-เจ็บ-ตาย ด้วยกันทั้งหมด ทั้งสิ้น"
นักการเมืองที่มีธรรมสัจจะ ชื่อนี้อยู่ในใจ
ย่อมเป็นนักการเมืองของพระเจ้า
การเคลื่อนไหวของเขาทุกกระเบียดนิ้ว
มีแต่บุญกุศล จนกระทั่งกลายเป็นปูชนียบุคคลไป.

(พุทธทาสภิกขุในวาทกรรมทางการเมือง รวบรวมโดย ไพโรจน์ อยู่นันทเกียรติ)

กฎหมาย : กำเนิดประชาธิปไตย

มังกรน้อยแห่งหิมาลายา

ก

ามกลางอุณหภูมิที่ร้อนระอุอันเนื่องมาจากภาวะโลกร้อนที่ทุกคนบนโลกรับรู้ได้พอๆกับความตึงเครียดจากวิกฤตการณ์ทางการเมืองและเศรษฐกิจที่ปรากฏอยู่ในทั่วทุกภูมิภาคของโลกนั้น "ราชอาณาจักรภูฏาน" ประเทศอันแสนงามที่ซ่อนตัวอยู่ในแถบเทือกเขาหิมาลัยเสมือนมังกรตัวน้อยกำลังทอดกายอย่างสงบบนวิถีชีวิตของพลเมืองที่ดำเนิน

ไปอย่างเรียบง่ายตามวิถีแห่งพุทธฝ่ายมหายานอันแวดล้อมไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ รวมทั้งการมีจารีตประเพณีและวัฒนธรรมอันดั้งเดิมที่ปราศจากการคุกคามจากปัญหาความสับสนวุ่นวายในด้านต่าง ๆ ที่หลายประเทศในยุคศตวรรษที่ ๒๑ กำลังเผชิญ ภูฏานเป็นราชอาณาจักรอันอยู่ภายใต้การปกครองของธรรมราชามาหลายยุคหลายสมัย ซึ่งสังคมโลกนั้นรู้จักภูฏานในฐานะดินแดนอันแสนสงบเรียบง่ายที่ผู้ปกครองรัฐพยายามรักษาอัตลักษณ์ความเป็นตัวตนดั้งเดิมของชาติไว้อย่างเหนียวแน่นและมุ่งเน้นความสุขของพลนิกรมากกว่าความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ ดังพระราชดำรัสของสมเด็จพระราชาธิบดีจิกมีซิงเย นัมเกล วังชุก ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๕ ว่า

"Gross National **Happiness** (GNH)
is more important than Gross National
Product (GNP)"

ซึ่งหมายถึง **ดัชนีความสุขมวลรวม**
ประชาชาตินั้นมีความสำคัญมากกว่าดัชนี
ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติอันเป็นดัชนีชี้วัด
ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ หรือที่กล่าว
อีกนัยหนึ่งว่า ความมั่งคั่งนั้นมิใช่ความสุขเสมอ
ไปนั่นเอง

ประเทศไทยของเรานั้นได้รู้จักประเทศ
กฎานมากขึ้น เมื่อพระราชอาคันตุกะจากประเทศ
กฎานในขณะนั้นคือ สมเด็จพระราชาธิบดี
จิกมี เคเซอร์ นัมเกล วังชุก เมื่อครั้งยังทรง
ดำรงพระอิสริยยศเป็นมกุฎราชกุมาร เสด็จ
พระราชดำเนินในวโรกาสการพระราชพิธีฉลอง
สิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ของพระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เมื่อวันที่ ๙

มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๔๙
ที่ผ่านมา ประชาชนชาวไทย
ทั้งปวงที่ได้ติดตามข่าวงาน
พระราชพิธีต่างปลาบปลื้ม

และชื่นชม พระจริยวัตรอันงดงามขององค์มกุฎ
ราชกุมารหนุ่มแห่งกฎานวัย ๒๖ ชันษาโดยทั่ว
กัน ซึ่งได้ทราบกันต่อมาว่า พระองค์จะทรงขึ้น
ครองราชสมบัติต่อจากพระราชบิดา และจะทรง
นำ**พระบอบประชาธิปไตยที่พระมหากษัตริย์**
อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญมาสู่ราชอาณาจักรแดน
สวรรค์ของพระองค์ในระยะเวลาอันใกล้ นอก
จากนี้ยังทรงมีพระดำรัสถึงการที่จะทรงนำปรัชญา
"เศรษฐกิจพอเพียง" ของพระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัวมาประยุกต์ใช้กับประเทศกฎาน
อีกด้วย

และ ณ โอกาสนี้ ผู้เขียนขอเสนอ
บทความเกี่ยวกับการเปลี่ยนผ่านสู่ระบอบ
ประชาธิปไตยของราชอาณาจักรอันแสนงาม
แห่งเทือกเขาหิมาลัยนี้ ใน **กฎาน : กำเนิด**
ประชาธิปไตย มังกรน้อยแห่งหิมาลายา เพื่อ
ท่านผู้อ่านจะได้ร่วมรับรู้การเปลี่ยนแปลงทาง
การเมืองครั้งสำคัญของราชอาณาจักรนี้และ
เป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจและเพื่อการ
ติดตามพัฒนาการทางการเมืองภายใต้ระบอบ
การปกครองระบบใหม่ของดินแดนแห่งนี้ต่อไป

ย้อนรอยภูฏาน

ภูมิหลังทางการเมืองการปกครอง

จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์พบว่าชนพื้นเมืองเดิมคือ ชาวมกปาซึ่งสันนิษฐานว่าอพยพมาจากทิเบต ดินแดนแห่งนี้มีชื่อในภาษาถิ่นว่า **ดรุกยูล** อันหมายถึง **ดินแดนแห่งมังกรสายฟ้า** ราวคริสต์ศตวรรษที่ ๑๐-๑๗ พุทธศาสนาฝ่ายมหายานก็ได้เผยแผ่เข้าสู่ดินแดนแห่งนี้จนกลายเป็นศาสนาประจำชาติและมีอิทธิพลต่อการเมืองการปกครองของภูฏานอย่างสูงจนถึงคริสต์ศตวรรษที่ ๑๗

เมื่อพระเถระชัปดรุง นาวัง นัมเกล ได้รวบรวมดินแดนเป็นปึกแผ่นและก่อตั้งประเทศภูฏานขึ้นตลอดจนได้สถาปนาระบบการบริหารราชการแผ่นดินโดยแบ่งเป็นสองฝ่ายคือ ฝ่ายฆราวาสและฝ่ายสงฆ์ ขึ้นในปี พ.ศ. 2194

จนกระทั่งในวันที่ 17 ธันวาคม พ.ศ. 2450 หลังจากเวลากว่า 250 ปีของการปกครองแบบ 2 ระบบ พระคณะที่ปรึกษาแห่งรัฐ ผู้นำจาก

มณฑลต่าง ๆ ตลอดจนตัวแทนประชาชนได้จัดการประชุมขึ้นและมีฉันทามติเป็นเอกฉันท์ให้สถาปนา **อูเก็น วังชุก** ผู้ปกครองเมืองตอง

ซา ผู้มากด้วยความสามารถขึ้นเป็นสมเด็จพระราชาธิบดี (Druk Kyalpo - Dragon King) พระองค์แรกแห่งราชวงศ์วังชุก ปกครองราชอาณาจักรภูฏานภายใต้การระบอบการปกครองแบบสมบูรณาสิทธิราชย์ ทั้งนี้ ราชวงศ์วังชุกได้ปกครองราชอาณาจักรภูฏานต่อมาอีกหลายรัชกาล ได้แก่ สมเด็จพระราชาธิบดีพระองค์ที่สองคือ สมเด็จพระราชาธิบดี จิกมี วังชุก (พ.ศ. 2469-2495) พระองค์ที่สามคือ สมเด็จพระ

พระราชาธิบดี จิกมี ดอจี วังชุก (พ.ศ. ๒๔๙๕-๒๕๑๕) พระองค์ที่สี่คือ สมเด็จพระราชาธิบดี จิก

มี สิงเย วังชุก (พ.ศ. ๒๕๑๕- ๒๕๔๙) และองค์ปัจจุบันคือ สมเด็จพระราชาธิบดี จิกมี เคเซอร์ นัมเกล วังชุก ที่ชาวไทยเรารู้จักกันดี

สมเด็จพระราชาธิบดี

อูเก็น วังชุก ทรงเป็นพระประมุขที่ทรงมีพระจริยาวัตรเป็นผู้นำที่เคร่งศาสนาและมีพระราชหฤทัยอันแน่วแน่ที่จะยกระดับความ

เป็นอยู่ของอาณาประชาราษฎร์ให้ดีขึ้น ทั้งนี้ ก่อนการสถาปนาการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่ผู้เขียนจะกล่าวถึงต่อไปนั้น ราชอาณาจักรภูฏาน (ดรุก ยูล) ได้ดำรงสถานภาพเป็นดินแดนเอกราช ปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์โดยสมเด็จพระราชาธิบดีทรงเป็นทั้งองค์

ประมุขของรัฐและหัวหน้ารัฐบาล ทรงมีพระราชอำนาจในการบริหารราชการแผ่นดินเต็มที่โดยมีพระบรมวงศานุวงศ์ดำรงตำแหน่งสำคัญต่าง ๆ ในราชการ และมีองค์กรหลักที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารราชการแผ่นดิน อันประกอบด้วย

1. สมัชชาแห่งชาติ (Tshogdu – The National Assembly) ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ อันเป็นปีที่สมเด็จพระราชาธิบดี จิกมี ดอจี วังชุก เสด็จขึ้นครองราชสมบัติ สมัชชาแห่งชาติของราชอาณาจักรภูฏานนี้ คือองค์อำนาจนิติบัญญัติ มีลักษณะเป็นรัฐสภาแบบสภาเดียว (Unicameral House of Parliament) สมาชิกสมัชชาแห่งชาติ (Chimis) มีจำนวนทั้งสิ้น ๑๕๐ คน โดย ๑๐๐ คน มาจากการเลือกตั้งทางอ้อมของหัวหน้าครอบครัวในแต่ละครัวเรือน ทุก ๆ ๓ ปี โดยสมาชิกเหล่านี้ไม่ได้สังกัดพรรคการเมืองแต่อย่างใด นอกจากสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งดังกล่าวแล้ว ยังรวมถึงสมาชิกที่มาจากแต่งตั้งอีกด้วย ซึ่งเป็นตัวแทนจากการแต่งตั้งของศาสนจักร จำนวน ๑๐ คน มาจากการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งโดยสมเด็จพระราชาธิบดี

จำนวน ๓๔ คน และมาจากสมาชิกสภาที่ปรึกษาในพระองค์ อีกจำนวน ๖ คน

2. สภาคณะมนตรี (Lhengye Zhungtsho – The Council of Minister) ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2511 ในรัชสมัยของสมเด็จพระราชาธิบดี จิกมี ดอจี วังชุก จนกระทั่งในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ สภาคณะมนตรีเป็นองค์กรฝ่ายบริหาร ประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทั้ง ๑๐ กระทรวง อันได้แก่ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงพาณิชย์ และอุตสาหกรรม กระทรวงเกษตรกรรม กระทรวงการสื่อสาร กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการคลัง กระทรวงแรงงาน และทรัพยากรมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งประธานแห่งสภาคณะมนตรี (Chairman of The Council of Minister) ก็คือผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีนั่นเอง ซึ่งสมาชิกสภาคณะมนตรีจะมีการประชุมเพื่อลงมติคัดเลือกรัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีมีกำหนดวาระคราวละ ๑ ปี ทั้งนี้สมาชิกสภาคณะมนตรี(รัฐมนตรี) ทั้ง ๑๐ คน จะอยู่ในวาระคราวละ ๕ ปี

3. สภาที่ปรึกษาในพระองค์ (Lodoi Tsokde – The Royal advisory Council) ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2508 เพื่อถวายคำแนะนำและข้อคิดเห็นตามพระราชประสงค์ของสมเด็จพระราชาธิบดีเพื่อประกอบพระบรมราชวินิจฉัยในการบริหารราชการแผ่นดิน สภาที่ปรึกษาในพระองค์นี้ ประกอบด้วยสมาชิกทั้งหมด ๙ คน

โดยสมาชิก ๖ จาก ๙ คนมาจากการคัดเลือกของสมาชิกแห่งชาติมีวาระคราวละ ๓ ปี และประธานสภาที่ปรึกษาในพระองค์ ๑ คน มาจากการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งโดยสมเด็จพระราชาธิบดี

การดำเนินนโยบายของรัฐบาลกษัตริย์ภายใต้ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ของราชอาณาจักรภูฏาน นับแต่การรวมอาณาจักรเป็นปึกแผ่นและก่อตั้งราชวงศ์ขึ้น ส่วนใหญ่จะเน้นหนักไปในเรื่องของการป้องกันการรุกรานจากประเทศมหาอำนาจ การสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันให้กับชนในชาติ การรักษาเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของชาติ ตลอดจนการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศแบบพออยู่พอกินด้วยเกษตรกรรมและการเลี้ยงสัตว์ ภายใต้หลักการแห่งชาติ นั่นคือ **ความสุขมวลรวมประชาชาติ (GNH)** ซึ่งภายหลังได้บัญญัติหลักการนี้ไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน

ทางด้านการรักษาความมั่นคงในเอกราชของราชอาณาจักรนั้น ปรากฏในประวัติศาสตร์ว่าราชอาณาจักรภูฏานดำเนินนโยบายแบบพึ่งพิงประเทศที่ทรงอิทธิพลอย่างอินเดีย เพื่อป้องกันการรุกรานจากจีนที่เริ่มรุกรานทิเบต โดยในปี พ.ศ.2492 เมื่ออินเดียได้เอกราชจากอังกฤษ ภูฏานได้ทำสนธิสัญญาดาร์จีลิง หรือสนธิสัญญามิตรภาพอินเดีย-ภูฏาน พ.ศ.2492 กับอินเดีย ซึ่งสนธิสัญญาดังกล่าว มีสาระสำคัญว่า ภูฏานยินยอมที่จะรับการชี้นำจากอินเดียในเรื่องเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับต่างประเทศ โดยอินเดียจะต้องไม่แทรกแซงกิจการภายในประเทศของ

ภูฏาน อย่างไรก็ดี ในทางปฏิบัตินั้นอินเดียมีบทบาทที่พยายามจะผูกขาดภูฏานทั้งในด้านเศรษฐกิจและการเมือง ส่งผลให้ภูฏานต้องพยายามดำเนินนโยบายสร้างความสัมพันธ์กับประเทศอื่นมากยิ่งขึ้นโดยเฉพาะประเทศทางเอเชียตะวันออกเฉียง

นอกจากนี้ ด้วยความหวັนเกรงว่าเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของชาติจะถูกกลืนเลือนหายจากการแทรกซึมทางวัฒนธรรมของอินเดียและชนกลุ่มน้อยเชื้อสายเนปาล ในปี พ.ศ. 2530 ทางรัฐบาลจึงได้ประกาศนโยบาย "One Nation - One People หรือ Driglam Namzhag" อันเป็นแนวนโยบายแบบชาตินิยม เพื่อรักษาเอกลักษณ์และชนบทกรรมนิยมประเพณีของภูฏานดั้งเดิมให้คงอยู่สืบไป สืบเนื่องจากนโยบายดังกล่าว รัฐบาลในขณะนั้นจึงได้กำหนดให้ประชาชนชาวภูฏานต้องสวมใส่ชุดประจำชาติในโอกาสสำคัญต่างๆ และใช้ภาษา Dzongkha ซึ่งเป็นภาษาดั้งเดิมของชาวภูฏานเป็นภาษาราชการ และในปี พ.ศ. 2533 ทางเราได้ประกาศให้การสอนภาษาเนปาลเป็นภาษาที่สองในโรงเรียนอีกด้วย

นโยบายชาตินิยมดังกล่าวนี้ส่งผลให้ชนกลุ่มน้อยเชื้อสายเนปาลในภูฏานเกิดความไม่พอใจเป็นอย่างมาก จึงอพยพลี้ภัยออกจากภูฏานไปอยู่ในค่ายลี้ภัยในประเทศเนปาลและจัดตั้งกลุ่มต่อต้านรัฐบาลเพื่อปกป้องสิทธิของตนขึ้นโดยการสนับสนุนจากกลุ่มการเมืองของเนปาลทั้งในประเทศเนปาลและอินเดีย

ธรรมาชาเณสวธธค์ ธังสธธค์ ประชาธิปไตย

ราชอาณาจักรกฎานได้ก่อกำเนิดเป็น
ราชอาณาจักรขึ้นโดยมีการปกครองระบอบ
สมบูรณาญาสิทธิราชย์มากกว่า 100 ปี นับแต่
การสถาปนาราชวงศ์วังซุกในปี พ.ศ.2450 โดย
มีสมเด็จพระราชาธิบดี (Druk Kyalpo – The
Dragon King) เป็นองค์ประมุขของรัฐและ
หัวหน้ารัฐบาล กษัตริย์ทุกพระองค์ของกฎาน
ทรงปกครองแผ่นดินโดยธรรมและทรงมุ่งพัฒนา
ชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎรให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี
เลี้ยงตัวเองได้และมีความสุขอย่างพอเพียง
ตามสมควร ทำให้สถาบันพระมหากษัตริย์ของ
ราชอาณาจักรมังกรสายฟ้านี้เป็นที่เคารพเทิดทูน
และเป็นศูนย์รวมทางจิตใจของประชาชน
เป็นอย่างสูงมาตลอดระยะเวลานับตั้งแต่การ
สถาปนาราชวงศ์

อย่างไรก็ดี ผู้เขียนใคร่ขอตั้งข้อสังเกต
ว่า แม้สถาบันพระมหากษัตริย์ของกฎานจะมี
ความเข้มแข็งและเป็นที่ยึดเหนี่ยวเพียงใด

ก็ตาม การปกครองในระบอบประชาธิปไตย
ซึ่งอำนาจสูงสุดในการปกครองเป็นของ
ประชาชนก็ยังสามารถเกิดขึ้นในกฎานโดย
พระมหากษัตริย์เป็นผู้ยอมสละพระราชอำนาจ
ในฐานะองค์ อธิปัตย์พระราชทานให้ประชาชน
ด้วยพระองค์เอง โดยปราศจากแรงกดดันหรือ
การปฏิวัติจากกลุ่มการเมืองฝ่ายต่างๆ ดังที่เกิด
ขึ้นในหลายประเทศ ซึ่งประวัติศาสตร์โลกชี้ให้เห็น
ว่าการเปลี่ยนผ่านจากการปกครองระบอบ
สมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาสู่การปกครองใน
ระบอบประชาธิปไตยโดยการยึดอำนาจการ
ปกครองประเทศจากสถาบันพระมหากษัตริย์นั้น
นำมาซึ่งความบอบช้ำจากการต่อสู้ช่วงชิง
ตลอดจนความจลาจลวุ่นวายต่าง ๆ ดังที่เกิดขึ้น
ในประเทศเนปาล ประเทศฝรั่งเศส และแม้แต่
ประเทศไทยของเราเอง นอกจากนี้ มีประเด็น
ปัญหาที่น่าสนใจว่า พัฒนาการทางการเมือง
ภายใต้ระบอบประชาธิปไตยของประเทศเล็กๆ
อย่างกฎานนั้นจะเป็นไปในทิศทางใด ซึ่งสังคม
โลกจะได้เรียนรู้ต่อไปว่า ระบอบประชาธิปไตยที่
อุบัติขึ้นจากการสละอำนาจโดยสมัครใจขององค์
อธิปัตย์แห่งระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์นั้น จะมี
พัฒนาการเหมือนหรือต่างกับระบอบประชาธิปไตย
ที่ได้มาโดยการ "ขอความกรุณาเชิงบังคับ" หรือ
"บังคับเด็ดขาด" ให้องค์อธิปัตย์ยอมสละอำนาจ
อธิปไตยหรือไม่

หากเราได้ศึกษาพัฒนาการทางการเมือง
สู่ระบอบประชาธิปไตยของราชอาณาจักรกฎาน
แล้ว จะพบว่าสถาบันพระมหากษัตริย์มีส่วน

สำคัญในการผลักดันให้เกิดระบอบประชาธิปไตยขึ้นในประเทศ โดยเริ่มตั้งแต่การประกาศธรรมนูญว่าด้วย สัมชชาแห่งชาติ (Tsogdu – National Assembly) ขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๙๖ อันถือเป็นการก่อกำเนิดของรัฐบาลแบบสภาเดียว (Unicameral House of Parliament) ท่ามกลางระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ในรัชสมัยของสมเด็จพระราชาธิบดีจิกมี ดอจี วังชุก ซึ่งธรรมนูญฉบับดังกล่าวถือได้ว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกของราชอาณาจักรภูฏานก็ว่าได้ และต่อมา วันที่ ๒๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๑ สมเด็จพระราชาธิบดีจิกมี ซิงเย วังชุก ทรงลดทอนพระราชอำนาจของสถาบันกษัตริย์โดยการมอบอำนาจการบริหารประเทศทั้งหมดให้แก่ สภาคณะมนตรี (Lhengye Zhungtsho – The Council of Minister) ซึ่งสมาชิกคณะมนตรีแต่ละคนจะเข้าสู่ตำแหน่ง

โดยมติแต่งตั้งของที่ประชุมสัมชชาแห่งชาติ ตลอดจนอนุญาตให้ที่ประชุมสัมชชาแห่งชาติสามารถถอดถอนกษัตริย์ด้วยมติ ๒ ใน ๓ ในญัตติไม่ไว้วางใจได้อีกด้วย

และเหตุการณ์ครั้งสำคัญแห่งประวัติศาสตร์การเมืองการปกครองของราชอาณาจักรแห่งนี้ก็มาถึง โดยเมื่อวันที่ ๑๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ อันเป็นวันชาติของภูฏาน สมเด็จพระราชาธิบดีจิกมี ซิงเย วังชุก ทรงประกาศเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองของประเทศจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาสู่ระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุขภายใต้รัฐธรรมนูญ และทรงมีพระราชดำรัสว่าจะทรงสละราชสมบัติให้แก่มกุฎราชกุมารจิกมี เคเซอร์ นัมเกล วังชุก ในปี พ.ศ. ๒๕๕๑ อย่างไรก็ดี ในเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๙ สมเด็จพระราชาธิบดีจิกมี ซิงเย วังชุก ได้ทรงสละราชสมบัติให้แก่มกุฎราชกุมารจิกมี เคเซอร์ นัมเกล วังชุก ขึ้นเป็นรัชกาลที่ ๕ แห่งราชวงศ์วังชุก และทรงเป็นพระมหากษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญพระองค์แรกของราชอาณาจักรภูฏาน ซึ่งเร็วกว่าที่ทรงเคยมีพระราชดำรัสไว้ถึง ๒ ปี ด้วยทรงมีพระราชประสงค์ให้องค์มกุฎราชกุมารทรงได้เรียนรู้และสร้างเสริมประสบการณ์ที่แท้จริงในการปกครองประเทศและดำเนินนโยบายผ่อนปรนแก้ไขปัญหิต่าง ๆ ในฐานะองค์พระประมุขภายใต้สภาวะการเปลี่ยนผ่านทางการเมืองการปกครองของประเทศสู่ระบอบประชาธิปไตยแบบมีรัฐสภา ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญฉบับแรกของ

ราชอาณาจักรกฎาน (Draft of Thrim Chenmo) ร่างแล้วเสร็จเมื่อ ๒๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ โดย คณะกรรมาธิการร่างได้ศึกษารัฐธรรมนูญของประเทศต่าง ๆ กว่า ๑๕๐ ประเทศ รวมทั้งของ ประเทศไทยด้วย เมื่อรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าว มีผลใช้บังคับ ได้ส่งผลให้ราชอาณาจักรกฎาน มีสถานะเป็นรัฐเอกราชคงไว้ซึ่งอำนาจอธิปไตย อันเป็นของประชาชน มีรัฐบาลผู้ใช้อำนาจทาง บริหารตามระบอบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุขภายใต้รัฐธรรมนูญ

ในอดีตราชอาณาจักรกฎานมีรัฐสภาแบบ สภาเดียว (Unicameral House of Parliament) คือ สมัชชาแห่งชาติ (Tsogdu - National Aesembly) ซึ่งก่อตั้งมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๖ แต่ โดยผลของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ทำให้ราชอาณาจักร กฎานมีรัฐสภาแบบสองสภา (Bicameral House of Parliament) โดยในหมวด ๑๐ ของรัฐธรรมนูญ ได้บัญญัติถึงหลักการว่าด้วย รัฐสภาไว้ว่า รัฐสภาเป็นองค์กรนิติบัญญัติ ประกอบด้วย พระมหากษัตริย์ (Druk Kyalpo) สภาแห่งชาติ (National Council) และ สมัชชาแห่งชาติ (National Assembly)

โดยองค์กรใหม่ที่ทำให้กฎานมีรัฐสภา แบบสองสภา (Bicameral Parliament) ได้แก่ **สภาแห่งชาติ (National Council)** มีภารกิจ ตามรัฐธรรมนูญซึ่งเทียบเท่าวุฒิสภา (Upper House) ในการตรวจสอบและพิจารณาใน ประเด็นที่เกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ ตลอดจน จอธิปไตยของประเทศและประโยชน์สาธารณะ ประกอบด้วย สมาชิกทั้งหมด ๒๕ คน โดย การแต่งตั้งของพระมหากษัตริย์จำนวน ๕ คน และโดยมาจากการเลือกตั้งทั้งหมดจำนวน ๒๐ คน จาก ๒๐ เขตการปกครอง (Dzongkhags) ซึ่งได้จัดการเลือกตั้งแล้วเมื่อวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๐ ที่ผ่านมา

ก้าวแรกสู่ประชาธิปไตย การเลือกตั้งครั้งแรกในกฎาน

การเลือกตั้งสมาชิกสภาแห่งชาติในปี ๒๕๕๑ นับเป็นสิ่งสำคัญที่จะประกาศให้โลกรู้ ว่าราชอาณาจักรกฎานที่ปกครองด้วยระบอบ สมบูรณาญาสิทธิราชย์มากกว่า 100 ปี ได้กลายเป็นประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย แบบมีรัฐสภาโดยสมบูรณ์ตามรัฐธรรมนูญที่ร่าง แล้วเสร็จในปี ๒๕๔๘ โดยเพื่อการนี้ สมเด็จพระราชาธิบดีจิกมี ซิงเย วังชุก ได้ทรงแต่งตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งขึ้นในเดือนมกราคม ๒๕๔๙ เพื่อจัดการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกของ กฎานที่กำลังจะจัดขึ้นในปี ๑๕๕๑

โดยหลังจากที่สมเด็จพระราชาธิบดีจิกมี เคเซอร์ นัมเกล วังชุก ทรงครองราชสมบัติ

ในเดือนธันวาคม ๒๕๕๙ พระองค์ก็ได้ทรงสานต่อเส้นทางสู่ประชาธิปไตยของราชอาณาจักรต๋อจากพระราชบิดา **โดยการจัดการเลือกตั้งจำลอง (Mock Election) ขึ้นในวันที่ 21 เมษายน ๒๕๖๐** เพื่อชักซ้อมและเตรียมความพร้อมให้เจ้าหน้าที่ผู้จัดการเลือกตั้งและประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงได้คุ้นเคยกับการเลือกตั้งอันเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์การเมืองของประเทศ โดยมีตัวแทนจากองค์การสหประชาชาติ (United Nation) และประเทศอินเดียร่วมสังเกตการณ์การจัดการเลือกตั้งจำลองในครั้งนี้ด้วย

และในที่สุด การเลือกตั้งสมาชิกสภาแห่งชาติก็ได้จัดขึ้น ตามกำหนดการว่าด้วยการจัดการเลือกตั้งนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งได้กำหนดให้แต่ละพรรค ซึ่งมีเพียง ๒ พรรคการเมือง ได้แก่ พรรคพรรคประชาธิปไตยประชาชน (PDP) และ พรรคพรรคแนวร่วมภูฏาน (DPT) ยื่นเอกสารแสดงความจำนงลงสมัครรับเลือกตั้ง รายชื่อผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งในนามพรรค และรายละเอียดเกี่ยวกับงบประมาณตลอดจนนโยบายของพรรค ในวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๕๑ จากนั้น ในระหว่างวันที่ ๓๑ มกราคม

๒๕๕๑ ถึง ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ พรรคการเมืองทั้งสองพรรคต้องส่งเอกสารเกี่ยวกับผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง ทั้ง ๔๗ เขตเลือกตั้ง

โดยเมื่อทางคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับรองสถานะของผู้สมัครแล้ว ผู้สมัครทั้งหลายก็สามารถรณรงค์หาเสียงได้นับตั้งแต่วันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ ถึง เวลา ๙ นาฬิกาของวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๑

และเมื่อถึงวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๑ การเลือกตั้งสมาชิกสภาแห่งชาติหรือสภาล่างของราชอาณาจักรนี้ก็ได้เริ่มขึ้น โดยเปิดให้ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งคือ มีอายุ ๑๘ ปี บริบูรณ์แล้วในวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๑ ได้ลงคะแนนตั้งแต่เวลา ๙ นาฬิกา ถึง ๑๗ นาฬิกา และนับคะแนนเมื่อสิ้นสุดการเลือกตั้งในวันนั้น

รุ่งอรุณแห่งประชาธิปไตยในภูฏานได้เริ่มขึ้นอย่างเป็นทางการในวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๑ โดยทางคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประกาศผลการเลือกตั้งอย่างเป็นทางการโดยพรรค Bhutan Peace and Prosperity Party (DPT – Druk Phuensum Tshogpa) ซึ่งมี นายจิกมี ทินเลย์ อดีตนายกรัฐมนตรี ๒ สมัยเป็นหัวหน้าพรรคได้ชนะการเลือกตั้ง โดยครองที่นั่งของสมาชิกสภาแห่งชาติไปถึง

๔๕ จาก ๔๗ ที่นั่ง และพรรค People's Democracy Party (PDP) ซึ่งมีนายชานเกนดับ พระราชปิตุลา (ลุง) ของสมเด็จพระราชาธิบดีจิกมี เคเซอร์ นัมเกล วังชุก เป็นหัวหน้าพรรค ได้ครองเพียง ๒ ที่นั่งเท่านั้น โดยการเลือกตั้งครั้งนี้มีผู้มาใช้สิทธิ ๒๕๓,๐๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๙.๔ ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมด ซึ่งถือว่าประชาชนภูฏานให้ความสำคัญกับการเลือกตั้งในครั้งนี้พอสมควร อย่างไรก็ตามก็ยังมีข้อควรพิจารณาว่า เมื่อมีพรรคการเมืองเพียงพรรคเดียวครองเสียงข้างมากอย่างท่วมท้นเช่นนี้ จะมีผลอย่างไรต่อพัฒนาการทางการเมืองภูฏานในระบอบประชาธิปไตยแบบมีรัฐสภา

โดยในวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ที่ผ่านมา สมเด็จพระราชาธิบดีจิกมี เคเซอร์ นัมเกล วังชุก เสด็จไปในการพระราชพิธีเปิดประชุมรัฐสภา (First Session of The Paliament) อันถือเป็นการสิ้นสุดการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์และก้าวเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยอย่างเป็นทางการของราชอาณาจักรภูฏาน

ความสงักัย

หลังจากการเลือกตั้งสมาชิกสมัชชาแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๑ ได้ผ่านพ้นไป ราชอาณาจักรภูฏานก็กลายเป็นประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุขภายใต้รัฐธรรมนูญที่ส่งผลให้มีรัฐสภาแบบสองสภา (Bicameral Parliament) คือ สมัชชาแห่งชาติ (Tsogdu - Natioal Assembly) และ สภาแห่งชาติ (National Council) ร่วมกันทำหน้าที่องค์กรนิติบัญญัติ

และในท้ายที่สุด ราชอาณาจักรภูฏานก็กลายเป็นประเทศที่ปกครองด้วยระบอบ

ประชาธิปไตยที่มีอายุน้อยที่สุดของโลกก็ว่าได้ การขยับตัวครั้งสำคัญของมังกรน้อยแห่งเทือกเขาหิมาลัยนี้ทำให้โลกหันมาสนใจว่า การก้าวเข้าสู่ระบอบการปกครองใหม่ของภูฏานจะดำเนินไปในทิศทางใด ราชอาณาจักรแห่งนี้จะต้องเผชิญกับปัญหาทางการเมืองที่ประเทศประชาธิปไตยทั้งหลายในโลกได้เผชิญหรือไม่ก็เป็นสิ่งที่น่าศึกษาและเรียนรู้กันต่อไป **๑**

บรรณานุกรม

กองเอเชียใต้ กรมเอเชียใต้ตะวันออกกลางและแอฟริกา กระทรวงการต่างประเทศ . **ข้อมูลราชอาณาจักรภูฏาน** . (1 พฤษภาคม 2551) . เข้าถึงได้จาก <http://www.mfa.go.th/web/479.php?id=299>

ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (EXIM) . **ข่าวความเสี่ยงประเทศภูฏาน** (1 พฤษภาคม 2551) . เข้าถึงได้จาก http://www.exim.go.th/info/risk_main.asp?country=Bhutan

Bhutan general election 2008 . (May 12th ,2008) . Available URL : en.wikipedia.org/wiki/Bhutanese_general_election,_2008 .

Bhutan information (May 10th ,2008) . Available URL: <http://www.worldinformation.com/worldroot/start.asp?content=world&continent=Asia&country=975>

Bhutan News Online . **Political System of Bhutan** . (May 10th ,2008) . Available URL : http://www.bhutannewsonline.com/political_system.html

Bhutan Observer . **First Session of The Parliament** . (May 12th ,2008) . Available URL : www.bhutanobserver.bt/2008/bhutan-news/04/first-session-of-the-parliament.html .

Federal Research Division Library of Congress By Andrea Matles Savanda, **Bhutan Country Studies**,:1993.(May 10th ,2008) . Available URL : <http://memory.loc.gov/frd/cs/bttoc.html>

National Council of Bhutan . (May 10th ,2008) . Available URL : [http:// en.wikipedia.org/wiki/National_Council_of_Bhutan](http://en.wikipedia.org/wiki/National_Council_of_Bhutan)

The Draft Constitution of the Kingdom of Bhutan (includes the Preamble Articles and the Glossary). (May 10th , 2008) . Available URL : http://www.constitution.bt/draft_constitution_3rd_en.pdf

"ประชาธิปไตยที่ว่าเป็นของประชาชน
เพื่อประชาชน โดยประชาชน นั้น
ใช้ได้เฉพาะประชาชนที่มีธรรมเท่านั้น,
ถ้าประชาชนไม่มีธรรม
มันก็กลายเป็นประชาธิปไตยตายเท่านั้นเอง,
ดังนั้น ต้องหว่านพืชธรรมก่อนพืชประชาธิปไตย."

(พุทธทาส อินทปัญโญ. ป่วย ๓ เดือนเกิดหนังสือเล่มนี้. มกรา-กุมภาพันธ์-มีนา ๓๕, ๒๕๓๙)

กระบวนการยุติธรรม กับการคุ้มครองผู้บริโภคในปัจจุบัน

๑. บทนำ

ผู้บริโภค^๑ (consumer) หมายถึงผู้ที่ใช้สินค้า (goods) หรือบริการ (services) ต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตประจำวัน คนทุกคนในสังคมไม่ว่าจะยากดีมีจนอย่างไรจึงนับเป็นผู้บริโภคทั้งสิ้น ดังนั้น ผู้บริโภคจึงเป็นกลุ่มคนที่มีขนาดใหญ่ที่สุดของสังคม ที่รัฐต้องถือเป็นภารกิจที่สำคัญในการให้ความเอาใจใส่เพื่อให้ประชาชนได้รับความคุ้มครองที่พึงมีตามกฎหมาย โดยการกำหนดมาตรการต่างๆ ให้เหมาะสมและทันต่อสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน

แนวคิดในการให้ความคุ้มครองผู้บริโภคนี้ได้เริ่มมีขึ้นอย่างจริงจังภายหลังการปฏิวัติอุตสาหกรรม ในศตวรรษที่ ๑๙ เนื่องจาก

กระบวนการผลิตมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น เพื่อให้ทันต่อการแข่งขันต่อระบบเศรษฐกิจแบบเสรีเกินกว่าความรู้ธรรมดาของผู้บริโภคจะตามได้ทัน ซึ่งทำให้ผู้บริโภคไม่สามารถที่จะทราบได้เลยว่าสินค้านั้นๆ มีความชำรุดบกพร่องหรืออาจมีความไม่ปลอดภัยในขณะที่ซื้อหรือไม่ หลักประการหนึ่งของกฎหมายว่าด้วยการซื้อขายที่ว่า "ผู้ซื้อต้องระวัง"^๒ (caveat emptor) ที่มาจากแนวคิดที่ว่ามนุษย์ทุกคนมีความสามารถและมีความอิสระในการตัดสินใจในการเลือกบริโภคสินค้าหรือบริการเท่ากัน ซึ่งเป็นหลักกฎหมายที่เหมาะสมกับสถานะของการผลิตและการบริโภคที่ไม่สลับซับซ้อนในอดีต จึงไม่น่าจะเป็นธรรมแก่ประชาชนทั่วไปซึ่งเป็นผู้บริโภคอีกต่อไป

^๑นิยามคำว่า ผู้บริโภค ใน พ.ร.บ. คุ้มครองผู้บริโภค ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ. คุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ บัญญัติว่า "ผู้บริโภค หมายความว่า ผู้ซื้อหรือผู้ได้รับการจากผู้ประกอบธุรกิจหรือผู้ซึ่งได้รับการเสนอหรือชักชวนจากผู้ประกอบธุรกิจเพื่อให้ซื้อสินค้าหรือรับบริการ และหมายความรวมถึงผู้ใช้สินค้าหรือผู้ได้รับการจากผู้ประกอบธุรกิจโดยชอบ แม้มิได้เป็นผู้เสียค่าตอบแทนก็ตาม".

^๒"ผู้ซื้อต้องระวัง" เป็นหลักกฎหมายโรมัน กล่าวคือ ผู้ขายอาจไม่ต้องรับผิดชอบในบางกรณี ถ้าผู้ซื้อได้ล่วงรู้ความชำรุดบกพร่อง หรือควรระวังหากใช้ความระมัดระวังบ้างตามสมควร.

จึงได้มีการเรียกร้องให้รัฐเข้ามาแทรกแซงเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคกันมากขึ้นในหลาย ๆ ประเทศ

๒. มาตรการทางกฎหมายและระบบคุ้มครองผู้บริโภคในประเทศไทย

เดิมการคุ้มครองผู้บริโภคในประเทศไทยมิได้เริ่มต้นด้วยการวางระบบงาน แต่เป็นเรื่องที่รัฐบาลแก้ปัญหาเฉพาะหน้าโดยการออกกฎหมายหลายฉบับเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคจากการประกอบกิจการผลิตและการซื้อขายสินค้าหรือบริการ เป็นกรณี ๆ ไป โดยกำหนดให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับปัญหาแต่ละเรื่องเป็นผู้รับผิดชอบ โดยยังไม่ได้มีการกำหนดให้มีการรับรอง "สิทธิทั่วไปของผู้บริโภค" (general right of consumer) และจัดตั้ง "องค์กรกลาง" (general agency) ขึ้นมาพิทักษ์สิทธิดังกล่าว กฎหมายที่ได้มีการบัญญัติขึ้นเหล่านี้ล้วนมีลักษณะเป็นกฎหมายมหาชนที่ให้อำนาจรัฐในการบังคับการด้วยการควบคุมการดำเนินกิจการทางธุรกิจ เพื่อให้เกิดความปลอดภัย และเป็นธรรมต่อประชาชนทั่วไป เช่น พระราชบัญญัติทางน้ำนม พ.ศ. ๒๔๗๐ พระราชบัญญัติควบคุมการขายยา พ.ศ. ๒๔๗๙ พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. ๒๔๘๔ พระราชบัญญัติควบคุมอาหาร พ.ศ. ๒๔๘๔

พระราชบัญญัติยา พ.ศ. ๒๕๑๐ พระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. ๒๕๑๗ พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒ เป็นต้น ซึ่งการทำหน้าที่ของรัฐตามกฎหมายเหล่านี้จำเป็นต้องมีทั้งหน่วยงานและกำลังคนที่มารองรับภาระหน้าที่ดังกล่าวที่จะต้องเป็นผู้บังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย ดังนั้น ยังมีกฎหมายมากก็ยิ่งต้องมีหน่วยงานมาก การคุ้มครองผู้บริโภคในระบบกฎหมายไทยที่ผ่านมาจึงค่อนข้างกระจัดกระจายอยู่ในหลายหน่วยงาน ซึ่งแต่ละแห่งมีอัตรากำลังและประสิทธิภาพในการทำงานแตกต่างกัน ในทางปฏิบัติจึงปรากฏว่ามีการละเมิดสิทธิผู้บริโภคเกิดขึ้นเสมอ และไม่มีแนวทางเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคในภาพรวมที่เด่นชัด การประสานงานและติดตามดูแลงานการคุ้มครองผู้บริโภคจึงเป็นสิ่งจำเป็น

ต่อมารัฐบาลในสมัยของ พลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้เล็งเห็นความสำคัญของการคุ้มครองผู้บริโภค จึงได้ตราพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ ขึ้น โดยมีสาระสำคัญในการกำหนดรับรองสิทธิของผู้บริโภค^๑ กำหนดหน้าที่ของผู้ประกอบธุรกิจ และกำหนดให้มีการจัดตั้งองค์กรของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการคุ้มครอง

^๑พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ ได้บัญญัติรับรองสิทธิผู้บริโภคไว้ในมาตรา ๔ ดังนี้

- ๑) สิทธิที่จะได้รับข่าวสารรวมทั้งคำพรรณนาคุณภาพที่ถูกต้องและเพียงพอเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ
- ๒) สิทธิที่จะมีอิสระในการเลือกหาสินค้าหรือบริการ
- ๓) สิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้สินค้าหรือบริการ
- ๔) สิทธิที่จะได้รับความเป็นธรรมในการทำสัญญา (บัญญัติเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๔๑ แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒)
- ๕) สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาและชดเชยความเสียหาย

ผู้บริโภคขึ้นโดยเฉพาะ ได้แก่ คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค^๔ และคณะกรรมการเฉพาะเรื่อง ซึ่งได้แก่คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณา และคณะกรรมการว่าด้วยฉลาก รวมทั้งได้บัญญัติให้จัดตั้งหน่วยงานเพื่อปฏิบัติงานให้ผู้บริโภคที่ถูกละเมิดสิทธิใช้บริการซึ่งก็คือสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค โดยให้มีอำนาจและหน้าที่ในการคุ้มครองผู้บริโภคหลายประการ ดังเช่น รับเรื่องราวร้องทุกข์จากผู้บริโภคที่ได้รับเดือดร้อนจากผู้ประกอบการ ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนามาตรการในการคุ้มครองผู้บริโภค ติดตามสอดส่องพฤติการณ์ของผู้ประกอบธุรกิจ ประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลและคำสั่ง

ของคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ซึ่งได้แก่ดำเนินคดีทั้งทางแพ่งและอาญาแทนผู้บริโภคกับผู้ประกอบการที่ละเมิดสิทธิผู้บริโภคตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร เป็นต้น นับแต่นั้นมากระบวนการคุ้มครองผู้บริโภคจึงมีกลไกที่เป็นระบบมากขึ้น

แต่จากข้อปัญหาความขัดแย้งระหว่างประชาชนในฐานะผู้บริโภคที่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากการซื้อสินค้าหรือบริการที่ไม่ได้คุณภาพและมาตรฐานจากผู้ประกอบการ ที่ปรากฏทางสื่อชนิดต่าง ๆ เช่น ตัวอย่างกรณีที่ถูกผู้ซื้อรถยนต์หลายยี่ห้อ นำรถมาทุบทำลายเพื่อเป็นการประท้วงผู้ขาย หรือกรณีที่ประชาชนผู้เช่าบูชาพระเครื่องได้ร้องทุกข์กล่าวโทษเกี่ยวกับความไม่ชอบมาพากล

“คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ และแก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๑ ได้บัญญัติให้การดำเนินการคุ้มครองผู้บริโภค ในรูปของคณะกรรมการประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ เลขาธิการนายกรัฐมนตรี ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงคมนาคม เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา ผู้ทรงคุณวุฒิอีกไม่เกิน ๘ คน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง เป็นกรรมการ โดยมีเลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค เป็นกรรมการและเลขานุการ

โดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๐ บัญญัติให้คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- ๑) พิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์จากผู้บริโภคที่ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายอันเนื่องมาจากการกระทำของผู้ประกอบธุรกิจ
 - ๒) ดำเนินการเกี่ยวกับสินค้าที่อาจเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภคตามมาตรา ๓๖
 - ๓) แจ้งหรือโฆษณาข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายหรือเสื่อมเสียแก่สิทธิของผู้บริโภค
- ในกรณีนี้อาจระบุซื้อสินค้าหรือบริการ หรือชื่อของผู้ประกอบธุรกิจด้วยก็ได้
- ๔) ให้คำปรึกษาและแนะนำแก่คณะกรรมการเฉพาะเรื่อง และพิจารณาวินิจฉัยการอุทธรณ์คำสั่งของคณะกรรมการเฉพาะเรื่อง
 - ๕) วางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการเฉพาะเรื่องและคณะอนุกรรมการ
 - ๖) สอดส่องเร่งรัดพนักงานเจ้าหน้าที่ ส่วนราชการ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐให้ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด ตลอดจนเร่งรัดพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิของผู้บริโภค
 - ๗) ดำเนินคดีเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิของผู้บริโภคที่คณะกรรมการเห็นสมควร หรือมีผู้ร้องขอตามมาตรา ๓๔
 - ๘) รับรองสมาคมตามมาตรา ๔๐
 - ๙) เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบายและมาตรการในการคุ้มครองผู้บริโภค และพิจารณาให้ความเห็นในเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคตามที่คณะรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีมอบหมาย
 - ๑๐) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ในการปฏิบัติหน้าที่นี้ คณะกรรมการอาจมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคเป็นผู้ปฏิบัติการหรือเตรียมข้อเสนอแนะมายังคณะกรรมการเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไปได้

ในกระบวนการจัดสร้างพระสมเด็จเนื้อหั่ว ๕ สี เป็นต้น ซึ่งนับวันจะมีปรากฏให้เห็นกันอยู่อย่างต่อเนื่อง ปรากฏการณ์เหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของมาตรการทางกฎหมายที่มีอยู่ว่า ยังไม่สามารถที่จะเยียวยาแก้ไขหรือให้ความคุ้มครองผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายจากการถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้ประกอบการหรือผู้ประกอบการได้อย่างเพียงพอกับสถานะทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งมีความจำเป็นที่ทุกคนจะต้องมาร่วมคิดและร่วมกันวินิจฉัยถึงเหตุแห่งปัญหาดังกล่าวด้วยกัน

๓. ปัญหาในการคุ้มครองผู้บริโภคที่พบบ่อยกับการแก้ไขปัญหในปัจจุบัน

แบ่งออกเป็น ๒ ด้านใหญ่ๆ ดังนี้

๓.๑ ปัญหาด้านบทบาทของผู้บริโภคในการคุ้มครองตนเอง

ถ้าพิจารณามาตรการทางกฎหมายและระบบคุ้มครองผู้บริโภคในประเทศไทยโดยภาพรวมดังที่ได้ยกตัวอย่างมา ก็จะพบว่าการคุ้มครองผู้บริโภคที่ผ่านมาจะเน้นการคุ้มครองโดยกลไกทางกฎหมายและหน่วยงานภาครัฐในเรื่องป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นโดยมีวิธีบังคับโดยโทษทางอาญา เพื่อให้เกิดการปฏิบัติตามกฎหมาย บทบาทของรัฐในฐานะผู้ควบคุมกำกับจึงเป็นบทบาทที่ประชาชนทั่วไปทั้งที่เป็นผู้ประกอบการและผู้บริโภคคุ้นเคยจนลืมนึกถึงบทบาทของประชาชนในฐานะที่เป็น

ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการละเมิดสิทธิของผู้ประกอบธุรกิจโดยตรง การรวมตัวกันของกลุ่มผู้บริโภคเป็นชมรม สมาคม มูลนิธิ หรือกลุ่มต่าง ๆ ก็เป็นเพียงกิจกรรมของกลุ่มผู้บริโภคที่สร้างขึ้นเพื่อสร้างพลังในการปกป้องตนเองหรือเพื่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในสิ่งที่ไม่เป็นธรรมต่อตนเองเท่านั้น แต่ยังไม่อาจกล่าวได้ว่ามีบทบาทโดดเด่นจนสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงนโยบายได้

แม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๕๗ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๑ จะได้บัญญัติให้ความคุ้มครองแก่ประชาชนไว้ถึงสิทธิของผู้บริโภค และกำหนดหลักการให้มีองค์กรอิสระซึ่งประกอบด้วยตัวแทนผู้บริโภคที่ทำหน้าที่ให้ความเห็นในการตรากฎหมาย กฎ ข้อบังคับ และให้ความเห็นในการกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อคุ้มครองผู้บริโภค ตลอดจนตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการคุ้มครองผู้บริโภค โดยให้รัฐสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการดังกล่าวก็ตาม แต่ปัจจุบันองค์กรดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญก็ยังไม่เกิดขึ้น ทั้งนี้โดยเหตุที่อาจมีปัญหที่ต้องถกเถียงให้ได้ข้อยุติในรายละเอียดเพื่อความสมบูรณ์ทางกฎหมายกันอีกหลายประเด็น เช่นเกี่ยวกับรูปแบบขององค์กรอิสระดังกล่าวนี้จะมีสถานะอย่างไร และการทำหน้าที่ให้ความเห็นตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดจะทำได้โดยวิธีใด เป็นต้น ซึ่งหากองค์กรอิสระดังกล่าว

เกิดขึ้นแล้ว น่าจะเป็นการเพิ่มพลังให้กับผู้บริโภคในการปกป้องสิทธิในการบริโภคของตน ขณะเดียวกันย่อมทำให้ผู้บริโภคมีความกล้าที่จะดำเนินการเรียกร้องความเป็นธรรมและฟ้องร้องค่าเสียหายจากผู้ประกอบการ โดยผ่านกระบวนการทางศาลยุติธรรมมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้โดยมีองค์กรอิสระคอยให้ความช่วยเหลือ ไม่ต้องถูกบีบบังคับให้ต้องยอมความอย่างไม่เต็มใจ เหมือนที่ผ่านมา

๓.๒ ปัญหาด้านวิธีการในการเข้าถึงสิทธิตามกฎหมาย

ในส่วนปัญหาด้านวิธีการในการเข้าถึงความยุติธรรมนี้ หากพิจารณาในด้านกฎหมายแล้ว ก็จะพบว่าการคุ้มครองผู้บริโภคยังขาดกลไกด้านการฟื้นฟูหรือเยียวยาความเสียหายที่เหมาะสมและครอบคลุม เพราะกฎหมายแต่ละฉบับที่ออกมาก่อนหน้านี้ล้วนมุ่งเน้นไปที่การป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการบริโภคสินค้าหรือบริการและการให้ความเป็นธรรมในการทำสัญญา และการแข่งขันทางการค้าเป็นส่วนใหญ่ แต่ยัง

ขาดกลไกหรือบทบัญญัติที่กำหนดวิธีการในการใช้สิทธิเรียกร้องของประชาชนซึ่งเป็นผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายจากการบริโภคสินค้าหรือบริการ โดยเฉพาะกระบวนการในชั้นศาล เหตุที่เป็นเช่นนี้ก็มักจะเกิดจากแนวคิดที่ถือว่ารัฐเท่านั้นที่เป็นผู้มีหน้าที่ปกป้องและเป็นผู้กำหนดกฎเกณฑ์เพื่อให้มีการปฏิบัติเพื่อให้เกิดความปลอดภัย ส่วนเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นมาเนื่องมาจากการบริโภคผู้เสียหายสามารถใช้สิทธิฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายได้ตามกฎหมายทั่วไป ซึ่งมีกระบวนการพิจารณาที่ต้องใช้ระยะเวลานานและสร้างความยุ่งยากให้แก่ผู้บริโภคที่จะต้องพิสูจน์ถึงข้อเท็จจริงต่าง ๆ ซึ่งไม่อยู่ในความรู้เห็นของตนเอง อีกทั้งต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีสูง ปัญหาความไม่สมบูรณ์ในการคุ้มครองผู้บริโภคในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการฟ้องคดีจึงเกิดขึ้นอยู่เสมอ

แม้ต่อมาภายหลังจะมีการออกมาตรการในการแก้ไขฟื้นฟูและเยียวยาให้กับผู้บริโภคที่ถูกละเมิดสิทธิจากผู้ประกอบการ โดยสามารถร้องเรียนไปยังสำนักงานคณะ กรรมการคุ้มครองผู้บริโภคให้ดำเนินคดีแทนได้ ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ ได้ก็ตาม แต่จากจำนวนเรื่องที่ผู้บริโภคร้องเรียนเข้ามาในแต่ละปีมีมากมายหลายพันเรื่อง ทำให้ไม่มีทางที่หน่วยงานดังกล่าวจะคุ้มครองดูแลได้ทันทั่วทั้งในทุกเรื่อง ไม่พ้นที่ผู้บริโภคจะต้องไปดำเนินการเอง ผู้บริโภคบางรายไม่อาจเข้าถึงความยุติธรรมตามกรอบของกระบวนการพิจารณา

ทั่วไปได้ จนในที่สุดก็อดใจไม่ไหวต่อ ผู้ประกอบการ
การที่ไร้จรรยาบรรณก็รอดตัวไป

อย่างไรก็ดี ปัญหาดังกล่าวน่าจะ บรรเทาเบา
บางลงหรือหมดไป ทั้งนี้เนื่องจากได้มีกฎหมาย
ใหม่จำนวน ๒ ฉบับ เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว
กล่าวคือ

**ฉบับที่ ๑ พระราชบัญญัติความรับผิดที่
เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. ๒๕๕๑**
(คณะรัฐมนตรี สมัยรัฐบาล พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ
ชินวัตร เป็นผู้เสนอ) ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา
ในวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ และจะมีผลการ
ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปี นับแต่วันประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษา (วันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒)
โดยพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นกฎหมายที่ออกมา
เพื่อช่วยลดช่องว่างของการฟ้องร้องเรียกค่าเสีย
หายกรณีเกิดปัญหาการละเมิดตามที่บัญญัติไว้ใน
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

โดยกำหนดให้สามารถฟ้องร้อง ค่าเสียหาย
ทางด้านจิตใจ อันเป็นผลเนื่องมาจากความเสียหาย
ต่อร่างกาย สุขภาพ อนามัย ได้ด้วย รวมถึง ให้ศาล
มีอำนาจกำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษ
ผู้ประกอบการที่ได้ผลิต นำเข้า หรือขายสินค้า
โดยรู้อยู่แล้วว่าสินค้านั้นเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย
หรือมีได้รู้เพราะความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง
หรือเมื่อรู้ภายหลังแล้ว ไม่ดำเนินการใด ๆ

เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายเพิ่มขึ้นได้
ตามสมควร แต่ทั้งนี้ต้อง ไม่เกิน ๒ เท่า
จากจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่แท้จริง (มาตรา ๑๑)
ซึ่งจะทำให้ผู้ประกอบการ มีความเอาใจใส่ในสินค้า
และบริการที่ตนผลิตออกจำหน่ายมากขึ้น

ที่สำคัญคือการทำหนดให้ภาระการพิสูจน์
ข้อเท็จจริงให้ตกอยู่กับผู้ประกอบการ โดย
ผู้บริโภคเพียงแต่พิสูจน์ให้ได้ว่าเมื่อใช้สินค้านั้น
แล้วตนเสียหายอย่างไรและเท่าใดเท่านั้น (มาตรา ๖)
โดยผู้ประกอบการจะต้องรับผิดชอบหากพิสูจน์ได้
ว่าสินค้านั้นมิได้เป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย หรือ
ผู้เสียหายได้รู้อยู่แล้วว่าสินค้านั้นเป็นสินค้า
ที่ไม่ปลอดภัย^๕ หรือความเสียหายนั้นเกิดจาก
ความผิดของผู้เสียหายที่ใช้หรือเก็บรักษาสินค้า
ไม่ถูกต้อง ในเมื่อผู้ประกอบการได้แสดงวิธีใช้
วิธีเก็บรักษา คำเตือน หรือข้อมูลเกี่ยวกับสินค้า
ไว้อย่างถูกต้องและชัดเจนครบถ้วนแล้ว (มาตรา ๗)

นอกจากนี้ยังกำหนดให้มีการฟ้องคดีแทน
ผู้เสียหายโดยองค์กรต่าง ๆ เช่น คณะกรรมการ
คุ้มครองผู้บริโภค สมาคม มูลนิธิ และองค์กร
เอกชนต่าง ๆ ที่มีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครอง
ผู้บริโภคที่ซึ่งคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค
รับรองตามกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค โดยให้
ยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมแก่ผู้เสียหายหรือ
องค์กรที่ฟ้องคดีแทนดังกล่าว (มาตรา ๑๐)

^๕นิยามคำว่า สินค้าที่ไม่ปลอดภัย ใน พ.ร.บ.ความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. ๒๕๕๑
บัญญัติว่า "สินค้าที่ไม่ปลอดภัย หมายความว่า สินค้าที่ก่อหรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นได้ ไม่ว่าจะเป็นเพราะเหตุจากความ
บกพร่องในการผลิตหรือการออกแบบ หรือไม่ได้กำหนดวิธีเก็บรักษา คำเตือน หรือข้อมูลเกี่ยวกับสินค้า หรือกำหนดไว้แต่ไม่ถูกต้อง
หรือไม่ชัดเจนตามสมควร ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงสภาพของสินค้า รวมทั้งลักษณะการใช้งานและการเก็บรักษาตามปกติธรรมดาของ
สินค้านั้นพึงคาดหมายได้".

ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นมาตรการที่เป็นประโยชน์ต่อผู้
บริโภคทั้งสิ้น

ฉบับที่ ๒ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณา คดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑

(ศาลฎีกา เป็นผู้เสนอ โดยอาศัยอำนาจ
ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๔๒ (๓) ที่กำหนด
ให้ศาลหรือองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ มีสิทธิ
เสนอพระราชบัญญัติต่อรัฐสภาได้) ซึ่งประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษาในวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์
๒๕๕๑ และจะมีผลใช้บังคับเมื่อพ้น ๑๘๐ วัน
นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา (วันที่ ๒๓
สิงหาคม ๒๕๕๑) โดยพระราชบัญญัติฉบับนี้
มีสาระสำคัญในการมุ่งเน้นในการอำนวยความสะดวก
สะดวกให้ผู้บริโภคได้มีโอกาสเข้าถึงกระบวนการ
ยุติธรรมได้ง่ายและรวดเร็วขึ้นด้วยตนเอง โดย
จัดปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในชั้นพิจารณา

โดยกำหนดยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมที่ไม่ใช่
ค่าฤชาธรรมเนียมในชั้นที่สุดในการฟ้องคดี
ผู้บริโภค^๑ ให้กับผู้บริโภค เพื่อลดค่าใช้จ่าย
ในการดำเนินคดีของผู้บริโภค (มาตรา ๑๘) และ
กำหนดให้มีเจ้าพนักงานคดี ซึ่งเป็นบุคคลที่ได้
รับการแต่งตั้งจากเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม

ทำหน้าที่ช่วยเหลือศาลในการดำเนินคดี เช่น
การไกล่เกลี่ยคดี การตรวจสอบ รวบรวมพยาน
หลักฐาน การบันทึกคำพยาน และการดำเนินการ
ให้มีการคุ้มครองสิทธิของคู่ความทั้งก่อน
และหลังการพิจารณา (มาตรา ๔)

นอกจากนี้ยังกำหนดยกเว้นกฎหมายแพ่ง
ทั่วไปในเรื่องนิติกรรมที่ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ
และเรื่องแบบของนิติกรรม ที่แม้นิติกรรมระหว่าง
ผู้บริโภคกับผู้ประกอบการจะไม่ถูกต้องตามแบบ
ที่กฎหมายกำหนดไว้เช่น การทำสัญญาซื้อขาย
อสังหาริมทรัพย์ที่กฎหมายกำหนดให้ต้องทำเป็น
หนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่
แต่ผู้บริโภคมิได้ทำสัญญาหรือไม่ถูกต้องตาม
แบบ หากผู้บริโภคได้วางมัดจำ หรือชำระหนี้
บางส่วนแล้ว ให้ผู้บริโภคมีอำนาจฟ้องบังคับ
ให้ผู้ประกอบการธุรกิจทำสัญญาให้เป็นไปตามแบบ
หรือให้ชำระหนี้เป็นการตอบแทนได้ (มาตรา ๑๐)
รวมถึงการกำหนดรับรองให้ข้อความในโฆษณา
หรือประกาศต่าง ๆ ของผู้ประกอบการธุรกิจ ซึ่งทำให้
ผู้บริโภคเข้าใจได้ในขณะทำสัญญาว่า
ผู้ประกอบการธุรกิจตกลงจะให้สิทธิประโยชน์
แก่ผู้บริโภคเพิ่มเติมขึ้นจากที่ทำสัญญาไว้
ให้ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของสัญญาระหว่างผู้บริโภค
กับผู้ประกอบการธุรกิจ ที่สามารถบังคับให้ผู้ประกอบ

^๑นิยามคำว่า คดีผู้บริโภค ใน พ.ร.บ. วิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓ บัญญัติว่า "คดีผู้บริโภค หมายความว่า

(๑) คดีแพ่งระหว่างผู้บริโภคหรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภคตามมาตรา ๑๙ หรือตามกฎหมายอื่น กับผู้ประกอบการ
ธุรกิจซึ่งพิพาทกันเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ตามกฎหมายอันเนื่องมาจากการบริโภคสินค้าหรือบริการ

(๒) คดีแพ่งตามกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย

(๓) คดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกันกับคดีตาม (๑) หรือ (๒)

(๔) คดีแพ่งที่มีกฎหมายบัญญัติให้ใช้วิธีพิจารณาตามพระราชบัญญัตินี้.

ธุรกิจปฏิบัติตามคำโฆษณาเหล่านั้นได้ (มาตรา ๑๑)

ในการสืบพยานบุคคล หากบุคคลใดหรือคู่ความฝ่ายใดเกรงว่าพยานหลักฐานที่จะใช้อ้างอิงในภายหน้าจะสูญหายหรือยากแก่การนำมาสืบ ผู้นั้นมีสิทธิยื่นคำขอต่อศาลให้สืบพยานไว้ก่อนก็ได้ (มาตรา ๒๒) และหากมีความจำเป็นเร่งด่วน อาจมีคำร้องให้ศาลยึดหรืออายัดพยานหลักฐานเช่นนั้นไว้ก่อนก็สามารถทำได้ (มาตรา ๒๓)

สำหรับประเด็นข้อพิพาทข้อใดที่จำเป็นต้องพิสูจน์ถึงข้อเท็จจริงอันเกี่ยวกับการผลิต การให้บริการ หรือการดำเนินการใด ๆ ซึ่งศาลเห็นว่าเป็นเรื่องที่อยู่ในความรู้เห็นโดยเฉพาะของคู่ความฝ่ายที่เป็นผู้ประกอบธุรกิจ ให้เป็นหน้าที่ของฝ่ายผู้ประกอบธุรกิจนั้นที่จะต้องเป็นฝ่ายนำสืบข้อมูลเหล่านั้นเพื่อสนับสนุนข้อกล่าวอ้างของตน (มาตรา ๒๔) และในขณะที่พิพากษาคดี หากเป็นการพินิจพิเคราะห์ซึ่งรู้ได้ว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ร่างกาย สุขภาพ หรืออนามัยนั้นมีเพียงใด ศาลมีอำนาจสงวนสิทธิที่จะแก้ไขคำพิพากษานั้นได้ภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด แต่ทั้งนี้ ต้องไม่เกิน ๑๐ ปี นับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษานั้น (มาตรา ๔๐) ยิ่งไปกว่านั้นยังกำหนดให้ศาล มีอำนาจกำหนดค่าเสียหายหรือวิธีการแก้ไขเยียวยาให้มากกว่าที่ผู้บริโภคมีคำขอ (มาตรา ๒๓) และมีอำนาจเรียกผู้ผลิตหรือผู้นำเข้ามาร่วมรับผิดชอบในกรณีที่ผู้ถูกฟ้องไม่ใช่ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าได้อีกด้วย (มาตรา ๔๑)

^๓เตือนเด่น นิคมบริรักษ์ , สุธีร์ ศุภนิตย์ ฝ่ายการวิจัยเศรษฐกิจจรรยาบรรณ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, การคุ้มครองผู้บริโภค , น.๑๗-๑๘.

๔. แนวทางการคุ้มครองผู้บริโภคในต่างประเทศที่น่าสนใจ^๓

โดยหลักการแล้วประเทศที่พัฒนาแล้วมักมีประสบการณ์ด้านการคุ้มครองผู้บริโภคที่ยาวนาน และมีความก้าวหน้ามากกว่าประเทศที่กำลังพัฒนา การศึกษาและเรียนรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงของแนวนโยบายการคุ้มครองผู้บริโภคของประเทศเหล่านี้ จึงน่าจะเป็นประโยชน์ในการกำหนดทิศทางการคุ้มครองผู้บริโภคในประเทศไทยไม่มากนักน้อย

จากการศึกษาของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย ซึ่งได้ศึกษานโยบายการคุ้มครองผู้บริโภคของประเทศสมาชิกองค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) ทั้งหมด ๑๔ ประเทศ ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับแนวความคิดด้านการคุ้มครองผู้บริโภคซึ่งประกอบด้วย ๔ หัวข้อหลัก ดังต่อไปนี้

๔.๑ มาตรการคุ้มครองผู้บริโภคโดยความสมัครใจของผู้ประกอบการนั้น เป็นมาตรการที่มีประสิทธิผลมากที่สุด หลายประเทศโดยเฉพาะประเทศเดนมาร์ก และนิวซีแลนด์ มีความเชื่อว่าการมาตรการคุ้มครองผู้บริโภคที่ได้รับความร่วมมือจากผู้ประกอบการ โดยผู้ประกอบการกระทำด้วยความสมัครใจนั้น จะมีผลในการคุ้มครองผู้บริโภคมากที่สุด อย่างไรก็ตามรัฐก็ยังมิบทบาทสำคัญในการออกกฎหมายที่จะให้เป็นกรอบของการกำกับดูแลตนเองโดยสมัครใจของ

ผู้ประกอบการ เช่น กฎหมายสัญญาที่ไม่เป็นธรรม กฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อความชำรุดบกพร่องของผลิตภัณฑ์ (product liability law) เป็นต้น

๔.๒ ในยุคการค้าไร้พรมแดน ที่การค้ากับ ควบคุมดูแลการค้าขายทำได้ยากขึ้นนั้น การคุ้มครองตนเองของผู้บริโภคจะสำคัญที่สุด การอบรม การให้ความรู้ และการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ผู้บริโภคอย่างเพียงพอ จะทำให้ผู้บริโภคสามารถป้องกันตนเองจากการถูกผู้ประกอบการเอารัดเอาเปรียบ หรือหลอกลวงได้ ทั้งนี้ หลายประเทศได้ริเริ่มโครงการสอนวิชาเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของผู้บริโภคในระดับอุดมศึกษา ส่วนประเทศเม็กซิโก ฟินแลนด์ และนิวซีแลนด์ยังให้ความสำคัญแก่การกระจายงานด้านการคุ้มครองผู้บริโภคไปสู่ระดับท้องถิ่น โดยมีเจ้าหน้าที่ประจำที่เป็น **"ที่ปรึกษาด้านการคุ้มครองผู้บริโภค"** ในพื้นที่ที่ไม่มีสำนักงานคุ้มครองผู้บริโภค

๔.๓ การคุ้มครองผู้บริโภคในตลาดบริการที่ได้มีการแปรรูป (privatization) หรือ ผ่อนปรนการกำกับดูแล (deregulation) เช่น โทรคมนาคม การขนส่ง การไฟฟ้า การประปา เป็นต้น นั้น มีความสำคัญยิ่งเพราะตลาดยังไม่มี การแข่งขันที่เพียงพอ ที่จะรับรองว่าผู้บริโภคจะได้รับบริการที่มีคุณภาพและในราคาที่เป็นธรรม ทั้งนี้ จึงต้องมีการทบทวนกฎหมายป้องกันการผูกขาด และกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคว่า รัดกุมและเหมาะสมกับโครงสร้างและรูปแบบ

ของตลาดที่เปลี่ยนแปลงไปหรือไม่

๔.๔ การค้าขายโดยการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (electronic commerce) จะมีผลกระทบต่อผู้บริโภคมาก ทั้งนี้เพราะนอกจากเป็นการขายตรงที่รัฐเข้าไปควบคุมดูแลได้ยากแล้ว ยังเป็นการค้าขายข้ามพรมแดนที่อยู่นอกกรอบอำนาจของกฎหมายท้องถิ่นอีกด้วย การให้ความรู้แก่ผู้บริโภคเกี่ยวกับวิธีการป้องกันตนเองจากการหลอกลวง และฉ้อโกงจากการค้าขายทางอินเทอร์เน็ตนั้น เป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นเร่งด่วนอย่างยิ่งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

๕. บทสรุป

เมื่อได้พิจารณาภาพรวมของการดำเนินการคุ้มครองผู้บริโภคในประเทศไทย และการคุ้มครองผู้บริโภคในต่างประเทศแล้ว จะพิจารณาเห็นว่าประเทศไทยยังมีปัญหาด้านความไม่สมบูรณ์ของมาตรการและกลไกที่ทันสมัย และทันเหตุการณ์และยังจะต้องมีการพัฒนาอีกมาก ทั้งนี้เพราะประสบการณ์ในช่วงระยะเวลา ๓๐ ปี นับแต่เริ่มมีการคุ้มครองผู้บริโภคอย่างเป็นระบบ หรือนับแต่มีพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ นั้น ยังไม่เพียงพอเมื่อเทียบกับประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกา ที่มีกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคที่ครบถ้วนสมบูรณ์ทุกด้านมาเป็นระยะเวลากว่า ๔๐ ปี ดังนั้น รัฐควรมีบทบาทสำคัญในการเร่งรัดและพัฒนาการคุ้มครองผู้บริโภคให้ทั่วถึงและครบถ้วนสมบูรณ์มากขึ้น โดยเฉพาะในส่วนของการ

สนับสนุนให้มืองค์กรอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค ตามกรอบความคิดที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และ ๒๕๕๐ ซึ่งมีสาระสำคัญในการกำหนดให้มีตัวแทนผู้บริโภคเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและการกำหนดมาตรการในการคุ้มครองผู้บริโภค ที่ประชาชนเรียกร้องมานานและเป็นปัญหาในด้านสำคัญที่ปรากฏอย่างแจ่มชัดในปัจจุบันที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขเยียวยาให้เกิดดีขึ้นโดยเร็ววัน

เอกสารอ้างอิง

- รองศาสตราจารย์สุชม ศุภนิตย์, **องค์การเอกชนเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค**, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน, ๒๕๔๔, น. ๑๕-๒๐, น. ๓๑-๓๓
- รองศาสตราจารย์สุชม ศุภนิตย์, **คำอธิบายกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค**, พิมพ์ครั้งที่ ๔, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕, น. ๑-๒
- เดือนเด่น นิคมบริรักษ์, สุธีร์ ศุภนิตย์ ฝ่ายการวิจัยเศรษฐกิจรายสาขา สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, **การคุ้มครองผู้บริโภค**, ๒๕๔๑, น. ๗-๘
- สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, **คู่มือการคุ้มครองผู้บริโภค**, พิมพ์ครั้งที่ ๘, กรุงเทพฯ : บริษัทเจ फिल्มโปรดักส์ จำกัด, น. ๑-๔

- ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์, **กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค**, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕, น. ๑-๒
- สราวุธ เบญจกุล **"บทบาทของศาลยุติธรรมกับการคุ้มครองผู้บริโภค"** หนังสือพิมพ์มติชน, ๒ (มกราคม ๒๕๕๑) : น. ๑๒
- บรรหาร กาลา **"สรุปสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง กระบวนการยุติธรรมกับการคุ้มครองผู้บริโภค"** วารสารจุลนิติ ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๔ (กรกฎาคม - สิงหาคม ๒๕๔๘) : น. ๒๗
- www.ocpb.go.th (เว็บไซต์สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค) **๑**

การดำเนินคดีอาญา ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจึงเป็นส่วนหนึ่งของ
ศาลฎีกาซึ่งเป็นศาลสูงสุดของระบบศาลยุติธรรม
ของประเทศไทย

เจตนารมณ์ที่จะต้องมีการศาลฎีกาแผนก
คดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองก็เพื่อ
ให้กระบวนการพิจารณาคดีอาญาประเภทนี้เป็น
ไปด้วยความรวดเร็วและเที่ยงธรรม โดยไม่ต้อง
มีการพิจารณาถึง ๓ ชั้นศาลและมีผู้พิพากษา
จากศาลฎีกาเป็นองค์คณะในการพิจารณาคดี

ก

าลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรง
ตำแหน่งทางการเมือง ได้จัดตั้งขึ้นเป็น
ครั้งแรกตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดย
กำหนดให้เป็นแผนกหนึ่งของศาลฎีกา มีอำนาจ
หน้าที่พิจารณาพิพากษาคดีอาญาในกรณีผู้ดำรง
ตำแหน่งทางการเมืองกระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่
ราชการตามประมวลกฎหมายอาญา หรือกระทำ
ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่
ตามกฎหมายอื่น ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของ

บุคคลที่จะต้องเข้าสู่วิธีการพิจารณาของศาลฎีกา
แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตาม
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
๒๕๕๐ (มาตรา ๒๗๕) ที่จะต้องเข้าสู่วิธีการพิจารณา
พิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรง
ตำแหน่งทางการเมือง ได้แก่ ผู้ดำรงตำแหน่ง
นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือข้าราชการการเมืองอื่น

ซึ่งรวมถึงบุคคลอื่นที่เป็นตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุน รวมทั้งผู้ให้ ผู้ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่บุคคลดังกล่าว เพื่อจูงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำการอันมิชอบด้วยหน้าที่ด้วย

สำหรับตำแหน่งข้าราชการการเมือง นอกจากที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว

ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้แก่ผู้ที่ดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้

- (๑) นายกรัฐมนตรี
- (๒) รองนายกรัฐมนตรี
- (๓) รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
- (๔) รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
- (๕) รัฐมนตรีว่าการทบวง
- (๖) รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง
- (๗) รัฐมนตรีช่วยว่าการทบวง
- (๘) ที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี
- (๙) ที่ปรึกษารองนายกรัฐมนตรี
- (๑๐) ที่ปรึกษารัฐมนตรี และที่ปรึกษารัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
- (๑๑) เลขาธิการนายกรัฐมนตรี
- (๑๒) รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง
- (๑๓) โฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
- (๑๔) รองโฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
- (๑๕) เลขาธิการรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

(๑๖) ประจำสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

(๑๗) เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวง

(๑๘) ผู้ช่วยเลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวง

(๑๙) เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการทบวง

(๒๐) ผู้ช่วยเลขาธิการรัฐมนตรีว่าการทบวง

นอกจากตำแหน่งที่กล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๑๘ ได้กำหนดให้ข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมืองหมายถึงผู้ที่ดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้

- (๑) ที่ปรึกษาประธานรัฐสภา
- (๒) ที่ปรึกษารองประธานรัฐสภา
- (๓) ที่ปรึกษาประธานวุฒิสภา
- (๔) ที่ปรึกษาประธานสภาผู้แทนราษฎร
- (๕) ที่ปรึกษารองประธานวุฒิสภา
- (๖) ที่ปรึกษารองประธานสภาผู้แทนราษฎร
- (๗) เลขาธิการประธานรัฐสภา
- (๘) เลขาธิการรองประธานรัฐสภา
- (๙) เลขาธิการประธานวุฒิสภา
- (๑๐) เลขาธิการประธานสภาผู้แทนราษฎร
- (๑๑) เลขาธิการรองประธานวุฒิสภา
- (๑๒) เลขาธิการรองประธานสภาผู้แทนราษฎร
- (๑๓) เลขาธิการผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร

นอกจากนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ยังได้บัญญัติให้ใช้บังคับกับกรณีที่บุคคลดังกล่าวหรือบุคคลอื่นเป็น ตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุน รวมทั้งผู้ให้ ผู้ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่บุคคลดังกล่าวข้างต้น เพื่อจูงใจให้ กระทำการ ไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำ อันมิชอบด้วยหน้าที่ด้วย

อำนาจหน้าที่ของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้กำหนดอำนาจการพิจารณาคดีของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไว้ในมาตรา ๔ ดังนี้

(๑) คดีที่มีมูลแห่งคดีเป็นการกล่าวหาว่า นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือข้าราชการการเมืองอื่น ร่ำรวยผิดปกติกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตามประมวลกฎหมายอาญา หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น

(๒) คดีที่มีมูลแห่งคดีเป็นการกล่าวหาบุคคลตาม (๑) หรือบุคคลอื่นเป็น ตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุนในการกระทำความผิดทางอาญาตาม (๑)

(๓) คดีซึ่งประธานวุฒิสภาส่งคำร้องให้ศาลพิจารณาพิพากษาข้อกล่าวหาว่ากรรมการ

ป.ป.ช. ร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ

(๔) คดีที่ร้องขอให้ทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นผิดปกติของนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมืองอื่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติตกเป็นของแผ่นดิน

การยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้กำหนดให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ไต่สวนข้อเท็จจริงและสรุปสำนวนพร้อมทั้งทำความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองส่งไปยังศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้ถ้ามีเหตุการณ์ที่นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือข้าราชการการเมืองอื่น ถูกกล่าวหาว่า ร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ตามประมวลกฎหมายอาญาหรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น รวมถึงบุคคลอื่นที่เป็นตัวการ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุน ผู้ให้ ผู้ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดเพื่อให้บุคคลดังกล่าว กระทำการ ไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำการอันไม่ชอบด้วยหน้าที่ด้วย (มาตรา ๒๗๕)

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ให้ความหมายของคำว่า **"ร่ำรวยผิดปกติ"** หมายถึงการมีทรัพย์สินมากผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นมากผิดปกติหรือการมีหนี้สินลดลงมากผิดปกติ หรือได้ทรัพย์สินมาโดยไม่สมควร สืบเนื่องมาจากการปฏิบัติตามหน้าที่หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ ส่วนคำว่า **"ทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ"** นั้น หมายถึงการที่ทรัพย์สินหรือหนี้สินในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้ยื่นเมื่อพ้นจากตำแหน่งมีการเปลี่ยนแปลงไปจากบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ได้ยื่นเมื่อเข้ารับตำแหน่งในลักษณะที่ทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติหรือหนี้สินลดลงผิดปกติ

ส่วนกรณีการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตามประมวลกฎหมายอาญานั้น หมายถึงตัวผู้กระทำความผิดนั้นต้องมีตำแหน่งหน้าที่ตามกฎหมาย แล้วอาศัยอำนาจหน้าที่นั้นกระทำการหรือไม่กระทำการโดยไม่ชอบต่อหน้าที่

"การทุจริตต่อหน้าที่" นั้น หมายถึงการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในตำแหน่งหรือหน้าที่ หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่ทั้งที่ตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ทั้งนี้ เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น

การตั้งผู้ไต่สวนอิสระ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่ได้กำหนดให้มีการตั้งผู้ไต่สวนอิสระขึ้นเพื่อทำหน้าที่ในการไต่สวนหาข้อเท็จจริงและสรุปสำนวนพร้อมทำความเข้าใจ **"ผู้ไต่สวนอิสระ"** นั้นจะเกิดขึ้นเมื่อผู้เสียหายจากการกระทำผิดได้ยื่นคำร้องต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา เพื่อขอให้มีการตั้งผู้ไต่สวนอิสระ โดยอาศัยสิทธิตามมาตรา ๒๗๕ วรรคสี่ของรัฐธรรมนูญนอกเหนือจากการยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อให้ดำเนินการตามปกติ

ผู้ไต่สวนอิสระมาจากการแต่งตั้งโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา โดยพิจารณาจากผู้ซึ่งมีความเป็นกลางทางการเมืองและมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ เมื่อผู้ไต่สวนอิสระได้ดำเนินการไต่สวนหาข้อเท็จจริงและสรุปสำนวนพร้อมทำความเข้าใจแล้วถ้าเห็นว่าข้อกล่าวหาไม่มูลให้ส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่พร้อมทั้งความเห็นไปยังประธานวุฒิสภา และส่งสำนวนและความเห็นไปยังอัยการสูงสุดเพื่อยื่นฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต่อไป (มาตรา ๒๗๖)

การดำเนินคดีต่อกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง นอกจากจะมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณากรณีของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองแล้ว ยังมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินคดีต่อกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตด้วย โดยบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗๙ ได้กำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกทั้ง ๒ สภามีจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๕ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้ง ๒ สภามีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองว่า กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ใดมีการกระทำความผิดต่อไปนี้

๑. ร่ำรวยผิดปกติ

๒. กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือ

๓. กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ

โดยคำร้องขอจะต้องระบุพฤติการณ์ที่กล่าวหาเป็นข้อ ๆ ให้ชัดเจนและให้ยื่นต่อประธานวุฒิสภา เมื่อประธานวุฒิสภาได้รับคำร้องแล้ว ให้ส่งคำร้องไปยังศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเพื่อพิจารณาพิพากษา

ในกรณีนี้ กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติผู้ถูกกล่าวหาจะปฏิบัติ

หน้าที่ระหว่างที่ถูกกล่าวหาไม่ได้จนกว่าจะมีคำพิพากษาให้ยกคำร้องดังกล่าว กรณีที่กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเหลืออยู่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนทั้งหมดให้ประธานศาลฎีกาและประธานศาลปกครองสูงสุดร่วมกันแต่งตั้งบุคคลทำหน้าที่เป็นกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นการชั่วคราวจนกว่ากรรมการที่ตนมาปฏิบัติหน้าที่แทนจะปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือจนกว่าจะมีคำพิพากษาว่าผู้นั้นกระทำความผิด ทั้งนี้ เพื่อมิให้องค์กรที่ทำหน้าที่ในการควบคุมตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐต้องขาดช่วงหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ และเป็นการป้องกันมิให้การดำเนินคดีบางกรณีต้องขาดอายุความ อันจะส่งผลเสียต่อการดำเนินคดีหรือการติดตามผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้

วิธีการพิจารณาคดีของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

เมื่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติส่งรายงาน เอกสาร และพยานหลักฐานพร้อมทั้งความเห็นไปยังอัยการสูงสุดแล้วให้อัยการสูงสุดยื่นฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เมื่อมีการยื่นฟ้องต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองแล้ว ประธานศาลฎีกาจะเรียกประชุมใหญ่เพื่อเลือกผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งจะต้องดำรงตำแหน่ง

ไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาหรือผู้พิพากษาอาวุโส
ในศาลฎีกาเป็นองค์คณะในการพิจารณาคดี
โดยจะต้องมีองค์คณะในการพิจารณาคดีจำนวน
๙ คน ซึ่งผู้พิพากษาที่ได้รับเลือกเป็นองค์คณะ
ในการพิจารณาคดีมีอำนาจหน้าที่พิจารณา
พิพากษาคดีจนกว่าจะสิ้นสุดอำนาจหน้าที่ตาม
กฎหมาย และระหว่างการพิจารณาพิพากษา
คดีห้ามมิให้ผู้พิพากษานั้นไปทำงานที่อื่นนอก
ศาลฎีกา

ในการทำคำสั่งที่เป็นการวินิจฉัยชี้ขาด
หรือการพิพากษาคดีให้ผู้พิพากษาทุกคนในองค์
คณะทำความเข้าใจในการวินิจฉัยคดีเป็นหนังสือ
พร้อมต้องแถลงด้วยวาจาต่อที่ประชุมก่อนการลง
มติและให้ถือมติตามเสียงข้างมาก คำสั่งที่เป็นการ
วินิจฉัยชี้ขาดคดีหรือคำพิพากษาของศาลให้
ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ส่วนความเห็นใน
การวินิจฉัยคดีของผู้พิพากษาในองค์คณะ
ผู้พิพากษาทุกคนให้เปิดเผยโดยวิธีอื่นตามวิธีการ
ที่ประธานศาลฎีกากำหนด

การอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลฎีกา
แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่ง
ทางการเมือง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๕๐ เป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรก
ที่ได้มีการกำหนดให้ผู้ต้องคำพิพากษาของศาลฎีกา
แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
สามารถอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลฎีกาแผนก
คดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้

ซึ่งถือเป็นหลักการใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไปจาก
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
๒๕๔๐ แต่จะกระทำได้เฉพาะในกรณีที่ผู้ต้อง
คำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของ
ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีพยานหลักฐานใหม่
ซึ่งอาจทำให้ข้อเท็จจริงเปลี่ยนแปลงไปในสาระ
สำคัญเท่านั้น โดยยื่นอุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่
ศาลฎีกาภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่คำพิพากษา
ของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่ง
ทางการเมือง สำหรับในเรื่องหลักเกณฑ์การยื่น
อุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยของที่ประชุม
ใหญ่ศาลฎีกาให้เป็นไปตามระเบียบที่ที่ประชุมใหญ่
ศาลฎีกากำหนด (มาตรา ๒๗๘)

บรรณานุกรม

● พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
พ.ศ. ๒๕๔๒

● พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่ง
ทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๒

● รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๕๐ จ

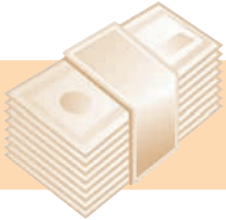

โดย วรวัฒน์ สุวรรณระดา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หนังสือพิมพ์พิมพ์วัน คอสมิกสเปกตรัม

วันที่ ๒๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ ปีที่ ๓๑ ฉบับที่ ๑๑๐๓๒

จัดບบวณ “เบื้ยยังชีฟฟุสูงอายุ” ก่อนสายเกินแก้*

ซึ่งเป็นผู้คัดเลือกผู้มีสิทธิได้รับเบื้ยยังชีฟฟุโดยใช้กลไกการมีส่วนร่วมของประชาคมในรูปของเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ

โดยคุณสมบัติพื้นฐานของผู้มีสิทธิได้รับเบื้ยยังชีฟฟุนั้น ประการแรกจะต้องมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประการที่สองต้องมีรายได้ไม่เพียงพอแก่การยังชีพ หรือถูกทอดทิ้ง หรือขาดผู้อุปการะเลี้ยงดู หรือไม่สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้

ทั้งนี้เมื่อเ็นไขว่ผู้ที่มีความเดือดร้อนกว่า หรือผู้ที่มีปัญหาซ้ำซ้อน หรือผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ห่างไกลทุรกันดารยากต่อการเข้าถึงบริการของรัฐจะเป็นผู้ได้รับการพิจารณา ก่อนปัจจุบันจะจ่ายเบื้ยยังชีฟฟุเดือนละ ๕๐๐ บาท/คน โดยมีระเบียบเื่อว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีศักยภาพทางการคลังสามารถเพิ่มจำนวนเงินได้ แต่รวมแล้วไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาท/เดือน/คน หรืออาจเพิ่มจำนวนผู้ได้รับเบื้ยยังชีฟฟุโดยใช้

ป

ปัจจุบันประเทศไทยได้ก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุเป็นที่เรียบร้อยแล้ว รัฐบาลจึงจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมในเชิงนโยบายหลายเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นการสร้างหลักประกันด้านรายได้ยามชราภาพ การสร้างระบบเพื่อสนับสนุนการดูแลระยะยาว

แนวคิดการขยายฐานเบื้ยยังชีฟฟุของรัฐบาลชุดปัจจุบันจัดว่าเป็นการตอบสนองต่อปัญหาดังกล่าวอย่างหนึ่ง

เจตนารมณ์ของระบบเบื้ยยังชีฟฟุมุ่งช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้สูงอายุที่ยากไร้ด้อยโอกาส โดยในปัจจุบันรัฐบาลโดยกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนเบื้ยยังชีฟฟุแก่ผู้สูงอายุผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

* นางสาวจุฬารัตน์ ยะปะนัน นิติกร กลุ่มงานพัฒนากฎหมาย สำนักกฎหมาย รวบรวม.

งบประมาณของตนเองได้ด้วย

หากพิจารณาสถิติผู้สูงอายุที่รับเบี้ยยังชีพ ในช่วง ๒-๓ ปีที่ผ่านมา (เฉพาะส่วนงบประมาณเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ ไม่รวมกรุงเทพมหานคร) จะพบว่าในปีงบประมาณ ๒๕๕๐ มีจำนวนผู้สูงอายุทั่วประเทศรับเบี้ยยังชีพสูงถึง ๑,๗๕๕,๒๖๖ คน ซึ่งเพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดดจากปีงบประมาณ ๒๕๔๘ และ ๒๕๔๙ ที่มีจำนวน ๕๒๗,๐๘๓ และ ๑,๐๗๓,๑๙๐ คน ตามลำดับ

อีกทั้งเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนผู้สูงอายุในทะเบียนราษฎรทั่วประเทศ จะพบว่าสัดส่วนผู้สูงอายุรับเบี้ยยังชีพมีมากถึงร้อยละ ๓๑.๖ หรือเกือบ ๑ ใน ๓ ของผู้สูงอายุทั่วประเทศกำลังรับเบี้ยยังชีพ

หากพิจารณารายภูมิภาค ในปีงบประมาณ ๒๕๕๐ มีผู้สูงอายุรับเบี้ยยังชีพในภาคเหนือ ๓๕๕,๑๕๔ คน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๘๖๓,๗๙๔ คน ภาคกลาง ๓๔๘,๕๘๙ คน และภาคใต้ ๑๘๗,๗๒๙ คน เมื่อเทียบกับจำนวนผู้สูงอายุทั้งหมดในแต่ละภูมิภาค สัดส่วนของผู้รับเบี้ยยังชีพในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีมากถึงร้อยละ ๔๕.๐ เท่ากับว่าผู้สูงอายุเกือบครึ่งหนึ่งในภาครับเบี้ยยังชีพ ขณะที่ภาคอื่น ๆ สูงไม่ถึงร้อยละ ๓๐ และหากพิจารณารายจังหวัดจะพบว่า จำนวนของผู้รับเงินสงเคราะห์รายจังหวัดก็เพิ่มขึ้นอย่างถื่นหนาทุกจังหวัด

ส่วนในระดับประเทศ อัตราการเพิ่มจำนวนผู้รับเบี้ยยังชีพเฉลี่ยต่อปีระหว่างปีงบประมาณ ๒๕๔๘ - ๒๕๕๐ สูงถึงร้อยละ ๑๑๖.๕

หลายจังหวัดมีอัตราการเพิ่มของผู้สูงอายุรับเบี้ยยังชีพสูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศมาก เช่น ภูเก็ต ชลบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ พระนครศรีอยุธยา ทั้ง ๆ ที่เคยมีการประมาณการโดยที่ดีอาร์ไอ โดยใช้ข้อมูลการสำรวจสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ว่า ในปี ๒๕๔๙ มีจำนวนผู้สูงอายุในครัวเรือนยากจนประมาณ ๑.๒ ล้านคน คำถามสำคัญจึงมีว่า ประเทศไทยมีผู้สูงอายุยากไร้หรือด้อยโอกาสเพิ่มขึ้นมากมายขนาดนี้จริงหรือ?

จากงานวิจัยของผู้เขียน เรื่องการศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันของการสงเคราะห์เพื่อการยังชีพสำหรับผู้สูงอายุในประเทศไทย สนับสนุนโดยมูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ (มสช.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) พบว่าปัญหาของระบบเบี้ยยังชีพสำหรับผู้สูงอายุมีหลายจุดตั้งแต่คุณสมบัติของผู้มีสิทธิได้รับที่กำหนดไว้ในระเบียบ ไปจนถึงกระบวนการคัดเลือก

ประเด็นคุณสมบัติของผู้มีสิทธิได้รับ ดังที่ระบุไว้ข้างต้น นับว่ามีความหมายกว้างมากจนเอื้อให้มีการตีความเข้าข้างตนเอง อีกทั้งคำว่า "หรือ" ก็ทำให้ผู้สูงอายุที่ไม่ใช่ด้อยโอกาสที่แท้จริงมารับเบี้ยยังชีพ ตัวอย่างเช่น "รายได้ไม่เพียงพอแก่การยังชีพ" นั้นรวมกรณีที่รับบำนาญทุกเดือนหรือขาดรายได้ที่เป็นตัวเงินแต่มีอสังหาริมทรัพย์ด้วยหรือไม่ หรือกรณีคุณสมบัติ "ถูกทอดทิ้ง" นั้นรวมกรณีที่ลูก ๆ ออกไปทำงานต่างถิ่น ไม่ได้ดูแลพ่อแม่ที่สูงอายุโดยตรง แต่ส่งเงินมาให้ใช้หรือไม่

ประเด็นกระบวนการคัดเลือกผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) โดยระเบียบแล้วกำหนดให้ อปท. ใช้กลไกประชาคมในการคัดเลือก แต่ปรากฏว่าในการปฏิบัติจริงแม้จะอิงระเบียบเดียวกัน แต่รูปแบบของการคัดเลือกก็มีความเข้มงวดแตกต่างกันมาก มีทั้งอปท. ที่ให้เบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุทุกคนโดยไม่คำนึงถึงคุณสมบัติของแต่ละคน บางพื้นที่ให้ผู้สูงอายุที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ โดยกระจายอำนาจให้ชุมชนเป็นผู้คัดเลือก บางพื้นที่เข้มงวดมากให้ผู้สูงอายุที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ แต่จะมีคณะกรรมการระดับหมู่บ้านและระดับท้องถิ่นเป็นผู้กลั่นกรองอีกครั้งหนึ่ง

วิธีการเรียงลำดับผู้สูงอายุผู้มีสิทธิในบัญชีรายชื่อ บ้างก็ดูความลำบาก บ้างก็ใช้อายุเป็นหลักบ้างใช้ความคิดเห็นของประชาคมตัดสิน การตีความคำว่าประชาคมก็มีความแตกต่างกันระหว่างพื้นที่ เช่น บางพื้นที่ให้ตัวแทนแต่ละครัวเรือนมา บางพื้นที่ไม่ได้จำกัดจำนวนสมาชิกของแต่ละครัวเรือน

ความแตกต่างของการตีความระเบียบหรือการคัดเลือกที่แตกต่างกันระหว่างพื้นที่ นอกจากทำให้การคัดเลือกไม่ตรงเป้าแล้ว ยังก่อให้เกิดปัญหาว่าผู้สูงอายุที่ยากไร้เหมือนกันได้รับการปฏิบัติไม่เหมือนกันในแต่ละพื้นที่ด้วย ท่ามกลางกระบวนการคัดเลือกผู้สูงอายุที่สมควรได้รับเบี้ยยังชีพในปัจจุบันที่มีความอ่อนแอ แนวคิดการขยายฐานเบี้ยยังชีพไปสู่ผู้สูงอายุทุกคนเป็นแนวคิดที่ไม่เหมาะสม การให้เบี้ยยังชีพ

กับผู้สูงอายุทุกคนหมายถึง การละเลยต่อการช่วยเหลือผู้สูงอายุยากไร้อย่างแท้จริงงบประมาณผูกพันจำนวนมหาศาล รวมถึงอาจมีผลลดแรงจูงใจให้คนที่จะกลายเป็นผู้สูงอายุในอนาคตไม่เห็นความสำคัญของการออม

รัฐบาลจึงควรเร่งแก้ไขกฎกติกาต่าง ๆ ที่ใช้ในการคัดเลือกผู้สูงอายุที่สมควรได้รับเบี้ยยังชีพ เพื่อให้เบี้ยยังชีพได้ทำหน้าที่ช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ยากไร้อย่างแท้จริง ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดคุณสมบัติให้เข้มงวดและเป็นรูปธรรมมากขึ้น เพื่อลดอคติที่จะเกิดจากการตีความเข้าใจตนเอง ผู้ที่มีสิทธิรับบำนาญอยู่แล้ว (เช่น บำเหน็จบำนาญของข้าราชการ กองทุนประกันสังคม เป็นต้น) ไม่ควรได้รับสิทธิ

กระบวนการคัดเลือกผู้สูงอายุที่สมควรได้รับเบี้ยยังชีพควรจะใช้การประชาคมในระดับหมู่บ้านควบคู่ไปกับการกลั่นกรองซ้ำโดยคณะกรรมการ อย่างน้อยก็เพื่อให้นิยามของคำว่า "ยากไร้" ไม่แตกต่างกันมากแม้ในพื้นที่ใกล้เคียงกัน อันจะนำไปสู่ความยุติธรรมทั้งในแนวดิ่ง (ผู้ยากไร้ควรได้รับ) และในแนวนอน (มีผู้ยากไร้เหมือนกัน แม้อยู่ในพื้นที่ต่างกัน ควรได้รับการปฏิบัติเหมือนกัน) ควรจะมีการสร้างระบบตรวจสอบคุณสมบัติของผู้รับเบี้ยยังชีพโดยหน่วยงานที่ใหญ่กว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการจัดสรรงบประมาณอย่างตรงเป้าหมายและเป็นการส่งเสริมการสร้างวินัยทางการคลังแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปพร้อมกันด้วย ๑

โดย สมชัย จิตสุชน นิตยกร

แหล่งข้อมูลอ้างอิง บอร์ด SET ฉบับที่ ๓/๒๕๕๑ วันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๕๑

หัวข้อ "บอร์ด ตลาด.อนุมัติปรับปรุงเกณฑ์รับหลักทรัพย์อีอีอีธุรกิจ" ซีพีบีไอเว็บไซต์ ตลาด.

วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ปีที่ ๓๑ ฉบับที่ ๓๗๗๘ (๓๑๗๘)

หนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ

นักลงทุนได้อะไร.....?

จากการปรับปรุงกฎเกณฑ์บริษัทจดทะเบียนใหม่*

เมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๕๑ ที่ผ่านมา ที่ประชุมคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ตลท.) มีมติอนุมัติปรับเกณฑ์ การรับหลักทรัพย์ ซึ่งเป็นผลจากการศึกษาของคณะทำงานศึกษาแนวทางปรับปรุงกฎเกณฑ์บริษัทจดทะเบียนใน ๔ ประเด็นหลัก ได้แก่ ด้านฐานะการเงินและการดำเนินงานด้านการกระจายการถือหุ้น ด้านช่วงเวลาห้ามขายหลักทรัพย์ และด้านการพิจารณาผ่อนผันหลักเกณฑ์ในเชิงปริมาณซึ่ง ตลท.จะเสนอขอความ

เห็นชอบต่อคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ต่อไป

หลักเกณฑ์ที่ ตลท. เสนอให้ปรับปรุงเป็นการผ่อนผันหลักเกณฑ์เดิม จึงน่าจะสร้างแรงจูงใจให้บริษัทที่ยังไม่ได้อยู่ในตลาดหุ้น (ตลท. และตลาดหลักทรัพย์เอ็มเอไอ) หันมาให้ความสนใจกับการระดมทุนในตลาดหุ้นและเข้าเป็นบริษัทจดทะเบียนมากขึ้น ซึ่งเป็นที่เข้าใจได้สำหรับผู้ติดตามบทบาทของตลาดหุ้นไทยเปรียบเทียบกับตลาดหุ้นเพื่อนบ้าน และทราบว่าตลาดหุ้นไทยนับวันจะถูกลดความสำคัญลงเรื่อยๆ ในสายตานักลงทุนระดับโลกและระดับภูมิภาค จนมีความเสี่ยงที่จะถูกทำให้หมดความสำคัญ (marginalized) ลงได้ที่สุดในที่สุด การเพิ่มมูลค่าตลาด (มาร์เก็ตแคป) ของตลาดหุ้น และการเพิ่มจำนวนบริษัทจดทะเบียนจึงถูกมองว่าจะเป็นแนวทางแก้ไขปัญหานี้

* นางสาวจุฬารัตน์ ยะปะนัน นิตยกร กลุ่มงานพัฒนากฎหมาย สำนักกฎหมาย รวบรวม.

อย่างไรก็ตามมีประเด็นที่เราคิดว่าสำคัญ และไม่ได้มีการพิจารณาอย่างเพียงพอ สอง ประเด็น ประเด็นแรก คือ ยังไม่มีความชัดเจนว่าการเพิ่มจำนวนบริษัทจดทะเบียนด้วยมาตรการที่นำเสนอนี้จะทำให้ ตลท. เป็นที่ดึงดูดใจมากขึ้นหรือไม่ เพียงใด เพราะบริษัทใหม่ที่จะถูกจูงใจให้เข้าตลาดจากการผ่อนผันหลักเกณฑ์ในครั้งนี้ไม่น่าจะเป็นบริษัทที่เป็นที่สนใจของนักลงทุนระดับโลก เพราะถ้าบริษัทที่เข้าได้ตามเกณฑ์เดิมยังไม่เป็นที่สนใจพอแล้ว บริษัทที่ต้องอาศัยการผ่อนผันกฎเกณฑ์จะดึงดูดใจมากกว่าได้อย่างไร

ประเด็นที่สอง คือ ไม่มีความชัดเจนว่าข้อเสนอนี้ได้พิจารณาถึงผลกระทบต่อผู้ลงทุนรายย่อยหรือไม่ เพียงใด ซึ่งเป็นประเด็นที่เราเป็นห่วงและต้องการความชัดเจน เนื่องจากหลักเกณฑ์ที่ผ่อนผันมีความเสี่ยงต่อการฉ้อโกง ผลประโยชน์หรือเพิ่มความเสี่ยงของนักลงทุน นักลงทุนรายย่อยที่ย่อมเสียเปรียบผู้ถือหุ้นรายใหญ่เป็นทุนเดิมอยู่แล้ว เพราะผลประโยชน์ของนักลงทุนอาจไม่สอดคล้องกับผลประโยชน์ของบริษัท หรือของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัทเสมอไป โดยเฉพาะในกรณีการเสนอขายหุ้นให้กับประชาชนทั่วไปครั้งแรก (initial public offering หรือ ไอพีโอ) ซึ่งบริษัทและผู้ถือหุ้นรายใหญ่อยอมต้องการขายหุ้นให้ได้ราคาสูงที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ในขณะที่นักลงทุน ก็ย่อมต้องการซื้อหุ้นในราคาที่สะท้อนมูลค่าที่แท้จริงของบริษัท หรือกระทั่งต่ำกว่านั้นเล็กน้อยเพื่อจูงใจให้มีโอกาสขายทำกำไรในภายหลัง

ด้วยเหตุนี้ ตลท.และ ก.ล.ต.ในฐานะองค์กรกำกับดูแลตลาดหุ้น จึงน่าจะใช้ความระมัดระวังอย่างยิ่งในการออกหรือปรับปรุงกฎเกณฑ์ต่างๆ เราได้สรุปหลักเกณฑ์การรับหลักทรัพย์ที่มีการปรับปรุงและข้อสังเกตของเราตามประเด็นหลักที่ ตลท. กำลังเสนอให้ ก.ล.ต. พิจารณาเห็นชอบดังต่อไปนี้

๑. ด้านฐานะการเงินและการดำเนินงาน ปรับปรุงหลักเกณฑ์มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดหรือมาร์เก็ตแคปของบริษัทที่จะเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เอ็มเอไอ จากเดิม ๑,๕๐๐ ล้านบาท เป็น ๑,๐๐๐ ล้านบาท นอกจากนี้ยังปรับปรุงหลักเกณฑ์การพิจารณากำไรสุทธิให้พิจารณากำไรสุทธิจากการดำเนินงานปกติ

ข้อสังเกตของ regulatory watch

เราเห็นด้วยกับการปรับลดมาร์เก็ตแคปของบริษัทที่จะเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เอ็มเอไอเป็น ๑,๐๐๐ ล้านบาท เนื่องจากมูลค่ามาร์เก็ตแคปที่ต่ำลงน่าจะเอื้ออำนวยบริษัทขนาดกลางและเล็กสนใจระดมทุนจากตลาดทุนมากขึ้น ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ของการตั้งตลาดหลักทรัพย์เอ็มเอไอแต่แรก และเป็นการเพิ่มอุปสงค์ในตลาดทุนให้มีความหลากหลายมากขึ้น ทำให้นักลงทุนมีทางเลือกในการลงทุนมากขึ้น

อย่างไรก็ตามในส่วนของการปรับปรุงหลักเกณฑ์การพิจารณากำไรสุทธิ ให้ใช้ “กำไรสุทธิจากการดำเนินงานตามปกติ” (operating profit) แทนที่ “กำไรสุทธิ” (net profit) ตามเกณฑ์เดิมสำหรับตลาดหลักทรัพย์เอ็มเอไอ เราเข้าใจว่า

การแก้ไขกฎดังกล่าว อาจทำไปเพื่อให้สอดคล้องกับข้อบังคับปัจจุบันของ ตลท. สำหรับบริษัทที่ต้องการเข้าจดทะเบียนใน “ตลาดหลัก” (ตลท.) เราเห็นด้วยว่า “กำไรสุทธิจากการดำเนินงานตามปกติ” เป็นตัวเลขที่สำคัญกว่า “กำไรสุทธิ” ในแง่ของการสะท้อนความสามารถในการดำเนินกิจการหลัก (core business) ของบริษัท “กำไรสุทธิจากการดำเนินงานตามปกติ” อาจมีองค์ประกอบแตกต่างกันไปตามอุตสาหกรรม เช่น กำไรจากการซื้อขายเงินลงทุนในหลักทรัพย์เป็น “การดำเนินงานตามปกติ” ของบริษัทในธุรกิจหลักทรัพย์ แต่ไม่ใช่ “การดำเนินงานตามปกติ” ของบริษัทในธุรกิจก่อสร้าง เป็นต้น ดังนั้น ตลท.จึงควรกำหนดนิยามของ “กำไรสุทธิจากการดำเนินงานตามปกติ” อย่างละเอียดและชัดเจน เพื่อป้องกันความสับสนของนักลงทุน และลดความเสี่ยงที่บริษัทอาจโยกย้ายหรือใช้เทคนิคในการตกแต่งบัญชี เพื่อให้ตัวเลขกำไรดังกล่าวออกมาสูงกว่าที่ควรจะเป็นเรามีข้อเสนอเพิ่มเติมว่า การใช้เกณฑ์ “กำไรสุทธิ” (net profit) เป็นบวก ควบคู่ไปกับเกณฑ์ “กำไรสุทธิจากการดำเนินงานตามปกติ” น่าจะส่งผลดีต่อนักลงทุนมากขึ้น ซึ่งเป็นข้อมูลที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการตัดสินใจลงทุนของนักลงทุน ไม่ได้ขึ้นอยู่กับกำไรสุทธิจากการดำเนินงานตามปกติเพียงประการเดียว หากยังขึ้นอยู่กับผลการดำเนินงานด้านอื่น ๆ นอกเหนือจาก “ธุรกิจปกติ” ด้วย เช่น ผลกำไรหรือขาดทุนจากเงินลงทุนของบริษัทที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน และผลกำไรหรือขาดทุนจากการปรับโครงสร้างหนี้ ซึ่งแม้ว่า

ผลกำไรหรือขาดทุนทำนองนี้จะมาจากกิจกรรมที่ไม่ใช่ “ธุรกิจปกติ” ตัวเลขเหล่านี้บางตัวก็เป็นเครื่องสะท้อนความสามารถในการบริหารความเสี่ยงด้านต่างๆ ของบริษัท เช่น คักยภาพในการชำระหนี้ ความสามารถในการบริหารเงินลงทุน ฯลฯ ซึ่งล้วนมีนัยสำคัญต่อการดำรงอยู่ของบริษัท ดังนั้นจึงเป็นข้อมูลที่จำเป็นต่อการตัดสินใจลงทุนของนักลงทุน

ด้วยเหตุนี้การพิจารณาเพียงกำไรสุทธิจากการดำเนินงานปกติในการรับบริษัทเข้าเป็นบริษัทจดทะเบียน อาจทำให้บริษัทที่มีกำไรสุทธิจากการดำเนินงานปกติ แต่ขาดทุนจากกิจกรรมอื่น ๆ ที่สะท้อนการบริหารจัดการล้มเหลว (เช่น มีผลขาดทุนมหาศาลจากการไปลงทุนในหุ้นเก็งกำไรที่มีความเสี่ยงสูง ขายออกไม่ทัน) สามารถเข้าเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็มเอไอได้ ทั้ง ๆ ที่ไม่มีคุณภาพพอที่จะเป็นบริษัทจดทะเบียน

ถึงแม้ว่าเราจะเห็นด้วยกับมุมมองของ ตลท.ที่ว่า ทุกบริษัทควรมีกำไรสุทธิจากการดำเนินงานปกติเป็น “เงื่อนไขพื้นฐาน” ในการเสนอขายหุ้นให้กับนักลงทุนทั่วไป (เพื่อป้องกันการฉ้อโกงที่บริษัทอาจจะ “ตกแต่งบัญชี” ให้กำไรสุทธิเป็นบวก ทั้งๆ ที่กำไรสุทธิจากการดำเนินงานติดลบ) เราเห็นว่า ตลท.อาจจะพิจารณาปรับปรุงเงื่อนไขในการจดทะเบียนให้เข้มงวดกว่าเดิมอีก โดยกำหนดให้บริษัทที่มีทั้งกำไรจากการดำเนินงานปกติและกำไรสุทธิ สำหรับทั้งตลาดหลักทรัพย์ เอ็มเอไอและตลาดหลัก

๒. ด้านการกระจายการถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายย่อย (free float) ปรับลดสัดส่วนของผู้ถือหุ้นรายย่อยสำหรับบริษัทที่มีทุนชำระแล้วเกินกว่า ๓,๐๐๐ ล้านบาทขึ้นไป จากเดิม ๒๕% ของทุนชำระแล้วเป็น ๒๐% และในส่วนของความหมายของผู้ถือหุ้นรายย่อย ซึ่งหมายถึงผู้ถือหุ้นที่ไม่มีส่วนร่วมในการบริหาร (strategic shareholders) ให้ปรับปรุงโดยให้ผู้มีส่วนร่วมในการบริหาร หมายถึงเฉพาะผู้ถือหุ้นที่เป็นผู้บริหาร หรือผู้ถือหุ้นที่ถือหุ้นเกินกว่า ๕%

ข้อสังเกตของ regulatory watch

สัดส่วนการถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายย่อย (free float) เป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการตัดสินใจลงทุนของนักลงทุน เพราะหุ้นที่มี free float สูง แปลว่าเป็นหุ้นที่ “ซื้อขายคล่อง” จึงมักจะมีสภาพคล่องสูงตามไปด้วย และยิ่งหุ้นมีสภาพคล่องสูงเท่าไร ต้นทุนทางอ้อมของนักลงทุนก็ยิ่งต่ำลงเท่านั้น ในทางกลับกัน ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ โดยเฉพาะถ้าเป็น “ครอบครัว ผู้ก่อตั้ง” บริษัท ที่อยากระดมทุนในตลาดหุ้นมักไม่ต้องการกระจายหุ้นให้กับนักลงทุนรายย่อยมากนัก เนื่องจากต้องการรักษาอำนาจในการบริหารจัดการบริษัท และ “ความเป็นเจ้าของ” ในรูปหุ้น ให้อยู่ในระดับสูงต่อไป

เมื่อความต้องการของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ อยู่ตรงกันข้ามกับความต้องการของนักลงทุน การพิจารณาปรับลด free float ขั้นต่ำของบริษัทใหม่จึงต้องกระทำด้วยความระมัดระวังอย่างยิ่ง แม้ว่าการลด free float อาจช่วยกระตุ้นให้

บริษัทขนาดใหญ่ (ซึ่งบริษัทใดก็ตามที่มีทุนชำระแล้วเกินกว่า ๓,๐๐๐ ล้านบาทในประเทศไทย ต้องนับว่าเป็นบริษัทที่ “ใหญ่มาก”) สนใจจะเข้าเป็นบริษัทจดทะเบียนใน ตลท. มากขึ้น ซึ่งก็สอดคล้องกับเป้าหมายหลักของ ตลท. กฎเกณฑ์ดังกล่าวอาจส่งผลให้สภาพคล่องในตลาดรองยิ่งลดน้อยถอยลงกว่าเดิม นับเป็นการเพิ่มต้นทุนทางอ้อมให้กับนักลงทุน และทำให้ความน่าสนใจของ ตลท. ลดลงในสายตาของนักลงทุนต่างชาติ

เมื่อคำนึงว่า free float เหลือของ ตลท. ปัจจุบันยังอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับตลาดหุ้นอื่น ๆ ในภูมิภาค คือ ประมาณร้อยละ ๓๘-๔๐ และเมื่อคำนึงว่าตลาดหุ้นในต่างประเทศหลายแห่ง ยังกำหนด free float ขั้นต่ำสำหรับการเสนอขายหุ้นครั้งแรก (ไอพีโอ) อยู่ที่ร้อยละ ๒๕ (เช่น ฮองกง, ลอนดอน, เลิ่นเจิ้น, เกาหลีใต้ (ร้อยละ ๓๐)) เรามองว่าข้อเสนอของ ตลท. ให้ปรับลด free float สำหรับบริษัทที่มีทุนชำระแล้วสูงกว่า ๓,๐๐๐ ล้านบาท เป็นร้อยละ ๒๐ นั้น ถึงแม้จะเป็นผลดีต่อผู้ถือหุ้นรายใหญ่และจูงใจให้บริษัทขนาดใหญ่เข้าจดทะเบียนมากขึ้น อาจส่งผลเสียต่อนักลงทุนทั้งในด้านต้นทุน (สภาพคล่องต่ำกว่าที่ควรจะเป็น) และสิทธิในการกำกับดูแลบริษัท เนื่องจากการตัดสินใจในประเด็นสำคัญๆ ของบริษัทมหาชน เช่น การควบรวมกิจการ การลดมูลค่าหุ้น หรือการเพิ่มทุน ส่วนใหญ่จะต้องใช้เสียงผู้ถือหุ้น ไม่น้อยกว่าสามในสี่ หรือร้อยละ ๗๕ ดังนั้น ถ้าหากผู้ถือหุ้นรายย่อยมีสัดส่วนเพียงร้อยละ ๒๐

และผู้ถือหุ้นรายใหญ่ที่ถือหุ้นเสียงข้างมาก (เช่น รายเดียวถือร้อยละ ๘๐ ซึ่งพบเห็นได้ทั่วไปในประเทศไทย เพราะบริษัท ส่วนใหญ่ยังเป็น “ธุรกิจครอบครัว” อยู่) ไม่เคยขายหุ้นของตัวเองออกมาอีกเลย เนื่องจากต้องการรักษาอำนาจในการควบคุมไว้ในระดับเดิม ก็หมายความว่าผู้ถือหุ้นรายย่อยจะไม่มีโอกาสคัดค้านหรือ ขัดขวางการตัดสินใจในประเด็นสำคัญๆ ของบริษัทได้เลย มีพิกัดต้องพูดถึงโอกาสในการเข้าครอบงำกิจการแบบไม่เป็นมิตร หรือ hostile takeover

๓. ด้านการห้ามขายหลักทรัพย์ภายในกำหนดเวลา (silent period) ปรับปรุงให้ผู้ที่ถูกห้ามขายหลักทรัพย์ในช่วงเวลา silent period ซึ่งหมายถึง ผู้ถือหุ้นที่มีส่วนร่วมในการบริหาร โดยให้ใช้ความหมายเดียวกันกับหลักเกณฑ์เดียวกับการกระจ่ายการถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายย่อยข้างต้น และปรับลดสัดส่วนการห้ามขายหลักทรัพย์ของผู้ถือหุ้นดังกล่าวลงจากร้อยละ ๖๕ ของทุนชำระแล้วเป็นร้อยละ ๕๕ รวมทั้งปรับช่วงเวลากำหนดห้ามขายหลักทรัพย์ จากเดิม ๑ ปี ๖ เดือน เป็น ๑ ปี

ข้อสังเกตของ regulatory watch

การปรับลดช่วงเวลา silent period จากเดิม ๑ ปี ๖ เดือน เป็น ๑ ปี และปรับลดสัดส่วนหลักทรัพย์ที่ห้ามขายจากร้อยละ ๖๕ เป็นร้อยละ ๕๕ เป็นเงื่อนไขที่เอื้อประโยชน์ต่อผู้ถือหุ้นรายใหญ่ เนื่องจากเปิดโอกาสให้ผู้ถือหุ้นดังกล่าวสามารถขาย “หุ้นเดิม” ของตัวเองในบริษัทจดทะเบียนออกมาได้เร็วขึ้น และในปริมาณที่มากขึ้น หลังจากทำไอพีโอแล้ว ในทางกลับกัน

การปรับลด silent period ดังกล่าวอาจทำให้นักลงทุนทั่วไปมีความเสี่ยงมากขึ้นจากการที่ผู้ถือหุ้นรายใหญ่อาจ “ทิ้ง” กิจการของตัวเองเร็วกว่าเดิม หลังจากที่ขายหุ้นเดิมออกมาในปริมาณมาก ทำให้บริษัทจดทะเบียนอาจไม่สนใจที่จะทำผลตอบแทนให้กับผู้ถือหุ้นในอัตราสูงเท่ากับในอดีต

เมื่อคำนึงว่าผลการดำเนินงานรายปีของบริษัทจดทะเบียนจะปรากฏต่อสาธารณชนก็ต่อเมื่อเวลาผ่านไปแล้วประมาณ ๑ ปี กับอีก ๓ เดือน ตามกฎปัจจุบันของ ก.ล.ต. การลดช่วงเวลา silent period ลงจาก ๑ ปี ๖ เดือน เป็น ๑ ปี ซึ่งน้อยกว่า ๑ ปี ๓ เดือน จึงอาจเป็นช่องทางให้ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ที่ล่วงรู้ข้อมูลภายในของบริษัท สามารถฉวยโอกาสขายหุ้นของตัวเองออกมาก่อนที่นักลงทุนทั่วไปจะรับทราบผลการดำเนินงานปีแรกจากการเปิดเผยของบริษัท (เช่น ถ้าบริษัทใหม่เข้าจดทะเบียนใน ตลท. ในวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๕๑ ภายใต้กฎ silent period ใหม่ที่ ตลท.เสนอ ผู้ถือหุ้นรายใหญ่จะสามารถขายหุ้นออกมาได้ในวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๕๒ แต่กว่านักลงทุนทั่วไปจะล่วงรู้ผลการดำเนินงานปีแรกของบริษัท ก็ต้องรอประมาณ ๓ เดือนหลังวันสิ้นปี ๒๕๕๑ คือ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๒) ด้วยเหตุนี้เราจึงไม่แน่ใจว่า ข้อเสนอให้ลด silent period ลงเหลือ ๑ ปีในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อนักลงทุนอย่างไร เราจึงขอเรียกร้องให้ ตลท.ทบทวนข้อเสนอดังกล่าว เพราะช่วงเวลา silent period ที่เดิมกำหนดไว้ ๑ ปี ๖ เดือนนั้น ก็มีความเหมาะสมดีอยู่แล้ว

๔. การใช้ดุลพินิจของตลาดหลักทรัพย์ในการผ่อนผันเกณฑ์ให้ตลาดหลักทรัพย์ฯ สามารถใช้ดุลพินิจในการผ่อนผันเกณฑ์บางกรณี หากเห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อตลาดทุนของประเทศ ไทย โดยหลักเกณฑ์ที่อาจผ่อนผันได้ เช่น ขนาดของบริษัท หุนจดทะเบียน ฐานะการดำเนินงาน และการกระจายการถือหุ้นรายย่อย เป็นต้น ทั้งนี้จะผ่านกระบวนการพิจารณาที่โปร่งใส โดยจะมีการตั้งคณะกรรมการที่มีความเป็นอิสระจำนวน ๕ ท่าน ประกอบด้วย ตัวแทนจากสมาคมบริษัทจดทะเบียนไทย สมาคมส่งเสริมผู้ลงทุนไทย สมาคมนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ สมาคมบริษัทจัดการลงทุน และผู้จัดการตลาดหลักทรัพย์ฯ เป็นผู้พิจารณาและนำเสนอขออนุมัติจาก คณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์ฯ รวมทั้งให้เปิดเผยข้อมูลการผ่อนผันต่อสาธารณชนด้วย

ข้อสังเกตของ regulatory watch

โดยทั่วไปหลักเกณฑ์การจดทะเบียนจะต้องประกอบด้วยชุด “หลักเกณฑ์พื้นฐาน” ซึ่งเป็นเกณฑ์ตัวเลขที่มีความชัดเจนและต่อรองไม่ได้ ทั้งนี้เพื่อ ความโปร่งใสของตลาดหลักทรัพย์ฯ ส่งเสริมความเท่าเทียมกันของบริษัทจดทะเบียน และเพื่อไม่ให้เกิดข้อครหาว่า บริษัทหรือผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัทรายหนึ่งรายใด อาจใช้อิทธิพล “ล๊อบบี้” คณะกรรมการให้ผ่อนผันหลักเกณฑ์ให้เอื้อประโยชน์กับตัวเอง ในทางที่ลิดรอนสิทธิของนักลงทุนรายอื่น ๆ เราจึงไม่เห็นด้วยกับข้อเสนอที่จะให้อำนาจคณะกรรมการในการผ่อนผันหลักเกณฑ์ข้อสำคัญ ๆ เช่น ขนาดของ

บริษัท หุนจดทะเบียน ฐานะการดำเนินงาน และการกระจายการถือหุ้นรายย่อย ซึ่งล้วนแต่เป็น “หลักเกณฑ์พื้นฐาน” ที่ไม่ควรผ่อนผันทั้งสิ้น แทนที่จะตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นมาพิจารณาผ่อนผัน “หลักเกณฑ์พื้นฐาน” เป็นกรณี ๆ ไป เราเห็นว่า ตลท. มีอำนาจในการปรับปรุงหลักเกณฑ์ดังกล่าวทั้งชุดอยู่แล้ว เมื่อใดก็ตามที่ ตลท. มองว่า ชุด “หลักเกณฑ์พื้นฐาน” ล้าสมัย ไม่สะท้อนความต้องการของภาคธุรกิจหรือนักลงทุนอีกต่อไป ซึ่ง ตลท. ก็ได้ปรับปรุงชุดหลักเกณฑ์ดังกล่าวเป็นระยะๆ ในอดีตที่ผ่านมา เราจึงมองว่าการตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นมาผ่อนผันหลักเกณฑ์การจดทะเบียนนั้น นอกจากจะเป็นการกระทำที่ “ไม่จำเป็น” แล้ว ยังสุ่มเสี่ยง ต่อการถูกบิดเบือนเป็นช่องทางให้ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ผู้มีอิทธิพลใช้อื้อประโยชน์ต่อตัวเอง หรือบริษัทของตัวเอง ในทางที่ทำให้นักลงทุนเสียเปรียบโดยไม่สมควร

กล่าวโดยสรุป เราไม่แน่ใจว่าข้อเสนอของ ตลท. ในการปรับปรุงเกณฑ์การจดทะเบียนคราวนี้จะเป็น “ประโยชน์ต่อตลาดทุนของประเทศไทย” จริงหรือไม่ ตลาดหลักทรัพย์ฯ ควรจะมีการศึกษาอย่างถ่องแท้กว่านี้ว่า ประโยชน์ที่ (อาจ) ได้รับจากการมีบริษัทจดทะเบียนมากขึ้นผ่านหลักเกณฑ์ที่ผ่อนผันนี้ คำนึงถึงต้นทุนที่เกิดขึ้นกับนักลงทุนทั่วไปเพียงใด และในความเป็นจริงแล้ว การรักษาหรือเพิ่มความโปร่งใสและเป็นธรรมของตลาดหุ้น น่าจะส่งผลดีในระยะยาวต่อการเพิ่มสภาพคล่องของตลาดมากกว่าการเพิ่มจำนวนบริษัทจดทะเบียนอย่างไม่ระมัดระวัง ๖

นโยบาย ป่าไม้แห่งชาติ*

เมื่อวันพุธที่ ๑๔ พฤษภาคมที่ผ่านมา ได้รับเชิญจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมให้เป็นตัวแทนของกรมสอบสวนคดีพิเศษเข้าร่วมสัมมนากับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรฯ ที่ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล เรื่องการปราบปรามการบุกรุกที่ดินของรัฐ

นายกรัฐมนตรีเป็นผู้มาเปิดการสัมมนาด้วยตนเองก่อนเดินทางไปพม่า ช่วยผู้เดือดร้อนจากพายุไต้ฝุ่น

นโยบายป่าไม้แห่งชาตินั้นมีมานานแล้ว มีมาก่อนรัฐบาลป่าเปรมด้วยซ้ำ พอป่าเปรมมาเป็นนายกรัฐมนตรี ก็ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการป่าไม้แห่งชาติด้วยคนหนึ่ง

จุดมุ่งหมายของนโยบายป่าไม้แห่งชาติก็คือการรักษาป่าไม้และฟื้นฟูป่าไม้ให้กลับคืนมาอีก

นโยบายป่าไม้แห่งชาตินี้ได้รับการละเลยไม่บังคับใช้อย่างจริงจังเรื่อยมา จนป่าถูกทำลายจากที่เคยมีเนื้อที่ป่าถึง ๕๑ เปอร์เซ็นต์ เมื่อปี ๒๕๐๔ เหลือเพียง ๓๑ เปอร์เซ็นต์ เมื่อปี ๒๕๔๖ ป่านนี้ก็คงเหลือไม่ถึง ๓๐ เปอร์เซ็นต์แล้ว

ที่ดินของรัฐที่ถือโดยกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ รวมทั้งกรมป่าไม้ด้วย อาจจะแยกได้เป็น ๒ ประเภท

ป่าไม้ประเภทแรก คือพื้นที่ที่ยังเป็นป่าจริงๆ อยู่ คือป่าที่มีต้นไม้เป็นป่า อันได้แก่วนอุทยานแห่งชาติ เขตพื้นที่รักษาพันธุ์สัตว์ป่า

* นางสาวจุฬารัตน์ ยะปะนัน นิติกร กลุ่มงานพัฒนากฎหมาย สำนักกฎหมาย รวบรวม.

ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าชายเลนที่ยังเป็นป่าจริง ๆ อยู่รวมทั้งพื้นที่ของกรมธนารักษ์ที่มอบให้กระทรวง ทบวง กรม อื่นไว้ใช้ เช่น ให้กองทัพไว้ใช้ในราชการทหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งกองทัพบกเป็นเจ้าของป่าอยู่หลายจังหวัด กองทัพเรือก็เป็นเจ้าของพื้นที่ป่าชายเลนอยู่หลายแห่งเหมือนกัน

ป่าเช่นว่านี้ทางการได้ปกป้องไว้เป็นป่าอนุรักษ์ที่บัดนี้จะต้องปกป้องรักษาไว้ด้วยชีวิต

ปัญหาในขณะนี้ก็คือไม่รู้ว่ามีพื้นที่ของป่าอนุรักษ์เหล่านี้มีมากน้อยแค่ไหน การใช้แผนที่ทางอากาศอย่างเดียวก็หยابเกินไป ทางกรมพยายามลงหมุดหลักเขตแต่ก็ทำได้ช้า รัฐมนตรีเจ้ากระทรวงชี้แจงว่าต้องใช้หมุดหลักเขตประมาณสามถึงสี่แสนหมุด แต่งบประมาณมีไม่พอ ถึงจะมีหมุดหลักเขตพอ กำลังเจ้าหน้าที่ก็ยังมีไม่พอ

ปัญหาอีกอันก็คือมีกองกำลังเจ้าหน้าที่ไม่พอที่จะดูแลปกป้องรักษา เครื่องไม้เครื่องมือ เช่น เครื่องบินตรวจการณ์ ยานพาหนะ น้ำมัน รวมทั้งอาวุธประจำกายของ เจ้าหน้าที่ก็ไม่เพียงพอ

อิทธิพลทางการเมืองและทางการเงินเข้ามาเกี่ยวข้องหลายอย่าง ด้วยความร่วมมือของนักการเมืองเจ้ากระทรวงที่ดูแล กรมที่ดินและเจ้ากระทรวงที่ดินแลกรมป่าไม้ ให้อำนาจรัฐเห็นเป็นใจ ทำการบุกรุกที่ดินของรัฐ ออกเอกสารสิทธิโดยมิชอบแล้วร่วมมือ

กับสถาบันการเงิน เช่น

ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน

เอาไปจำนองเป็นประกันเงินกู้

แล้วปล่อยให้ฟ้องยึดเป็นหนี้

เสีย แล้วนำออกขายทอด

ตลาด แล้วผู้มีอิทธิพลดัง

กล่าวก็กลับมาประมูลซื้อ

กรณีดังกล่าวเกิดขึ้นเป็นจำนวนมากกับธนาคาร

กรุงเทพพาณิชย์การที่ล้มไป

การบุกรุกป่าอนุรักษ์ รวมทั้งป่าชายเลนจนถึงขั้นออกเอกสารสิทธิ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.๓) หรือโฉนดที่มีมานานก็ต้องดำเนินการอย่างเด็ดขาด

ป่าประเภทที่สอง คือป่าที่ไม่ได้เป็นป่าแล้วแต่กรมป่าไม้ยังไม่ยอมถอนสภาพป่า ซึ่งก็มีอยู่มากจนกรมป่าไม้ได้รับสมญาว่าเป็นกรมต่อไม้ พื้นที่บางอำเภอ เช่น อำเภอสะเมิงหรืออำเภออมก๋อย เกือบทั้งอำเภอ ตั้งอยู่ในเขตป่าสงวน เป็นต้น มีปัญหากับราษฎรที่บุกรุกเข้าทำมาหากินหลังจากนายทุนหรือผู้มีอิทธิพลบุกรุกทำลายป่าไปแล้ว

เพื่อให้พื้นที่ดังกล่าวกลับมาเป็นป่าที่มีต้นไม้ยืนต้นเพื่อความชุ่มชื้น นโยบายก็คือแบ่งพื้นที่ที่เคยเป็นป่าและพื้นที่ที่ถือครองโดย

หน่วยงานของรัฐออกเป็นเขต ๓ เขตด้วยกันคือ เขตแรก เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญ ต่อ สิ่งแวดล้อม ได้แก่ เขตต้นน้ำลำธาร อันได้แก่ เขตลุ่มน้ำชั้น ๑ ชั้น ๒ และชั้น ๓ เขตป่าชายเลน เกาะแก่งที่ไม่อนุญาตให้เข้าครอบครอง เขตพื้นที่ ลาดชันเกิน ๓๕ องศา เขตที่หน้าดินตื้นถูกกัดเซาะได้ง่าย พื้นที่เหล่านี้เมื่อสำรวจแล้ว ต้องกลับ เป็นเขตป่าอนุรักษ์ตามเดิม โดยให้ราษฎรที่อยู่ใน เขตนี้ย้ายออก หรือจัดเป็นป่าชุมชน ให้คนกับ ป่าอยู่ด้วยกันได้ตามแนวพระราชดำริ

ถ้ามีการออกเอกสารสิทธิไปแล้วก็ต้อง สอบสวนเพิกถอนและเอาผิดกับพนักงาน เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบที่รู้เห็นเป็นใจกับผู้บุกรุก

เขตที่สอง คือเขตที่ไม่เหมาะกับการปลูก พืชล้มลุกหรือเหมาะแต่ก็ควรให้กลับเป็นป่า ปลูกด้วยไม้ยืนต้นแต่มีราษฎรบุกรุกแล้วปล่อยให้ เป็นป่าหญ้าคา หรือปลูกพืชไร่ เช่น มัน ลำปะลั หรือข้าวโพด ผลผลิตต่ำเพราะคุณภาพ ดินไม่ดีหน้าดินตื้นเป็นทรายดินเค็มจัด เป็น ลูกรัง เป็นหิน ถ้ารัฐจะเข้าฟื้นฟูเป็นป่าอนุรักษ์ก็คง ไม่สามารถทำได้ ด้วยข้อจำกัดของงบประมาณ และกำลัง เจ้าหน้าที่ ก็ควรสำรวจแล้วประกาศ เป็นพื้นที่ป่าเศรษฐกิจให้เอกชนหรือราษฎรเข้า ทำสัญญาเช่าเพื่อทำ "สวนป่า" ปลูกต้นไม้ยืนต้น เช่น ยางพารา ไม้โตเร็ว เช่น ยูคาลิปตัส กระถิน เทพา เพื่อใช้ในอุตสาหกรรม หรือไม้มีราคา เช่น ไม้สัก ไม้เฒ่า หรือไม้เศรษฐกิจชนิดอื่น ๆ เมื่อ เอกชนหรือราษฎรลงทุนพัฒนาขึ้นมาเป็น "สวน" หรือสวนป่าแล้ว ผู้ลงทุนก็จะดูแลรักษาเองเพราะ

ลงทุนไปแล้ว ก็จะได้ความชุ่มชื้นกลับคืนมาเพราะ มีต้นไม้เป็นสวนป่า แม้จะดีไม่เท่าป่าธรรมชาติ แต่ก็ยังดีกว่าปล่อยให้แห้งเหี่ยวหรือไม้ล้มลุก เมื่อให้เอกชนพัฒนาก็ให้เอกชนจ่ายชดเชยผู้บุกรุก แลกกับเข้าทำงานในสวนป่า

เขตที่สาม เป็นเขตที่มีราษฎรเข้าอยู่หนาแน่น ดินดีพอสมควร เหมาะที่จะทำนา หรือปลูกพืชไร่ ผลผลิตสูงกว่าพื้นที่เขตที่สอง ไม่สมควรให้เอกชนเข้าไปเป็นสวนป่า ผู้บุกรุก ไม่ยอมออกไปเพราะทำกินมานานแล้ว ถ้าไปดำเนินการให้เอกชนหรือราษฎรเช่าก็จะมี ปัญหาทั้งทางสังคมและการเมือง

พื้นที่ในเขตนี้ก็สมควรมอบให้สำนักงาน ปฏิรูปที่ดินไปจัดสรรให้ "เกษตรกรผู้ยากไร้" ไว้ทำกิน โดยให้สำนักงานปฏิรูปที่ดินแห่งชาติ ไปออกหนังสือของสำนักงานที่เรียกว่า "ส.ป.ก.๔-๐๑" อันนี้อาจให้ ส.ป.ก. ย่อมาจาก สำนักงานปฏิรูป ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ปัญหาในขณะนี้ก็คือ กรมป่าไม้หวงพื้นที่ ที่ไม่เป็นป่าแล้ว และไม่มีลักษณะที่จะฟื้นฟูเป็น ป่าอนุรักษ์และไม่เหมาะที่จะให้เอกชนหรือราษฎร

เข้าไปเป็นสวนป่า แต่ก็ไม่ได้ให้สำนักงานปฏิรูป ไปออก ส.ป.ก.๔-๐๑ อีกทั้งสำนักงานปฏิรูป ก็ไม่พร้อมที่จะรับไปปฏิรูป ก็เลยมีป่าที่ไม่มีต้นไม้ ยืนต้น มีสภาพไม่เป็นป่าอีกจำนวนมาก

ขณะเดียวกันก็มีผู้มีเงินใช้ช่องโหว่ของกฎหมายไป "รับจ้าง" เกษตรกรไปจัดเป็น "นิคม" คนรวยขึ้นเมื่อครบกำหนด ๕ ปี ก็สามารถออกเอกสารสิทธิ เช่น น.ส.๓ หรือโฉนดที่ดินห้ามโอน ๕ ปี แต่ทำนิติกรรมอำพราง สัญญาจะซื้อจะขาย หรือสัญญาเงินกู้ไว้ เมื่อครบกำหนด ๕ ปี แล้วจึงทำการโอนกรรมสิทธิ์ ที่ดินเหล่านี้มักอยู่บนเนินเขาหรือเชิงเขา เคยเป็นป่าสงวนมาก่อนแต่หมดสภาพป่าแล้ว เพราะมีราษฎรบุกรุกเข้าทำกินหลังจากป่าไม้ถูกโค่นล้มไปหมดแล้ว เป็นที่สวยงามเหมาะกับการทำที่พัก รีสอร์ทหรือบ้านพักตากอากาศราคาแพง ซึ่งถ้าเป็นที่ดินที่สำนักงานปฏิรูปฯ รับโอนมาจากกรมป่าไม้ก็ออกเอกสารสิทธิต่อจากที่ ส.ป.ก.๔-๐๑ ไม่ได้ แต่ถ้าเป็นที่สำนักงานปฏิรูปฯ รับโอนมาจากราษฎร หรือเอกชนที่มีค่าตอบแทนก็สามารถออกเอกสารสิทธิได้

ต่อไปเรื่องนี้จะป็นปัญหาการเมืองและสังคมอีก เพราะมีผู้มีเงินไปกว้านซื้อที่ดิน ส.ป.ก.๔-๐๑ ไร่จำนวนมากในที่ดินที่มีศักยภาพที่จะลงทุนพัฒนาในเชิงพาณิชย์ น่าจะพิจารณาเป็นนโยบายว่าจะเอาอย่างไร ผู้คนจะได้ทราบว่าควรปฏิบัติตัวอย่างไร ไร่เสียแต่เนิ่น ๆ

นโยบายป่าไม้เป็นเรื่องละเอียดอ่อน เป็นปัญหากฎหมาย สังคม การเมือง และเศรษฐกิจ

รวมทั้งการบริหารราชการแผ่นดิน มีหน่วยงานหลายหน่วยงานรับผิดชอบ และถือกฎหมายคนละฉบับ บางทีก็ขัดแย้งกัน การไม่ประสานงานกันของหน่วยงาน เพราะต้องการรักษาอำนาจของตน

เมื่อรัฐบาลประกาศเป็นนโยบายสำคัญจึงเป็นเรื่องที่น่ายินดี น่าสนับสนุนและช่วยกันทำเพื่อถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ ก้าวแต่เป็นไฟไหม้ฟางแบบที่แล้ว ๆ มาเท่านั้น **๖**

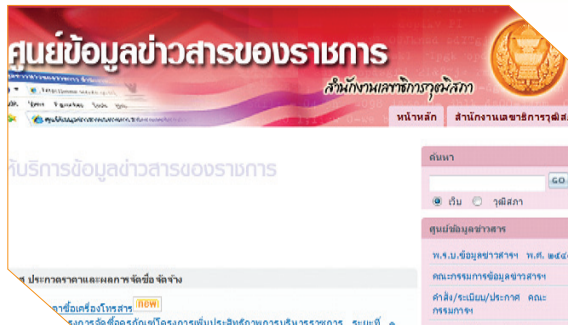

"สังคม คือ ตัวเรา
มิใช่เสร็จเรื่องส่วนตัวแล้วจึงจะคิดถึงสังคม
ลงมือทำอะไรก็นึกถึงสังคมไปตั้งแต่แรก
นี่แหละ คือ อุดมคติของสามัญชน"

(พุทธทาสภิกขุใน "ป่วย ๓ เดือน เกิดสมุดเล่มนี้" มกราคม-กุมภาพันธ์-มีนาคม ๒๕๓๕)

<http://www.senate.go.th/inforcenter>

ศูนย์ข้อมูลข่าวสารของราชการ สำนักงาน เลขาธิการวุฒิสภา

เว็บไซต์นี้เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของ
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ให้บริการข้อมูล
ข่าวสาร และร่วมแสดงความคิดเห็น รวมทั้ง
การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารราชการตามพระราช

บัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ติดต่อศูนย์ข้อมูลข่าวสาร สำนักงานเลขาธิการ
วุฒิสภา ดังนี้

- ติดต่อขอรับบริการข้อมูลข่าวสาร สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา อาคารรัฐสภา ๒ เลขที่
๔ ถนนอุไทยใน เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐ โทร ๐ ๒๔๔ ๑๗๒๔ โทรสาร ๐ ๒๔๔ ๑๕๙๙
- ขอเข้าตรวจดูข้อมูลข่าวสารและขอรับบริการข้อมูลข่าวสาร ศูนย์ข้อมูลข่าวสาร
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา อาคารสุขประพฤติ ชั้น ๑ เลขที่ ๔๙๙ ถนนประชาชื่น เขตบางซื่อ
กทม. ๑๐๘๐๐ โทร ๐ ๒๘๓๑ ๙๔๖๙ , ๐ ๒๘๓๑ ๙๓๕๗ โทรสาร ๐ ๒๘๓๑ ๙๔๗๐

<http://www.thailocaladmin.go.th>

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเป็นส่วนราชการในสังกัดกระทรวงมหาดไทย ที่มีบทบาทภารกิจสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการพัฒนาและให้คำปรึกษาแนะนำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในด้านการจัดทำแผนพัฒนาการบริหารงานบุคคล การเงิน การคลัง และการบริหารจัดการ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเข้มแข็งและมีศักยภาพในการให้บริการสาธารณะ

<http://www.bhumirak.com>

ศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ

ศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติจัดตั้งขึ้นโดยความร่วมมือระหว่างมูลนิธิชัยพัฒนาและสมาคมนักเรียนเก่าสหรัฐอเมริกาในพระบรมราชูปถัมภ์ เพื่อเป็นศูนย์เผยแพร่แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ด้านการเกษตร ปศุสัตว์ สิ่งแวดล้อม และพลังงาน ตลอดจนสาธิตความเป็นอยู่วิถีไทยด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสม และจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้ประชาชน นักเรียน นักศึกษา ผู้สนใจเข้าเยี่ยมชมและฝึกปฏิบัติจริง โดยในศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติประกอบด้วย อาคารนิทรรศการ อาคารห้องประชุม ร้านค้า และลานนิทรรศการ ศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติตั้งอยู่ที่ตำบลหินตั้ง อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก

<http://www.worldinformation.com>

บริษัทบริการข้อมูลการดำเนินธุรกิจระหว่างประเทศ

เว็บไซต์ภาษาอังกฤษของบริษัทที่บริการข้อมูลสำคัญของทุกประเทศทั่วโลกกว่า ๒๒๘ ประเทศ เช่น ข้อมูลทั่วไป การเมืองการปกครอง ประวัติศาสตร์ ความเป็นมา ตลอดจนข้อมูลทาง

การทูต การเงินการธนาคาร ธุรกิจการลงทุน และการท่องเที่ยว เป็นต้น เพื่อประโยชน์ทางการดำเนินธุรกิจระหว่างประเทศมากกว่า ๒๕ ปี

“บุคคลไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่ได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลา
ที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้น
จะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่เขากระทำความผิดได้

ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด

ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด และปฏิบัติ
ต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดได้”

(แบบร่างแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย

ส่วนที่ ๔ สิทธิในกระบวนการยุติธรรม มาตรา ๓๗)

ออกแบบและพิมพ์ที่

สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

๐ ๒๒๔๔ ๑๕๓๐, ๐ ๒๒๔๔ ๑๕๑๑, ๐ ๒๒๔๔ ๑๕๑๓, ๐ ๒๒๔๔ ๑๗๔๑-๒